

155.24
๕445 ก
8.2

การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว
โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ปริญญาโท

ของ

อัครพร พิมพ้งาม

23 ส.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2538

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษากรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว
โรงเรียนวัดศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี

บทคัดย่อ
ของ
อัครวรรณ พิมพ้งาม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2538

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษารายละเอียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงจากประชากร 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ การสังเกต และการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัตชีวประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถามแบบสำรวจ และแบบทดสอบ การวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละเครื่องมือแตกต่างกัน โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน มีสาเหตุมาจากตัวนักเรียนคือ เกิดความไม่สบายใจได้แก่ ความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และความเครียดซึ่งเกิดจากการไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานได้ และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมทั้งที่บ้านได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และที่โรงเรียน นักเรียนมีทัศนคติทางลบต่อครู อาจารย์และเพื่อน ๆ เมื่อทำการศึกษารายกรณี และช่วยเหลือแล้วพบว่านักเรียนมีการปรับตัวดีขึ้น โดยรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง ยอมรับสภาพของตนเอง สามารถเผชิญอุปสรรคและหาแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

A CASE STUDY OF ADJUSTMENT PROBLEMS OF MATHAYOM SUKSA IV
STUDENTS OF VINITSUKSA SCHOOL UNDER ROYAL PATRONAGE
IN CHANGWAT LOPBURI

AN ABSTRACT

BY

TATCHAWAN PIMNGARM

PRESENTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR THE MASTER
OF EDUCATION DEGREE IN GUIDANCE AND COUNSELING PSYCHOLOGY
AT SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

OCTOBER 1995

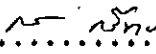
The purpose of this research was to study 4 cases who have adjustment problems of Mathayom suksa IV students of Vinituksa School Royal Patronage in Changwat Lopburi in the academic year 1995. The 4 subjects were purposive random sampling from the 7 cases of population. The research instruments utilized in collecting the data were an observation and recording observation, an interview, home visits, an autobiography, a diary, sociometry, questionnaires, inventories, and tests. A descriptive study or analysis involved collecting data in order to answer questions concerning the adjustment problems of the subjects of this study.

The results were as follows :

The causes of students who had adjustment problems were related to themselves with anxiety frustration and tension when they could not reached to their basic needs. Another cause of them were related to environment both home; child rearing and school; negative attitude towards teachers and friends. After they were treated by case study they attempted to increase their self understanding then they could confronted the obstacles and seaching the appropriated method to solve their problem at all.

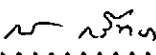
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานินนธ์ฉบับนี้แล้วเห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

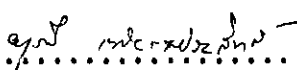
..........ประธาน
(รศ.กมลรัตน์ กรีทอง)

..........กรรมการ
(ผศ.นรมหธิดา แสนคำเครือ)

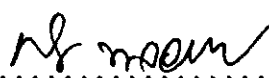
คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(รศ.กมลรัตน์ กรีทอง)

..........กรรมการ
(ผศ.นรมหธิดา แสนคำเครือ)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ยุวดี เทียรรมประสิทธิ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานินนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยภา นุลสุวรรณ)

วันที่ 11 เดือน ๗ พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และคำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ ผู้วิจัยขอ
กราบขอพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เทียมประสิทธิ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการ
สอบเพิ่มเติมและให้คำปรึกษา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงษ์ประยูร อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ
และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภาทที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่
ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่
กรุณาให้ความรู้ อบรมสั่งสอน และให้ความเมตตากับผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณอาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ที่ให้ความ
อนุเคราะห์และความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อนวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวทุกคนโดยเฉพาะคุณวชิราภรณ์
ไชยรัตน์ ที่ให้กำลังใจ เสียสละเวลาช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสนิทและคุณแม่สัณติร พิมพงาม ที่ให้ความรัก
ความห่วงใย และอบรมเลี้ยงดูผู้วิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้วิจัยมีความมานะพากเพียร
ในการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยสมบูรณ์

ธัชวรรณ พิมพงาม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายของการค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	6
การศึกษารายกรณี	7
ความหมายของการศึกษารายกรณี	7
จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี	8
ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี	10
กระบวนการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี	12
วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี	52
การปรับตัว	56
ความหมายของการปรับตัว	56
สาเหตุของการปรับตัว	60
ประเภทของการปรับตัว	62
งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัว	65
งานวิจัยในต่างประเทศ	65
งานวิจัยในประเทศไทย	65

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	67
	ประชากร	67
	กลุ่มตัวอย่าง	67
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	67
	วิธีการศึกษารายกรณี	68
	แบบแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	77
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	78
	กรณีศึกษา รายที่ 1	78
	กรณีศึกษา รายที่ 2	91
	กรณีศึกษา รายที่ 3	105
	กรณีศึกษา รายที่ 4	119
5	บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	135
	บทย่อ	135
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	135
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	136
	วิเคราะห์ข้อมูล	137
	สรุปผลการค้นคว้า	137
	อภิปรายผล	137

ข้อเสนอแนะ	165
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	146
บรรณานุกรม	147
ภาคผนวก	155
ประวัติย่อของผู้วิจัย	205

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน หากจะมุ่งมันให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งคือ การมีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตใจเข้มแข็ง สามารถแก้ปัญหาและเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ (เขาวนาฏ ผลิตภัเกียรติ. 2534 : 1) การที่มีอุปสรรคมาขัดขวางความต้องการย่อมเกิดความไม่สบายใจ . ตัดสินใจแก้ปัญหาไม่ถูก เกิดความเครียดความกดดันทางอารมณ์ ความคับข้องใจ ความวิตกกังวลและมีความทุกข์ ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ผู้ที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีความสามารถในการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาบุคคลที่มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาจะช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตั้งใจ การปรับตัวจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญมากของชีวิต (จงกล หงสพันธ์. 2534 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับ ลักษณะ สิริวัฒน์ (2530 : 165) ที่กล่าวว่า บุคคลจะมีการปรับตัวเพื่อลดความตึงเครียด ความไม่สบายใจลงด้วยวิธีการที่ต่างกันไป แล้วแต่ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นถ้าใครปรับตัวได้ก็ไม่เกิดปัญหาอีกต่อไป แต่ถ้าใครปรับตัวไม่ได้ก็ย่อมเกิดปัญหาตามมา ดังที่ กันยา สุวรรณแสง (2533 : 59) กล่าวว่า เคล็ดลับของความสุขสบายของมนุษย์อยู่ที่ "ความสามารถในการปรับตัว" นอกจากนี้ บุคคลที่จะสามารถปรับตัวได้ดั่งนั้น มิใช่ที่ปราศจากปัญหา แต่เป็นผู้กล้าเผชิญปัญหา อุปสรรค และความยุ่งยากในชีวิตได้อย่างมีสติ ตลอดจนเป็นผู้พร้อมที่จะเผชิญทั้งความสุข ความทุกข์ในชีวิต (มาลินี อยู่โพธิ์. 2533 : 36) ปัญหาต่าง ๆ ของการปรับตัวอาจมีสาเหตุที่ต่างกันไป ดังที่ โคลแมน และ แฮมแมน (ม่องพรรณ เกิดนิทัศน์. 2530 : 71 ; อ้างอิงมาจาก Coleman and Hammen. 1974 : 93 - 94) ได้กล่าวว่า สาเหตุบางประการอาจมีสาเหตุมาจากบุคคลนั่นเอง หรืออาจมีสาเหตุมาจากที่บุคคลต้องเผชิญกับสถานการณ์ หรือสถานการณ์ที่มีความกดดันหรือสภาพแวดล้อม และเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเผชิญปัญหาไม่ว่าทั้งปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากตัวบุคคลเอง หรือปัญหาที่เป็นผลจากสภาพแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไป บุคคลนั้นก็พยายามปรับตัวต่อสภาพที่เป็นปัญหาที่เขา กำลังเผชิญอยู่นั้น เพื่อให้สภาวะของความกดดันความเครียดความวุ่นวายใจ และความกังวลใจ

ค่อย ๆ คลี่คลายลงจนกระทั่งหมดไปในที่สุด แต่อย่างไรก็ตามปรากฏว่าบุคคลบางคนนั้นไม่สามารถจะจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดสิ้นไปได้ เมื่อเป็นเช่นนี้สภาวะของความวุ่นวายใจ อึดอัดใจ หรือไม่เป็นสุขใจจะยังคงมีอยู่ต่อไป และในแต่ละวัยของมนุษย์เรานั้นจากการศึกษาพบว่าวัยรุ่นซึ่งมีอายุเฉลี่ย 13-20 ปี เป็นวัยที่พบกับปัญหาการปรับตัวมากที่สุด เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการที่รวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน เป็นวัยพายุบูแคม (Storm & Stress) นั่นก็คือเด็กวัยรุ่นจะไม่มี ความมั่นคงในอารมณ์ อารมณ์ก็มักจะ เป็นอารมณ์ที่รุนแรง มีความกดดันสูง และในสายตาของคนทั่วไป วัยรุ่นเป็นวัยของปัญหา วัยอลวน เพราะฉะนั้นวัยรุ่นซึ่งจัดเป็นวัยหนึ่งที่บุคคลในสังคมให้ความสนใจ และคิดว่าปัญหาพฤติกรรมส่วนหนึ่งของสังคมมาจากวัยรุ่น (โยธิน คันสนุนทร และคนอื่น ๆ. 2533 : 191-192) นอกจากนี้ นิภา นิธยาน (2530 : 14) กล่าวว่าในบรรดา วัยต่าง ๆ ของชีวิต วัยรุ่นเป็นวัยซึ่งประสบปัญหาในการปรับตัวมากกว่าวัยอื่น เกี่ยวกับเรื่องนี้ คูเลน (Kuhlon. 1952 : 8) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้ใหญ่ควรยอมรับว่า เมื่อถึงระยะวัยรุ่นอาจมีปัญหามากบ้างน้อยบ้างต่างกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นควรจะได้ศึกษา สังเกต พยายามให้ความรู้ และความช่วยเหลือเด็กที่อยู่ในสภาพเช่นนี้ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงให้ได้ดี

จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจปัญหาข้อมูลเบื้องต้น จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ซึ่งมีอายุอยู่ระหว่าง 14-16 ปี ผู้วิจัยพบว่าปัญหาสำคัญ ปัญหาหนึ่งของนักเรียนเป็นปัญหาด้านการปรับตัว คิดเป็นร้อยละ 40-50 เปอร์เซนต์ จากนั้นผู้วิจัยได้สอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ที่สอนแนะแนว และจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนพบว่า มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งแม้ไม่มากนัก แต่เป็นกลุ่มที่มีปัญหาที่ควรจะให้ ความสนใจ เอาใจใส่ เพราะมีปัญหาลุกลามจิตมาก มีความเบื่อหน่ายกับชีวิตตนเอง ท้อแท้ ผลการเรียนต่ำ เมื่อเกิดปัญหาจะเก็บตัวเงียบ ไม่สนใจคนรอบข้าง มีความคิดที่จะหนีออกจากบ้าน และทำร้ายตัวเองหลายครั้งเช่น ตัดผมตนเอง เล็บข่วนแขนตนเอง ก้าวร้าว ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อ-แม่ มีสัมพันธ์ภาพกับครูไม่เหมาะสม, ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนในชั้นเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่าน่าจะรีบหาทางแก้ไข ดังนั้นจึงควรที่จะช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาการปรับตัว ให้สามารถปรับตัวได้และดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการปรับตัวนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การศึกษารายกรณี การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจใช้วิธีการศึกษารายกรณี เพราะการศึกษารายกรณีเป็นวิธีการที่ผู้วิจัยมีโอกาสศึกษารายละเอียดด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อทราบสาเหตุที่แท้จริงของ

การมีปัญหการปรับตัวของนักเรียน อันจะเป็นแนวทางที่ทำให้ทางลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวได้ตรงจุด การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี คือการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญ โดยเฉพาะการศึกษารายละเอียดนี้จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดมาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ เช่น พัฒนาการด้านต่างๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการที่จะช่วยเหลือหรือแก้ไข แต่ถ้าในรายที่ไม่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริมหรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไปในปัจจุบันและอนาคต (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 3) การศึกษารายกรณีเป็นการศึกษาซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลได้จากหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การเยี่ยมบ้าน สังคมมิติ เป็นต้น ทำให้ได้ข้อมูลละเอียดลึกซึ้ง อีกทั้งยังทำให้ทราบถึงกระบวนการเกิดพฤติกรรม และยังสามารดำเนินการช่วยเหลือผู้รับการศึกษาให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (พนม ลิมอารีย์. 2530 : 19) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหการปรับตัว จำนวน 4 คน อย่างละเอียด ให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้านี้ จะเป็นแนวทางให้ครูแนะแนว อาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้นำวิธีการรายกรณีไปช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2537 จำนวน 7 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2537 จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การศึกษารายกรณี

3.2 ตัวแปรตาม คือ การปรับตัว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษารายกรณี (Case Study) หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยศึกษาเรื่องราวรายละเอียดของนักเรียนที่มีปัญหาในการปรับตัวอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วนำรายละเอียดมาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมให้นักเรียน สามารถมีการปรับตัวที่ดีต่อไปได้โดยใช้กระบวนการในการศึกษา 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน ผู้วิจัยกำหนดว่าปัญหาคือการปรับตัวแล้วตั้งสมมติฐานว่าเกิดจากตัวนักเรียนและสิ่งแวดล้อม

1.1 ตัวนักเรียน

1.2 สิ่งแวดล้อม

1.2.1 บ้าน

1.2.2 โรงเรียน

- ครู

- นักเรียน

2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้เทคนิค 8 เทคนิคได้แก่

2.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

2.2 การสัมภาษณ์

2.3 การเยี่ยมบ้าน

2.4 การเขียนอัตชีวประวัติ

2.5 บันทึกประจำวัน

2.6 สังคมมิติ

2.7 แบบสอบถาม

2.8 แบบทดสอบ

3. การวินิจฉัยสาเหตุของปัญหาการปรับตัวจากการวิเคราะห์ข้อมูลของ 8 เทคนิค เพื่อช่วยเหลือนักเรียนต่อไป
4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริมโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ทั้ง 4 ราย
5. การทำนายผล เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับแนวโน้มของปัญหา
6. การติดตามผล ในขณะที่ทำการศึกษาทฤษฎีเพื่อประเมินผลการศึกษารายกรณี
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

2. ปัญหาการปรับตัว หมายถึง อุปสรรคหรือสิ่งที่ขัดขวางให้นักเรียนไม่สามารถปรับสภาพที่เกิดขึ้นกับตนเองให้เหมาะสมในครอบครัวและในโรงเรียนได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ปัญหาการปรับตัวในครอบครัว ได้แก่ ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อ-แม่ เกือบตัวเจียน เบื่อหน่ายกับชีวิตตัวเอง ท้อแท้ คิดจะหนีออกจากบ้านและทำร้ายตนเองโดยตัดผมตนเอง ใช้เลืบน้วนแขน

2.2 ปัญหาการปรับตัวในโรงเรียน ได้แก่ มีสัมพันธภาพกับครูไม่เหมาะสม มีอคติกับครู-อาจารย์ ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนในชั้นเรียน

3. การประชุมปรึกษารายกรณี หมายถึง การประชุมร่วมกันระหว่างบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารการศึกษา เพื่อปรึกษาหารือหรือร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์และวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรมตลอดจนหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน หรือ แก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่บุคคลผู้รับการศึกษาในที่นี้คือนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัว

ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวทั้ง 4 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้ข้อสมมติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความลับ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

1.1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

1.1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

1.1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

1.1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

1.1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

1.1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

1.1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

1.1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

1.1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้ง และวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือมีพฤติกรรมแปลกไปว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและการปรับตัวของบุคคลนั้นอย่างไร (พนม ลิมอารีย์. 2530 : 17) ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2530 : 3) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีคือ การศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญของหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน สถาบัน ฯลฯ โดยเฉพาะในปัจจุบันเน้นศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดนี้ จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหาก็ได้เช่น พัฒนาการด้านต่าง ๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลาย ๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการที่จะช่วยเหลือหรือแก้ไข แต่ถ้าในรายที่ไม่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม หรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไปในปัจจุบันและอนาคต

อนันต์ อนันตรังสี (2517 : 67) กล่าวว่า การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี คือ การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีไป โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อจะหาทางช่วยให้บุคคลนั้นได้ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านอารมณ์ สังคม เจตคติ ความสนใจ และการเรียน เป็นต้น และจากการศึกษาของ สายฤดี วรกิจโกศาทร (วัชรารัตน์ อภิวัชรางกูร. 2535 : 10; อ้างอิงมาจาก สายฤดี วรกิจโกศาทร. 2531 : 279) ยังมีความคิดเห็นว่า การศึกษาเป็นรายกรณีอาจมีใช้หมายถึง การศึกษาเฉพาะบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่อาจหมายถึงการศึกษาครอบครัวกลุ่มบุคคลต่าง ๆ หรือแม้แต่เป็นการศึกษาขบวนการหรือลักษณะของความสัมพันธ์ชนิดต่าง ๆ เช่นการสร้างมิตรภาพ การแก้ปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว หรือการแก้ปัญหาสุขภาพจิตของบุคคลในครอบครัว เป็นต้น

สุภาพรรณ โคตรจรัส (2518 : 1) กล่าวว่า การศึกษารายกรณีเป็นวิธีการศึกษาและวิเคราะห์สิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยละเอียด อาจจะเป็นการศึกษาบุคคลโดยบุคคลหนึ่ง กลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ชุมชนใดชุมชนหนึ่ง หรือสถาบันใดสถาบันหนึ่ง การศึกษารายกรณีมิได้หมายความว่าเฉพาะ

การรวบรวมข้อมูลประวัติของบุคคลที่ถูกทำการศึกษาเท่านั้น แต่ยังคงรวมถึงการนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ และหาความสัมพันธ์ เพื่อนำไปสู่การวินิจฉัย การให้ข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการ และติดตามผลตามลำดับ

วัชรภรณ์ อภิวัชรางกูร (2535 : 10) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาเรื่องราวของบุคคลอย่างละเอียดโดยผ่านกระบวนการในการศึกษารายกรณี เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงขบวนการของพฤติกรรม ประสบการณ์ และการเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ที่สุด พร้อมทั้งแนวทางการช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม เพื่อให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

รุ่งทิพย์ ยอดประคู้ (2536 : 9) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาเรื่องราวของบุคคลอย่างละเอียดโดยผ่านกระบวนการในการศึกษารายกรณี เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงสาเหตุของการเกิด เพื่อจะหาทางช่วยเหลือบุคคลให้สามารถปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทุกด้าน พร้อมทั้งแนวทางในการช่วยเหลือ การป้องกันและการส่งเสริม ให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้นสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล หรือศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในสังคม อย่างลึกซึ้งต่อเนื่องกันไปเป็นระยะเวลาหนึ่ง และวิเคราะห์ วินิจฉัยถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา พร้อมทั้งแนวทางการช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม เพื่อให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

อารี ตัณฑ์เจริญรัตน์ (2516 : 219) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีมี 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อการรู้จัก และเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น ทั้งพฤติกรรมที่แสดงออก เหตุผลการแสดง พฤติกรรมของเด็กในส่วนที่เด็กรู้ตัว สามารถบอกได้ และส่วนที่เด็กเองก็ไม่รู้ตัว

2. เพื่อการวินิจฉัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือเด็กทั้งในรูปการส่งเสริมพัฒนาทักษะความสามารถต่าง ๆ หรือหาทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น หรือหาทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่คนอื่น ๆ ด้วย

3. เพื่อการค้นคว้าวิจัย ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ทางจิตวิทยาหรือทางการแนะแนวในรูปของการปรับปรุงเทคนิคหรือเครื่องมือต่าง ๆ

4. เพื่อติดตามผลของการใช้เทคนิคต่าง ๆ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 8-9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีว่ามีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการคือ

1. เพื่อใช้ในการแนะแนวและให้คำปรึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็นจุดมุ่งหมายย่อย ๆ ดังนี้

1.1 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัยและการรักษาในรายที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การลักขโมย การพูดประชด โรคจิต โรคประสาท ฯลฯ

1.2 เพื่อทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจบุคคลได้อย่างละเอียด ลึกซึ้งทุกแง่มุม อันเป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษา

1.3 เพื่อทำให้บุคคลที่รับการศึกษาได้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง จนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้องตรงความเป็นจริง

1.4 เพื่อใช้อบรมครูประจำการให้เข้าใจวิธีการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณียิ่งขึ้นอันเป็นผลให้งานแนะแนวและให้คำปรึกษามีบุคลากรที่จะช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น

2. เพื่อใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้แก่

2.1 เพื่อใช้ในการวิจัย โดยศึกษาสาเหตุในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทำนายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต อาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้

2.2 เพื่อการติดตามผลของการใช้เทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อ ๆ ไป

2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาศิลปะทุก ๆ ไป ที่ผู้ศึกษาสนใจอาจเป็นความสามารถพิเศษ การมีบุคลิกภาพดีเพื่อนำไปใช้เป็นแบบฉบับที่ดีต่อไป

นอกจากนี้ พนม ลัมอารีย์ (2530 : 18) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษารายกรณีไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อสืบค้นกระสวน (Pattern) ของพัฒนาการของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้การส่งเสริมพัฒนาได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนชีวิต สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อและเลือกอาชีพ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนได้ดีขึ้น และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหาของบุตรหลานของตน
5. เพื่อช่วยให้คณะครูได้เข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้งถูกต้องและนำผลของการศึกษารายกรณีไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

1.1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ต่องานของบุคคลที่นำมาใช้ และบุคคลหลายอาชีพ ซึ่งมีทั้งประโยชน์ทางตรงและทางอ้อม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 970) ได้แบ่งประโยชน์ทางการศึกษายุคคลเป็นรายกรณีทำให้เกิดประโยชน์ได้ 2 ทาง คือ

1. ประโยชน์ทางตรง คือประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ศึกษาเอง ซึ่งแบ่งออกได้หลายประการคือ ทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น เข้าใจสาเหตุของปัญหาได้กว้างขวาง ขณะเดียวกันก็ทำให้เป็นคนที่รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระบบระเบียบ

2. ประโยชน์ทางอ้อม คือประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้ได้รับการศึกษา คือทำให้ผู้ศึกษา เข้าใจพฤติกรรมของผู้รับการศึกษา ซึ่งสามารถให้การช่วยเหลือได้ถูกต้องทันต่อเหตุการณ์ และ ในขณะเดียวกันผู้รับการศึกษาก็จะเข้าใจตนเองมากขึ้นและรู้จักวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหา หรือส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

อารี ตัณฑ์เจริญรัตน์ (2526 : 2-3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณีว่า มีประโยชน์ 2 ประการคือ

1. ประโยชน์เบื้องต้นก็คือ ครู ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ได้รู้จักและเข้าใจตัวนักเรียน และในขณะเดียวกันตัวของนักเรียนเองก็มีโอกาสได้สำรวจตนเองและเข้าใจตนเองมากขึ้น
2. ประโยชน์ต่อครู หรือครูแนะแนว ในการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาไปใช้ใน ด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การจัดการเรียนการสอน ครูสามารถเลือกวิธีการสอน การสร้างแรงจูงใจให้ เหมาะสมกับผู้เรียน มอบหมายงานให้ผู้เรียนเหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ เชื่อมมั่นในตนเองมากขึ้นหรือในกรณีมีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มได้เหมาะสมกับสภาพของงาน ครูสามารถควบคุมบรรยากาศของการสอน ให้เป็นไปด้วยดี รวมทั้งครูมีโอกาสร่วมช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ไม่เข้าใจเนื้อหา โดยจัด ช่อมเสริมพิเศษให้ โรงเรียนยังสามารถจัดการเรียน จัดกิจกรรม เพิ่มหลักสูตรในโรงเรียนให้ สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียนตามสภาพของโรงเรียน

2.2 การแนะแนว ผู้แนะแนวสามารถจัดกิจกรรมทางการแนะแนวให้สอดคล้องกับ ปัญหา หรือความต้องการของผู้เรียน โดยผู้เรียนเองมีโอกาสดึงดูดสนใจ หรือเลือกวิชาเรียน เลือกอาชีพ ให้เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสปรับปรุงตนเองในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วผู้แนะแนวใช้ข้อมูลในการวินิจฉัยปัญหาของผู้เรียน เพื่อช่วยในการให้คำปรึกษา ครู ผู้ปกครอง สามารถร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ในรูปของการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขได้อย่างเหมาะสม

นันทิกา แยมสรवल (2529 : 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. ทำให้ผู้ทำการศึกษาทราบรายละเอียดของบุคคลหลายด้าน ได้รู้จักและเข้าใจ

ธรรมชาติของบุคคลอย่างแท้จริง

2. ทำให้ผู้ทำการศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จนทำให้ผู้ทำศึกษามองเห็นแนวทางที่จะช่วยเหลือบุคคลได้

3. ทำให้ผู้ทำการศึกษา มีความรู้ และเกิดทักษะในการแนะแนวเพิ่มขึ้น รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ข้อเท็จจริงมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

4. ทำให้ผู้ถูกศึกษามีโอกาสได้ปรับปรุงตนเอง แก้ไขปัญหาให้มีสภาพที่ดีขึ้น

5. ทำให้ผู้ถูกศึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น

6. ทำให้สถานศึกษาได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของบุคคลและนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ผลของการศึกษารายกรณีสามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษาวิจัยและการสอนเกี่ยวกับบุคคลที่มีรูปแบบการพัฒนาการพิเศษ

จากแนวคิดข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีนั้น มีประโยชน์มากไม่ว่าจะเป็น ผู้ศึกษา ผู้ถูกศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อันได้แก่ บุคคลภายในครอบครัว สถานับการศึกษา รวมไปถึงผู้สนใจ เป็นต้น การศึกษารายกรณี และผลของการศึกษานอกจากจะเป็นแนวทางในการพิจารณาช่วยเหลือผู้ถูกศึกษาแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และช่วยในการคิดหาแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ต่อไป

1.1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน โดยใช้เทคนิคการแนะแนวหลาย ๆ อย่าง ในการรวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคลโดยมีขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพยายามทำให้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ควรแก่การเชื่อถือได้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 23)

อนันต์ อนันตรังสี (2517 : 68) ได้กล่าวถึงกระบวนการศึกษารายกรณีว่า มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมรายละเอียด ซึ่งประกอบด้วย

- 1.1 สมมติฐานของปัญหา
- 1.2 การตรวจสอบ
- 1.3 ประวัติสุขภาพร่างกาย
- 1.4 ประวัติเกี่ยวกับทางโรงเรียน
- 1.5 ประวัติเกี่ยวกับทางบ้าน
- 1.6 ประวัติทางสังคม

2. ขั้นวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis)

3. ขั้นแก้ปัญหา (Treatment)

4. ขั้นติดตามผล (Follow-up)

ส่วน ชีวประวัติ ประถมพหุรัตน์ (2530 : 16-17) ได้กล่าวว่า ในการศึกษารายกรณีจะต้องมีการชี้แจงให้ทราบว่า เพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเด็กคนใดคนหนึ่งแล้วจึงเริ่มต้นทำการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลหลาย ๆ ด้านเกี่ยวกับตัวเด็ก ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน
2. นำข้อมูลที่รวบรวมมาได้มาวิเคราะห์ โดยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก

มาประชุมปรึกษาหารือกัน

3. วินิจฉัยปัญหาโดยนำผลของการวิเคราะห์มาทำการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่า น่าจะมีอะไรเป็นเหตุของปัญหานั้น

4. สังเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม แล้วนำมาประกอบกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้เข้าใจปัญหาและสาเหตุได้ดียิ่งขึ้น

5. แก้ไขปัญหา โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้หมดไป

6. ติดตามผล เพื่อที่จะทราบผลของการศึกษารายกรณีว่ามีผลดี หรือมีข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

จำเนียร ช่วงโชติ (2518 : 12-13) อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการของการศึกษารายกรณีว่า ประกอบด้วยการทำงาน 6 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวบุคคล ซึ่งจะช่วยให้รู้จักภาวะความเป็นปัจจุบันของผู้ถูกศึกษามากขึ้น
2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล อาจทำโดยการประชุมปรึกษาระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา โดยพัฒนาข้อเท็จจริงจากขั้นที่ 1
3. ขั้นการตรวจวินิจฉัยปัญหา เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาหาสาเหตุของปัญหา
4. ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลเข้าด้วยกัน โดยการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมมาสังเคราะห์กับข้อมูลเดิม เพื่อช่วยให้วินิจฉัยปัญหาได้ถูกต้อง
5. ขั้นการแก้ไขปัญหา เป็นการคิดหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือผู้ถูกศึกษา
6. ขั้นการติดตามผล ขั้นนี้จะช่วยให้ทราบว่ากระบวนการ ศึกษารายกรณีมีประสิทธิภาพเพียงใด มีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 22-23) กล่าวว่า “กระบวนการในการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีไม่มีกฎตายตัวแน่นอนลงไป” แต่จากความรู้และประสบการณ์จริงที่เคยได้ฝึกทำการศึกษาศิลปะบุคคลเป็นรายกรณี จึงแบ่งกระบวนการในการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอนคือ

1. การกำหนดปัญหา และการตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ากระบวนการศึกษารายกรณีของแต่ละท่านที่ได้เสนอแนวความคิดนั้น มีความคิดที่ใกล้เคียงกันมาก แต่ก็มีขั้นตอนบางข้อที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าการทำการศึกษารายกรณีนั้น จะต้องทราบว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาผู้ถูกศึกษารายนั้น ฉะนั้นจึงต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้ชัดเจน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษา

ใช้รูปแบบกระบวนการศึกษารายกรณีของ กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 22-23) ซึ่งแบ่งกระบวนการในการศึกษารายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัย

ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ขั้นที่ 5 การทำนายผล

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

กระบวนการศึกษารายกรณีทั้ง 7 ขั้นตอนดังกล่าว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา และการตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้ศึกษารายกรณีตั้งจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าจะศึกษาสิ่งใดในบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือมิใช่ปัญหา แต่เป็นความสนใจ ความสามารถพิเศษหรืออื่น ๆ (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 23)

การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่บุคคลที่ทำการศึกษาศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีได้คาดคะเนว่า พฤติกรรมของผู้รับการศึกษาซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นแล้วนั้น มีสาเหตุมาจากสิ่งใดบ้าง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาในการคาดคะเนเพื่อจะได้พิสูจน์ต่อไปโดยการทดสอบ หรือค้นหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดไว้หรือไม่ (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 24)

ในการตั้งสมมติฐานนั้น ควรตั้งไว้หลาย ๆ สมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่พบว่า ข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนั้น การที่คนเราแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมานั้น อาจไม่ได้เกิดจากสาเหตุเดียว และในทำนองเดียวกัน พฤติกรรมที่แตกต่างกันก็อาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันก็ได้ ฉะนั้นจึงควรตั้งสมมติฐานไว้หลาย ๆ สมมติฐาน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้เครื่องมือการแนะแนวเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่เราศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ ระเบียบสละสม การทดสอบ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตีความหรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในแต่ละวิธีหรือเทคนิค เพื่ออธิบายเหตุและผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้อาจจะทำโดยวิธีประชุมปรึกษา ด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เราศึกษาร่วมกันพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ดีนั้น ควรจะต้องใช้หลาย ๆ เทคนิค และแต่ละเทคนิคควรจะใช้หลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เข้าถึงพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับการศึกษาอย่างละเอียด และตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด เทคนิคต่าง ๆ ที่นิยมใช้มี 9 เทคนิค ดังนี้

(กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 29-30)

1. การสังเกต (Observation)
2. การบันทึกการสังเกต (Observational Record)
3. การสัมภาษณ์ (Interview)
4. การเยี่ยมบ้าน (Home-Visit)
5. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)
6. สังคมมิติ (Sociometry)
7. แบบสอบถาม (Questionnaire)
8. แบบทดสอบ (Testing)
9. ระเบียบสละสม (Cumulative Record)

เทคนิคต่าง ๆ ทั้ง 9 เทคนิคดังกล่าว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นวิธีการหรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสังเกตในการศึกษารายกรณีเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้มาก บางครั้งอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ วิธีการนี้ไม่ต้องลงทุนมากด้วยเงินสามารถปฏิบัติได้ทุกวัน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ได้ดีขึ้น

1.1 ความหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 30) กล่าวว่า การสังเกตคือ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมี "จุดมุ่งหมาย" โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน (หู,ตา,จมูก,ลิ้น,ผิวหนัง) โดยเฉพาะตาและหู ในการพิจารณาสິงอื่นนั้นๆ

ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ (2520 : 32) กล่าวว่า การสังเกตหมายถึงวิธีการหรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่บุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้สังเกต ทำการดูหรือสังเกตโดยตั้งใจล่วงหน้า บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ถูกสังเกต

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2522 : 21) ได้ให้ความหมายของการสังเกตไว้ว่าเป็นวิธีรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กอีกวิธีหนึ่ง เพื่อนำมาศึกษาพิจารณาพฤติกรรมของเด็ก ทำให้รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนดีขึ้น การสังเกตนั้นเป็นสิ่งที่ทำไม่ยาก แต่สำคัญที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าใจวิธีการสังเกตที่แน่นอน จึงจะได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมาย

วัชรารมณ์ อภิวัชรางกูร (2535 : 20) กล่าวว่า การสังเกตหมายถึงการพิจารณาสິงใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่ง อย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งในลักษณะการเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน หรือพิจารณาตามลำพัง โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสที่สำคัญคือ ตาและหู

จากเอกสารดังกล่าว ความหมายของการสังเกต อาจจะสรุปได้ว่า การสังเกตหมายถึงการพิจารณาสິงใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งของบุคคลที่แสดงออกมาในลักษณะที่เป็นจริงตามธรรมชาติ โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน (หู,ตา,จมูก,ลิ้น,ผิวหนัง) โดยที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้สังเกต ทำการดูหรือสังเกต อีกบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้ถูกสังเกต

1.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนว ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง
2. เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกต
3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการของปัญหา
4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบและไวต่อการมีปฏิริยาโต้ตอบ

จากสิ่งแวดล้อม จนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์ ราตรี ทัศนรังสรรค์ (2522 : 21) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสังเกตมีดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก แล้วจดบันทึกไว้ใน

ระเบียบสนสม

2. เพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก เช่น ปัญหาการเรียน

และการปรับตัวของเด็ก

3. เพื่อให้ผู้สังเกตได้รู้จักและเข้าใจเด็กอย่างถูกต้องทุกด้าน

4. เพื่อทราบความสามารถพิเศษและความถนัดตามธรรมชาติเพื่อส่งเสริมเด็ก

แต่ละคนอย่างถูกต้อง

5. ใช้ในการติดตามผลนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากบริการแนะแนวไปแล้วว่ามีพฤติกรรมเป็นอย่างไรดีขึ้นหรือไม่ เพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาว่าควรจะทำอย่างไรต่อไป

1.3 ชนิดของการสังเกต

การแบ่งชนิดของการสังเกต อาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ 4 เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์
2. ใช้ผู้สังเกตเป็นเกณฑ์
3. ใช้ผู้ถูกสังเกตเป็นเกณฑ์
4. ใช้ลักษณะการบันทึกการสังเกตเป็นเกณฑ์

1. ใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

1.1 การสังเกตทางตรง (Direct Observation) เป็นวิธีการสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกตด้วยตนเอง

1.2 การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตให้บุคคลอื่นไปสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกต ผู้สังเกตจะทราบพฤติกรรม ของผู้ถูกสังเกตได้จาก คำบอกเล่าของบุคคลที่ไปสังเกตแทน

2. ใช้ผู้สังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกตโดยการเข้าร่วม (Participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าไปอยู่ในกลุ่ม ในสถานการณ์นั้น ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

2.2 การสังเกตโดยการไม่เข้าร่วม (Non-participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น แต่อยู่ภายนอกเพื่อ คอยสังเกตอย่างเฉยๆ ไม่มีบทบาทในกลุ่มนั้น

3. ใช้ผู้ถูกสังเกตเป็นเกณฑ์ เป็นการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

3.1 การสังเกตแบบเป็นพิธีการ (Formal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากมีการนัดหมายกันล่วงหน้าก่อนการสังเกต

3.2 การสังเกตแบบไม่เป็นพิธีการ (Informal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ว่าถูกสังเกต เนื่องจากไม่ได้มีการนัดหมายกันล่วงหน้า

4. ใช้ลักษณะการบันทึกการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด คือ

4.1 การสังเกตในระดับที่เห็นโดยตรง (Manifest Level Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตเข้าไปอยู่ในสถานการณ์แล้วบันทึกเหตุการณ์ ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เช่น มีผู้เข้าประชุม 10 คน มีคนคัดค้าน 7 คน เห็นด้วย 3 เป็นต้น

4.2 การสังเกตในระดับที่เป็นพฤติกรรมแฝง (Latent Level Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตต้องลงความเห็นหรือ ตีความจากสิ่งที่สังเกตเห็น ออกมาด้วย เช่น บรรยากาศในที่ประชุมตึงเครียดมาก เป็นต้น

1.4 หลักการสังเกต

การสังเกตที่ดี ควรมีหลักในการสังเกต ดังนี้

1. ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการสังเกตแต่ละครั้ง
2. ควรมีการวางแผนในการดำเนินการสังเกตให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้
3. ในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ ควรสังเกตบุคคลเพียงคนเดียวในแต่ละสถานการณ์
4. เลือกสังเกตพฤติกรรมที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง สามารถให้ภาพรวมของ

ผู้ถูกสังเกตได้ชัดเจน

5. ใช้การสังเกตพฤติกรรมนั้นอย่างต่อเนื่องจนได้ข้อมูลที่แท้จริง ดังนั้นการสังเกตบุคคลคนหนึ่ง ควรสังเกตหลาย ๆ ครั้ง และหลาย ๆ สถานการณ์

6. ต้องมีการจดบันทึกการสังเกตทุกครั้งทันทีที่สังเกตเสร็จหรือโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

7. ควรมีผู้สังเกตหลาย ๆ คน เพื่อป้องกันข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่เที่ยงตรงของผู้สังเกต หรือมิฉะนั้นผู้สังเกตต้องเป็นผู้ที่ชำนาญและได้รับการฝึกฝนในการสังเกตเป็นอย่างดี เพื่อให้ผลของการสังเกตมีความเชื่อถือได้

8. การสังเกตควรกระทำทั้งแบบเป็นพิธีการและไม่มีพิธีการควบคู่กัน

9. การสังเกตแต่ละครั้งควรใช้เวลาพอที่จะเห็นภาพของพฤติกรรมที่แสดงในสถานการณ์นั้น โดยทั่วไปควรใช้เวลาในการสังเกตแต่ละครั้งอย่างน้อย 15 นาทีขึ้นไป (อารี คัมพ์เจริยรัตน์. 2526 : 21)

10. การสังเกตในแต่ละครั้งจะต้องขึ้นกับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความตั้งใจ (Attention) การรับรู้ (Perception) และความไวของการรับรู้ (Sensation) ทั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2534 : 41)

1.5 ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527. 41-42) ได้เสนอแนะ ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกตไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่สนใจ หรือดึงดูดความสนใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางบวกและทางลบ เช่น เรียนเก่ง มีพฤติกรรมก้าวร้าว
2. พฤติกรรมที่แสดงถึงความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือจิตใจ เช่น ชอบแยกตัว อยู่คนเดียว เดินเขย่งเท้า เป็นต้น
3. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำซาก หรือบ่อยครั้ง เกินความจำเป็น ซึ่งอาจจะเกิดจากปัญหาทางจิตใจ เช่น กระพริบตาบ่อยครั้ง การล้างมือบ่อยครั้งจนเกินปกติ เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ในการสังเกต

การสังเกตมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการอื่น ๆ
2. ให้ข้อเท็จจริงบางประการซึ่งไม่สามารถได้มาด้วยวิธีอื่น ๆ
3. ช่วยให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล โดยเฉพาะการสังเกตในขณะที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัว
4. ช่วยให้เข้าใจบุคคลได้ดีขึ้น และช่วยเหลือได้ทันที โดยไม่ต้องเสียเวลา และงบประมาณมาก

1.7 ปัญหาในการสังเกต

การสังเกตสำหรับการวิจัยส่วนใหญ่กระทำกับมนุษย์ ฉะนั้นจึงมักจะมีปัญหาในการสังเกตดังนี้

1. การเข้าถึงผู้ที่将被สังเกต จะต้องได้รับการยอมรับจากผู้ถูกสังเกต จึงสามารถสังเกตได้ โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นการสังเกตแบบนิหิตการ
2. โอกาสที่จะสังเกต บางครั้งมีโอกาสในการสังเกตน้อย
3. ลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ บางครั้งมีเหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันหลายเหตุการณ์ ผู้สังเกตต้องวางเหตุการณ์สังเกตให้ดี
4. การจดบันทึกข้อมูล อาจไม่ได้บันทึกทันที อาจทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนไปได้

การบันทึกการสังเกต (Observation Record)

การบันทึกการสังเกตเป็นการกระทำเมื่อมีการสังเกตแล้ว โดยใช้หลักในการบันทึกดังนี้

1. บันทึกพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจนโดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง
2. ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย เพื่อผู้อื่นจะได้อ่านเข้าใจง่ายและ

เข้าใจตรงกับผู้บันทึก

3. ควรบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกต แยกไปจากการแสดงความคิดเห็นของผู้สังเกต และบันทึกเป็นพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตในแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้วิธีการสรุปรวมพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตหลาย ๆ ครั้งเข้าด้วยกัน

4. ควรบันทึกทันทีหลังการสังเกตเสร็จสิ้นลง หรืออาจบันทึกในขณะที่สังเกต หากมีการสังเกตในระยะเวลานาน และมีผู้สังเกตหลายคน โดยการแบ่งเวลาในการสังเกตและบันทึก

วิธีการบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกตโดยทั่วไปมี 2 วิธีดังนี้

1. การบันทึกแบบอัตนัย (Subjective Record) เป็นวิธีการบันทึกที่ใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตไปพร้อม ๆ กับพฤติกรรมที่สังเกตได้ วิธีการบันทึกแบบนี้ที่นิยมกันมาก คือ การบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนา (Descriptive Record) ซึ่งสามารถทำได้ง่ายโดยเขียนเป็นความเรียงไปเรื่อย ๆ แต่ถ้าผู้สังเกตมีอคติต่อผู้ถูกสังเกต ข้อมูลที่บันทึกอาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงก็ได้

2. การบันทึกแบบปรนัย (Objective Record) เป็นการบันทึกเฉพาะพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และแยกความคิดเห็นของผู้สังเกตออกจากกัน ซึ่งการบันทึกแบบนี้อาจจะกระทำได้ 2 วิธี ดังนี้

2.1 การบันทึกแบบไม่เป็นระบบ คือ บันทึกพฤติกรรมที่สังเกตตามจุดมุ่งหมายและตามลำดับเหตุการณ์การบันทึกแบบนี้ที่นิยมใช้เรียกว่าระเบียบเหตุการณ์ (Anecdotal Record) เป็นวิธีที่นิยมมากกว่าการบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนา เนื่องจากผู้อ่านสามารถเข้าใจพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกตได้มากกว่า

2.2 การบันทึกแบบเป็นระบบ คือ การบันทึกหลังจากที่มีการตีความหรือเข้าใจ

ลักษณะของพฤติกรรมที่สังเกตได้อย่างถูกต้อง เป็นการบันทึกที่เป็นปรนัยมากที่สุดมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ ซึ่งการบันทึกพฤติกรรมแบบนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

2.2.1 การบันทึกพฤติกรรมโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Graphic Rating Scale) คือ การบันทึกการสังเกตโดยทำเป็นมาตราส่วนประเมินลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการสังเกต

2.2.2 การบันทึกพฤติกรรมแบบกำหนดลักษณะพฤติกรรม (Behavioral Descriptive Scale) คือ การบันทึกการสังเกตโดยกำหนดลักษณะพฤติกรรมแล้วบรรยายลักษณะพฤติกรรมนั้น ๆ ไว้หลาย ๆ ข้อความ ให้ผู้บันทึกทำเครื่องหมายหน้าข้อความที่คิดว่าตรงกับลักษณะพฤติกรรมที่สังเกตได้

2.2.3 การบันทึกพฤติกรรมแบบให้คะแนน (Scoring Scale) คือ การบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต โดยการที่ผู้บันทึกประเมินลักษณะของพฤติกรรมที่สังเกตได้เป็นตัวเลขและตัวเลขนี้จะเป็นรหัสที่แปลความหมายออกเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการสังเกต
การบันทึกการสังเกตครั้งที่.....

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....อายุ.....ปี เพศ.....
วัน, เวลาที่สังเกต.....
สถานที่.....

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (บรรยายพฤติกรรมพร้อมกับความคิดเห็น).....
.....
.....
ข้อเสนอแนะ.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต
ตำแหน่ง.....

แบบฟอร์มที่ 2
การบันทึกการสังเกต

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....อายุ.....ปี เพศ.....
ชั้น.....โรงเรียน.....

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	เวลา	สถานที่	เหตุการณ์	ข้อเสนอแนะ
.....					
.....					
.....					
.....					
.....					
.....					
.....					

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต
ตำแหน่ง.....

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป อย่างมี
จุดมุ่งหมาย (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 93) รายละเอียดในการสนทนามักจะเป็นเรื่อง
ส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งควรต้องเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นการสนทนานี้จึงจำเป็น

ต้องอาศัยทักษะและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก (อารี ตัณฑ์เจริญรัตน์. 2526 : 96)

2.1 ความหมายของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาหรือการพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีจุดประสงค์ในการสนทนา ซึ่งอาศัยสัมพันธภาพและมนุษยสัมพันธ์เป็นกุญแจสำคัญของวิธีการสัมภาษณ์

2.2 ชนิดของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่นิยมใช้ในการแนะแนวและจิตวิทยามี 2 ชนิด (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 94 - 96) ดังนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาหรือทราบข้อเท็จจริง (Fact Finding Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติ และค่านิยมของผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาข้อเท็จจริง หรือข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ รวมทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่

2.2.2 การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา (Counseling Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้รับสัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจและมองเห็นสภาพปัญหาของตนเองได้ชัดเจน จนสามารถพิจารณาแก้ไขหรือตัดสินใจหาสาเหตุของปัญหาได้ หลังจากการให้การสัมภาษณ์ นอกจากนั้นการสัมภาษณ์ชนิดนี้จะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้สัมภาษณ์ และผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

2.3 กระบวนการสัมภาษณ์

กระบวนการสัมภาษณ์ มี 3 กระบวนการดังนี้

1. ก่อนการสัมภาษณ์
2. ขณะสัมภาษณ์
3. การยุติการสัมภาษณ์

1. ก่อนการสัมภาษณ์

กระบวนการขั้นนี้ มีองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้ คือ

1.1 การเตรียมบุคคล เป็นการเตรียมทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ในเรื่องของความพร้อมของทั้งสองฝ่าย คือมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์บอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบ

1.2 การเตรียมจุดมุ่งหมายและหัวข้อในการสัมภาษณ์ อาจมีการบันทึกหัวข้อก่อนการสัมภาษณ์ และมีการจัดบันทึกในขณะสัมภาษณ์ด้วย แต่ถ้าหากเป็นการสัมภาษณ์ในลักษณะที่ไม่บอกจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ก็ไม่ควรบันทึกหัวข้อที่จะมาสัมภาษณ์

1.3 การเตรียมสถานที่ ซึ่งจะต้องมีลักษณะสะดวก สบาย ควรเป็นที่มืดซิด หรือมีความเป็นส่วนตัว ปราศจากสิ่งรบกวน เพื่อผลของการสัมภาษณ์

1.4 การเตรียมวัน เวลา ในการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มักให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เลือกวัน เวลา ที่เขาสะดวก พร้อมทั้งจะให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงมากขึ้น

2. ขณะสัมภาษณ์

ในขณะสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย เทคนิคทั่วไป และ เทคนิคเฉพาะ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 99-108) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ชนิดใด จะต้องใช้เทคนิคทั่วไป 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation) โดยใช้อวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5
2. การฟัง (Listening) เป็นเทคนิคที่ดีที่สุดในการแนะแนวและให้คำปรึกษา
3. การใช้คำถาม (Questioning) ผู้สัมภาษณ์อาจจะต้องถามผู้ถูกสัมภาษณ์ในสิ่งที่ยังไม่กระจ่าง โดยการใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นมิตร ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังแล้วเข้าใจว่าผู้สัมภาษณ์มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างแท้จริง
4. การพูด (Talking) การพูดที่ดีนั้นจะต้องแสดงการยอมรับเจตคติและความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ใช้ภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสม ในขณะเดียวกันก็ต้องพยายามพูดเพื่อควบคุมให้การสัมภาษณ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

1. การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport)
2. การแสดงความเห็นใจ (Sympathy)
3. การแสดงอารมณ์ร่วม (Empathy)
4. การทำให้เกิดความมั่นใจ (Assurance)
5. การแสดงความเห็นด้วย (Approval)
6. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification)
7. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of Feeling)
8. การใช้ความเงียบ (Using Silence)
9. การสร้างอารมณ์ขัน (Sense of Humor)

3. การยุติการสัมภาษณ์

การยุติการสัมภาษณ์เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น จึงต้องพยายามให้เป็นธรรมชาติมากที่สุดเพื่อที่จะเป็นผลดีต่อการสัมภาษณ์ครั้งต่อ ๆ ไป จึงควรปฏิบัติดังนี้

1. ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความมั่นใจว่า สิ่งที่เขาพูดไปนั้นจะเป็นความลับและเป็นผลดีแก่เขา
 2. ผู้สัมภาษณ์อาจตั้งคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์นำไปคิดก่อนยุติการสัมภาษณ์ เพื่อจะได้มีเรื่องราวต่อเนื่องในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป
 3. ผู้สัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สรุปสิ่งที่เขาคิดหรือรู้สึกในขณะสัมภาษณ์เพื่อจะช่วยให้เขาเข้าใจสภาพปัญหายิ่งขึ้น และอาจจะต้องมีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขในบางตอน โดยผู้สัมภาษณ์
 4. ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้คำพูดและท่าทีที่นุ่มนวล มีความจริงใจต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่าต้องการสัมภาษณ์ในคราวต่อไปอีก
 5. มีการนัดวัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป
- เมื่อยุติการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์จะต้องรีบบันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในแบบฟอร์มบันทึกการสัมภาษณ์ทันที ทั้งนี้เพื่อป้องกันข้อมูลผิดพลาด

ตัวอย่างแบบฟอร์มสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ครั้งที่...

ชื่อ.....นามสกุล.....อาชุ.....ปี.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น. สถานที่.....

.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไป วันที่ เวลา.....

สถานที่.....

ชื่อ..... นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

3. การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)

การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและร่วมมือกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ข้อมูลที่ควรได้จากการไปเยี่ยมบ้าน เช่น สภาพทั่วไปของบ้าน สภาพแวดล้อมของบ้าน ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง ลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว เป็นต้น โดยทั่วไปผู้ไปเยี่ยมบ้านคือครูแนะแนวหรือครูประจำชั้นซึ่งเป็นตัวแทนของสถานการศึกษา ส่วนในสถาบันทางการแพทย์ ผู้มีหน้าที่เยี่ยมบ้านคือ นักสังคมสงเคราะห์

3.1 วัตถุประสงค์ของการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้าน
2. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันกับบ้าน
3. เพื่อหาข้อมูลบางประการที่ไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่น ๆ

3.2 ข้อปฏิบัติในการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 122-124)

1. ขึ้นเตรียมก่อนการเยี่ยมบ้าน
2. ขณะเยี่ยมบ้าน
3. หลังการเยี่ยมบ้าน

1. ขึ้นเตรียมก่อนการเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเยี่ยมบ้าน
- 1.2 นัดหมายวัน เวลาที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง

2. ขณะเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 2.1 แสดงสัมมาคารวะต่อเจ้าของบ้าน และแสดงความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 2.2 ใช้ความสังเกตและจดจำสิ่งที่ได้พบเห็น

2.3 ระยะเวลาของการสนทนาควรหาทางสนับสนุนให้ผู้รับการศึกษาร่วมสนทนาด้วย

เพื่อสังเกตสัมพันธภาพระหว่างผู้รับการศึกษากับผู้ปกครอง

2.4 พยายามกระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้รับ
การศึกษาและสถาบันให้มากที่สุด

2.5 กล่าวถึงผู้รับการศึกษาในด้านดีที่เป็นจริง

2.6 ไม่ควรทำตัวเป็นพิธีรีตรอง

2.7 ใช้เวลาในการเยี่ยมบ้านประมาณ 30-60 นาที หรือสังเกตจากกริยาอาการ
ของเจ้าของบ้านที่แสดงว่าอึดอัดหรือมีธุรกิจที่ต้องทำ

3. หลังการเยี่ยมบ้าน ควรมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทันทีเมื่อกลับจากเยี่ยมบ้านโดย
ใช้แบบฟอร์มในการบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ชื่อครูที่ไปเยี่ยม.....

ชื่อนักศึกษา.....อายุ.....ปี ชั้น.....

ชื่อครูประจำชั้น.....

ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....ผู้ปกครอง.....

ที่อยู่.....

วันที่ไปเยี่ยม.....เวลา.....ถึงเวลา.....

1. บรรยายรูปร่างลักษณะภายนอกตัวบ้านและบริเวณสนามหญ้า.....

.....
.....

2. บรรยายลักษณะภายในบ้าน.....

.....
.....

3. บรรยายลักษณะของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง.....

.....

.....

4. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อนักศึกษา.....

.....

.....

5. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสถาบันการศึกษา.....

.....

.....

6. บรรยายสถานการณ์การทำงานและโอกาสที่นักศึกษาได้ทำการทำงานที่บ้าน.....

.....

.....

7. บันทึกถ้อยคำ และผู้ปกครองที่ท่านคิดว่าสำคัญ ที่จะช่วยให้เข้าใจนักศึกษาได้ดีขึ้น

.....

.....

8. บันทึกข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง เกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือนักศึกษา และปรับปรุง
สถาบันการศึกษาให้ดีขึ้น.....

.....

.....

4. อัตชีวประวัติ (Autobiography)

อัตชีวประวัติ คือ การที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเองตั้งแต่
อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความคาดหวังในอนาคต (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 138)
นอกจากนี้ พนม ลัมอารีย์ (2530 : 111) ยังกล่าวว่า อัตชีวประวัติ เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการ
เก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล วิธีการจัดทำก็คือการทำให้บุคคลเขียนประวัติความเป็นมา และ

เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งสุภาพรรณ โคตรจรัส (2528 : 128) ยังได้กล่าวว่าอัตชีวประวัติ เป็นเทคนิคการรวบรวมข้อมูลโดย ให้บุคคลเขียนเรื่องราว ประวัติชีวิตของตนเอง นอกจากจะ ให้ภาพประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล ยังทราบถึงทัศนคติ และความรู้สึกของบุคคลต่อประสบการณ์นั้น จากข้อความดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า อัตชีวประวัติเป็นเสมือนเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เปิดโอกาส ให้เขียนได้บรรยายเรื่องราวของเขอย่างเสรี ตั้งแต่อดีต ปัจจุบันไปจนถึงความหวังในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงภาพลักษณะของบุคคลนั้นได้

4.1 วัตถุประสงค์ในการเขียนอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้บุคคลได้ระบายความรู้สึกที่มีต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจบุคคลที่เขียนอัตชีวประวัติได้ดีขึ้น
3. เพิ่มทราบข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีอื่น ๆ

4.2 รูปแบบของอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติโดยทั่วไป มี 2 รูปแบบดังนี้

1. แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Unstructured Autobiography)
2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Structured Autobiography)

1. แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ

การเขียนแบบนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เขียนบรรยายเรื่องราวของเขาเอง เป็นความเรียง อิสระการเขียนแบบนี้จะให้ประโยชน์และคุณค่ามากในการให้คำปรึกษาแต่ยากต่อการตีความหมาย เพราะไม่ได้เขียนตามรูปแบบใด ๆ

2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ

การเขียนแบบนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ให้เขียน ว่าต้องการทราบเกี่ยวกับเรื่องใด

5. บันทึกประจำวัน (Diary Report)

การเขียนบันทึกประจำวันหรือบันทึกส่วนตัว เป็นส่วนหนึ่งของอัตชีวประวัติโดยการเขียน

ถึงประสบการณ์ในด้านกิจกรรมและความรู้สึกในแต่ละวันซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน การวิเคราะห์ก็คือ การสรุปเรื่องราวที่เขียนเล่ามาในแต่ละวันนั่นเอง โดยก่อนให้เขียนบันทึกประจำวันผู้ให้เขียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกันพอสมควรกับผู้เขียน นอกจากนั้นผู้ให้เขียนจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการให้เขียน และให้เขียนต่อเนื่องกันอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ในการบันทึกอาจมีแบบฟอร์ม หรือไม่มีก็ได้ แต่ต้องมีหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น โดยต้องทำต่อเนื่องอย่างน้อย 1 สัปดาห์ จะทำให้ทราบนิสัยของผู้เขียนบันทึกได้

6. สังคมมิติ (Sociometry)

สังคมมิติ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม หรือในกลุ่มว่ามีปฏิริยาโต้ตอบกันในลักษณะใด เช่นสามัคคีกลมเกลียวเป็นกลุ่มใหญ่ หรือแตกแยกเป็นกลุ่มย่อย สมาชิกแต่ละคนได้รับการยอมรับในกลุ่มมากน้อยเพียงใด ฯลฯ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 184)

6.1 หลักการทำสังคมมิติ

การทำสังคมมิติ มีหลักในการทำดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มควรจะรู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี
2. ก่อนทำสังคมมิติ ผู้ทำควรมีความสัมพันธ์อันดี และคุ้นเคยกับสมาชิกในกลุ่มพอสมควร
3. แจ้งจำนวนและรายชื่อสมาชิกให้ทุกคนในกลุ่มทราบ
4. การทำสังคมมิติแต่ละครั้ง ควรสมมติสถานการณ์เพียงสถานการณ์เดียว
5. ไม่ควรบอกล่วงหน้า เพราะจะทำให้ข้อมูลไม่เป็นธรรมชาติ
6. การทำสังคมมิติในแต่ละสถานการณ์ ควรให้สมาชิกเลือกมากกว่า 1 อันดับ แต่ไม่ควรเกิน 3 อันดับ เพราะจะยุ่งยากในการเขียนแผนผัง
7. การแปลความหมายของสังคมมิติในแต่ละสถานการณ์ จะแตกต่างกัน

8. ควรใช้วิธีอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น กลวิธีไครเอ็ย ฯลฯ

6.2 คำศัพท์ที่ใช้ในการทำสังคมมิติ

คำศัพท์ต่าง ๆ ที่นิยมใช้มีดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2529 : 188 - 189)

- 1) คำถามหรือสถานการณ์ที่ผู้ทำสังคมมิติกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบุคคลบางคนในกลุ่มเรียกว่า Sociometric หรือ Sociometric Criterion
- 2) แผนผังสังคมมิติซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในกลุ่มเรียกว่า Sociogram
- 3) กลุ่มย่อย ๆ ในกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจมีหลายกลุ่ม กลุ่มย่อยที่เล็กที่สุดอาจมีสมาชิกเพียง 2 คนก็ได้ เรียกว่า Sociometric Clique หรือ Subgroup
- 4) การที่บุคคล 2 คน ต่างเลือกซึ่งกันและกัน อาจเป็นอันดับเดียวกัน หรือคนละอันดับก็ได้ เรียกว่า Mutual Choice
- 5) บุคคลคนที่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มมากที่สุด เรียกว่า Star หรือ Leader
- 6) บุคคลที่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลยเพราะเป็นที่รังเกียจของสมาชิกในกลุ่ม แต่บุคคลนั้นยังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มเรียกว่า Rejectee
- 7) บุคคลที่แยกตัวออกจากกลุ่มอยู่โดดเดี่ยวโดยไม่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มและบุคคลนั้นก็ไม่เลือกสมาชิกในกลุ่มด้วย เรียกว่า Isolate
- 8) บุคคลที่ได้รับเลือกจากกลุ่มเพียงเล็กน้อย และบุคคลนั้นมักอยู่ห่างไกลจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม เรียกว่า Neglectee
- 9) การขาดการเลือกซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลสองคน หรือมากกว่าสองคนขึ้นไปของกลุ่มย่อย เรียกว่า Sociometric Cleavage
- 10) โครงสร้างทางสังคมมิติที่แสดงแบบแผนของการเลือกในระหว่างสมาชิกของกลุ่ม โดยเน้นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกันของแต่ละคน เรียกว่า Sociometric Structure
- 11) วิธีการทดสอบเพื่อวัดโครงสร้างทางสังคมมิติเรียกว่า Sociometric Test
- 12) จำนวนครั้งหรือคะแนนที่แต่ละบุคคลได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม เรียกว่า Sociometric Score

13) สถานภาพของบุคคลในกลุ่ม เช่น Star, Rejectee, Isolate, Nectectee

ฯลฯ เรียกว่า Sociometric Status

6.3 ลำดับขั้นของการทำสังคมมิติ มี 4 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดสถานการณ์

ขั้นที่ 2 การทำตารางแสดงผลการเลือก

ขั้นที่ 3 การสร้างแผนผังสังคมมิติ

ขั้นที่ 4 การตีความหมายจากแผนผังสังคมมิติ

นอกจากนี้ยังมีอีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้กันมากควบคู่กับสังคมมิติในปัจจุบัน คือ กลวิธี "ใครเอ่ย"

(Guess who or Who's who technique)

กลวิธี "ใครเอ่ย" (Guess who or Who's who "technique")

เป็นขบวนการที่จะช่วยให้ครูแนะแนวและผู้ให้คำปรึกษาทราบถึงเจตคติ (Attitude) ส่วนตัวระหว่างสมาชิกในห้องเรียนคือ การใช้กลวิธี "ใครเอ่ย" (Guess who Technique) อันเป็นกลวิธีหนึ่งสำหรับการหาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน โดยการถามจากเพื่อนของนักเรียนเอง เป็นวิธีที่ให้ประโยชน์มากวิธีหนึ่ง ในบางครั้งความเห็นของนักเรียนและนักเรียน นักเรียนและครู ที่มีต่อกันอาจจะไม่เหมือนกัน เช่น นักเรียนที่ครูเห็นว่าเป็น "เด็กดี" ในสายตาของครูนั้นอาจเป็นบุคคลที่เพื่อนฝูงไม่ค่อยชอบเท่าใดนัก เป็นต้น

กลวิธี "ใครเอ่ย" ดำเนินการโดยครูเป็นผู้เขียนลำดับของคำถามที่บรรยายเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของเด็ก และเด็กแต่ละคนจะได้รับการขอร้องให้เขียนชื่อบุคคลในห้องเรียนที่เขาคิดว่าลักษณะที่ตรงกัน หรือใกล้เคียงกับคำถามเหล่านั้น โดยวิธีการนี้เท่ากับเป็นการเปรียบเทียบในทางที่บุคคลหนึ่งมองเห็นตัวเขาเอง และจากการที่บุคคลอื่นได้มองดู และรับรู้เกี่ยวกับตัวเขา

การดำเนินการเกี่ยวกับกลวิธี "ใครเอ่ย" นี้ ครูจะต้องแน่ใจเสียก่อนว่า เด็กทุกคนในห้องเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีแล้วเด็กจึงจะสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องนอกจากนี้

ครูต้องทำให้เด็กไว้วางใจได้ว่า การตอบคำถามของเขาจะได้รับการปกปิดไว้เป็นความลับอย่าง
ดียิ่ง

การวิเคราะห์ผลดีของกลวิธีนี้จะควบคู่ขนานไปกับของทดสอบของสังคมมิติ แหล่งต่าง ๆ
ของการเลือกควรได้รับการพิจารณาวิเคราะห์ และความพยายามควรถูกกระทำขึ้น เพื่อค้นคว้าหา
ความหมายที่อยู่เบื้องหลังของการเลือกเหล่านั้น

7. แบบสอบถาม (Questionnaires)

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้น โดยการทำเป็นชุดคำถาม ข้อความที่เป็นคำถาม
เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง เช่น ความรู้สึก ความต้องการ สภาพครอบครัว
ความสนใจ ข้อมูลส่วนตัว สุขภาพ เป็นต้น

7.1 ชนิดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามหากแบ่งตามเกณฑ์ สามารถแบ่งโดยใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์ดังนี้ (กรมรัตน์
หล้าสงฆ์. 2527 : 217-270)

เกณฑ์ที่ 1 ในเกณฑ์ของวัตถุประสงค์ซึ่งใช้มากในการแนะแนว จะแบ่งแบบสอบถามเป็น
3 ชนิดดังนี้

1. แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคลหรือการรวบรวมข้อมูล (Collecting of Data)
2. แบบสอบถามแบบการประเมินผล (Evaluation Form)
3. แบบสอบถามแบบการติดตามผล (Follow-up Form)

เกณฑ์ที่ 2 ใช้เกณฑ์ของลักษณะแบบสอบถาม จะแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ชนิดดังนี้

1. แบบสอบถามแบบปลายเปิดหรือไม่มีโครงสร้าง (Opened Form)
2. แบบสอบถามแบบปลายปิดหรือมีโครงสร้าง (Closed Form)
3. แบบสอบถามชนิดรูปภาพ (Pictorial Form)
4. แบบสอบถามแบบผสม (Mixed Form)

ซึ่งชนิดของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบเกณฑ์ที่ 2 คือ ใช้เกณฑ์
ของลักษณะแบบสอบถาม ยกเว้นแบบสอบถามชนิดรูปภาพ

เกณฑ์ที่ 2 ใช้เกณฑ์ของลักษณะแบบสอบถาม

1. แบบเปิดหรือแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured or Opened Form) เป็น
แบบสอบถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบที่แน่นอนตอบสนองความคิดเห็นของตนได้อย่างเสรี ไม่มีการตัดสิน
ว่าถูกหรือผิด ใช้แบบสอบถามชนิดนี้ เพื่อต้องการทราบความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น เจตคติ
แรงจูงใจต่าง ๆ เช่น

1. เมื่อนั้นยังเด็กอยู่ ครอบครัวฉัน.....
2. เวลาที่มีเรื่องกลุ้มใจมาก ฉันมักจะ.....

2. แบบปิดหรือแบบมีโครงสร้าง (Structured or Closed Form) เป็นแบบสอบถามที่
ผู้สร้างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนวางไว้แล้ว มีข้อความที่เป็นคำถามและมีคำตอบไว้ให้พร้อม เช่น อาจจะ
ให้เลือกว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ หรือไม่บางกรณีก็มีคำตอบเป็นประโยคหรือวลีสั้น ๆ ไว้ให้เลือกตอบ
หรือเลือกตามน้ำหนักของความชอบมากน้อย หรือไม่ก็ตอบโดยการเขียนสัญลักษณ์สั้น ๆ ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

2.1 เป็นแบบสัญลักษณ์แทนคำตอบโดยให้เขียนเครื่องหมายหน้าข้อความที่ต้องการ
เช่น นักเรียนอาศัยอยู่กับใคร

-ก. บิดา-มารดา
-ข. ผู้ปกครอง
-ค. ญาติพี่น้อง
-ง. พระภิกษุ
-จ. อื่น ๆ

2.2 แบบเติมคำ เช่น

วัน เดือน ปีเกิดของท่าน.....

เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....

2.3 แบบประมาณค่า มากน้อย แล้วแต่การกำหนดค่าของผู้สร้างแบบสอบถามปกติ
ที่จะมีค่า 3, 5, 7, 9 ช่อง เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ไม่มีเลย เป็นต้น

2.4 แบบให้เลือกตอบเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น จวงกลมรอบล้อมข้อที่ตรงกับความจริง

2.5 แบบให้เลือกตอบว่า ใช่หรือไม่ใช่ เช่น ห้องสมุดมีหนังสือเกี่ยวกับอาเซียน
ต่าง ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม ใช่.....ไม่ใช่.....

3. แบบสอบถามแบบผสม (Mixed Form) คือ แบบสอบถามที่มีทั้งปลายปิดและปลายเปิดอยู่ในชุดเดียวกัน แบบสอบถามชนิดนี้นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน เพราะเป็นแบบสอบถามที่พยายามแก้ไขข้อบกพร่องที่เป็นข้อดีและข้อเสียของแบบสอบถามแต่ละชนิดกล่าวคือผู้ตอบไม่ต้องเสียเวลามากจนเกินไป และมีอิสระที่จะตอบ ถ้าไม่พอใจตัวเลือกที่กำหนดให้ก็จะตอบในช่องอื่น ๆ เป็นต้น (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 266)

7.2 ประโยชน์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นการรวบรวมข้อมูลพร้อม ๆ กันหลาย ๆ ด้านในเวลาเดียวกันซึ่งการเก็บข้อมูลวิธีอื่น อาจจะต้องจำแนกประเภทของข้อมูล แต่ละชนิด และเก็บได้ทีละชนิด
2. ไม่เสียเวลาในการเก็บข้อมูลทีละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครูแนะแนวมีจำนวนไม่เพียงพอ เพราะสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ได้กับจำนวนนักเรียนครั้งละหลาย ๆ คน
3. ช่วยให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการเก็บข้อมูลที่ได้โดยวิธีอื่น ๆ

4. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปจัดบริหารแนะแนวให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม
5. ทำให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดที่นักเรียนมีต่อสิ่งต่าง ๆ

8. แบบทดสอบ (Tests)

การใช้แบบทดสอบเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีระบบ และเป็นวิธีที่ควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรัดกุม มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน และผลที่ได้จากแบบทดสอบมีความหมายชัดเจน ในการแนะแนวจึงมักจะนำแบบทดสอบมาใช้ในกรณีที่ต้องการจะได้ข้อมูลที่เด่นชัด ชี้เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้แบบทดสอบ เมื่อต้องการจะทราบถึงความถนัด ความสนใจ ความสามารถ หรือบุคลิกภาพ เป็นต้น การใช้แบบทดสอบจะทำให้ทราบถึงชนิดหรือประเภทที่ต้องการ ทำให้ครูแนะแนวมีความสะดวกใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

แบบทดสอบทางจิตวิทยาหรือแบบทดสอบที่ใช้ในการแนะแนว

แบบทดสอบทางจิตวิทยาหรือแบบทดสอบที่นำมาใช้ในการแนะแนว มีดังนี้

1. แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญา (Intelligence Tests)
2. แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Tests)
3. แบบทดสอบวัดความสนใจ (Interest Tests)
4. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personality Tests)

1. แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญา (Intelligence Tests)

คือแบบสอบถามที่ใช้วัดความสามารถของสมองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความจำ ความคิดอย่างมีเหตุผล ความสามารถในการตัดสินใจ เป็นต้น

โดยการนำเอาผลของระดับเชาว์ปัญญา ที่เรียกกันว่า เกณฑ์ภาคเชาว์หรือ I.Q. (Intelligence Quatient) มาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวินิจฉัยปัญหาและเพื่อทำนายความสำเร็จของผู้ถูกวัด

2. แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Tests)

แบบทดสอบที่ใช้สำหรับการหาความถนัดเฉพาะอย่างของแต่ละบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำนายแนวโน้มที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในการเรียน หรือการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคตและเพื่อเป็นส่วนช่วยในการพิจารณาวางแผนการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ

แบบทดสอบความถนัดที่ใช้กันอยู่มี 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน หรือทางวิชาการ (Scholastic Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบความถนัดทางด้านวิชาการต่าง ๆ เช่น ทางด้านภาษาศาสตร์ เป็นต้น

2. แบบทดสอบวัดความถนัดเฉพาะด้าน หรือความถนัดพิเศษ เป็นแบบทดสอบความถนัดที่เกี่ยวกับงานอาชีพต่าง ๆ หรือความสามารถพิเศษ เช่น ความถนัดทางดนตรี หรือทางศิลปะ กีฬา เป็นต้น

3. แบบทดสอบวัดความสนใจ (Interest Tests)

เป็นแบบทดสอบที่มักจัดทำออกมาในรูปของแบบสำรวจ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความสนใจสิ่งใดบ้างและมากน้อยแค่ไหน เพราะความสนใจของคนเรานั้นจะมีส่วนสัมพันธ์กับความสำเร็จในด้านการเรียนและการประกอบอาชีพ

เพรสคอต (Prescott. 1959 : 77) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลเลือกทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือปฏิเสธไม่ยอมทำกิจกรรมใด ๆ ที่ไม่ประสงค์จะทำ

จาเกอร์ และเฟอริค (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 306; Jager and Froehlich. 1947 : 12 - 14) ได้อธิบายถึงวิธีที่เก็บข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสนใจไว้ 4 ประการคือ

1. สังเกตความเป็นไปของแต่ละบุคคล
2. จินตสนใจต่าง ๆ ที่บุคคลแต่ละคนแสดงออก

3. ศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นกระทำ
4. ใช้แบบสำรวจความสนใจวัดโดยตรง

ชนิดของแบบสำรวจความสนใจ

แบบสำรวจความสนใจที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย มีดังนี้ (วัชรารักษ์ อภิวัชรารักษ์.
2535 : 53-54)

1. Kuder Preference Record เป็นแบบสำรวจที่มีข้อให้ตอบแต่ละข้อจะมี
ตัวเลือก 3 ข้อ โดยให้เลือกตอบตัวที่ชอบมากที่สุด และชอบน้อยที่สุด ซึ่งแบบสำรวจความสนใจ
ของ Kuder นี้มี 3 ชุด ดังนี้

1.1 ความสนใจสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น อาชีพเกี่ยวกับเครื่องกลไกคำนวณ
วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี เป็นต้น

1.2 ความสนใจอาชีพเฉพาะเช่น อาชีพครู แพทย์ สถาปนิก วิศวกร นักจิตวิทยา
 เป็นต้น

1.3 ความสนใจลักษณะงาน เช่น ชอบทำงานกับกลุ่มชน ชอบทำงานที่ใช้ความคิด
ชอบทำงานประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

2. แบบสำรวจความสนใจทางอาชีพ ของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ
และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แบ่งกลุ่มความสนใจออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่
ทางด้านจักรกล ด้านคำนวณ เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ งานชักชวนโฆษณา งานเสมียน งานศิลปะ
งานวรรณกรรม งานดนตรี งานบริการสังคม และการทำงานนอกบ้าน

3. แบบทดสอบความสนใจอาชีพของกองการจัดหางาน กรมแรงงาน แบ่งความสนใจ
ออกเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่ อาชีพเสมียน การค้า อาชีพบริการ ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์ กลไก
หัตถกรรม ขับรถ ช่างก่อสร้าง และช่างโลหะ

4. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personality Tests)

แบบทดสอบบุคลิกภาพเป็นแบบทดสอบ ที่ใช้สำหรับวัดลักษณะการปรับตัวทางอารมณ์

มนุษยสัมพันธ์ แรงจูงใจ อุปนิสัย ค่านิยม เจตคติ กิริยาท่าทาง ฯลฯ ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกตเห็นได้ และพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้

การวัดบุคลิกภาพเพื่อการแนะแนวมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเข้าใจบุคลิกลักษณะที่แท้จริงของบุคคล และช่วยให้เขาเข้าใจบุคลิกภาพของเขาเองอย่างถูกต้อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลในการนำมาวางแผนทางศึกษาต่อและประกอบอาชีพให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น
2. เพื่อรู้จักและเข้าใจลักษณะการปรับตัว เช่น ผื่นเลื่อนลอย เอาแต่อารมณ์ตนเอง เป็นใหญ่ เผด็จการ ก้าวร้าว วิตกกังวล เรือร้องความสนใจ ซึ่งนับเป็นบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ ควรได้รับการช่วยเหลือแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

ชนิดของแบบทดสอบบุคลิกภาพ

แบบทดสอบบุคลิกภาพ ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมี 2 แบบ ดังนี้

1. แบบทดสอบบุคลิกภาพที่เป็นปรนัย (Objective Type) เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้ถูกทดสอบตอบคำถามด้วยความจริงใจตามความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวกับความรู้สึกของตนเอง บุคคลอื่น สิ่งแวดล้อม การร่วมมือโดยให้เลือกตอบ "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" แบบทดสอบที่นิยมมีดังนี้

1.1 Minnesota Multiphasic Personality Inventory (M.M.P.I.)

ผู้สร้างคือ S.R. Hathaway และ T.C. Mc Kinley ใช้ทดสอบกับบุคคลอายุ 16 ปีขึ้นไป ซึ่งปรับปรุงมาจากการวัดที่ใช้ทางคลินิกใช้ทดสอบทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นหมู่

1.2 California Psychological Inventory (C.P.I.) ผู้สร้าง H.G.

Gough มักจะเป็นคำถามเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ความรับผิดชอบ ความสนใจ เป็นต้น

2. แบบทดสอบโปรเจกทีฟ (Projective Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้สิ่งเร้าเป็นสื่อ โดยให้ผู้ถูกทดสอบเผชิญกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในลักษณะคลุมเครือจนกระทั่งแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาจนผู้ทดสอบสามารถแปลความหมายได้ แบบทดสอบที่นิยมกัน มีดังนี้

2.1 Rorscharch Ink Blot Testแบบทดสอบนี้จะประกอบไปด้วยภาพหยดหมึกเป็นรูปต่าง ๆ รวม 10 ภาพ เป็นภาพสี 5 ภาพ และสีเทาหรือขาวดำ 5 ภาพ ผู้ถูกทดสอบจะตอบคำถามจากการดูภาพเหล่านั้นทีละภาพ ผู้ทดสอบจะนำเอาคำตอบมาตีความแปลความอีกครั้งหนึ่ง

2.2 Thematic Apperception Test (T.A.T.) แบบทดสอบชนิดนี้จะประกอบไปด้วยภาพจากสถานการณ์คลุมเครือทั้งหมด 20 ภาพเป็นภาพที่แสดงสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ ที่ไม่ชัดเจน ผู้ถูกทดสอบจะถูกกำหนดให้เล่าเรื่องจากภาพและนำคำตอบที่ได้มาตีความ

2.3 Word Association เป็นกลวิธีระบายความในใจชนิดที่ให้ความเกี่ยวข้องทางถ้อยคำ เป็นการให้ระบายความรู้สึกออกมา ด้วยการพูดปากเปล่า การทดสอบชนิดนี้จะทำให้ทราบถึงความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ของผู้รับการทดลอง หรืออาจจะทำให้ทราบถึงสาเหตุหรือที่มาของความขัดแย้งและความกระทำกระเทือนทางอารมณ์ได้

2.4 Sentence Completion เป็นวิธีที่ให้ผู้ถูกทดสอบเติมประโยชน์ให้สมบูรณ์ซึ่งข้อความที่เติมนั้นอาจจะเปิดเผยถึงความรู้สึกนึกคิด หรือเก็บกดหรือแนวโน้มของความเป็นไปต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงความวิตกกังวล ความลังเลใจ ฯลฯ ประโยคต่าง ๆ เหล่านั้นผู้ทดสอบมักจะสร้างเกี่ยวพันกับเรื่องรอบ ๆ ตัว และทั้งประโยคค้างไว้ เช่น

ฉันรู้สึกดีใจเมื่อ.....

ฉันไม่ชอบบุคคลที่.....

ฉันมักจะ.....

2.5 Oral and Written Storytelling and Composition เป็นวิธีการให้ผู้ถูกทดสอบเล่าเรื่องหรือเขียนเรียงความเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้ได้ระบายความขัดแย้งในใจ ความปรารถนาต่อสิ่งต่าง ๆ หรือความกลัวตลอดเวลาที่ให้ผู้ถูกทดสอบเขียนหรือเล่า ผู้ทดสอบจะสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ในขณะที่เขียน

2.6 การใช้งานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของผู้ถูกทดสอบซึ่งอาจจะใช้วิธีดังนี้

2.6.1 การวาดภาพด้วยนิ้วมือ (Finger Painting)

2.6.2 การเล่น (Play) เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อหาสาเหตุของปัญหา และ

หาแนวทางการแก้ปัญหา

สรุปในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกแบบทดสอบโปรเจกทีฟ แบบ Sentence Completion

ข้อควรคำนึงในการใช้แบบทดสอบ

ข้อเสนอนี้ในการใช้แบบทดสอบดังนี้

1. ผู้ใช้แบบทดสอบควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญ เคยได้รับการเรียนรู้หรืออบรมมาดีพอ
2. ไม่ควรใช้แบบทดสอบเพื่อเป็นเครื่องยืนยันความสามารถหรือเก่งกล้า ฟังระลึกไว้เสมอว่า ต้องการให้ข้อมูลที่ได้แบบทดสอบไปเพื่อช่วยเหลือบุคคล
3. ใช้แบบทดสอบเมื่อกรณีจำเป็น
4. ก่อนใช้แบบทดสอบควรแน่ใจเสียก่อนว่าบุคคลที่จะถูกทดสอบนั้นเหมาะกับแบบทดสอบนั้น ๆ
5. ไม่จำเป็นต้องนำผลที่แปลได้จากแบบทดสอบมารายงาน ให้ผู้ถูกทดสอบทราบโดยละเอียด เพราะบางอย่างควรทราบแต่ส่วนรวมเท่านั้น

9. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

ระเบียบสะสมเป็นเอกสารสำหรับบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนโดยเริ่มบันทึกข้อมูลหรือรายละเอียดต่าง ๆ ของผู้เรียน ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนกระทั่งจบการศึกษา

9.1 ชนิดของระเบียบสะสม โดยทั่วไประเบียบสะสม อาจแบ่งออกได้ดังนี้

1. แบบแผ่นเดียว โดยบรรจุข้อความต่าง ๆ ที่จะบันทึกทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ระเบียบสะสมชนิดนี้อาจสะดวกต่อการเก็บรักษาไม่เปลืองเนื้อที่ แต่ข้อมูลต่าง ๆ บันทึกได้น้อย เพราะเนื้อที่จำกัด ฉะนั้นระเบียบสะสมชนิดนี้ ถ้านำไปใช้กับนักเรียนมัธยมอาจจะไม่เหมาะสม เพราะอาจต้องมีข้อมูลที่ต้องบันทึกหรือบรรจุลงในระเบียบสะสมมาก
2. แบบแฟ้มหรือเป็นเล่ม มีลักษณะถาวรกว่าชนิดแรกแบบนี้ส่วนใหญ่จะแยกข้อมูลแต่ละอย่างออกจากกันเป็นแผ่น ๆ ไป ฉะนั้นเนื้อที่ในการบันทึกจะมีมาก

ข้อเสียของระเบียบสะสมแบบนี้คือ ลื่นเปื้อียงงบบประมาณมาก และเสียเนื้อที่ในการเก็บมากพอสมควร การรักษาข้อมูลที่เป็นความลับบางอย่างอาจทำไม่ได้ดีพอ เพราะต้องยกไปศึกษา

หรือบันทึกทั้งเล่ม

3. แบบเป็นช่องหรือแบบรวม หมายถึงการนำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมารวมกันไว้ในช่องเดียวกัน โดยแยกข้อมูลเป็นแต่ละชนิดออกจากกันเป็นเรื่อง ๆ ไป สะดวกต่อการบันทึกข้อมูลในแง่ของการรักษาข้อมูลเป็นความลับ ข้อเสียก็คือ อาจง่ายต่อการสูญหาย

9.2 ข้อมูลต่าง ๆ ที่ควรรวบรวมไว้ในระเบียบสนผสม

ควรเป็นข้อมูลทุกประเภทที่ได้ศึกษาจากตัวผู้เรียน และรวมถึงการกรอกหรือบันทึกข้อมูลพื้นฐานที่บรรจุอยู่ในระเบียบสนผสมด้วย โดยสรุป ข้อมูลที่ควรรวบรวมไว้ในระเบียบสนผสมควรประกอบได้ด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประวัติส่วนตัวของผู้เรียน เช่น

ชื่อ สกุล	เพศ
วันเดือนปีเกิด	เชื้อชาติและสัญชาติ
สถานที่เกิด	ที่อยู่ของผู้เรียน
เหตุการณ์เมื่อตอนเกิด	ที่อยู่ของบิดา-มารดา

2. ประวัติครอบครัวและสภาพความเป็นไปทางบ้าน

ชื่อบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง	ที่อยู่ของผู้เรียนในปัจจุบัน
อาชีพของบิดา-มารดา	สถานที่เกิดของบิดา-มารดา
อาชีพของผู้ปกครอง	ภาษาที่ใช้พูดกันในบ้าน
สถานภาพการแต่งงานของบิดา-มารดา	สถานภาพทางเศรษฐกิจ
จำนวนพี่น้อง พี่ชาย พี่สาว น้องชาย น้องสาว	

3. ประวัติสุขภาพและรายงานสุขภาพ

ระเบียบสุขภาพที่ได้รับบันทึกโดยแพทย์ หรือพยาบาล
บันทึกการฉีดวัคซีน ปลูกฝี
การเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุ

การรักษาสุขภาพ ฟัน

ความบกพร่องทางตัวร่างกาย อื่น ๆ

4. ประวัติทางการศึกษา และรายงานพัฒนาการ

คะแนนผลการเรียนประจำภาค และคะแนนรายวิชา

รายงานพิเศษเกี่ยวกับรายวิชาที่มีปัญหา

รายงานเกี่ยวกับการประมาณค่าผลการเรียน

คะแนนทดสอบอื่น ๆ เช่น

- เชาว์ปัญญา
- ความถนัด-ความสนใจ
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- บุคลิกภาพ

รายงานเกี่ยวกับการมาเรียน

อื่น ๆ

5. เบ็ดเตล็ด

ความสนใจในกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรม

ความสนใจและพึงพอใจเกี่ยวกับอาชีพ

โครงการในอนาคต

พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ควรส่งเสริมช่วยเหลือ หรือแก้ไข

อื่น ๆ

6. ข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้จากการบริการต่าง ๆ ของสถาบัน

ผลจากการสัมภาษณ์ หรือให้คำปรึกษา

รายงานสังคมมิติ

อัตชีวประวัติ-บันทึกประจำวัน

การสังเกตของครูแนะแนวหรือครูประจำชั้น

การประมาณค่าคุณลักษณะต่าง ๆ

รายงานการเยี่ยมบ้าน

อื่น ๆ

9.3 การรวบรวมและบันทึกข้อมูลในระเบียบสละสม

ข้อมูลที่สมบูรณ์เพียงพอในการที่จะนำมาศึกษาจะต้องรวบรวมจากหลาย ๆ แหล่ง ดังนี้

1. จากตัวผู้เรียนเอง เช่น จากการสัมภาษณ์หรือให้ผู้เรียนเขียนอัตชีวประวัติ
เขียนบันทึกประจำวัน เป็นต้น
2. จากบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง เช่น จากการไปเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์ เป็นต้น
3. จากเพื่อน เช่น การสัมภาษณ์ การใช้สังคมมิติ เป็นต้น
4. จากครู โดยขอความร่วมมือในการสังเกต การทำระเบียบปฏิบัติการ เป็นต้น
5. จากครูแนะแนว เช่น การให้คำปรึกษาหารือ การให้แบบทดสอบ หรือการสัมภาษณ์
 เป็นต้น
6. จากคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการจะรวบรวม
ข้อมูลนั้น เช่น จากแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัย

การวินิจฉัย คือ การนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือตีความหมายของข้อมูลที่รวบรวม
ได้หลาย ๆ วิธีการมาพิจารณาว่าผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกัน ส่วนใหญ่มีแนวโน้มไปทางใด
มากที่สุด จะวินิจฉัยว่ามีปัญหาหรือพฤติกรรมไปแวนั้น (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 367)

บันทึกา แยมส์วอล (2559 : 34-35) ได้เสนอแนวความคิดว่า กระบวนการ
วินิจฉัยปัญหาสามารถดำเนินการเป็น 2 ระยะดังนี้

ก. ขั้นกำหนดปัญหา จะต้องทราบแน่ชัดว่าปัญหาคืออะไร เพื่อให้เป็นไปอย่างมีระบบ และน่าเชื่อถือ ผู้ศึกษาควรตั้งเกณฑ์กำหนดปัญหาลงตามความรู้และชำนาญของตน

นอกจากนั้นอาจยึดหลักการตอบคำถามต่อไปนี้

1. ปัญหาคืออะไร
2. ปัญหานั้นเกิดขึ้นเมื่อใด ระยะการเกิดปัญหานั้นเพียงใด มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นในขณะนั้นบ้าง
3. ปัญหาเกิดขึ้นที่ใด มีใครเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากสถานที่นั้นแล้วเกิดปัญหาในสถานที่อื่นอีกหรือไม่
4. ปัญหาเกิดขึ้นได้อย่างไร อะไรเป็นสาเหตุของปัญหา เป็นต้น

ข. การค้นหาสาเหตุของปัญหา เมื่อกำหนดปัญหาแล้วให้นำข้อมูลที่อ้างอิงถึงอดีตและปัจจุบันมาพิจารณาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหาคืออะไรเกิดขึ้นมีลักษณะอย่างไร เกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมประเภทใด

การวินิจฉัยนี้ มักจะวินิจฉัยโดยคณสมมุติฐานเป็นหลัก เมื่อกระทำการวินิจฉัยปัญหาแล้วก็ควรเขียนสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหาคืออะไรและควรเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือไว้ด้วย

ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ คือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเมื่อทราบสาเหตุของปัญหาก็ดำเนินการแก้ไขให้ปัญหาลุกล่วงไปให้ได้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษา (Counseling) ซึ่งจะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับการศึกษา ในรายที่มีปัญหาไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจตนเองได้ หลังจากได้รับคำปรึกษาแล้ว
2. การส่งต่อให้ผู้มีประสบการณ์หรือสนใจปัญหานั้น
3. การใช้ระบบส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา เป็นต้น ในรายที่มีปัญหาซับซ้อนหรือรุนแรง

การป้องกัน เป็นการให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา เป็นต้น ซึ่งการป้องกันนี้อาจทำได้ในรายที่ยังไม่เกิดปัญหาหรือเกิดปัญหาแล้วแต่ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

การส่งเสริม คือ วิธีการที่จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจทำได้โดยการทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น การร้องเพลง การพูดคุย สนุกสนาน การไปทัศนอาจร เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การทำนายผล

การทำนายผล เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าผู้รับการศึกษามีสภาพการณ์เป็นอย่างไร ในอนาคต นันทิกา แย้มสรวล (2529 : 36) ได้เสนอแนะว่าการทำนายผลจะต้องกระทำโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ประการต่อไปนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะเป็นของตัวเอง ซึ่งไม่เหมือนกับผู้อื่น
 2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตนเอง อย่างต่อเนื่องกันไป
 3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นของตนเองซึ่งดำเนินไปตามลักษณะ
- ประสบการณ์ที่เคยประสบมาและตามแผนการที่วางไว้สำหรับอนาคตของตน

นอกจากนั้น จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่สร้างเงื่อนไข และข้อจำกัดในชีวิตของผู้ประสบปัญหาด้วย ฉะนั้นผู้ที่สามารถทำนายผลได้ถูกต้องแม่นยำมากจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์อย่างพอเพียง (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 370)

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

การติดตามผลเป็นการกระทำหลังจากให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ควรติดตามผลเพื่อประเมินว่าเมื่อทำการศึกษาและช่วยเหลือไปแล้ว ได้ผลเป็นอย่างไร และเพื่อสำรวจว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นกับเขากหรือไม่ ถ้าพบว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นก็จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้ง นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามผล เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือว่าประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้น

วิธีการติดตามผล

การติดตามผลสามารถกระทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การนัดสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา
2. การสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับการศึกษา
3. การสัมภาษณ์ติดตามผลจากผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. ติดต่อซักถามข่าวคราวด้วยการส่งจดหมายหรือแบบสอบถาม
5. ให้ผู้นั้นไปเยี่ยมเยียนแทน โดยบอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ไปเยี่ยมทราบ

ระยะเวลาในการติดตามผล

การติดตามผลไม่มีระยะเวลานแน่นอน ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์และโอกาสของผู้ทำการศึกษา กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 371) แนะนำหลักในการพิจารณาระยะเวลาในการติดตามผลดังนี้

1. รายที่มีปัญหาซับซ้อนให้ติดตามผลในช่วงระยะเวลาที่สั้น
2. การติดตามผลระยะแรกควรติดตามในระยะเวลาที่สั้น เช่น ติดตามทุก 2 สัปดาห์ เมื่อดีขึ้นในระยะที่สองจึงติดตามทุกเดือน เมื่อดีขึ้นเรื่อย ๆ ในระยะที่สามก็ติดตามทุก 2 เดือน จนแน่ใจว่าอาการดีขึ้นจนหายเป็นปกติ จึงปล่อยช่วงเวลาให้ห่างออกไปโดยไม่ต้องกำหนดให้สม่ำเสมอหรือตายตัว เช่น ครั้งแรก ๆ

การติดตามผลมักติดตามในรายที่มีปัญหา และการติดตามผลไม่จำเป็นจะต้องทำในรายที่ทำการศึกษารายกรณีสิ้นสุดแล้ว แต่การติดตามผลจะทำได้ในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีทุกระยะ โดยเฉพาะในแต่ละครั้งที่ไปพบผู้รับการศึกษาหรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน ส่งเสริม เพื่อประเมินผลว่า สิ่งที่ทำไปนั้นถูกต้อง ให้ผลดีหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผลดีแสดงว่าไม่ถูกต้อง จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่อไป

การติดตามผลทุกครั้งควรเขียนสรุปผลการติดตาม ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลจะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาในโอกาสต่อไปและเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาผู้ประสบปัญหาคนต่อไปด้วย

ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลและการให้ข้อเสนอแนะ อาจทำได้ทั้งในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีหรือหลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยทั่วไปพบว่า มักทำควบคู่กันไปทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการศึกษารายกรณี และก่อนปิดการศึกษารายกรณีเป็นครั้งสุดท้าย ควรสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่มาศึกษาบุคคลรายนี้หรือผู้ที่สนใจต่อไป

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 372) กล่าวว่า การให้ข้อเสนอแนะที่ดี ควรให้ไว้หลาย ๆ ทาง อย่างน้อยควรเสนอไว้ 3 ทางดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษารายกรณี
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษารายกรณี
3. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจหรือบุคคลที่จะศึกษาในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้ศึกษา และผู้ถูกศึกษานั้น จะต้องใช้วิธีควบคู่กันไป 2 วิธีดังนี้

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)
2. การประชุมศึกษารายกรณี (Case Conference)

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 597) ได้ให้ความหมายของการศึกษาประวัติรายกรณีไว้ว่า การศึกษาประวัติรายกรณี เป็นการจดบันทึกหรือรายงานผลจากการใช้วิธีการศึกษาโดยหัวข้อของการจดบันทึกการศึกษาประวัติรายกรณี มีลักษณะคล้ายคลึงหรือเช่นเดียวกันกับการศึกษา

รายการนี้ เช่น กล่าวถึงลักษณะของผู้รับการศึกษา สาเหตุที่ศึกษา วิธีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ตลอดจนการติดตามผล ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวได้กล่าวไว้ในกระบวนการการศึกษารายกรณี

2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

ธีรวุฒิ ประทุมรัตน์ (2525 : 216) กล่าวว่า การประชุมปรึกษารายกรณีคือ การประชุมพิจารณาหาสาเหตุของพฤติกรรม โดยอาศัยประวัติที่สืบได้เป็นเกณฑ์ ผู้เข้าประชุมประกอบด้วยครู พยาบาล ครูแนะแนว และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียน

นอกจากนั้น กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 599) ให้ความหมายการประชุมปรึกษารายกรณีว่า คือ การประชุมกันของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อระดมความคิดและร่วมแสดงความคิดเห็น โดยยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม ที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาหรือป้องกัน ส่งเสริมบุคคลที่รับการศึกษานั้น ๆ

จากเอกสารดังกล่าว นอจะสรุปได้ว่า การประชุมปรึกษารายกรณี หมายถึงการประชุมร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา เพื่อปรึกษาหารือหรือร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และวินิจฉัยสาเหตุของพฤติกรรม ตลอดจนหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน หรือแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่บุคคล

2.2 ประโยชน์ของการประชุมปรึกษารายกรณี

การประชุมปรึกษารายกรณี มีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นประโยชน์โดยตรงกับบุคคลที่ถูกศึกษารายกรณี ซึ่งจะได้รับการช่วยเหลือให้มี การปรับตัวเอง และแก้ไขปัญหของตนให้ดียิ่งขึ้น
2. เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการประชุม โดยเฉพาะครูจะได้เห็นคุณค่าประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

ของการศึกษารายกรณี

3. ช่วยให้บุคคลได้รับการพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริงและเป็นการลดความโน้มเอียงหรือการมองบุคคลในแง่ร้ายต่าง ๆ โดยไม่ได้มีการพิจารณาอย่างแท้จริง เช่น ครูมองนักเรียนคนหนึ่งว่าเป็นเด็กเกียจคร้าน ชอบโกหก ชอบขโมย เป็นต้น

2.3 รูปแบบของการประชุมปรึกษารายกรณี

การประชุมปรึกษารายกรณี มี 3 รูปแบบดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 600-603)

2.3.1 การประชุมเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในปัญหาหรือในกรณีนั้นๆ และผู้ใกล้ชิดตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เป็นต้น

2.3.2 การประชุมกลุ่มใหญ่ จะประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว เป็นต้น
2. ผู้ใกล้ชิด เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง เป็นต้น
3. ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา เป็นต้น
4. ผู้สนใจซึ่งอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือไม่เชี่ยวชาญก็ได้ เช่น นิสิต นักศึกษา

นักเรียน เป็นต้น

2.3.3 การประชุมกลุ่มเล็กจะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูแนะแนวและผู้ใกล้ชิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ โดยตรง เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง และผู้รับการศึกษา

จากรูปแบบของการประชุมปรึกษารายการณดังกล่าว กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 603-604) กล่าวว่า รูปแบบที่ 2 เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด และจะต้องเน้นการรักษาความลับมากที่สุด นอกจากนั้นในการประชุมปรึกษารายกรณีทุกรูปแบบ จะต้องมิมีประธานในการประชุม ซึ่งอาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้อาวุโส และจะต้องมีผู้ศึกษารายกรณีเป็นผู้รายงานผลการศึกษา ตลอดจนชี้แจงเหตุผลหรือจุดมุ่งหมายของการประชุมให้ที่ประชุมทราบส่วนเวลาที่ใช้ในการประชุมมักใช้เวลาประมาณ 1

ชั่วโมง โดยใช้ช่วงเวลาที่สมาชิกทุกคนพร้อมหรือส่วนใหญ่พร้อม ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการประชุม

สรุปว่าในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้เลือกแบบการประชุมปรึกษาหารือในรูปแบบที่ 2

2.4 กระบวนการในการจัดประชุมปรึกษารายกรณี

กระบวนการในการจัดประชุมปรึกษารายกรณี มี 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นดำเนินการประชุม
3. ขั้นยุติการประชุม

1. ขั้นเตรียมการ

ในขั้นเตรียมการ มีการปฏิบัติดังนี้

- 1.1 เตรียมบุคคล โดยการออกจดหมายเชิญประชุมไปยังประธานและสมาชิกโดยระบุวัน เวลา สถานที่ และจุดมุ่งหมายในการประชุม
- 1.2 เตรียมสถานที่ เป็นการจองสถานที่ล่วงหน้าให้มีขนาดพอเหมาะกับสมาชิก รวมทั้งระบบแสง เสียง ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชุม
- 1.3 เตรียมข้อมูล อาจเตรียมเฉพาะผู้ศึกษารายกรณีสำหรับรายงานในที่ประชุม หรืออาจมีบันทึกย่อแจกแก่สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ซึ่งแล้วแต่กรณี

2. ขั้นดำเนินการประชุม

ในขั้นดำเนินการประชุม มีการปฏิบัติดังนี้

- 2.1 ประธานกล่าวเปิดประชุมและแนะนำผู้ทำการศึกษารายกรณี พร้อมทั้งอนุญาตให้ผู้ศึกษารายกรณีรายงานผลการศึกษแก่สมาชิกในชุมชน
- 2.2 ผู้ทำการศึกษารายกรณีรายงานข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษาไปแล้วแก่ที่ประชุม
- 2.3 ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อมูลหรือข้อสงสัยจากผู้ศึกษา
- 2.4 สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น

2.5 ประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม โดยมี เลขานุการเป็นผู้จดบันทึกการประชุม และให้ศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อผู้รับการศึกษา

3. ขั้นตอนการประชุม

การประชุม กระทำเมื่อประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ ในที่ประชุมแล้ว ประธานจะกล่าวขอบคุณสมาชิก และปิดการประชุม

2.5 ข้อควรระวังในการประชุมพิจารารายกรณี

การประชุมพิจารารายกรณี ผู้ร่วมประชุมข้อควรระวังดังนี้

1. จะต้องให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริง โดยปราศจากอคติ
2. ไม่นำคำกล่าวที่ไม่มีนัยหลักฐานมาแสดงได้จริงมาในการประชุม
3. ข้อเสนอแนะในที่ประชุมสามารถยืดหยุ่นได้ เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถนำไปใช้ได้อย่าง

เหมาะสม

4. สมาชิกจะต้องรักษาความลับของข้อมูลที่อยู่ในการประชุมทุกครั้ง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการศึกษารายกรณี โดยมีวิธีการ ประชุมพิจารารายกรณีควบคู่ด้วย เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและช่วยเหลือผู้ศึกษารายกรณีได้ ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

ความหมายของการปรับตัว

ในเรื่องการปรับตัวนี้มีผู้ให้คำจำกัดความและความหมายไว้หลายประการคือ โคลแมน และแฮมแมน (ผ่องพรรณ เกิดนิทัศน์. 2530 : 69 ; อ้างอิงมาจาก Coleman and Haman. 1964 : 69) กล่าวถึงการปรับตัว หมายถึงผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพด้านความต้องการ หรือ

ด้านอารมณ์ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม จนเป็นสถานการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถทนอยู่ได้

โรเจอร์ส (สภาวะอารมณ์ โคตรจรัส. 2524 : 14 : อ้างอิงมาจาก Rogers. 1951) กล่าวว่า การปรับตัวคือ บุคลิกภาพทั้งหมดของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรม และความขัดแย้งหรือความไม่สอดคล้องระหว่างความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองและประสบการณ์ นำมาสู่ความตึงเครียดทางอารมณ์ ผู้ปรับตัวได้ หมายถึงผู้ที่มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองและความเป็นจริงสอดคล้องกันจึงปราศจากความตึงเครียดรวมถึงความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวกด้วย

กิลเมอร์ (วรารัตน์ ประสิทธิ์ชัยกิจ. 2537 : 27 : อ้างอิงมาจาก Gilmer. 1971 : 75) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า หมายถึงการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับตนเองและสภาพแวดล้อมโดยจะไม่เทียบกับเกณฑ์หรือระเบียบใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นการรับรู้ตนเองของบุคคลแต่ละคน

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2518 : 142-143) อธิบายว่าการปรับตัวคือลักษณะการกระทำในเรื่องความต้องการของมนุษย์ คือความต้องการทางกายและความต้องการตำแหน่งทางสังคม ดังนั้นการที่มนุษย์พยายามตอบสนองความต้องการของตน จึงเป็นความพยายามที่ต้องการให้การกระทำของตนเองสอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ จึงจะทำให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 224) อธิบายถึงการปรับตัว หมายถึงกระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านบุคลิกภาพ และปัญหาด้านความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้น

อภิวันท์ วงศ์ข้าหลวง (2529 : 26) ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า หมายถึง การรับรู้ปัญหาของบุคคลในระดับปกติ เช่นปัญหาเกี่ยวกับอารมณ์ สังคม เพื่อน ครอบครัว การเงิน การงานและอนาคตรวมถึงการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปด้วย

คารณิ ประคองศิลป์ (2530 : 24) ได้กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การรับรู้ของบุคคลในระดับปกติจากจิตสำนึกเกี่ยวกับอารมณ์ สังคมและสิ่งแวดล้อม

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 63) กล่าวว่า การปรับตัวหมายถึง การปรับภายในใจให้อยู่ในสังคมได้ในสภาพแวดล้อมและ สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีความสุข

จากคำจำกัดความดังกล่าว สรุปได้ว่า การปรับตัวหมายถึงการที่บุคคลปรับพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองไม่ว่าจะเป็นปัญหาในด้านใดก็ตาม เช่น ขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ก้าวร้าว เป็นต้น ให้สอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้น ได้อย่างมีความสุข

สำหรับปัญหาต่างๆ ของการปรับตัวนั้น สามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 ความคับข้องใจ (Frustration) ประเภท 2 ความขัดแย้งในใจ (Conflicts) และประเภทที่ 3 ความกดดัน (Pressure) (มองพรวณ เกศนิทกซ์. 2530 : 71-81 ; อ้างอิงมาจาก Coleman and Hammen. 1974 : 93-94)

ประเภท 1 ความคับข้องใจ หมายถึง สภาพของจิตใจหรือความรู้สึกที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากความปรารถนาที่เรายังหวังหรือสิ่งเราปรารถนานั้นถูกขัดขวาง ทำให้เราไม่สามารถบรรลุจุดหมาย หรือเป้าหมายที่เราปรารถนาได้ซึ่งมีผลทำให้เราได้รับความหงุดหงิด กระวนกระวายใจ กลุ้มใจ

ประเภท 2 ความขัดแย้งในใจ หมายถึง สภาพการณ์ที่ทำให้บุคคลเกิดความขัดแย้งใจในตนเอง เมื่อต้องเผชิญต่อสภาวะการณั้ นั้น ๆ โดยบุคคลนั้นจะเกิดความลำบากใจ หักใจ หรืออึดอัดใจในการตัดสินใจ ตกลงใจที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสภาวะการณั้ ที่เขาเผชิญอยู่นั้น โดยสิ่งต่าง ๆ ในสภาวะการณั้ นั้น ๆ เขาอาจจะชอบมากเท่า ๆ กัน หรือชอบน้อยมากทั้งหมด หรือไม่ชอบทั้งหมด

ประเภท 3 ความกดดัน หมายถึง สภาพการณ์บางประการที่ผลักดันหรือเรื้อกร้องหรือบังคับให้บุคคลจำต้องกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กันยา สุวรรณแสง (2533:65-66) สรุปสาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวไว้ 3 ประการ ได้แก่ (1) แรงขับและความต้องการ (2) แรงกระตุ้นทางสังคม (3) เจตคติ ความสนใจ จุดหมายของชีวิตของตัวเองเปลี่ยนแปลงไป

ทฤษฎีการปรับตัว

ในที่นี้จะกล่าวถึงทฤษฎีการปรับตัวของอีริคสัน และทฤษฎีการปรับตัวของรอยส์ ดังนี้

ทฤษฎีการปรับตัวของอีริคสัน

อีริคสัน (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจจนิก. 2524 : 10-11; อ้างอิงมาจาก Erikson. 1959) กล่าวว่า สิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการปรับตัวคือ ความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องแวดล้อมตนในช่วงนั้น ๆ ครอบครัวจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวของเด็กมาก ครอบครัวมีความสำคัญในการวางพื้นฐานทางจิตใจให้แก่บุคคลตั้งแต่วัยทารกเป็นต้นมา ความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวของบุคคล เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ทางความรู้ ความสามารถ และความเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม การที่บุคคลจะปรับตัวได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นที่มีต่อผู้แวดล้อมรอบตน อีกทั้งความสามารถในการปรับตัวได้ดีในขั้นก่อนจะมีอิทธิพลต่อความสามารถปรับตัวในขั้นต่อไปด้วย นอกจากนี้ทฤษฎีของอีริคสัน กล่าวว่า เด็กต้องปรับตัวเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระและสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสรีระประกอบด้วยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และพื้นฐานทางจิตใจแต่เดิมของเด็ก ซึ่งจะส่งผลร่วมกันต่อความสามารถในการปรับตัวของบุคคลในแต่ละช่วงอายุระยะช่วงวัยรุ่นบุคคลยังต้องการความอบอุ่นและความเข้าใจจากครอบครัว ฉะนั้นความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจึงมีความสำคัญมากต่อสุขภาพจิตของวัยรุ่น

ดังนั้นทฤษฎีของอีริคสัน จึงมีประโยชน์ในการช่วยอธิบายความเกี่ยวข้องระหว่างครอบครัวกับสุขภาพจิตของบุคคลในวัยเด็ก ทฤษฎีนี้ได้เน้นวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสลับสลับและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ตั้งแต่วัยเด็กเล็กจนถึงวัยรุ่น นอกจากนั้นทฤษฎีของอีริคสันได้ชี้ให้เห็นข้อขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับเด็ก ซึ่งอาจจะเกิดได้ทุกระดับอายุและโดยเฉพาะในวัยรุ่น อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ขัดขวางความสามารถในการปรับตัวของเด็ก นอกจากนี้การปฏิบัติต่าง ๆ ของบิดามารดาต่อเด็กจะเป็นที่พอใจของเด็กเพียงใดขึ้นอยู่กับความต้องการและความสามารถในการด้านต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาการทางอารมณ์เชิงสังคมของเด็กด้วย (ดวงเดือน พันธมนาวินและ

แผ่นข ปรจณปัจจนิก. 2524 : 10-12)

รอย (Roy. 1974 : 135-138) กล่าวถึงทฤษฎีนี้ว่าพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ประกอบด้วยร่างกายจิตใจและสังคม ซึ่งทำงานผสมผสานเป็นหน่วยเดียวกันเพื่อคงภาวะปกติสุขหรือภาวะสุขภาพดี ความเจ็บป่วย หรือสิ่งกระตุ้นอื่น ๆ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกหรือภายในบุคคลที่เข้าสู่ระบบชีวิตจะก่อให้เกิดความกระทบกระทั่งต่อบุคคลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ดังนั้น บุคคลยังต้องมีการปรับตัว เพื่อรักษาความสมดุลย์ของร่างกายจิตใจและสังคมของบุคคล บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวจะมีความมั่นคงในชีวิตซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นคือมีสุขภาพดี ยอมรับความเป็นจริง มีความพึงพอใจในชีวิต เป็นต้น ส่วนผู้ที่ประสบความล้มเหลวในการปรับตัวก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ไม่ยอมรับความจริง มีความซึมเศร้า เป็นต้น

การปรับตัวเพื่อคงภาวะความสมดุล ดังที่รอย (Roy. 1974) รอยได้รวบรวมไว้ 4 ประการคือ

1. พฤติกรรมการปรับตัวตามความต้องการทางด้านสรีร (Physiological Needs)
2. พฤติกรรมการปรับตัวตามอัตมโนทัศน์ของตนเอง (Self Concept) คือมองเห็นคุณค่าตนเอง ยอมรับความเป็นจริง มั่นคงทางจิตใจ เป็นต้น
3. พฤติกรรมการปรับตัว ตามบทบาทหน้าที่ (Role Function)
4. พฤติกรรมการปรับตัวตามความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (Interdependence-Relations)

สาเหตุของการปรับตัว

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสฤษดิ์ อีรดากร (2522: 159-160) อธิบายถึงสาเหตุของการปรับตัวว่า คนจะปรับตัวเมื่อเกิดความไม่สบายใจ ความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และความเครียดซึ่งจะเกิดจาก

1. ไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปสรรคที่
 เนื่องจากตัวเองหรือผู้อื่น มีผลทำให้บุคคลเกิดความไม่สบายใจ ความคับข้องใจตามมา

นักจิตวิทยาแบ่งความต้องการพื้นฐานของบุคคลไว้หลายอย่างด้วยกันโดยเฉาะมาสโลว์
 (Maslow) ได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ออกเป็นขั้นต่าง ๆ 5 ขั้น ดังนี้

1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย

1.2 ความต้องการความปลอดภัย

1.3 ต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ เช่น ต้องการความรักความอบอุ่น
 การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ ตลอดจนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในหมู่คณะ

1.4 ต้องการได้รับการยกย่องนับถือ เช่น ต้องการชื่อเสียง เกียรติยศ ความร่ำรวย
 ฐานะทางสังคม การยอมรับนับถือตนเอง และการยอมรับจากสังคม

1.5 ต้องการสัจการแห่งตน นั่นคือ ต้องการเข้าใจในตนเองอย่างถ่องแท้เข้าใจ
 ความเป็นจริงของชีวิตและสรรพสิ่งทั้งหลาย ต้องการใช้พลังความสามารถของตนเองให้เต็มที่เพื่อ
 อุทิศตนให้เป็นประโยชน์แก่วิทยาการและมวลมนุษย์ ซึ่งเป็นความต้องการที่อยู่เหนือความต้องการ
 เกี่ยวกับชื่อเสียง เกียรติยศ ความร่ำรวย หรือการกระทำเพื่อตนเอง

2. เกิดจากความขัดแย้ง ความขัดแย้ง หมายถึงการที่บุคคลไม่สามารถจะตัดสินใจเลือก
 การกระทำทั้งสองอย่างได้ในขณะเดียวกัน แต่จะต้องเลือกกระทำเพียงอย่างเดียว มี 3 ลักษณะคือ

2.1 ความขัดแย้งในทางบวก เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการที่จะต้องเลือกเพียง
 อย่างเดียว ในสิ่งที่ตัวเองชอบเท่า ๆ กัน ตั้งแต่ 2-3 อย่างขึ้นไป ยิ่งชอบมากทุกอย่างยิ่งเลือก
 ยากกว่าจะเลือกได้ก็ต้องใช้เวลา ถึงจะเลือกแล้วก็ยังเสียดายสิ่งที่ไม่สามารถจะเลือก

2.2 ความขัดแย้งในทางลบ เกิดจากการที่ตัวเองต้องเลือกในสิ่งที่ไม่ชอบเลยตั้งแต่
 2-3 อย่างขึ้นไป จะไม่เลือกก็ได้ เลือกไปแล้วก็ไม่สบายใจ เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นเราไม่
 ชอบเลย แต่เราก็ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.3 ความขัดแย้งในทางบวกและลบ เกิดขึ้นในกรณีที่สิ่งต่าง ๆ หรือบุคคลหรือสัตว์
 ที่เราต้องเลือกนั้นมันทั้งถูกใจและไม่ถูกใจเราในระดับที่เท่า ๆ กัน ทั้งหมดตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป
 แต่เราก็ต้องเลือกเพียงอย่างเดียว

นิภา นิธยาน (2530 : 11-13) กล่าวว่าเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว คือความต้องการทางร่างกาย สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ทางสังคมยังผลักดันให้เกิดความต้องการอีกหลายอย่างนอกเหนือจากความต้องการทางร่างกายได้แก่ ความต้องการความอบอุ่นปลอดภัย ความรัก การได้รับการสนองตอบจะทำให้บุคคลรู้สึกสบายใจ มีความสุขในการดำเนินชีวิตแต่เมื่อความต้องการของบุคคลไม่ได้รับการสนองตอบโดยมีอุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ มาขัดขวางบุคคลก็จะเกิดความเครียด วิตกกังวล สับสนวุ่นใจ และความคับข้องใจทำให้ไม่มีความสุขในการดำเนินชีวิตดังนั้นจึงต้องพยายามหาหนทางเพื่อจัดอุปสรรคที่มาขัดขวางความต้องการอันจะนำมาซึ่งความสุข ความสบายใจในการดำเนินชีวิตต่อไป

สรุปได้ว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวของคนเรานั้น เกิดจากความต้องการด้านต่างๆ เช่น ความต้องการทางร่างกาย จิตใจอารมณ์สังคม ฯลฯ ซึ่งในความต้องการของคนนั้นบางครั้งก็ได้รับตอบสนองตามความต้องการ คนก็จะมีความสุข ความสบายใจ แต่ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการจะทำให้บุคคลนั้น ๆ เกิดความเครียด ความวิตกกังวล เสียใจ ทุกข์ใจ

ประเภทของการปรับตัว

วันดี ระเจริญ (2531 : 244-247) กล่าวว่า การปรับตัวของบุคคลประกอบไปด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง ซึ่งเป็นการหาเหตุผลที่ผิดไปจากความเป็นจริง เพื่อป้องกันตัวเอง และกันไม่ให้รู้สึกว่าตนผิด
2. การกล่าวโทษผู้อื่น เพื่อให้เกิดความสบายใจเช่นคนติดเหล้าจะแก้ตัวว่า ที่ดื่มเหล้าเพราะเพื่อกรรยาขึ้น เป็นเป็นการหาหลักฐานกล่าวอ้างให้ผู้อื่นมีความผิด
3. การเลียนแบบ หมายถึง การรับเอาแบบอย่างของบุคคลอื่น มาเป็นของตนเพื่อช่วยให้ตนเกิดความมั่นใจ
4. การถ่ายทอดความรู้สึก เป็นลักษณะเฉพาะตัวที่บุคคลหนึ่งถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความปรารถนาของตนที่มีต่อผู้หนึ่งในอดีตไปยังอีกบุคคลหนึ่งในปัจจุบัน เช่น ชอบหรือเกลียดบุคคล

ซึ่งพบกันโดยไม่มีสาเหตุ

5. การเห็นอกเห็นใจ เป็นการเลียนแบบที่เป็นประโยชน์ซึ่งมีจำกัดแต่ก็ทำให้คนรู้สึกเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

6. การเก็บกด คนเมื่อเกิดความวิตกกังวลจะพยายามกดเก็บความรู้สึกนั้นไว้ในจิตใต้สำนึกเพื่อหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางจิตใจ

7. การทดแทนเพื่อชดเชย เป็นการทดแทนเพื่อชดเชยความผิดหวัง

8. การย้ายแหล่งทดแทน มีลักษณะเหมือนการทดแทนเพื่อชดเชยแต่เป็นเรื่องของความรู้สึกทางอารมณ์ซึ่งเปลี่ยนจากเป้าหมายซึ่งอาจเป็นบุคคลสิ่งของ หรือสถานการณ์ที่ไม่สามารถจะเปิดเผยได้ไปยังบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์อื่น

9. การทดเทิด หมายถึง การทดแทนความต้องการของคนที่ไม่สามารถแสดงออกให้เห็น โดยเปิดเผยด้วยการแสดงออกในสิ่งที่สังคมยอมรับ เช่น คนที่มีความรู้สึกก้าวร้าว แสดงพฤติกรรมด้านนี้ด้วยการเป็นนักมวย หรือเป็นนักฟุตบอล

10. การชดเชย เป็นการทดแทนหรือชดเชยอีกแบบหนึ่ง โดยพยายามที่จะแก้ความวิตกกังวล โดยการกระทำที่เด่นในอีกทางหนึ่ง

11. การปฏิเสธความจริง สิ่งที่ทำให้เกิดความปวดร้าวใจอันเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา บุคคลนั้นจะไม่ยอมรับว่าสิ่งเหล่านั้นได้เกิดขึ้นจริง

12. การถดถอย เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาที่ยากเกินความสามารถไม่อาจแก้ไข หรือหลีกเลี่ยงได้ก็จะพยายามหลบหนีจากความจริง

ประเภทการปรับตัวของบุคคลพอสรุปได้ว่ามี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทปรับตัวในทางบวก และประเภทปรับตัวโดยแสดงออกในทางลบ ซึ่งไม่ว่าจะเน้นการปรับตัวในด้านใดก็ตามดังที่กล่าวมานั้น บุคคลควรรู้จักเลือกวิธีการปรับตัวที่เหมาะสม ไม่เกิดผลเสียทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น

บุคคลที่ปรับตัวได้ดีมีลักษณะอย่างไรวานั้น กอโลว์ (บุญศรี จิงธนาเจริญเลิศ. 2530:9-10; อ้างอิงมาจาก Gorlow. 1968 : 75-76) โดยกล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีมีลักษณะดังนี้

1. ลักษณะซึ่งดำรงไว้แห่งบุคคลิกภาพ (Maintaining an Integrated Personality) เกี่ยวข้องกับการประสานสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของบุคคล และพฤติกรรมที่จะไปสู่จุดหมายนั้น โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างราบรื่น
2. ปฏิบัติตามความต้องการของสังคม (Conforming to Social Demands) คือ ปฏิบัติตนให้กลมกลืนกับมาตรฐานที่สังคมคงไว้ด้วยความรับผิดชอบของตนเอง
3. ปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นจริง (Adaption to Reality Conditions) เป็นความสามารถที่จะเผชิญกับความยากลำบากที่จะนำตนเองไปสู่จุดหมายที่วางไว้
4. มีความมั่นคง (Maintaining Consistency) สามารถทำนายพฤติกรรมและมีความคาดหวังว่าจะปรับตัวได้
5. มีวุฒิภาวะสมกับวัย (Maintaining with Age) วุฒิภาวะและพัฒนาการของบุคคล กับขบวนการปรับตัวจะเจริญเติบโตไปพร้อม ๆ กัน
6. รักษาอารมณ์ให้อยู่ในสภาวะปกติ (Maintaining an Optimal Emotional Tone) ผู้ที่ปรับตัวได้ดีต้องไม่เป็นผู้ใจ หรือสลดหดหู่จนเกินไปในการกระทำของตน
7. มองสังคมในทัศนะที่ดีและพร้อมที่จะช่วยเหลือสังคมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น (Contributing optimally to society through an increasing efficiency) พฤติกรรมที่แสดงว่ามีการปรับตัวที่ดีขึ้นนั้นจะต้องไม่เพียงแต่ยึดจุดหมายของตนเป็นศูนย์กลางแต่ควรคำนึงถึงสังคมด้วย

นิภา นิธิยาน (2530 : 20) ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า บุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดีมิใช่ผู้ที่ปราศจากปัญหาแต่เป็นผู้ที่กล้าเผชิญปัญหาอุปสรรคและความยุ่งยากในชีวิตอย่างมีสติ และไม่หวาดหวั่น ตลอดจนเป็นผู้ที่พร้อมที่จะเผชิญทั้งความสุขความทุกข์ในชีวิต บางครั้งแม้จะประสบชะตากรรมที่ยังความผิดหวังและล้มเหลวในชีวิต ก็ยังกล้าหาญเข้มแข็งพอที่จะดำเนินชีวิตต่อไปโดยไม่พ่ายแพ้หรือถอย

จากเอกสารดังกล่าวบุคคลที่สามารถปรับตัวที่ดี คือบุคคลที่ต้องรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง รู้จักและเข้าใจผู้อื่น สามารถเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิตของตนได้อย่างมีสติ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

งานวิจัยในต่างประเทศ

กิลล์ (Gill, 1962 : 144-149) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 450 คน โดยแยกเป็นนักเรียนกลุ่มผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่เรียนดีมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และเด็กที่เรียนดี สามารถแก้ปัญหาด้านการปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มีผลการเรียนต่ำ

คูอาเต (Duarte, 1990 : บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์และการปรับตัวของกลุ่มปัญญาเลิศ โดยศึกษากับเด็กปัญญาเลิศ 6 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบลึก (In-depth Interview) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) พบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว ได้แก่ ญาติพี่น้อง ครอบครัวเพื่อน และครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อมในโปรแกรมการศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

พวงสร้อย วรกุล (2522 : 79) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเน้นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2521 จำนวน 678 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีปัญหาในด้านการปรับตัวกับเพื่อนและครูมาก

อัมพร โอตระกูล (2525 : 144-155) ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการปรับตัวของนักเรียนไทยในชนบทและในเมืองพบว่า นักเรียนในเมืองที่มีอายุระหว่าง 14-17 ปี มีปัญหาทางจิตใจที่พบมากที่สุดคือไม่มีความมั่นใจในตนเองว่าเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ (ร้อยละ 29.00) ขัดแย้งกับบิดา (ร้อยละ 27.50) มีความยุ่งยากใจเกี่ยวกับการเรียน (ร้อยละ 8.70) มีปัญหาทางจิตใจ (ร้อยละ 7.31) ส่วนนักเรียนชนบทอายุระหว่าง 12-18 ปี มีปัญหาทางจิตใจที่พบมาก

คือ ปัญหาในโรงเรียน (ร้อยละ 43.20) ปัญหาทางอารมณ์ (ร้อยละ 22.50) ปัญหาทางพฤติกรรม (ร้อยละ 17.37) มีปัญหาสุขภาพเสติด (ร้อยละ 2.50)

จากการศึกษาผลการวิจัย เห็นได้ว่าการปรับตัวของนักเรียนมีอิทธิพลโดยตรงต่อการศึกษาล่าเรียน นอกจากนี้ยังรวมถึงสภาพทางด้านจิตใจ และด้านอื่น ๆ ตามมา สภาพปัญหาการปรับตัวต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอีกหลายประการทั้งตัวนักเรียนเอง บุคคลรอบข้าง และสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับเด็ก ความล้มเหลวของการปรับตัวจะเป็นเหตุก่อให้เกิด ปัญหาการปรับตัวมีทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่นความสามารถในการเรียนรู้ สุขภาพจิต สัมพันธภาพกับผู้อื่น เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาการปรับตัวของนักเรียนนั้นเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัญหาการปรับตัว โดยการศึกษาเป็นรายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2537 จำนวน 7 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2537 จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรโดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. นำแบบสอบถามการปรับตัวให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 110 คน ทำการตอบแบบสอบถาม ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด

2. เรียงคะแนนของนักเรียนจากข้อ 1 จากมากไปหาน้อย

3. คัดเลือกนักเรียนที่มีการปรับตัวต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา เป็นนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัว จำนวน 27 คน

4. คัดเลือกนักเรียนจำนวน 10 คน ที่มีสภาพใกล้เคียงกัน กล่าวคือ

4.1 บิดา-มารดา อยู่ด้วยกัน

4.2 ฐานะทางครอบครัวคล้ายคลึงกันในด้านฐานะเศรษฐกิจ

4.3 เพศหญิง

4.4 ลักษณะของพฤติกรรมได้แก่ เก็บตัว เหม่อลอยและท้อแท้

5. ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจ นักเรียนที่คัดเลือกแล้วในข้อ 4 จำนวน 10 คน ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจทุกคน ผู้วิจัยจึงสุ่มอย่างง่ายมา 4 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการศึกษารายกรณี

มีวิธีการศึกษา 7 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผล และข้อเสนอแนะ

กระบวนการศึกษารายกรณีทั้ง 7 ขั้นตอนดังกล่าว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน ผู้วิจัยกำหนดว่าปัญหาคือการปรับตัว แล้วตั้งสมมติฐาน

ว่าเกิดจาก

1. สิ่งแวดล้อม

- 1.1 บ้าน

- 1.2 โรงเรียน

- ครู

- นักเรียน

2. ตัวนักเรียน

2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้เทคนิค 8 เทคนิคและเมื่อได้มาแต่ละเทคนิค จะวิเคราะห์ข้อมูลทุกครั้งเพื่อเข้าใจสาเหตุของปัญหาการปรับตัวดังนี้

2.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกต ผู้วิจัยได้สังเกตนักเรียนทั้งที่อยู่ในห้องเรียนเป็นจำนวน 1 ครั้ง และนอกห้องเรียนเป็นจำนวน 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที เพื่อพฤติกรรมของ

นักเรียนโดยบันทึกผลการสังเกตและตีความหมายพฤติกรรมที่สังเกตได้ทุกครั้งหลังการสังเกตทันที
นักเรียน

2.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง จะทำการ
สัมภาษณ์บุคคลดังต่อไปนี้

- ก. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 ครั้ง
- ข. อาจารย์ประจำชั้น 1 ครั้ง
- ค. อาจารย์ประจำวิชาแนะแนว คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สัมภาษณ์
คนละ 1 ครั้ง
- ง. เพื่อนนักเรียนในห้องเดียวกัน 1 คน ซึ่งเป็นเพื่อนสนิท
- จ. ผู้ปกครองได้แก่ บิดามารดา สัมภาษณ์ 1 ครั้ง เมื่อไปเยี่ยมบ้าน

2.3 การเยี่ยมบ้าน เพื่อจะได้สังเกตความเป็นอยู่ทางบ้าน และรวบรวมข้อเท็จจริง
เกี่ยวกับทางบ้านด้วยตนเอง และยังเป็นการร่วมมือกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือ
นักเรียนโดยปฏิบัติดังนี้

- 2.1.3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการไปเยี่ยมบ้าน
- 2.1.3.2 ขออนุญาตบิดา-มารดา หรือผู้ปกครอง
- 2.1.3.3 นัดหมายวันเวลาที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง
- 2.1.3.4 ไปเยี่ยมบ้านพร้อมทั้งสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครองรวมทั้งบุคคล

ภายในบ้านตามความเหมาะสม

- 2.1.3.5 บันทึกการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านนี้ ผู้วิจัยเยี่ยมบ้าน 1 ครั้งในแต่ละราย

2.4 การเขียนอัตชีวประวัติ เพื่อช่วยให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงการยอมรับตนเองของนักเรียนจากการเขียนเรื่องราวของตนเอง โดยให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติของนักเรียนตามความเป็นจริงที่สุด เป็นการเขียนแบบไม่กำหนดหัวข้อ (Unstructured or Uncontrolled Autobiography) วิธีการนี้นักจิตวิทยาเชื่อว่าเป็นวิธีที่บุคคลจะเปิดเผยเรื่องราวที่เป็นความในใจ สิ่งซ่อนเร้นอยู่ภายในส่วนลึกของจิตใจ

เมื่อทราบอัตชีวประวัติแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ โดยใช้แนวการวิเคราะห์อัตชีวประวัติของ Froehlich (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527: 148; อ้างอิงมาจาก Froehlich. 1959) โดยพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

1. สิ่งที่ขาดหายไปหรือการเว้นข้อความบางอย่าง (Omission)
2. ความยาวของอัตชีวประวัติ (Length)
3. คำศัพท์ที่ใช้ (Vocabulary)
4. ระดับความลึกของความรู้สึก (Level or Depth of Expression)
5. การจัดลำดับความคิด (Organization)
6. การกลบเกลื่อน (Gloss)
7. การแต่งเรื่องขึ้นเอง (Fabrication)
8. ลักษณะของการเขียน (Appearance)
9. ความผันแปรของปฏิบัติการ (Tonal Variations)

2.5 บันทึกประจำวัน เป็นการให้นักเรียนเขียนบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองเป็นการเปิดเผยความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมรอบตัวโดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ให้นักเรียนทราบก่อนการเขียนบันทึก แล้วจึงให้นักเรียนเขียนบันทึกประจำวันอย่างมีความต่อเนื่องกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 สัปดาห์ โดยมีหัวข้อต่อไปนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 176)

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก

3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น

หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากบันทึกประจำวันนี้มาวิเคราะห์

2.6 สังคมนิติ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำสังคมนิติเพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ของนักเรียน

ในห้องเดียวกันบรรยากาศทางสังคม และอารมณ์ภายในกลุ่ม โดยผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการทำสังคมนิติให้ครูประจำชั้นทราบ และผู้วิจัยขอเวลาในการดำเนินการทำสังคมนิติเองในชั้นเรียน มีการกำหนดสถานการณ์ขึ้นตามความมุ่งหมายในการสำรวจของผู้วิจัย คือต้องการสำรวจว่านักเรียนที่ถูกศึกษานั้นมีความสัมพันธ์ทางด้านสังคมในการคบเพื่อนอย่างไร

2.6.1 ขั้นตอนในการทำสังคมนิติมีดังนี้

1. แจกกระดาษที่มีขนาด 3x5 นิ้ว แล้วให้นักเรียนเขียนชื่อนามสกุลของตนไว้ในหัวกระดาษหรือบัตรนั้น พร้อมทั้งเขียนวันที่ และห้องเรียนกำกับไว้ด้วย
2. กำหนดสถานการณ์คือ "ถ้าจะไปเที่ยวเกาะสมุย นักเรียนจะเลือกใครนั่งข้าง ๆ ตนเองซึ่งต้องนั่งเพื่อนในห้องเรียนเดียวกัน โดยให้เลือกเพื่อนได้ 2 คน ตามลำดับของความชอบมากที่สุดหาน้อยสุด"
3. ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนลงในแผ่นกระดาษที่แจกให้ โดยให้เรียงลำดับเลือกใครคนแรกเป็นอันดับ 1 และใครรองลงมาเป็นอันดับ 2

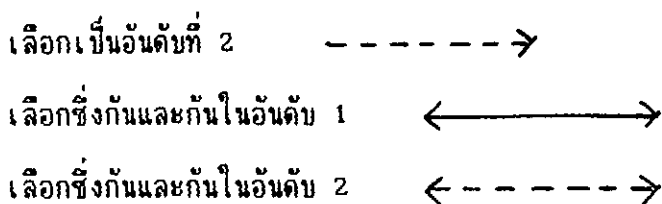
เมื่อได้ข้อมูลแล้วนำมาจัดกระทำข้อมูล สร้างตารางสังคมนิติขึ้นเขียนชื่อนักเรียนในช่องผู้เลือก และผู้ได้รับเลือก กรอกรคenneลงในตารางพร้อมกับสรุปผลของคenneที่กรอกลงในตารางนั้น นำผลสรุปของคenneที่กรอกลงในตารางมาสร้างแผนผังสังคมนิติ โดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้แก่

นักเรียนชาย

นักเรียนหญิง

เลือกเป็นอันดับที่ 1

2. สร้างแผนผังสังคมมิติโดยใช้หลักทางสถิติดังนี้คือ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527:

194-195)

2.1 กำหนดวงกลม 4 วง ที่มีขนาดต่างกัน สามารถซ้อนกันทั้ง 4 วง โดยใช้หลักของควอไทล์ (Quatile) ซึ่งแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน

2.2 เรียงลำดับคะแนน (x)

2.3 หาความถี่ของคะแนน (f)

2.4 หาความถี่สะสมของคะแนน (cf)

2.5 หาดำแหน่งควอไทล์ที่ 1, 2, และ 3

2.6 เขียนแผนผังตามค่าควอไทล์ที่คำนวณได้ดังนี้

- วงกลมในสุดคือคนที่ได้คะแนนมากกว่าควอไทล์ที่ 3 ขึ้นไป
- วงกลมถัดออกมาคือวงกลมในคือคนที่ได้คะแนนอยู่ในระหว่างควอไทล์ที่ 2 และ 3
- วงกลมถัดออกมาคือวงกลมนอกคือคนที่ได้คะแนนอยู่ในระหว่างควอไทล์ที่ 1 และ 2
- วงกลมนอกสุด คือ คนที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนในควอไทล์ที่ 1

3. ตีความหมายของแผนผังสังคมมิติที่ได้เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มและบทบาทของสมาชิกกลุ่ม ขณะเดียวกันก็พิจารณาฐานะทางสังคมของนักเรียนที่ถูกศึกษา เพื่อตีความหมายความสัมพันธ์ของนักเรียนที่ถูกศึกษากับเพื่อนในกลุ่ม

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้กลวิธี "ใครเอ่ย" (Guess Who or Who's Who technique)

โดยใช้แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ควบคู่กับการทำสังคมมิติ

แบบสอบถามใครเอ่ย

ชื่อ..... ชั้น.....

1. ผู้ที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเมื่ออยู่กับเพื่อนคือ.....
2. ผู้ที่พูดจาไม่สุภาพมากที่สุดคือ.....
3. ผู้ที่เพื่อน ๆ รักมากที่สุดคือ
4. ผู้ที่เจียบขริม ยิ้มยากคือ
5. ผู้ที่มีค่าใช้จ่ายมากกว่าเหตุผลคือ.....
6. ผู้ที่ชอบแยกตัวออกจากกลุ่มคือ

ฯลฯ

แบบสอบถามดังตัวอย่างข้างต้น มีจำนวน 30 ข้อ ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ของ กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 203)

2.7 ใช้แบบสอบถาม เพื่อจะได้ทราบถึงรายละเอียดบางประการที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหา และช่วยเหลือนักเรียนต่อไป แบบสอบถามที่ผู้วิจัยเสนอต่อไปนี้ ผู้วิจัยจะเลือกใช้ตามความเหมาะสมในแต่ละราย

1. แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกต่าง ๆ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า
3. แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง
4. แบบสอบถามใครเอ่ย ซึ่งจะใช้ควบคู่กับสังเกตพฤติกรรม

แบบสอบถามดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาจากแบบสอบถามแบบสำรวจของ กมลรัตน์ หล้าสงฆ์.

(2527: 230-275)

2.8 ใช้แบบทดสอบ เพื่อใช้ผลการทดสอบมาช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน แบบทดสอบที่ใช้มีดังนี้

1. แบบทดสอบเชาว์ปัญญา ใช้แบบทดสอบแมทริชสีก้าวหน้า (Progressive Matrices ของแรเวน (Raven) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ

การแปลความหมาย จากคะแนนระดับสติปัญญาที่คำนวณได้นำมาแปลความหมายได้ดังนี้

คือ

ระดับสติปัญญา	ความหมาย
130 ขึ้นไป	ฉลาดมาก (Very Superior)
120-129	ฉลาด (Superior)
110-119	ค่อนข้างฉลาด (Bright Normal)
90-109	ปานกลาง (Average)
80-89	ต่ำกว่าปกติ (Dull Normal)
70-79	คาบเส้น (Borderline)
ต่ำกว่า 70 ลงไป	ปัญญาอ่อน (Mental Retarded)

2. แบบทดสอบบุคคลิกภาพ ในแต่ละรายกรณี จะเลือกใช้ตามความเหมาะสมใช้แบบทดสอบดังนี้

2.1 Bender Gestalt Test

2.2 Draw A Person Test

2.3 My Family Test

2.4 Sentence Completion Test (S.C.T)

2.5 House Tree Person (H.T.P)

เมื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากหลาย ๆ แหล่งข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมเป็นรายบุคคลและปรับข้อมูลที่รวบรวมมานี้ให้เหมาะกับกระบวนการแปลความหมาย โดยการแยกข้อมูลออกเป็นด้าน ๆ เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล

3. วินิจฉัยสาเหตุของปัญหาการปรับตัว โดยอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 2

โดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาช่วยในการวินิจฉัยสาเหตุและหาวิธีการแก้ไขหรือคิดหามาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาช่วยเหลือและแนะแนวทางแก่ผู้รับการศึกษาในการแก้ไขหรือปรับตัวที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

4. ทำการช่วยเหลือผู้รับการศึกษาโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลทั้ง 4 คน

5. การทำนายผล เพื่อบอกให้ทราบว่าปัญหานี้สามารถแก้ไขได้หรือไม่โดยอาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เป็นผลมาจากการวิเคราะห์และวินิจฉัย เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับแนวโน้มของปัญหา

6. การติดตามผล ทำการติดตามผลในขณะที่ทำการศึกษาทุกระยะ คือติดตามผลทุกครั้ง ที่ไปพบผู้รับการศึกษาหรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมไปเพื่อประเมินผลว่าสิ่งที่ทำไปนั้นถูกต้องได้ผลดีหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผลดีแสดงว่าไม่ถูกต้อง จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่อไป

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ปฏิบัติดังนี้

7.1 สรุปผลทุกครั้งหลังทำการศึกษแต่ละครั้ง เพื่อได้ทราบว่าจะทำอะไรบ้างและให้ข้อเสนอแนะว่าจะมีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อไป

7.2 สรุปผลก่อนปิดการทำการศึกษาครั้งสุดท้าย โดยสรุปผลของการทำการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะมาศึกษาบุคคลทั้ง 4 รายนี้ต่อไป โดยเสนอแนะไว้ 3 ทางดังนี้.

- ก. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี
- ข. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นรายกรณี
- ค. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจหรือจะศึกษาบุคคลต่อไปนี้จะศึกษาบุคคลในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

หลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้วมีการประชุมศึกษาเป็นรายกรณี ดังนี้

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference)

เป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นผู้ถูกศึกษารายกรณีซึ่งการประชุมปรึกษา เป็นรายกรณีสามารถทำได้ตั้งแต่ขั้นรวบรวมข้อมูลจนถึงขั้นติดตามผล ในการประชุมปฏิบัติ ดังนี้

1. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี ใช้การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณีในลักษณะของการประชุมกลุ่มใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้
 - 1.1 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูแนะแนว
 - 1.2 ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และอาจารย์ฝ่ายปกครอง
 - 1.3 ผู้ใกล้ชิด ได้แก่ บิดาและมารดา
 - 1.4 ผู้สนใจ ได้แก่ อาจารย์ในโรงเรียนบางคนในบางวิชา ได้แก่ อาจารย์ประจำวิชาสังคมศึกษา
2. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี ทำการประชุมรายละ 1 ครั้ง ใช้เวลาในการประชุม 1 ชั่วโมง
3. ในการประชุมแต่ละครั้ง ผู้วิจัยเป็นผู้กล่าวรายงานประวัติและวิธีการต่าง ๆ ที่ศึกษา โดยไม่มีบันทึกย่อแจกสมาชิก เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นหลักฐานที่สมาชิกอาจนำไปเปิดต่อไปได้

แบบแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ (Interrelationship Studies) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยละเอียดทุกขั้นตอน โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในหัวข้อเรื่อง

เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นการนำข้อมูลมาสรุปหาข้อเท็จจริง
 ดังนั้นการรายงานผลการวิจัย จึงเขียนสรุปเป็นรายบุคคล และโดยภาพรวมทั้ง 4 ราย
 ตั้งแต่ลักษณะของปัญหา ประวัติด้านต่าง ๆ โดยย่อ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การป้องกัน
 การส่งเสริม การติดตามผล ตลอดจนการสรุปผลและข้อเสนอแนะ

~~บทที่ ๔~~

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

(๖)

ทบทวนวิธีทบทวน และสรุปผล.

จากการใช้เทคนิค 8 เทคนิคในการรวบรวมข้อมูล สามารถสรุปและวิเคราะห์โดยภาพรวมได้ดังนี้

กรณีศึกษารายที่ 1 นางสาว ก. (ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่ 8 มีนาคม 2538 - 15

กรกฎาคม 2538 รวม 129 วัน)

ลักษณะทั่วไป นางสาว ก. เป็นนักเรียนหญิงไทยวัยรุ่น อายุ 15 ปี ผิวค่อนข้างขาว รูปร่างค่อนข้างผอม ผอมตรงยาวระดับคาง ผอมสะกกลาง นัยน์ตาสีดำชั้นเดียว ใบหน้ารูปไข่ ผิวหน้าเรียบไม่มีสิว ทำทางไม่แจ่มใส แต่งกายสะอาดเรียบร้อย นุดค่อนข้างไว เดินตัวตรง เสียงแหลมแหบ ๆ นุดจาหยาบเป็นบางครั้ง จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค สามารถสรุป และวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตทั้งที่อยู่ในห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และนอกห้องเรียนวิชาพลศึกษา จำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที พบว่า นางสาว ก. เป็นคนค่อนข้างเรียบร้อย เหม่อลอย นุดเสียงดังเป็นบางครั้ง นุดจาหยาบบ้าง ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้ ชอบเถียง ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่สนใจเรียน

ในขณะที่มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น นางสาว ก. มีทำทางเฉยเฉย โดยเฉพาะกับคนที่ไม่ค่อยสนิท นุดจาหยาบบ้างเป็นบางครั้ง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองค่อนข้างน้อย

2. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 จากการสัมภาษณ์นางสาว ก. ทราบว่า นางสาว ก. อาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งมีบุตรทั้งหมด 2 คน เป็นครอบครัวคนไทยอยู่ชานเมือง บิดามีอาชีพรับราชการยศดาวยตำรวจ รายได้ 10,000 บาทต่อเดือน ส่วนมารดาเป็นข้าราชการครูสอนเด็กอนุบาล ที่โรงเรียนบ้านเพนียด ค่าใช้จ่ายในบ้านและของลูกบิดามารดาจะแบ่งกัน นางสาว ก. ได้เงินเป็นรายวันประมาณ 40 - 100 บาทต่อวัน น้องชายได้วันละ 30 บาท บิดาจะเป็นคนเฉย เฉย ไม่ค่อยพูดคุย

กับใครในบ้าน แต่ถ้านางสาว ก. โดนมารดาคุ้ยถามจะชอบยู่ให้ตีหนัก ๆ ตั้งแต่เกิดมานางสาว ก. ไม่เคยถูกบิดาตีเลย โดยปกติบิดาจะตามใจ นางสาว ก. มาก ถ้าไม่ทำผิด ส่วนมารดาจะเป็นผู้คอยอบรมสั่งสอน หรือลงโทษ ในบ้านนางสาว ก. จะสนิทกับมารดามากที่สุดเวลามีเรื่องกลุ้มใจจะมาแล้วให้มารดาฟัง แต่ก็ไม่ใช่ทุกเรื่อง มารดามักจะชอบบ่น บางครั้งมีปัญหาที่โรงเรียน ก็จะกลับมาลนลาฬหาเรื่องนางสาว ก. อยู่เสมอ มารดาไม่ค่อยมีความเข้าใจในตัวนางสาว ก. ลักเท่าไรวันหยุดหรือเสาร์-อาทิตย์ จะออกไปไหนไม่ได้ต้องอยู่บ้าน ถ้ามารดาอารมณ์ดีก็จัดว่าเป็นคนตกลงสนุกสนาน

2.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น แสดงความคิดเห็นว่า นางสาว ก. ชอบเหม่อลอยคอยหนีเรียน ทำงานไม่ค่อยทัน ต้องยืมงานคนอื่นมาลอกอยู่เสมอ ไม่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เข้าห้องเรียนช้าเสมอ ผลการเรียนไม่ดี แต่ถ้าตั้งใจเรียนก็เป็นเด็กที่เรียนดี เคยมีปัญหากับเพื่อนร่วมชั้นเดียวกัน ถึงขั้นจะตบตีกัน แต่ทางโรงเรียนก็เรียกมานับเรียนรื้อแล้ว

2.3 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ แสดงความคิดเห็นว่านางสาว ก. มักนั่งเหม่อลอย ไม่มีสมาธิในการเรียน คุยขณะเรียนไม่ให้ความร่วมมือกับอาจารย์ในโรงเรียน ไม่ตั้งใจเรียน การคบเพื่อนจะสนิทเฉพาะกลุ่มของตนเท่านั้น ขาดเรียนค่อนข้างบ่อย คบเพื่อนอยู่ในเกณฑ์ไม่ดีกิริยามารยาทก้าวร้าวเป็นบางครั้ง ชอบเผลอนุดคำหยาบในห้องเป็นประจำ

2.4 จากการสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว แสดงความคิดเห็นว่า นางสาว ก. ชอบคุยไม่ตั้งใจเรียน บางครั้งชอบเหม่อหนึ่งคนเดียว ก้มหน้าเวลาให้แสดงความคิดเห็นในห้อง เข้าห้องช้า ติดเพื่อนในกลุ่มมากชอบแต่งตัว

2.5 จากการสัมภาษณ์เพื่อนสนิท ชื่อนางสาวสาววิตรี ปานถมแสดงความคิดเห็นว่า นางสาว ก. เป็นคนรักเพื่อน สนุกแต่บางครั้งก็เสียงดังเวลาคุยเพื่อนในห้อง ความรับผิดชอบมีบ้างบางเรื่อง ชอบนั่งเฉยเวลากลุ่มใจจะไม่คุยกับใครเลย ก้าวร้าวบางครั้ง ชอบมาแล้วให้เพื่อนฟังว่าโดนแม่ดุด่าเป็นประจำ อหากอยู่ที่อื่นข้าง หรือไปอยู่กับเพื่อน

3. การเยี่ยมบ้าน ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน 2 ครั้ง เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2538 และวันที่ 9 กรกฎาคม 2538 ผู้วิจัยได้สังเกตและสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษาและผู้ปกครองมีดังนี้

3.1 จากการสังเกตพบว่า สถานที่พักอาศัยเป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ติดถนนใหญ่

บริเวณบ้านกว้างด้านหน้าของบ้านมีบ่อปลาเล็ก ๆ สนามหญ้าปลูกต้นมะม่วง 2-3 ต้น ยังเล็กอยู่ ด้านหลังทำเป็นห้องครัว ใช้ไม้ต่อเติม โกลัตัวบ้านเป็นที่นาเลี้ยงสัตว์ไว้ มีคอกวัว ปลูกต้นไม้พุ่มมะม่วงมะพร้าว มีรั้วบ้านมิดชิด ภายในบ้านชั้นล่างมีมุมนิยัรับแขก ตู้โชว์โต๊ะอาหาร ที่นั่งดูโทรทัศน์ ด้านหลังถัดไปเป็นห้องใช้ซักเสื้อผ้ามีเสื้อผ้าแขวนเต็มไปหมด ไม่ค่อยมีความเป็นระเบียบ ซึ่งจะมีห้องน้ำด้านข้างด้วย ห้องน้ำค่อนข้างสกปรก มีพวกดินแดงไหลเต็มไปหมด ด้านหลังเป็นห้องครัว ค่อนข้างสะอาด ด้านนอกเลี้ยงสุนัขไว้เยอะมาก 11 ตัว ซึ่งยังตัวเล็กอยู่ ขึ้นขนแบ่งเป็นห้องส่วนตัวของแต่ละคน มีมุมนิยัหมูบูชา ห้องนางสาว ก. สะอาดน่าอยู่ มีอุปกรณ์ต่าง ๆ วางเป็นระเบียบ

3.2 จากการสัมภาษณ์พบว่าสาว ก. จะพูดค่อนข้างมาก บิดาไม่ค่อยคุยได้แต่ยิ้มมารดาจะเป็นคนที่พูดมากที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยด้วยกัน มีความสัมพันธ์ดี จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยเฉพาะมารดากับนางสาว ก. บิดาจะนั่งฟังและแสดงความคิดเห็นเล็กน้อยเท่านั้น

4. อัตชีวประวัติ

จากอัตชีวประวัติ ทราบว่าในครอบครัวมีบิดามารดา นางสาว ก. และน้องชายอีก 1 คน รวมสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด 4 คน ฐานะครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง บิดามีอาชีพรับราชการตำรวจมารดา รับราชการครู บิดามารดามีรายได้ประมาณคนละ 10,000 บาท/เดือน จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 ชีวิตในวัยเยาว์ของนางสาว ก. พบว่าตอนเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

นางสาว ก. รู้สึกว่าตนเป็นเด็กเกเร และไม่สนใจเรียน ทำให้มารดาต้องให้อยู่บ่อย ๆ ทั้ง ๆ ที่นางสาว ก. รู้สึกว่าตนผิด บิดาก็จะชอบเปรียบเทียบระหว่างนางสาว ก. กับลูกตำรวจที่เป็นเพื่อนกันว่าทำไมเข้าถึงดีกว่า จนบางครั้งนางสาว ก. รู้สึกน้อยใจมาก คิดว่าบิดามารดาไม่รัก ช่วงเรียนมัธยมต้นนั้นนางสาว ก. คิดว่าเพื่อนคือสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชีวิต ซึ่งทำให้ช่วงนี้เกือบเรียนไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นางสาว ก. คิด "0" หลายวิชา พอนำไปเกรดให้บิดา-มารดาดูจะเห็นน้ำตาทุกครั้ง และจะลงโทษด้วยการตีและดุด่า จากนั้นพยายามเรียนให้ดีแต่ก็ทำไม่ได้ ทำให้รู้สึกว่าตนไม่มีอะไรดี อยู่ในตัวเลข

4.2 ชีวิตในปัจจุบัน เมื่อมาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นโรงเรียนในตัวเมืองพบว่านางสาว ก. ก็พยายามเรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิม เริ่มรู้สึกว่าตนเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ปัญหาในบ้านตอนนี้เป็น

เรื่องหนี้สิน สงสารมารดาเพราะมารดาได้ไปกู้มาสร้างบ้านที่อยู่ปัจจุบัน ซึ่งค่อนข้างใหญ่โตพอสมควร มารดามักจะกลัวใจอยู่บ่อย ๆ รวมทั้งเรื่องที่โรงเรียนด้วยจนบางทีก็แสดงอารมณ์มาใส่กับนางสาว ก. และน้องชายซึ่งนางสาว ก. รู้สึกเบื่อมาก เวลาไปเรียนกลับมาบ้านไม่มีใครซักคนเลยเห็นแต่บ้าน บิดาก็อยู่ที่ป้อมตำรวจ น้องไปเล่นบอล มารดาจะอยู่โรงเรียนบางทีก็ไปที่อื่นกว่าจะกลับก็สองทุ่ม-สามทุ่มนางสาว ก. มักจะอยู่คนเดียวรู้สึกเหงาอยากมีเพื่อน อยากคุยเล่าสิ่งต่าง ๆ ว่าไปโรงเรียนเป็นอย่างไรบ้าง มารดามีเพื่อนฝูงมาก สังคมมากพอสมควรจะดื่มเหล้าค่อนข้างบ่อย แต่ไม่ถึงกับติด นางสาว ก. รู้สึกอาย ไม่อยากเห็น แต่ก็สงสารเพราะมารดาต้องส่งเงินให้ยายกับน้อง ๆ แต่ละคนพ่อแม่ ซึ่งแม่ต้องรับภาระเลี้ยงดูด้วย

4.3 ชีวิตในอนาคตของนางสาว ก. พบว่าเธอตั้งใจจะเรียนให้จบมีปริญญาให้มารดาและทำงานหาเงินให้หมดหนี้ จะช่วยแบ่งเบาภาระของบิดามารดาอยากได้ครอบครัวมีความสุข นางสาว ก. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมปัจจุบันว่าสังคมมีแต่คนเห็นแก่ตัว ถ้าคนแก่ตัวหมดไปจากโลก โลกจะน่าอยู่มากกว่านี้มีความคิดเห็นต่อตนเองว่าเป็นคนเรียนไม่เก่งอ่อนแอ ขี้เขลา แต่ก็เป็นตัวของตัวเองพอสมควร ยังพอใจบ้างที่ยังมีเพื่อนรัก อยากปรับปรุงตนเองแต่ยังทำไม่ได้สักที สิ่งที่ต้องการทำให้ได้ดีคือ การเรียนให้จบมีงานทำ

จากการวิเคราะห์อดีตชีวิตประวัติของนางสาว ก. จุดที่เป็นข้อสังเกตที่น่าจะเป็นปัญหามากที่สุดคือ ขาดคนเข้าใจ มองโลกในแง่ร้าย

5. บันทึกประจำวัน

จากการบันทึกประจำวันเป็นเวลา 1 สัปดาห์ตั้งแต่วันที่ 8-11 มิถุนายน 2538 ทำให้ทราบว่านางสาว ก. มีกิจวัตรประจำวันคล้ายคลึงกันคือ นางสาว ก. ตื่นขึ้นเวลาประมาณ 6 โมงเย็น หลังจากนั้นจะทำภาระกิจส่วนตัวไปโรงเรียนเดินทางโดยรถประจำทาง พอมาโรงเรียนเริ่มเรียนชั่วโมงแรกประมาณ 8.30 น.ขาดเรียนบ่อยโดยเฉพาะวิชาที่มีอาจารย์ชอบบ่น และที่นางสาว ก. เรียนไม่รู้เรื่อง จะไปหลบตามห้องสมุดในวัด หลังเลิกเรียนประมาณ 16.00 น. จะกลับบ้านไปขึ้นรถที่ บขส. บางวันก็จะไปเดินเล่นซื้อของ หาขนมกินกับเพื่อนในกลุ่ม กลับมาถึงบ้านก็หุงข้าว กวาดบ้าน ถูบ้าน ริดผ้า ล้างจาน ทำการบ้านถ้ามี บางทีก็ไม่ทำอาบน้ำกินข้าว ดูโทรทัศน์ นอน วันหยุดจะตื่นสายมากประมาณ 10.00 น. โคนบ้านประจำ ตอนเย็นไปหาเพื่อนแถวบ้าน บางวันไปช่วยมารดาทำงานในโรงเรียนเช่น จัดห้องแต่งห้องเด็กนักเรียน

จากบันทึกประจำวัน พบว่านางสาว ก. เป็นคนที่ไม่ค่อยมีระเบียบในชีวิตกิจกรรมต่าง ๆ มักจะแปรปรวนไปตามความรู้สึกของนางสาว ก. โดยเฉพาะการใช้ชีวิตในโรงเรียนไม่มีความรับผิดชอบ ติดเพื่อนซึ่งจะชอบหนีเรียน ไปเที่ยวด้วยกันเสมอ

6. สังคมมิติ

จากการทำสังคมมิติ 2 สถานการณ์คือ "การทำรายงานกลุ่ม" และ "การไปเที่ยวเกาะสมุย" ปรากฏว่าในสถานการณ์ "การทำรายงานกลุ่ม" นางสาว ก. ไม่มีปัญหาในการทำงาน เพราะไม่ได้อยู่ในบทบาทของ Star, Neglectee หรือ Rejectee สัมพันธภาพของสมาชิกภายในกลุ่ม มีการแบ่งเป็นหลายกลุ่มย่อย ซึ่งนางสาว ก. ก็มีกลุ่มย่อยของตนเอง สวมชิกในกลุ่ม 4 คน มีการเลือกซึ่งกันและกัน อันดับ 1 เช่นเดียวกับสถานการณ์ "การไปเที่ยวเกาะสมุย" แสดงให้เห็นว่า นางสาว ก. ยังเป็นผู้มีบทบาทในกลุ่มเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับความรู้สึกของนางสาว ก. เพราะชอบอยู่กับเพื่อน ติดเพื่อนในกลุ่มของตน ชอบทำงานกลุ่มใหญ่มากกว่าทำงานคนเดียว

7. แบบสอบถามและแบบสำรวจ

จากแบบสอบถามและแบบสำรวจ ปรากฏผลดังนี้

7.1 แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"

จากแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" พบว่านางสาว ก. ได้รับการประเมินจากเพื่อน ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางลบดังนี้คือ เป็นผู้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเมื่ออยู่กับเพื่อน เป็นผู้ที่คิดเหม่อลอยหรือเจียบขีมิในห้องเรียนบ่อยครั้ง เป็นผู้ที่ใจน้อย แสนงาน เป็นผู้ที่มีกโดนเพื่อนหยอกล้อหรือแหย่และพฤติกรรมทางบวกก็คือ เป็นผู้ที่มีกตักเตือนเพื่อนหรือสอนเพื่อน

7.2 แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

จากแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล พบว่านางสาว ก. อาศัยอยู่กับบิดามารดา และน้องชายอีก 1 คน ภายในบ้านของตนเอง บิดารับราชการตำรวจ มารดารับราชการครู นางสาว ก. ได้รับเงินค่าใช้จ่าจจากบิดามารดาประมาณวันละ 40-100 บาท มีโรคประจำตัวคือ หน้ามิดน้อยเพราะเลือดน้อย มีปัญหาโรคประสาท และบางครั้งมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของตนเอง ในด้านสังคม พบว่า นางสาว ก. ชอบให้เพื่อน ๆ มาเที่ยวที่บ้าน รู้สึกสบายใจเมื่ออยู่กับเพื่อนมากกว่าอยู่กับบิดามารดานางสาว ก. ไม่ได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเอง

นางสาว ก. ชอบอ่านหนังสือประเภทลึกลับตลกขบขัน ชอบกีฬาแบดมินตัน งานอดิเรกคือ วาดภาพ ฟังเพลง ในด้านการศึกษาพบว่านางสาว ก. ทำสมาธิในเวลาดูหนังสือได้ยาก ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียน ตามปกตินางสาว ก. ไม่ชอบอ่านหนังสือ ผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ตนเองต้องการเป็นอะไรก็ได้ที่เกี่ยวกับศิลปะ ซึ่งบิดามารดาก็ตามใจเป็นอะไรก็ได้ นอกจากนั้นนางสาว ก. มีความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทางบ้านว่า อากาศอยู่บ้านถ้าทางบ้านอยู่กันอย่างมีความสุขเข้าใจกัน บางครั้งเสียอารมณ์เพื่อความจู้จี้จ้านของบิดา มารดา ความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทางโรงเรียนรู้สึกห่อเหี่ยว อาจารย์มองตนไม่ดี เบื่อหน่ายไม่เคยมีความรู้สึกชอบเลย เรื่องปัญหาหรือความไม่สบายที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือคือ อยากได้คนปรึกษาปัญหาทุกเรื่อง อยากให้แม่เข้าใจ เพื่อความจำใจของชีวิต

7.3 แบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียน

จากแบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียน พบว่า นางสาว ก. มีปัญหาการปรับตัวโดยเพื่อน ๆ มักไม่สนใจว่า นางสาว ก. ทำงานดีหรือไม่ดี รู้สึกน้อยใจเมื่อถูกเพื่อนปฏิเสธในการชวนไปทำธุระสำคัญ ไม่กล้าตำหนิเพื่อน เมื่อเพื่อนทำอะไรไม่ถูกต้องไม่แน่ใจว่าจะวางตัวอย่างไร จึงทำให้เพื่อนชอบหรือพอใจ ไม่นพอใจเพื่อน ๆ เมื่อเพื่อนพูดถึงรูปร่างหน้าตา หรือส่วนที่ทำให้ขำหน้าเจ้าอาย ไม่สบายใจเมื่อต้องทำงานกับเพื่อนคนอื่นที่ไม่ใช่เพื่อนสนิท นางสาว ก. กลุ้มใจเมื่อต้องออกไปทำอะไร ๆ ให้เพื่อนดูหน้าชั้นเรียน และจะกลัวมาก ๆ จนใจเต้นแรงเมื่อเวลาครูถามให้ลุกขึ้นตอบในห้องเรียนกับครูอาจารย์ นางสาว ก. ไม่ชอบทำตามคำสั่งครู เช่น ให้ตัดผมสั้น ใส่เครื่องประดับ ไม่อยากเข้าเรียนชั่วโมงอาจารย์ที่ชอบดู เมื่อครูสั่งให้นำเอาของอะไรก็ตามมาโรงเรียน นางสาว ก. ไม่เคยเอามาเลย รู้สึกไม่อยากเรียนเพราะอาจารย์ชอบดูอย่างไม่มีเหตุผล และอยากตะคอกอาจารย์กลับไปเมื่อเวลาตนถูกอาจารย์ดูอย่างไม่มีเหตุผล แต่ไม่กล้า ในบางครั้งหากต้องทำงานด้วยตนเองและทำไม่ได้ก็อยากจะทำเองมือขยับได้แรง ๆ เวลานั้นนางสาว ก. มีปัญหาจะไม่ปรึกษาอาจารย์ก่อน

7.4 แบบสอบถามการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน

จากแบบสอบถามวัดการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนพบว่า การปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนปานกลาง กล่าวคือ นางสาว ก. จะรู้สึกเหงาเมื่อขาดเพื่อน จะมีความสุขมากที่ได้

อยู่กับเพื่อน นอกจากนี้นักอ่านไม่ชอบเพื่อนคนใดมักจะแก่งแย่งหรือพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอ ๆ เวลาเป็นเรื่องขัดใจกับเพื่อนนางสาว ก. มักจะไม่ค่อยพูดกับเพื่อนเพื่อปรับความเข้าใจกัน เป็นคนไม่ค่อยกล้าพูด หรือแสดงความคิดเห็นขณะทำงานร่วมกับเพื่อน แต่ก็เต็มใจและพอใจที่ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ซึ่งเพื่อน ๆ มักจะเลือกให้นางสาว ก. ร่วมทำงานกลุ่มด้วย และจะทำงานกลุ่มอย่างเต็มความสามารถ

7.5 แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์

จากแบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ พบว่า นางสาว ก. ต้องการให้บิดามารดาเข้าใจ และสนใจในตัวนางสาว ก. มากกว่านี้ ที่บ้านทำกับนางสาว ก. เหมือนกับเป็นตัวปัญหา เพื่อนที่นางสาว ก. รู้สึกว่าเพื่อนที่แท้จริงของเธอก็คือตัวของนางสาว ก. เอง นอกจากนี้นางสาว ก. ยังกลัวในสิ่งที่ไม่เป็นเรื่อง ซึ่งความกลัวก็บังคับให้ต้องทำในสิ่งที่ไม่เต็มใจ เคยทำให้มารดาร้องไห้และรู้สึกว่าเป็นความผิดใหญ่หลวง มีความละเอียดที่ไม่เชื่อฟังบิดามารดา อยากทำทุกอย่างเพื่อให้ลืมสิ่งที่ไม่ดีในชีวิต จุดอ่อนของนางสาว ก. คือ ความอ่อนแอและขี้ลาด เมื่อมีเคราะห์ร้ายประดังกันเข้ามาจะร้องไห้และจะหาคนที่จะช่วย นางสาว ก. จำได้เมื่อวันที่แพ้ให้กับบางสิ่งบางอย่างแล้วร้องไห้ สิ่งจำได้แม่นยามากที่สุดในวัยเด็กเมื่อโดนทิ้งให้อยู่กับยาย นางสาว ก. ไม่ชอบคนที่ถูกลูกชีวิตและครอบครัวของตน สิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือการเอาชนะใครหลายคน

7.6 แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

จากแบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง พบว่านางสาว ก. มีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองว่า ตนเองทำอะไรเกิดจากความรู้สึกของตัวเองจุดมุ่งหมายในชีวิตคือ อยากมีงานทำ มีเงินเดือน รวย นางสาว ก. จะรู้สึกไม่สบายใจเมื่อทำให้แม่ร้องไห้บ่อย ๆ รู้สึกกลัวเมื่อถึงเวลาที่อาจจะเรียนไม่จบหรือเกิดอะไรขึ้นอย่างกับตัวเอง จะประหม่าเมื่อเกิดความรู้สึกท้อแท้ในการที่จะเรียนให้ได้ดี สิ่งที่ทำให้ตนเองกังวลมากที่สุด คือ เรื่องการเรียน นอกจากนี้นางสาว ก. ชอบคนที่ตนรัก และเข้าใจตน ไม่ชอบคนที่ถูกข้าพเจ้าและมารดา คาดว่าอนาคตของตนเองจะต้องดีกว่าคนที่ถูกไ้วและตนไม่สามารถอธิบายเรื่องที่อัดอั้นตันใจกับแม่หรือใครได้ในบางเรื่อง คนอื่นมักคิดว่าตนเป็นคนเลว เป็นเด็กเสียคน เรียนไม่เก่ง เมื่อแข่งขันกับผู้อื่นนางสาว ก. มัก

จะคิดว่าตัวเองต้องแพ้

7.7 แบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม

จากแบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม พบว่า นางสาว ก. มีการปรับตัวทางสังคมปานกลาง กล่าวคือ

ในด้านลักษณะทางร่างกายที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม พบว่านางสาว ก. พิจารณาตนเองว่าตนเป็นคนไม่ว่องไวแต่ไม่ช้า เป็นคนที่มีลักษณะค่อนข้างผอม ค่อนข้างขาว ใบหน้าค่อนข้างเกลี้ยง สูงปานกลาง ร่างกายสมส่วนดี รูปร่างปานกลาง นางสาว ก. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้มาก

ในด้านลักษณะทางอารมณ์ที่มีผลต่อการปรับตัว พบว่านางสาว ก. พิจารณาตนเองว่าเป็นคนใจร้อน ไม่หุนหันุนใจ แต่ก็ไม่ค่อยยิ้มแย้ม เศร้าและอารมณ์ดีต่อกัน ค่อนข้างเกลียดใครง่าย มีคนรักและคนชังพอๆ กัน เป็นคนโชคดีและร้ายพอๆ กัน เศร้าและอารมณ์ดีต่อกัน แต่ก็เป็นคนค่อนข้างสนุกสนานรู้สึกว่าเป็นคนที่มีสุขบ้างกังวลบ้าง นางสาว ก. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้น้อย

ในด้านลักษณะทางสังคมที่มีผลต่อการปรับตัว พบว่า นางสาว ก. พิจารณาตนเองว่าเป็นคนค่อนข้างเก็บตัว เข้ากับเพื่อนฝูงได้ค่อนข้างง่าย ต้องการเพื่อนฝูงมาก ช่วยเหลือเพื่อนเสมอ เคยจ้อเพื่อนและให้เพื่อนจ้อพอ ๆ กัน ถูกตำหนิบ่อย ๆ เกี่ยวกับการแต่งกาย บางครั้งก็สนใจ บางครั้งก็ไม่สนใจคนแปลกหน้า ในระหว่างคนที่รู้จักกับคนทั่ว ๆ ไป นางสาว ก. ค่อนข้างจะสนใจแต่คนรู้จัก ขณะเดียวกันบางทีก็รู้สึกมีค่าบางทีก็ไม่มีค่า เวลาพูดค่อนข้างไปทางกระด้าง ว่ายาก สอนยาก นางสาว ก. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้ปานกลาง

ในด้านเชาวน์ปัญญาและความสามารถทางการเรียนที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม พบว่า นางสาว ก. พิจารณาตนเองว่าเป็นคนที่สมองค่อนข้างช้า ค่อนข้างลึบง่าย ค่อนข้างไม่ชอบเรียน การเรียนปานกลาง มีความสามารถค่อนข้างน้อย ค่อนข้างจะสะเพร่า เวลาเรียนใจลอยบางครั้งไม่รู้เรื่อง การทำการบ้านที่ได้รับไม่ค่อยมีเวลาทำ นางสาว ก. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้น้อยที่สุด

8. แบบทดสอบ

จากแบบทดสอบปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบเชาว์ปัญญา แบบแมทริซีส (Progressive Matrices)

จากแบบทดสอบเชาว์ปัญญาแบบแมทริซีส พบว่านางสาว ก. มีผลการทดสอบ ดังนี้ ได้คะแนนดิบ = 25 เทียบเป็น I.Q. = 86 ซึ่งมีเชาว์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (Low Average)

จากผลการทดสอบดังกล่าว พบว่านางสาว ก. มีเชาว์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่า ปานกลาง

8.2 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)

จากแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ พบว่านางสาว ก. มนุษย์สัมพันธ์ไม่ค่อยดี หวาดระแวง มีความวิตกกังวล อารมณ์ไม่มั่นคง อ่อนแอ อ่อนไหว ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ต่อต้านสังคม ชุ่ยเพอร์อีโกพัฒนาพอใช้

8.3 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

จากแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่านางสาว ก. มีความวิตกกังวลก้าวร้าวแต่เก็บกดไว้ รู้สึกผิด หวาดระแวงมีความสงสัย ต้องการอิสระภาพ มีความทะเยอทะยานในตัวเอง อ่อนไหว ชอบแต่งตัว คิดมาก ย้ำคิดย้ำทำ

8.4 แบบทดสอบวาดภาพครอบครัว (My Family Test)

จากแบบทดสอบวาดภาพครอบครัว พบว่านางสาว ก. ความสัมพันธ์ในครอบครัวดี มารดาเป็นใหญ่ในบ้าน

8.5 แบบทดสอบบ้าน ต้นไม้ คน (House-Tree-Person Test)

จากแบบทดสอบบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า นางสาว ก. ปิดตัว รู้สึกขาดอิสระภาพ ซึมเศร้า

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล 8 เทคนิคดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า นางสาว ก. มีปัญหาการปรับตัว จากสาเหตุดังนี้

1. ปัญหาครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ อัตชีวประวัติ แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง แบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล การเยี่ยมบ้าน และแบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ ทำให้ทราบว่า นางสาว ก. ขาดความรักความอบอุ่น ความสนใจเอาใจใส่จากครอบครัว โดยเฉพาะความเข้าใจจากบิดามารดาที่มีกับตนเอง มารดาจะเป็นคนที่ค่อนข้างเข้มงวดโดยเฉพาะด้านความประพฤติและการเรียน จะมีการตรวจเช็คสมุดที่เรียนมาเมื่อไม่พอใจมักจะบ่นว่านางสาว ก. อยู่เสมอ โดยเฉพาะมารดามักจะมองนางสาว ก. ในแง่ที่ไม่ดีตลอดมา เพราะมารดายังฝังใจสิ่งที่นางสาว ก. เคยผิดพลาดมาจนทำให้มารดาร้องไห้ รู้สึกผิดหวังในตัวของนางสาว ก. อย่างมาก จากนั้นนางสาว ก. จะรู้สึกอึดอัดที่เวลาต้องคอยตอบคำถามของมารดาซึ่งเหมือนกับไม่ให้ความไว้วางใจ คอยจับผิดจนตลอดเวลา บิดาจะไม่คอยให้ความสนใจหรือเอาใจใส่ ชอบเปรียบเทียบตนกับคนอื่นจนให้ตนน้อยใจ เมื่อเวลากลับบ้านนางสาว ก. จะรู้สึกเหงาทันที เพราะมักจะไม่เจอใครเลยที่บ้านจากสิ่งเหล่านี้เป็นผลทำให้นางสาว ก. มีความกลัวอย่างไม่มีเหตุผล รู้สึกมีปมด้อย เหม่อลอย เบื่อบ้านไม่อยากกลับบ้าน ไม่มีความสุขเมื่ออยู่บ้าน เก็บตัว ท้อแท้

2. ปัญหาในโรงเรียน

2.1 ปัญหาด้านการเรียน

จากการสัมภาษณ์ แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามกรอกข้อมูลส่วนบุคคล อัตชีวประวัติ การสังเกตต่างก็มีผลสอดคล้องกันว่านางสาว ก. มีปัญหาด้านการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นผลจากระดับเชาวน์ปัญญาของนางสาว ก. ซึ่งจากการทดสอบเชาวน์ปัญญาแบบแมทริชัส พบว่านางสาว ก. ซึ่งมีเชาวน์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ ต่ำกว่าปานกลาง (Low Average)

2.2 ปัญหาด้านสัมพันธภาพ

2.2.1 สัมพันธภาพกับอาจารย์

จากการสัมภาษณ์ แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามกรอกข้อมูลส่วนบุคคล พบว่านางสาว ก. จะถูกอาจารย์ตำหนิบ่อยครั้ง ทั้งอาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ประจำชั้น ซึ่งในบางครั้งนางสาว ก. ไม่ได้กระทำความผิด แต่อาจารย์จะดุด

จะบ่นอย่างไม่มีเหตุผล ไม่มีการซักถามก่อนถึงสาเหตุ และบางครั้งจะใช้คำหยาบ ด่า จนทำให้นางสาว ก. มีอคติที่ไม่ดีกับอาจารย์ส่วนใหญ่ ไม่ให้ความร่วมมือและไม่เคารพอาจารย์

2.2.2 สัมพันธภาพกับเพื่อน

จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การทำสังเกตมีมติ และแบบสอบถามวัดการปรับตัวทำให้ทราบว่านางสาว ก. เป็นผู้ใจน้อย แสงนอน บางครั้งจะทะเลาะกับเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนนอกกลุ่มของนางสาว ก. ถ้าส่งเสียงดังในขณะเรียน หรือรบกวนสมาธิของตน เมื่อไม่พอใจเพื่อนคนไหนมักจะพูดประชดประชัน

ดังนั้นจากปัญหาทางครอบครัว ปัญหาทางโรงเรียน ทำให้นางสาว ก. เกิดความวิตกกังวล ไม่สบายใจ มีความเครียดเพราะไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ ซึ่งทำให้นางสาว ก. มีปัญหาการปรับตัว

การช่วยเหลือ/ป้องกันและส่งเสริม ๑) ทพ.แก้ไขปัญหา

จากการวินิจฉัยปัญหานางสาว ก. แล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการช่วยเหลือตามขั้นตอนที่เหมาะสม โดยติดต่อกับผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนตัวผู้ที่ทำการศึกษาเอง ได้ดำเนินการดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Theory) ของโรเจอร์ส (Rogers) โดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อถือว่าคนเราเกิดมามีความสามารถอยู่ในตัวเอง ในการที่จะมุ่งให้เกิดการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self-Actualization) โรเจอร์สเชื่อว่า บุคคลเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหด้วยตนเอง โดยที่ โรเจอร์ส (Rogers, 1942 : 36) เน้นว่าการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้รับคำปรึกษาได้รับการช่วยเหลือให้รู้จักช่วยตนเอง ทฤษฎีแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางเชื่อว่า ปัญหาของผู้รับคำปรึกษาเกิดขึ้นมาจากความไม่ประสานสอดคล้องกันระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเอง หรือมโนภาพแห่งตน (Self Concept) กับประสบการณ์ที่ได้รับ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2523 : 91) ดังนั้นเพื่อให้ความทุกข์ ความไม่สบายใจอันเกิดจากความไม่ผสมผสานกันระหว่างสิ่งกับบุคคลต้องการกับสิ่งที่บุคคลเป็นอยู่ได้รับการแก้ไข และเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับบรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อ

ไปสู่การค้นพบตัวเอง เข้าใจและยอมรับตนเองพร้อมทั้งหาทางที่จะพัฒนาปรับปรุงตนเอง อันจะทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เพื่อว่ามีผู้รับคำปรึกษาจะได้ก้าวไปข้างหน้าตามศักยภาพแห่งตน

นอกจากนั้นเทคนิคสำคัญที่นำมาใช้ในการให้คำปรึกษา เช่น การยอมรับ (Acceptance) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling) การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification) การเงียบและการฟัง (Silence and Listening) การตั้งคำถาม (Questioning) เป็นต้น จากการใช้เทคนิคดังกล่าวปรากฏว่านางสาว ก. เข้าใจและยอมรับตนเอง สามารถหยั่งรู้ตนเองได้มากขึ้น

1.2 ชี้แนะแนวทางวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาว่างให้ถูกต้อง การจัดตารางในการเรียน วิธีดูหนังสือ รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่นางสาว ก. ไม่เข้าใจ

1.3 ให้ความสนใจและเอาใจใส่นางสาว ก. อย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยให้นางสาว ก. เกิดความรู้สึกปลอดภัยทางจิตใจ มีความเชื่อมั่นเกิดความรู้สึกอบอุ่น พร้อมทั้งจะสามารถปรับตนเองให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เผชิญอยู่ได้

2. การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำการประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และอาจารย์แนะแนวเพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ ให้กำลังใจ และความเข้าใจในพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และช่วยกันแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นางสาว ก. มีการปรับตัวที่ดีขึ้น

2.2 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับบิดามารดา ที่บ้านของผู้รับการศึกษาเพื่อให้เข้าใจในตัวของนางสาว ก. มากขึ้น และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหานางสาว ก.

การทำนายผล

เนื่องจากปัญหาของนางสาว ก. เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากความล้าสน วิตกกังวล ความกลัวอย่างไม่มีเหตุผล ความเครียดทั้งจากทางครอบครัวและโรงเรียนทำให้มีปัญหการปรับตัว ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้ว เห็นว่าสาเหตุดังกล่าวยังไม่รุนแรงมากนัก หากนางสาว ก. ได้รับการดูแลเอาใจใส่ มีคนที่คอยเข้าใจอย่างแท้จริงก็จะสามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนั้นนางสาว ก. ยังอยู่ในวัยที่สามารถแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจะได้รวมทั้งยังให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือหรือแก้ไขได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าการทำนายผลอยู่ในเกณฑ์ดี

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลโดยการเขียนจดหมาย โทรศัพท์ และ เยี่ยมบ้าน พบว่านางสาว ก. ได้พยายามปรับปรุงตนเองดีขึ้น ปัญหาการปรับตัวลดลง ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องติดตามผลต่อไปตลอดเวลาที่นางสาว ก. ยังศึกษาอยู่ในสถานการศึกษาแห่งนี้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้รับการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

นางสาว ก. ควรยอมรับสภาพของตนเอง และสภาพที่เกิดขึ้นกับตนเอง กล่าวคือ ยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับตนในขณะนี้ ลดความคิด ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบิดามารดา ครู-อาจารย์ เพื่อนบางคน ลดความก้าวร้าวลง รู้จักควบคุมตนเองทั้งทางจิตใจและพฤติกรรมของตน หากทำได้ก็จะช่วยให้ปัญหาต่าง ๆ ลดลง มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ผลการเรียนก็จะดีขึ้น ปัญหาในการปรับตัวก็จะลดลง

2. ผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 บิดามารดา

บิดามารดาควรให้การดูแลเอาใจใส่ การมีเวลาให้กับบุตรเพื่อให้บุตรมีความรู้สึกอบอุ่น มีคนคอยเป็นที่ปรึกษา โดยเฉพาะควรตระหนักถึงวิธีการเลี้ยงดูบุตร ตามพัฒนาการ ซึ่ง

เด็กแต่ละวัยมีความต้องการหรือสภาวะทางจิตใจแตกต่างกันไป และความสมบูรณ์ทางจิตใจของเธอ เด็กมีรากฐานมาจากความสัมพันธ์ที่อบอุ่นอันเกิดจากการเลี้ยงดูของบิดามารดาในกรณีของนางสาว ก. สมาชิกในครอบครัวต่างมีภาระหน้าที่ของแต่ละคนแต่บิดามารดาก็ควรแบ่งเวลาในการให้ความเอาใจกับนางสาว ก. เพื่อเป็นการให้กำลังใจและการให้ความอบอุ่นแก่นางสาว ก. เพราะการมีเวลาให้กันและกันจะช่วยให้เกิดความใกล้ชิด เข้าใจซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

2.2 อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา

อาจารย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว ควรให้ความสนใจ เอาใจใส่นางสาว ก. อย่างต่อเนื่อง มีความเข้าใจต่อพฤติกรรมของนางสาว ก. ที่เกิดขึ้นมีเหตุผลในการลงโทษ นอกจากนั้น ความรัก ความห่วงใยอย่างแท้จริงของอาจารย์ จะทำให้นางสาว ก. มีความเคารพ เกิดความรู้สึกที่ดี ให้ความร่วมมือมีความไว้วางใจมาขอรับคำปรึกษามากขึ้น สำหรับอาจารย์ประจำวิชาควรกระตุ้นให้นางสาว ก. สนใจการเรียนมากขึ้น เลือกให้เป็นผู้นำในการทำงานบ้าง เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบ มีการให้กำลังใจและชมเชยบ้างเมื่อนางสาว ก. มีพฤติกรรมดีขึ้น

3. ผู้ศึกษาต่อไป มีข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้ที่ศึกษาต่อไป ควรจะต้องสร้างความสัมพันธ์ ความเป็นกันเอง การยอมรับและเข้าใจนางสาว ก. โดยแสดงความรักความเอาใจใส่ สนใจ ห่วงใย ด้วยความจริงใจ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับการศึกษาศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล่าวที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมาซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องต่อไป

กรณีศึกษารายที่ 2 นางสาว ข. (ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่ 8 มีนาคม 2538 - 15

กรกฎาคม 2538 รวม 129 วัน)

ลักษณะทั่วไปนางสาว ข. เป็นนักเรียนหญิงไทยวัยรุ่น อายุ 15 ปี ผิวคล้ำ รูปร่างค่อนข้างเล็ก ผอมตรงยาวระดับคาง ผมนั้นยาวถึงคอสีน้ำตาลอ่อน ปลายผมทาสีดำสองชั้น ใบหน้าค่อนข้างเหลี่ยม ผิวหน้าไม่มีสิ่ว แต่งกายสะอาดค่อนข้างเรียบร้อย เดินตัวตรง นุ่โต เสียงดังฟังชัด บุคลิกคล่องแคล่ว ว่องไว พุดจาพยานเป็นบางครั้ง จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตทั้งที่อยู่ในห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และนอกห้องเรียนวิชาพลศึกษา จำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที พบว่า นางสาว ข. เป็นคนร่าเริง คอยสนุก แต่สีหน้าจะเฉย ๆ พูดเสียงดัง คอยเก่ง พูดหยาบข้างควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้ ชอบเถียง ถูกดุด่า ไม่สนใจ เรียนชอบก้มหน้าเวลาครูสอน ขาดความรับผิดชอบ

ในขณะที่มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นนางสาว ก. พูดจาเสียงดัง หัวเราะดัง ทำท่าทางไม่ค่อยเรียบร้อย พูดจาค่อนข้างหยาบ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองค่อนข้างน้อย

2. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 จากการสัมภาษณ์นางสาว ข. ทราบว่า นางสาว ข. อาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งมีบุตรทั้งหมด 4 คน นางสาว ข. เป็นบุตรคนที่ 2 ของพี่น้องทั้งหมดเป็นครอบครัวคนไทยอยู่ ชานเมือง บิดาเป็นพนักงานบริษัทรายได้ 8,000-10,000 บาทต่อเดือน ส่วนมารดาค้าขายที่ตลาด พกของทอดรายได้ไม่แน่นอน บิดาเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ด้านการศึกษาของลูก ๆ ทุกคน ส่วน มารดารับผิดชอบค่าใช้จ่ายภายในบ้าน นางสาว ข. ได้เป็นรายวันประมาณวันละ 25 บาท ถ้าไม่พอหรือต้องการไปซื้อของใช้อย่างอื่นจะขอมารดา มารดาจะรักตนมากที่สุด บิดาเป็นคนดุ ใจแต่ อารมณ์ ลงโทษลูก ๆ ด้วยวิธีที่รุนแรงมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง ไม่ฟังเหตุผลของลูก ๆ บิดาจะรู้จักครูในโรงเรียนที่นางสาว ข. เรียนอยู่เสมอ และครูมักจะมาเล่าให้บิดาของนางสาว ข. ฟัง อยู่เสมอว่า นางสาว ข. คบเพื่อนไม่ดีชอบหนีเรียน พอกลับมาบ้านบิดาจะลงโทษนางสาว ข. ทันที โดยไม่ถามก่อนเพราะบิดาจะเชื่อครูที่มากล่าวให้ฟังเสมอ และตนก็จะถูกลงโทษเสมอ แม้แต่พี่สาว เคยโดนตีอย่างรุนแรงโดนไล่ออกจากบ้าน ส่วนมารดาก็จะเป็นคนใจดี เข้าใจลูกทุกคน ขอบใจ ให้หมดเวลาลูก ๆ โดนดุด่าหรือทำโทษจะห้าม แต่ก็ห้ามบิดาไม่ได้สักครั้งเดียว ในบ้านนางสาว ข. จะสนิทกับมารดามากที่สุด ถ้ามีปัญหาจะปรึกษาพี่สาวแต่ก็น้อยครั้งส่วนมากจะเก็บเอาไว้ โดยเฉพาะ กับมารดาไม่อยากให้รับรู้ปัญหาเลยส่วนน้องชายคนต่อจากตนไม่ค่อยถูกกันทะเลาะกันบ่อย น้องชาย คนเล็กก็จะเฉย ๆ บิดามักจะเข้มงวดมากในเรื่องการเรียน กับการคบเพื่อน เวลานาเพื่อนมาบ้าน บิดาจะไม่ค่อยพอใจและจะแสดงออกเลย说不ชอบ นางสาว ข. อึดอัดมากเวลาบิดาอยู่บ้านขาด อิสระเพราะเวลาขอออกไปไหนจะถามละเอียดไปกับใคร กลับเมื่อไหร่ เพื่อนชื่ออะไร บางครั้ง

ถึงกับไปส่งนางสาว ข. ด้วยซึ่งทำให้ตนเจ็บบ้านมากโดยเฉพาะตอนบิดาอยู่ ส่วนปัญหาที่โรงเรียนไม่ถูกกับเพื่อนในห้องเพราะมารดาของนางสาว ข. ไปยืมเงินกับน้ำของเพื่อนคนนั้นมา แล้วมาเล่าให้เพื่อนในห้องเรียนฟังว่าบ้าน นางสาว ข. เป็นหนี้แล้วไม่ยอมให้ พร้อมกับมาด่าตนถึงที่บ้าน โดยลามไปถึงมารดาใช้คำพูดที่หยาบคายจนนางสาว ข. ตนไม่ไหวแต่พยายามเจียบไว้เพราะกลัวมารดาตนจะเดือดร้อน แต่พอมาที่โรงเรียนนางสาว ข. ตนไม่ได้จึงเข้าไปถามจนเกือบจะมีการตบตีกันแต่เพื่อน ๆ ห้ามไว้ ตนรู้สึกอึดอัดมากไม่อยากมาเรียนเพราะไม่อยากเห็นหน้าเพื่อนคนนี้และอายเพื่อนคนอื่นด้วย

2.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น แสดงความคิดเห็นว่า นางสาว ข. คุยเก่ง คุยบ่อย ไม่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เสียงดัง ชอบเล่นในห้อง ไม่สนใจเรียน เกียงครูเป็นประจำถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ตนทำผิดก็ตาม ชอบหนีเรียนกับเพื่อนในกลุ่มเสมอ เข้าห้องเรียนนางสาว ข. จะมีเพื่อนร่วมกลุ่ม 5 คน แต่ที่สนิทที่สุดมีคนเดียวคือจะไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ

2.3 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำวิชา แสดงความคิดเห็นว่านางสาว ข. ชอบชวนเพื่อนคุย ขาดความร่วมมือกับอาจารย์ ไม่ตั้งใจเรียน นั่งเหม่อลอย ขาดสมาธิ ชอบก้มหน้าขณะมีการเรียนการสอน เวลาอาจารย์สั่งงานอะไร ไม่ค่อยรับผิดชอบ การส่งงานก็ส่งบ้างแต่ก็ไม่เรียบร้อยขาดเรียนบ่อยติดเพื่อน

2.4 จากการสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว แสดงความคิดเห็นว่านางสาว ข. เป็นคนคุยเก่งสนุกสนานชอบแหยวอาจารย์ กิริยามารยาทไม่ค่อยเรียบร้อย เสียงดัง เข้าเรียนสายเป็นประจำติดเพื่อนมาก ไม่ตั้งใจเรียน ทำตัวคล้ายเด็กมีปัญหาคือบางครั้งก็ดูเจียบเจีย เหม่อลอย

2.5 จากการสัมภาษณ์เพื่อนสนิทชื่อนางสาวสาวิตถิ ปานถม แสดงความคิดเห็นว่านางสาว ข. เป็นคนสนุกสนาน ตลกทำให้เพื่อน ๆ หัวเราะเป็นประจำ รักเพื่อน แต่บางครั้งจะเจียบขริมเหมือนมีปัญหา นางสาว ข. จะไม่ค่อยถูกกับบิดาถ้าวันไหนโดนตีหรือโดนดุ นางสาว ข. จะไม่พูดกับใคร ไม่ยิ้ม ไม่ให้ง่ายหย่อเล่นไม่ได้เลย

3. จากการเยี่ยมบ้านผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน 2 ครั้ง เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2538 และวันที่ 8 กรกฎาคม 2538 ผู้วิจัยได้สังเกตและสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษาและผู้ปกครองมีดังนี้

3.1 จากการเยี่ยมชมบ้านพบว่า สถานที่พักอาศัยเป็นตึกแถว 2 ชั้น คิติดถนนใหญ่ หน้าบ้านมีโถงนั่งเล่นคล้ายหินอ่อนทางเข้าหน้าบ้านเป็นหินกรวด ไม่มีรั้วบ้านประตูเป็นเหล็ก ภายในบ้านชั้นล่างเป็นห้องโถง มีโถงรับแขกไว้ดูโทรทัศน์ มีเครื่องอำนวยความสะดวกได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุเทปเครื่องเล่นวีดีโอเทป ตู้เย็น น้ดลุม เตาหุงข้าว เป็นต้น ห้องครัวอยู่ด้านหลัง ซึ่งมีประตูหลังบ้านด้วย หลังโทรทัศน์มีตู้โชว์ ซึ่งใช้กันเป็นห้องให้ทานอน ห้องน้ำอยู่ใกล้ ๆ กัน บ้านค่อนข้างสะอาดเรียบร้อยดี ข้าวของเครื่องใช้วางเป็นระเบียบดี ชั้นบนหน้าต่ามมีมุ้งลวดปิด นางสาว ข. จะอยู่ชั้นสอง รวมทั้งบิดามารดา พี่สาว น้องชาย 2 คน ซึ่งนางสาว ข. กับพี่สาว อยู่ห้องเดียวกันตรงข้ามเป็นห้องของบิดามารดา ข้างห้องห่างจากห้องนางสาว ข. เป็นห้องนอนของน้องชาย 2 คน มีกระจกแต่งตัวกันอยู่ บ้านตั้งอยู่ริมถนนจึงมีรถแล่นผ่านไปมาเกือบตลอดเวลา

3.2 จากการสัมภาษณ์พบว่าในการสนทนนางสาว ข. ไม่ค่อยพูดเท่าไร นอกจากการตอบคำถามเมื่อมีผู้ถามเท่านั้น บิดาเป็นผู้พูดคุยมากที่สุด รองลงมาคือมารดา

จากการเยี่ยมชมครั้งนี้พอสรุปได้ว่า สภาพที่นักอาศัยดี มีความสะอาดค่อนข้างสะอาดเรียบร้อย ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกันระหว่างมารดา และพี่น้องรวมทั้งนางสาว ข. ดี แต่จะมีปัญสัมพันธ์กับบิดาน้อยมาก นางสาว ข. จึงมีปัญหาเรื่องสัมพันธ์ภาพกับบิดา

4. อดีตชีวิตประวัติ

จากอดีตชีวิตประวัติทราบว่านางสาว ข. เกิดในครอบครัวชนากลางที่ประกอบด้วย บิดามารดา พี่สาว นางสาว ข. และน้องชายอีก 2 คน รวมสมาชิกในครอบครัวมี 6 คน ยังไม่รวมตาที่เฒ่าจะมาอาศัยอยู่ได้ไม่นานเพราะไม่สบายจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้ พบว่า

4.1 ชีวิตในวัยเยาว์ของนางสาว ข. เป็นเด็กที่ชนครอบครัวตอนนั้นมีฐานะที่ดี เพราะบิดาทำงานเป็นผู้จัดการบริษัท มารดาก่ออาชีพส่งผลไม้ ครอบครัวมีความอบอุ่นดี จากนั้นครอบครัวก็ต้องย้ายที่อยู่ไปอยู่อีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งตอนนั้นนางสาว ข. เรียนชั้น ม.1 พอขึ้นระดับชั้น ม.2 ก็ต้องมาย้ายโรงเรียนอีกโดยย้ายกลับมาอยู่ที่ลพบุรีครอบครัวของนางสาว ข. เริ่มจะแย่งเพราะมารดาโดนโกง บริษัทที่บิดาทำงานก็เกิดปัญหามากเนื่องจากลูกน้องในบริษัทโกงเงินเป็นจำนวนมาก บิดาของนางสาว ข. จำเป็นต้องขอใช้แทนหมด ปัจจุบันนี้บิดาก็ยังทำงานใช้หนี้มีเงินเดือนประมาณ 8,000 - 10,000 บาท ส่วนมารดาค้าขายรายได้ไม่แน่นอน ลูก ๆ ทุกคน

ก็กำลังเรียนหนังสืออยู่

4.2 ชีวิตในปัจจุบันนางสาว ข. ตอนนี้อยู่ชั้น ม.4 มีเพื่อนมาก ทั้งเพื่อนกิน เพื่อนเที่ยว และเพื่อนรัก เหล่ากันไป แต่ก็ไม่มีอะไรดีขึ้นเพราะบิดาเป็นคนที่ใช้อำนาจขี้นบังคับนางสาว ข. ให้ทำในสิ่งที่บิดาต้องการทั้งที่บิดาไม่ได้มองว่าบางครั้งนางสาว ข. จะทำได้หรือไม่ เข้มงวดในทุก ๆ เรื่อง โดยเฉพาะเรื่องเรียน กับการคบเพื่อน ซึ่งนางสาว ข. คิดว่าตนเป็นวัยรุ่นต้องการอิสระต้องการเที่ยวกับเพื่อนบ้าง แต่บิดาไม่เคยเข้าใจตัวของนางสาว ข. เลย ขอไปไหนไม่เคยได้รับอนุญาต นางสาว ข. มีความรู้สึก "เบื่อ" บิดาทำให้เขื่องบ้านไม่อยากจะกลับบ้าน แต่กลับมารดนางสาว ข. รักมารดามาก มารดาเข้าใจตน ถึงแม้มีบางเรื่องที่ทำให้มารดาไม่พอใจ แต่ก็พยายามเข้าใจไปเสียทุกเรื่อง จนนางสาว ข. กลัวมารดาไม่กล้าที่จะทำผิดแม้แต่บัดนี้

4.3 ชีวิตในอนาคตตนว่าต่อไปนางสาว ข. ต้องการเรียนให้จบ อยากมีธุรกิจส่วนตัวเป็นของตัวเอง

ชีวิตในปัจจุบันของนางสาว ข. จึงเป็นลักษณะชีวิตของนักเรียนทั่ว ๆ ไป มีความรับผิดชอบคือ การศึกษาเล่าเรียน นางสาว ข. ไม่ชอบการที่ต้องอยู่บ้านเนื่องจากไม่มีความเป็นอิสระ เบื่อบิดาที่เข้มงวด บังคับต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของบิดาตลอดเวลา

นางสาว ข. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมปัจจุบันว่า บางครั้งก็เป็นสังคมที่น่าอยู่ มีคนเห็นแก่ตัวมาก มีความคิดเห็นต่อตนเองว่าเป็นคนสนุก ตลก ชอบอิสระ เป็นตัวของตัวเองเรียนไม่ค่อยเก่ง อยากทำตัวเองให้ประสบความสำเร็จ มีคนที่เข้าใจ

จากการวิเคราะห์หัตถ์ชีวิตประวัติของนางสาว ข. จัดทำเป็นข้อสังเกตว่า น่าจะเป็นปัญหามากที่สุดคือ มีความเบื่อหน่ายบ้าน มีปัญหากับบิดา

5. บันทึกประจำวัน

จากบันทึกประจำวัน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 13 - 22 มิถุนายน 2538 ทำให้ทราบถึงกิจวัตรประจำวันของนางสาว ข. ปรากฏว่ากิจวัตรประจำวันในแต่ละวันก็จะคล้ายคลึงกันคือ นางสาว ข. ตื่นนอนเวลาประมาณ 06.00 น. หลังจากนั้นจะไปโรงเรียนประมาณ 07.30 น. ช่วงกลางวันก็จะพักผ่อนบ้าง เล่นกับเพื่อน จะกลับบ้านตอน 16.50 น. พอถึงบ้านจะ

อาบน้ำแต่งตัว เพื่อออกไปช่วยมารดาชายของ จะกลับมาบ้านอีกครั้งตอน 20.30 น. ถ้าในวันเสาร์-อาทิตย์ จะอยู่บ้านไม่ออกไปช่วยมารดา เพราะต้องคูน้อง แต่จะนัดเพื่อนมาเที่ยวบ้านหรือออกไปเที่ยวกับเพื่อน

จากบันทึกประจำวัน พบว่านางสาว ข. เป็นคนที่ไม่ค่อยมีระเบียบในชีวิต เวลาไปโรงเรียนจะติดกับเพื่อน ไม่มีความรับผิดชอบในการเรียน ขาดเรียนค่อนข้างบ่อย บางวันไปก็ขอหนีเรียนกับเพื่อน ในกลุ่มหรือกับเพื่อนสนิท

6. สังคมมิติ

จากการทำสังคมมิติ 2 สถานการณ์ "การทำรายงานกลุ่ม" และ "การไปเที่ยวเกาะสมุย" ปรากฏว่าในสถานการณ์ "การทำรายงานกลุ่ม" นางสาว ข. ไม่มีปัญหาในการทำงานกลุ่มเพราะไม่ได้อยู่ในบทบาททั้ง Star, Neglectee หรือ Rejectee สัมพันธภาพของสมาชิกภายในกลุ่มมีการแบ่งเป็นหลายกลุ่มย่อย ซึ่งนางสาว ข. ก็มีกลุ่มย่อยของตนเอง มีสมาชิกในกลุ่ม 4 คน มีการเลือกซึ่งกันและกันต่างอันดับระหว่างนางสาว ข. กับเพื่อนในกลุ่ม ในสถานการณ์ "ไปเที่ยวเกาะสมุย" ก็เช่นกันเป็นการเลือกวิ่งกันและกันอันดับ 2 และเลือกซึ่งกันและต่างอันดับของสมาชิกในกลุ่มนางสาว ข. แสดงให้เห็นว่านางสาว ข. ยังเป็นผู้มีบทบาทในกลุ่มเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ในแง่ของความเป็นคนสนุกสนาน สัมพันธภาพของสมาชิกกลุ่มดี และสอดคล้องกับความรู้สึกของนางสาว ข. เพราะติดเพื่อน ชอบอยู่กับเพื่อน

7. แบบสอบถามและแบบสำรวจ

จากแบบสอบถามและแบบสำรวจ ปรากฏผลดังนี้

7.1 แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"

จากแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" พบว่า นางสาว ข. ได้รับการประเมินจากเพื่อน ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางลบดังนี้คือ เป็นผู้ที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเมื่ออยู่กับเพื่อน เป็นผู้ที่ไม่สนใจ แสลงนอน เป็นผู้เงี้ยวขี้น อี๋ยาก เป็นผู้มักขัดคอกับเพื่อนบ่อยครั้ง เป็นผู้ถูกอาจารย์ตำหนิบ่อยครั้งที่สุด เป็นผู้ที่ชอบออกคำสั่งกับเพื่อนบ่อยครั้ง เป็นผู้มักโดนเพื่อนหยอกล้อหรือแหย่ และพฤติกรรมทางบวกก็คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ เข้ากับคนอื่นได้ง่าย เป็นผู้ที่มีเพื่อน ๆ มักไปขอความช่วยเหลือมากที่สุด

7.2 แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

จากแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล พบว่านางสาว ข. อาศัยอยู่กับ บิดามารดา พี่สาว น้องชาย 2 คน และ ตา ซึ่งบ้านเป็นบ้านเช่า บิดาเป็นพนักงานบริษัท มารดา ค้าขาย พี่สาวและน้องชายกำลังศึกษาอยู่ นางสาว ข. ได้รับเงินค่าใช้จ่าจากบิดาประมาณวันละ 25 บาท แต่ถ้าน้องชายเพิ่มจะขอกับมารดา ไม่มีโรคประจำตัว เป็นลมเวียนศีรษะบ้างบางครั้ง ตรวจสุขภาพปีละ 1 ครั้ง ในด้านสังคม พบว่า นางสาว ข. ไม่ได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเอง นางสาว ข. ชอบอ่านหนังสือประเภทลึกลับ ตลกขบขัน ไม่ชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง แต่จะชอบเล่นกีฬาในร่มมาก งานอดิเรกคือ การนอน ในด้านการศึกษาพบว่า นางสาว ข. ทำสมาธิใน เวลาดูหนังสือได้ยาก ผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อโตขึ้น ต้องการทำธุรกิจส่วนตัว ซึ่งบิดา ต้องการให้รับราชการครู นอกจากนั้นนางสาว ข. มีความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทางบ้านว่า ครอบครัวบางครั้งก็ดี บางครั้งก็ไม่ดี ในครอบครัวชอบทะเลาะกัน อยากให้บิดาเข้าใจตนบ้าง ความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทางโรงเรียน กว้างขวางเยอะมาก ครูใจร้ายไม่มีเหตุผล ไม่มี ความยุติธรรม มองแต่สิ่งที่ไม่ดีในตัวเด็ก โรงเรียนแค่นี้ก็พอสู้แล้วไม่ค่อยมี เรื่องปัญหาหรือความ ไม่สบายใจที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือคือ การเรียนเขื่อบิดาที่เอาแต่ใจตนเองชอบบิบบ้างค้ำลูก ชอบออกกฎเกณฑ์ มีมาตรการทำโทษลูกอย่างโหดร้าย

7.3 แบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียน

จากแบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียน พบว่านางสาว ข. มีปัญหาการปรับตัว นางสาว ข. จะไม่พอใจเพื่อน ๆ เมื่อเขาพูดถึงรูปร่างหน้าตา หรือส่วนที่ทำให้ตนอาย เมื่อเวลามีเรื่องไม่สบายใจ หรือเรื่องที่จะทำให้กลุ้มใจจะไม่มีเพื่อนที่ฟังหรือให้คำแนะนำแก่ นางสาว ข. ได้เลย นางสาว ข. มักไม่แน่ใจว่าจะวางตัวอย่างไรจึงจะทำให้เพื่อนชอบหรือพอใจ ไม่กล้าขอความช่วยเหลือจากเพื่อน ถึงแม้ว่านางสาว ข. รู้สึกอยากจะทำ ไม่สบายใจเมื่อต้อง ทำงานกับเพื่อนคนอื่นไม่ใช่เพื่อนสนิท เมื่อมีคนพูดถึงนางสาว ข. ว่าทำอะไร ๆ ไม่ดี จะกลุ้มใจ มาก และมักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับเพื่อน แต่มักไม่รู้จะพูดอย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ รู้สึกอัดอัด ใจในการกระทำของเพื่อนส่วนใหญ่ แต่ไม่ทราบว่าจะทำตัวอย่างไร เมื่อเวลาตนทำถูก แต่เพื่อน โกรธจะเสียใจมาก ๆ จะโกรธและเสียใจถ้าเพื่อนไม่ชวนให้ตนช่วยทำงาน ไม่ยอมแพ้เพื่อนเมื่อ

มีการแข่งขัน จะเสียใจมากเมื่อเรียนไม่ทันเพื่อน นางสาว ข. มักไม่กล้าขอให้เพื่อนช่วยเหลือ ไม่กล้าตำหนิเพื่อนเมื่อเขาทำอะไรไม่ถูกต้อง รู้สึกรำคาญเพื่อนที่ชอบคุยกันในขณะครูสอนแต่ไม่กล้าบอก น้อยใจเมื่อถูกเพื่อนปฏิเสธในการชวนไปทำธุระสำคัญ เมื่อต้องการออกไปทำอะไร ๆ ให้เพื่อนดูหน้าชั้นเรียนนางสาว ข. คิดไม่ได้ว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำให้กลุ้มใจมาก จะกลัวมาก ๆ จนหัวใจเต้นแรงเมื่อลุกขึ้นตอบในห้องเรียนเวลาครูดาม บางครั้งครูให้ทำงานด้วยตนเอง เมื่อตนทำไม่ได้อยากเอามือทุบโต๊ะแรง ๆ รู้สึกไม่อยากเรียนเพราะอาจารย์ชอบดุอย่างไม่มีเหตุผล และเมื่อถูกอาจารย์ดุ อย่างไม่มีเหตุผล อยากจะตะคอกกลับไป แต่ไม่กล้า เวลามีปัญหาจะไม่ปรึกษาอาจารย์ก่อน

7.4 แบบสอบถามการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน

จากแบบสอบถามวัดการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนพบว่า การปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนปานกลาง กล่าวคือ นางสาว ข. จะรู้สึกเหงาเมื่อขาดเพื่อน และมีความสุขมากที่ได้อยู่กับเพื่อน ไม่แน่ใจว่าตนจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะทำให้เพื่อน ๆ ชอบ เมื่อมีเรื่องขัดใจกับเพื่อน บางครั้งจะไม่พูดปรับความเข้าใจกัน ชอบพูดหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนพร้อมที่จะยินดีทำตามข้อตกลงในกลุ่มเพื่อน พอใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อนมากกว่าตามลำพัง และถ้าได้รับมอบหมายให้ทำงานร่วมกับเพื่อนจะทำอย่างเต็มความสามารถ

7.5 แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์

จากแบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ พบว่า นางสาว ข. รู้สึกว่าบิดาของตนไม่ค่อยจะมีเหตุผลใช้แต่ความพอใจเป็นหลักใจร้าย เข้ากันไม่ได้เลยในบางครั้ง ต้องการความเข้าใจจากบิดาที่มีต่อความรู้สึกของตน เพราะตนคงมีความสุข และความเข้าใจจากบิดาที่มีต่อความรู้สึกของตน นอกจากนี้นางสาว ข. จะทำทุกอย่างเพื่อให้สิ่งของที่คิดหวังตนได้ ทำได้อย่างมาก และรู้สึกกระอาสที่ได้โกหกมารดา กับความกลัวนางสาว ข. จะกลัวสิ่งที่เร้นลับ และความกลัวก็บังคับให้ตนทำในสิ่งที่ไม่อยากทำ เพื่อนของนางสาว ข. ส่วนมากไม่ทราบว่าตนกลัวขาดเพื่อน ทะเลาะกับเพื่อนครูที่โรงเรียนใจร้าย นางสาว ข. ไม่ชอบคนที่โกหก นินทา ซ้าเติมเมื่อมีเคราะห์ร้ายประดังกันเข้ามา จะสับสนมากทำอะไรไม่ถูก นอกจากนั้นมีความที่นางสาว ข. ไม่ตอบเช่น เมื่อฉันมีความรู้สึกทางเพศ... สิ่งที่คุณชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับบุรุษเพศ... ฉัน

รู้สึกว่าเป็นเรื่องเน... คุณแม่ของฉันไม่ค่อยจะ... ซึ่งนางสาว ข. ให้เหตุผลในการไม่ตอบว่า
ตอบไม่ถูก ไม่ทราบว่า จะตอบอย่างไร

7.6 แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

จากแบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง พบว่านางสาว ข. มีความรู้สึก
นึกคิดต่อตนเองว่าเป็นตัวของตัวเอง จุดมุ่งหมายในชีวิตคือ เรียนให้จบสูง ๆ นางสาว ข. จะ
รู้สึกไม่สบายใจเมื่อโดนบิดาบังคับมาก ๆ รู้สึกกลัวเมื่อแม่ไม่สบาย กลัวเรียนไม่จบ สิ่งที่ทำให้
ตนเองกังวลมากที่สุดคือการเรียนไม่จบ ตนพยายามหลีกเลี่ยงที่จะเรียนให้จบ ประสบความสำเร็จ
ในชีวิต นอกจากนี้นางสาว ข. ชอบคนที่จริงใจ ไม่ปลอมกลอก ไม่ชอบคนที่เห็นแก่ตัว คาดว่าอนาคต
ของตนเองต้องประสบความสำเร็จ และตนไม่สามารถจะเป็นตัวของตนเองได้เลย คนอื่นมักคิดว่า
ตนเป็นคนไม่ดี เกรงเมื่อแข่งขันกับผู้อื่นนางสาว ข. จะแพ้บ้างในบางครั้ง เมื่อถึงเวลาที่ต้อง
ตัดสินใจจะตัดสินใจด้วยตัวเอง

7.7 แบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม

จากแบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม พบว่า นางสาว ข.
มีการปรับตัวทางสังคมปานกลาง กล่าวคือ

ในด้านลักษณะทางร่างกายที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม พบว่านางสาว ข.
พิจารณาตนเองว่าตนเป็นคนไม่ว่องไวแต่ไม่ช้า เป็นคนที่มีลักษณะไม่อ้วนไม่ผอม ค่อนข้างคำ
ใบหน้าค่อนข้างเกลี้ยง รูปร่างเตี้ย ร่างกายไม่ค่อยสมส่วน รูปร่างปานกลาง นางสาว ข. มี
ความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้น้อย

ในด้านลักษณะทางอารมณ์ที่มีผลต่อการปรับตัว พบว่านางสาว ข. พิจารณา
ตนเองว่าเป็นคนใจเย็นใจร้อนพอ ๆ กัน ค่อนข้างขี้อาย ค่อนข้างอารมณ์ดี รักง่ายเกลียดง่าย
มีคนรักและคนชังพอๆ กัน ค่อนข้างโชคร้ายรู้สึกตนประหม่าเก่ง ตกใจค่อนข้างง่าย ค่อนข้างใจน้อย
มีความสุขบ้างกังวลบ้าง นางสาว ข. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้ปานกลาง

ในด้านลักษณะทางสังคมที่มีผลต่อการปรับตัว พบว่านางสาว ข. พิจารณา
ตนเองว่าเป็นคนแสดงตัวและเก็บตัวเท่าๆ กัน เข้ากับเพื่อนฝูงได้ค่อนข้างง่าย ต้องการเพื่อนฝูง
มาก ต้องการช่วยเหลือเพื่อนเสมอ เคยจ้อเพื่อนและให้เพื่อนจ้อพอ ๆ กัน กับการแต่งกายได้รับ

คำชมและคำติพอ ๆ กัน นางสาว ข. จะไม่สนใจคนแปลกหน้า จะสนใจเฉพาะคนที่รู้จัก รู้สึกว่าตัวเองเป็นคนมีค่า กับการพูดจาบางทีก็อ่อนหวานบางทีก็กระด้าง เกี่ยวกับความไม่ไหวง่ายและใจเย็น มักจะเป็นคนเอาแน่ไม่ได้ เรื่องกีฬาสนใจค่อนข้างน้อย นางสาว ข. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้ปานกลาง

ในด้านเชาว์ปัญญาและความสามารถทางการเรียนที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมพบว่า นางสาว ข. พิจารณาตนเองว่า เป็นคนที่มีสมองปานกลาง การเรียนค่อนข้างอ่อน มีความสามารถปานกลางในการทำงานค่อนข้างจะสะดวก เวลาเรียนใจลอยบางครั้งไม่รู้เรื่อง การบ้านที่ได้รับไม่ค่อยมีเวลาทำเลย เป็นคนค่อนข้างลืมนง่าย นางสาว ข. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้น้อยที่สุด

8. แบบทดสอบ

จากแบบทดสอบปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบเชาว์ปัญญา แบบแมทริซิส (Progressive Matrices)

จากแบบทดสอบเชาว์ปัญญาแบบแมทริซิส พบว่านางสาว ข. มีผลการทดสอบได้คะแนนดิบ = 41 เทียบเป็น I.Q. = 103 ซึ่งมีเชาว์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (Average)

จากผลการทดสอบดังกล่าว พบว่านางสาว ข. มีเชาว์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

8.2 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)

จากแบบสอบถามเบนเดอร์เกสตัลท์ พบว่านางสาว ข. มีความก้าวร้าว ระวัง ต่อต้านสังคม มีปัญหาเรื่องเพศ มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ขาดการวางแผนที่ดี ซุปเปอร์อีโกพัฒนาดี

8.3 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

จากแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่านางสาว ข. มีความต้องการพึ่งพา รู้สึกผิด หวาดระแวง มีความเชื่อมั่น มีแนวโน้มก้าวร้าว กังวลเกี่ยวกับเรื่องเพศ ย้ำคิดย้ำทำ

8.4 แบบทดสอบวาดภาพครอบครัว (My Family Test)

จากแบบทดสอบวาดภาพครอบครัว พบว่านางสาว ข. มีสัมพันธภาพระหว่างตนกับมารดาดี ปฏิเสธที่จะวาดสมาชิกในครอบครัวคนอื่น ๆ เป็นคนชั่วคิดชั่วทำ ค่อนข้างมีระเบียบ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไม่ดี

8.5 แบบทดสอบบ้าน ต้นไม้ คน (House-tree-Person Test)

จากแบบทดสอบบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า นางสาว ข. ชั่วคิดชั่วทำ ชิมเศร้า พยายามที่จะแก้ปัญหาในอดีตทั้ง ๆ ที่อยู่ในปัจจุบัน มีการวางแผนในชีวิต พยายามมีความสัมพันธ์กับคนอื่นแต่ก็ระมัดระวังตัว

การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล 8 เทคนิคดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า นางสาว ข. มีปัญหาการปรับตัว จากสาเหตุดังนี้

1. ปัญหาครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ อดีตชีวิตประวัติ แบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล การเยี่ยมบ้าน และแบบสอบถามปลายเปิดแบบเต็มประโยชน์ให้สมบูรณ์ ทำให้ทราบว่านางสาว ข. ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเกินไปจากบิดาซึ่งจะเข้มงวดกับทุกคนในบ้านโดยเฉพาะกับนางสาว ข. บิดามักจะแสดงอำนาจเหนือบุตรตลอดเวลาไม่มีเหตุผลในการทำโทษลูก ซึ่งในการทำโทษแต่ละครั้งจะใช้วิธีการที่รุนแรง บางครั้งรุนแรงเกินกว่าเหตุ ทำให้นางสาว ข. รู้สึกว่าตนเองถูกควบคุมไม่มีอิสระภาพ ไม่มีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง

การเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดมากเกินไป มักจะเป็นเพราะว่ามีความคาดหวังในตัวของผู้ลูกมากเกินไป พยายามทำทุกอย่างเพื่อที่จะให้ลูกประสบความสำเร็จโดยไม่ทราบว่าควรจะมีขอบเขตมากน้อยเพียงใดหรือเวลาใดบ้างจึงจะเหมาะสม การที่พยายามปกป้องคุ้มครอง คอยแนะนำสั่งสอนและเป็นผู้คอยจัดการทุกสิ่งทุกอย่างให้ถูกต้องตามความหวังดี และความรักของตน พฤติการณ์ดังกล่าวนี้ขัดขวางวุฒิภาวะและการเจริญเติบโตทางอารมณ์ ความคิด สังคมของผู้ลูก ทำให้เด็กไม่เข้าใจตนเอง ไม่มีความสุข ไม่กล้าคิด เป็นผลทำให้นางสาว ข. รู้สึกอึดอัด

เบื่อบ้านไม่อยากจะกลับบ้าน ไม่มีความสุขเมื่ออยู่บ้านโดยเฉพาะเวลาบิดาอยู่ที่บ้านด้วย

2. ปัญหาในโรงเรียน

2.1 ปัญหาด้านการเรียน

จากการสัมภาษณ์ แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ แบบสอบถามกรอกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง การเยี่ยมบ้าน การสังเกต ทัศนคติชีวิตวัยนี้ ต่างก็มึนผลสอดคล้องกันว่า นางสาว ข. มีปัญหาการเรียน เนื่องจากไม่มีกำลังใจ ไม่มีสมาธิในการเรียน ทำให้ผลการเรียนต่ำ

2.2 ปัญหาด้านสัมพันธภาพ

2.2.1 สัมพันธภาพกับอาจารย์

2.2.1 จากการสัมภาษณ์ แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ การสังเกต แบบสอบถามกรอกข้อมูลส่วนบุคคล พบว่านางสาว ข. จะถูกอาจารย์ตำหนิบ่อยครั้ง ซึ่งบางครั้งไม่มีเหตุผลในการที่จะลงโทษ มองแต่สิ่งที่ไม่ดีของตนและต้องคิดว่าตนทำแต่สิ่งไม่ดี ทำให้นางสาว ข. รู้สึกอึดอัด ถูกบังคับ คล้ายกับที่บิดาควบคุมตนเช่นเดียวกับที่บ้าน นอกจากนี้การที่ถูกอาจารย์ ตำหนิจากโรงเรียนส่งผลให้บิดาของนางสาว ข. ไม่พอใจและลงโทษนางสาว ข. ทุกครั้ง นางสาว ข. จึงเกิดความรู้สึกเกลียดอาจารย์มีอคติที่ไม่ดีกับอาจารย์ หันเรียนในวิชาที่ตนไม่ชอบอาจารย์ท่านนั้น ๆ

2.2.2 สัมพันธภาพกับเพื่อน

จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การทำสังคมมิติ แบบสอบถามวัดการปรับตัวทำให้ทราบว่านางสาว ข. มักจะชอบพูดคุยกับเพื่อนบ่อยครั้ง ซึ่งมักจะเป็นเพื่อนนอกกลุ่มของนางสาว ข. มีปัญหากับเพื่อนถึงขั้นจะตบตีกันในห้องเรียน

ดังนั้นจากปัญหาทางครอบครัว ปัญหาทางโรงเรียน ทำให้นางสาว ข. เกิดความไม่สบายใจ วิตกกังวล ต้องการจะหลีกเลี่ยงจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้นางสาว ข. มีปัญหาการปรับตัว

การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม

จากการวินิจฉัยถึงปัญหาของนางสาว ข. แล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการช่วยเหลือตามขั้นตอนที่เหมาะสม โดยติดต่อกับผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนตัวผู้ที่ทำการศึกษาเอง ได้ดำเนินการดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Theory) ของรอเจอร์ส (Rogers) เนื่องจากต้องการให้นางสาว ข. ลดความทุกข์ทางอารมณ์และความรู้สึกลง เพื่อจะได้ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ รอเจอร์สเชื่อว่า บุคคลเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองซึ่งวิธีการให้การคำปรึกษาแบบนี้จะทำให้บุคคลนั้นมีความสุขในขั้นปลาย เป็นการฝึกให้คนมีเสรี มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง นอกจากนั้นเป็นโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายอารมณ์ และความคับข้องใจ ในเรื่องที่เขาเป็นทุกข์อยู่ ผู้ให้คำปรึกษายามให้เขามองเห็นสาเหตุของปัญหาเอง และช่วยให้เขาคิดแก้ปัญหาของตนเอง รับผิดชอบในปัญหาของตนเองเป็นภาระที่จะต้องวางแผน แก้ปัญหาคด้วยตนเอง เพราะว่าผู้รับคำปรึกษาจะได้ก้าวไปข้างหน้าตามศักยภาพแห่งตน เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษา เช่น การฟังและการเงียบ Listening and Silence) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling) การตั้งคำถาม (Questioning) เป็นต้น จากการใช้วิธีการดังกล่าว ปรากฏว่านางสาว ข. เข้าใจและยอมรับสภาพของตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

1.2 ชี้แนะวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาว่างให้ถูกต้อง การจัดการงานในการเรียน รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่นางสาว ข. ไม่เข้าใจ

1.3 ให้ความสนใจและเอาใจใส่นางสาว ข. อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้นางสาว ข. มีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย มีกำลังใจ พร้อมทั้งจะปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้น

2. การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำการประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) ซึ่งประกอบด้วย

อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ฝ่ายปกครอง และอาจารย์แนะแนว เพื่อนขอความช่วยเหลือ ในการเอาใจใส่ ให้กำลังใจ และความเข้าใจในพฤติกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อให้นางสาว ข. เกิดความรู้สึกปลอดภัย และช่วยกันแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นางสาว ข. มีการปรับตัวที่ดีขึ้น

2.2 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับบิดามารดา เพื่อให้เข้าใจในตัว of นางสาว ข. มากขึ้น และขอความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหานางสาว ข.

การทำนายผล

เนื่องจากปัญหาของนางสาว ข. เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากความวิตกกังวล ความไม่สบายใจ ทั้งจากทางครอบครัว และโรงเรียนทำให้มีปัญหการปรับตัว ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุดังกล่าวยังไม่รุนแรงมากนัก หากนางสาว ข. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริงก็จะสามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนั้นนางสาว ข. ยังอยู่ในวัยที่สามารถแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ และให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือ รวมทั้งยังให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือหรือแก้ไขได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า การทำนายผลอยู่ในเกณฑ์ดี

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ พบว่านางสาว ข. ได้พยายามปรับปรุงตนเองดีขึ้น ปัญหาการปรับตัวลดลง ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องติดตามผลต่อไปตลอดเวลา ที่นางสาว ข. ยังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาแห่งนี้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้รับการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

นางสาว ข. ควรยอมรับสภาพของตนเองเข้าใจตนเอง และสภาพที่เกิดขึ้นกับตนเอง กล่าวคือ มีทัศนคติที่ดีต่อบิดา ครู-อาจารย์ ลดความก้าวร้าวกับเพื่อนบางคน รู้จักควบคุมตนเองมากขึ้น หากทำได้ก็จะช่วยให้ปัญหาต่าง ๆ ลดลง มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

ผลการเรียนก็จะดีขึ้นตามลำดับ ปัญหาในการปรับตัวก็จะลดลง

2. ผู้เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 บิดาควรตระหนักถึงวิธีการเลี้ยงดูบุตร เพราะบุคลิกภาพ และความสมบูรณ์ทางจิตใจของเด็กมีรากฐานมาจากความสัมพันธ์ที่อบอุ่นจากบิดามารดา โดยเฉพาะการเลี้ยงดูที่เข้มงวดมากเกินไป จะก่อให้เกิดปัญหาแก่เด็ก ซึ่งในกรณีของนางสาว ข. เป็นตัวอย่างให้เห็นถึงการเลี้ยงดูจากบิดาที่เข้มงวดจนเกินไป ตลอดจนการลงโทษลูกที่รุนแรง ทำให้เกิดปัญหาตามมา จึงควรให้นางสาว ข. ได้มีโอกาสใช้เหตุผลในการกระทำของตัวนางสาว ข. เอง ให้มีโอกาสตัดสินใจด้วยตัวเอง ส่วนบิดาก็ควรจะใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการตัดสินใจต่าง ๆ

2.2 อาจารย์แนะแนว อาจารย์ฝ่ายปกครอง อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา

อาจารย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว ควรให้ความยุติธรรมในการตัดสินความผิด โดยยึดความมีเหตุผล มากกว่าการมีอคติต่อเด็ก หรือความฝังใจกับความไม่ดีของเด็ก ควรให้ความรู้สึกที่ดีต่อเด็กเอาไว้เสีย ให้ความรักความห่วงใยอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้นางสาว ข. มีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ลดความอคติที่มีต่อครู-อาจารย์ ลง สำหรับอาจารย์ประจำวิชาควรกระตุ้นให้นางสาว ข. เกิดความกระตือรือร้น ในการเรียนมากขึ้น ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และกลุ่ม มีการให้กำลังใจและชมเชยบ้างเมื่อนางสาว ข. มีพฤติกรรมดีขึ้น

3. ผู้ศึกษาต่อไป มีข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้ที่ศึกษาต่อไป ควรจะต้องสร้างความสัมพันธ์ ความเป็นกันเอง การยอมรับ และเข้าใจนางสาว ข. โดยแสดงความรัก ความเอาใจใส่ สนใจ ห่วงใย ด้วยความจริงใจ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับการศึกษาศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล้าที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมาซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องต่อไป

กรณีศึกษารายที่ 3 นางสาว ค. (ทำการศึกษาตั้งแต่ 8 มีนาคม 2538-18 กรกฎาคม

2538 รวม 132 วัน)

ลักษณะทั่วไป นางสาว ค. เป็นนักเรียนหญิงไทยวัยรุ่น อายุ 16 ปี ผิวค่อนข้างคล้ำ

รูปร่างไม่อ้วนไม่ผอม ผมหยักศกเล็กน้อยยาวระดับเลยตึงหูแต่ไม่ถึงคาง ผมแสกกลาง นัยต์ตา ออกสีน้ำตาล ตาสองชั้น ใบหน้ารูปไข่ ผิวหน้าไม่มีสิว แต่มีฝ้าและตกกระเล็กน้อย แต่งกายสะอาด เรียบร้อย เดินตัวตรง นุดค่อนข้างไว เสียงค่อนข้างแหลม นุดจาค่อนข้างสูงภาพ จากการรวบรวม ข้อมูลโดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตทั้งที่อยู่ห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และนอกห้องเรียนวิชาพลศึกษา จำนวน 2 ครั้งครั้งละ 30 นาที พบว่า นางสาว ค. เป็นคนค่อนข้างเจี๊ยบขริมเหม่อลอยเป็น บางครั้ง สีหน้าเคร่งเครียด นุดจาค่อนข้างสูงภาพ อารมณ์เปลี่ยนแปลงบ่อย ไม่ค่อยมีสมาธิ ใน การเรียน ข้างครึ่งชวนเพื่อนคุย บางครั้งก็ไม่สนใจคนรอบข้าง บางครั้งดูท่าทางเร่งรีบ

ในขณะที่มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น นางสาว ค. เป็นคนค่อนข้างเจี๊ยบขริม สีหน้า เฉยเมยนุดค่อนข้างไว ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองดี

2. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 จากการสัมภาษณ์นางสาว ค. ทราบว่า นางสาว ค. อาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งมีบุตรทั้งหมด 3 คน นางสาว ค. เป็นบุตรคนที่ 2 ของพี่น้องทั้งหมด เป็นครอบครัวไทยอยู่ ชานเมือง บิดา มีอาชีพรับจ้างรายได้ประมาณ 2,000 บาท ต่อเดือน ส่วนมารดามีอาชีพค้าขาย รายได้ประมาณ 3,000 บาท ต่อเดือน บิดาเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายประจำวันให้กับลูกทุกคน ยกเว้นพี่ชายเพราะไปเรียนที่กรุงเทพ ฯ มีเบี้ยเลี้ยงประจำวันให้ จึงไม่ต้องรบกวนทางบ้าน ส่วนมารดาจะรับผิดชอบ เรื่องผ่อนบ้าน และค่าใช้จ่ายภายในบ้าน นางสาว ค. ได้เงินเป็น รายวันประมาณวันละ 15 บาท ซึ่งไม่ค่อยเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน แต่ก็ไม่กล้าขอเพิ่ม บางวันก็ต้องอดข้าวกินขนมแทน หนังสือเรียนก็ต้องยืมเพื่อนต่างห้องเพราะเงินไม่มี ดังนั้นจึง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องขอทุนขาดแคลนจากทางโรงเรียนมาช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายของตน เพื่อที่ จะแบ่งเบาภาระของครอบครัว โดยเฉพาะบิดาถ้าเดือนไหนไม่มีคนมาจ้างไปทำงานก็จะไม่มีรายได้ ทำให้บิดาเป็นคนที่ชอบใช้อารมณ์ ชอบระบายกับลูกโดยเฉพาะกับนางสาว ค. ส่วนมารดาจะเป็น คนปากจัด ชอบด่า ชอบบ่นค่อนข้างเข้มงวดกับนางสาว ค. โดยเฉพาะห้ามออกไปไหนในวันหยุด จะต้องช่วยมารดาขายของคอยดูแลเรื่องงานบ้านทุกอย่าง ส่วนวันปกติกลับจากโรงเรียนจะทำงาน

ในบ้าน ทำการบ้าน อ่านหนังสือ สมาชิกในครอบครัวของนางสาว ค. ไม่ค่อยมีโอกาสดูด้วยกัน อย่างพร้อมหน้าพร้อมตาเพราะทุกคนก็มีหน้าที่ต้องคอยรับผิดชอบแตกต่างกันไป โดยเฉพาะนางสาว ค. จะเห็นใจ และสงสารมารดามากเนื่องจากไม่มีเวลาได้พักผ่อนอย่างเต็มที่ สุขภาพก็ไม่ดี และต้องมารับภาระมากมายคือต้องขายของตั้งแต่ 16.00 - ตี 4 ต้องผ่อนค่าบ้านที่ซื้อใหม่ ค่าใช้จ่ายในบ้าน เป็นต้นบางเดือนรายรับไม่พอกับรายจ่าย ก็ต้องไปกู้เงินมา นางสาว ค. กับน้องสาวจะไม่ค่อยสนิทสนมกันสักเท่าไร เพราะมักจะชอบฟ้องหรือหาเรื่องมาให้นางสาว ค. ถูกลูกดุด่าเสมอ ซึ่งเวลามีปัญหาทุกครั้งตนจะโดนดุด่าเพียงคนเดียว จนรู้สึกน้อยใจคิดว่ามารดาไม่รักตนรักลูกลำเอียง เคยคิดจะทำร้ายตนเอง ช่วงสมัยก่อนตอนอยู่บ้านเก่าเคยชอบกับเพื่อนชายแถวบ้าน ซึ่งนางสาว ค. ก็ได้ติดต่อกันนานพอสมควร แต่มาระยะหลังมารดาทราบเรื่องจึงพยายามกีดกันไม่ให้คบ ซึ่งนางสาว ค. รู้สึกอึดอัดไม่พอใจที่มารดาไม่มีเหตุผลจนในที่สุด มารดาก็ให้ย้ายบ้านมาเป็นบ้านหลังปัจจุบัน กับเพื่อนชายคนนั้นก็ต้องเลิกคบกันเพราะมารดาห้ามอย่างเด็ดขาด ส่วนปัญหาในโรงเรียนก็จะเป็นเรื่องการคบเพื่อน เพื่อนที่นางสาว ค. คบอยู่ในกลุ่ม ส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องผู้ชาย ซึ่งแต่ก่อนเพื่อน ๆ จะเป็นคนขยันเรียน ต่อมาระยะหลังถูกอาจารย์ตำหนิบ่อย และแต่ละครั้งที่ถูกตำหนิก็จะรวมทั้งนางสาว ค. ด้วย เพราะอยู่กลุ่มเดียวกัน เคยเตือนเพื่อน ๆ ในกลุ่มเสมอแต่มักจะโดนว่ากลับมาหาว่าอยากได้หน้าบ้าง ซึ่งทำให้มีเรื่องขัดใจกันอยู่บ่อย ๆ ทำให้ตนไม่สบายใจ บางทีไม่อยากมาเรียน

2.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้นแสดงความคิดเห็นว่านางสาว ค. ดูแปลก ๆ เป็นคนนิ่ง เงียบไม่พูดกับใคร เรียบร้อย เวลาอาจารย์เรียกมานับจะพยายามหลีกเลี่ยง นอกจากจะมาพบอาจารย์ในลักษณะที่นางสาว ค. ต้องได้ผลประโยชน์ คือพวกคะแนน มีปัญหาทางบ้านเคยถามแต่นางสาว ค. พยายามที่จะปิดบัง

2.3 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ แสดงความคิดเห็นว่านางสาว ค. เหม่อลอยเกือบทุกครั้ง ไม่ค่อยถาม-ตอบอาจารย์ในขณะเรียน ไม่ค่อยร่วมมือกับเพื่อนในการทำงาน ขาดความร่วมมือกับอาจารย์ในการเรียน แต่มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับมอบหมาย ลายมือสวยทำงานสะอาดเรียบร้อย

2.4 จากการสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว แสดงความคิดเห็นว่านางสาว ค. ชอบ
 ปรจบอาจารย์สมาชิกกลุ่มมี 5 คน นางสาว ค. ถูกแล้วคล้าย ๆ เด็กเรียนร้อย แต่งตัวเก่งขึ้น
 เข้าห้องช้าไม่ตั้งใจเรียนเท่าที่ควร เพื่อนในกลุ่มมีพฤติกรรมที่ไม่ค่อยดี โดยเฉพาะเรื่องการแต่งตัว
 เรื่องผู้ชาย

2.5 จากการสัมภาษณ์เพื่อนสนิท ชื่อนางสาวสุวรรณี เลิศอรครวัตร แสดงความ
 คิดเห็นว่านางสาว ค. เป็นคนเจียย แต่บางครั้งก็สนุกสนาน ช่วยเหลือเพื่อน เวลาชวนไปไหนก็
 มักจะปฏิเสธ บางครั้งมักจะชอบแยกตัว

3. จากการเยี่ยมบ้านผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน 2 ครั้ง ในวันที่ 2 เมษายน 2538 และ
 วันที่ 15 กรกฎาคม 2538 ผู้วิจัยได้สังเกตและสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษาและผู้ปกครองมีดังนี้

3.1 จากการสังเกตพบว่า สถานที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน เป็นบ้านตึกชั้นเดียว มี
 บริเวณหน้าบ้านเป็นสนามหญ้าไม่กว้างมาก ก่อถึงหน้าประตูมีราวตากผ้า และที่จอดรถ ประตูเป็น
 ประตูเลื่อน มีกำแพงปูนกันเป็นรั้วบ้าน ติดกับตัวบ้านปลูกต้นไม้ไว้ ภายในบ้านมีเครื่องอำนวยความสะดวก
 ความสะดวก ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุเทป พัดลม หม้อหุงข้าว เตาหริด ตู้เย็น เป็นต้น ติดกับประตูมี
 โต๊ะรับแขก ข้าง ๆ เป็นห้องนอนของนางสาว ค. และน้องสาว ซึ่งในห้องมี 2 เตียง เตียงใน
 เป็นของน้อง ข้าง ๆ เตียงของนางสาว ค. มีโต๊ะอ่านหนังสือ ห้องที่ติดกับห้องนางสาว ค.
 เป็นห้องของพี่ชาย ซึ่งจะกลับเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ แต่ถ้าวันปกติบิดามารดาจะนอนในห้องนี้
 หรือถ้าพี่ชายมาอยู่หลายวัน บิดามารดาก็จะนอนกลางบ้าน ตรงข้ามกับห้องของนางสาว ค. และ
 ห้องพี่ชายจะเป็นที่ตั้งพวกโทรทัศน์ วิทยุเทป ตู้โชว์ ด้านหลังบ้านจะมีห้องน้ำ และห้องครัว ที่อยู่
 ไม่ค่อยมีเสียงรบกวน เพราะเป็นหมู่บ้านไม่ค่อยมีรถแล่นผ่าน บ้านค่อนข้างสะอาดเรียบร้อยดี
 เครื่องใช้ต่าง ๆ วางเป็นระเบียบเรียบร้อย นอกจากห้องครัวที่ไม่ค่อยสะอาดเท่าที่ควร

3.2 จากการสัมภาษณ์พบว่า ในการสนทนา นางสาว ค. ไม่ค่อยพูดเท่าไร
 นอกจากจะตอบคำถามเมื่อมีผู้ถามเท่านั้น มารดาจะเป็นผู้พูดคุยมากที่สุด ส่วนบิดาจะไม่ค่อยพูด
 นอกเสียจากคอยหนุนเสริม หรือตอบคำถามเมื่อมีผู้ถาม

จากการเยี่ยมบ้านพอสรุปได้ว่า สภาพที่นักอาศัยดี มีความสะอาดเรียบร้อยดี ความ

สัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกันระหว่างมารดาและทุกคนปานกลาง แต่นางสาว ค. จะมีปฏิสัมพันธ์กับบิดาน้อยกว่าบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว

4. อดีตชีวิตประวัติ

จากอดีตชีวิตประวัติทราบว่านางสาว ค. เกิดในครอบครัวขนาดกลาง ที่ประกอบด้วย บิดามารดา พี่ชาย นางสาว ค. และน้องสาว รวมสมาชิกในครอบครัวมี 5 คน

4.1 ชีวิตในวัยเยาว์ของนางสาว ค. ทางครอบครัวไม่จัดว่ารวยหรือจนเกินไป คือพอมีพอกินไปวัน ๆ บิดามีอาชีพรับจ้างคือทำงานเป็นลูกน้องตามอู่รถ มีรายได้เดือนละประมาณ 3,000 บาท ถ้าเดือนไหนมีคนมาจ้างก็จะมีเงินมาช่วยแบ่งภาระในบ้าน แต่ถ้าเดือนไหนไม่มีคนมาจ้างบิดาไม่มีเงินใช้ บางครั้งบิดาของนางสาว ค. ตกงาน 2-3 เดือน ซึ่งเป็นผลทำให้บิดาเป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดเป็นประจำ และถ้าทนทำอะไรไม่ถูกใจจะทำโทษทันที บางครั้งก็รุนแรงจนนางสาว ค. ไม่นุ้ดกับบิดาเลย ส่วนมารดาเป็นคนชอบพูด ต่ำแก่ง ขาของโตรุ่ง ออกขาย 16.00 น. เลิกขายประมาณ ตี 4 นางสาว ค. รู้สึกสงสารมารดามากเพราะมารดาไม่มีเวลาพักผ่อน

4.2 ชีวิตในปัจจุบันตอนนี้มารดาสุขภาพไม่ดีไม่สบายเป็นประจำนางสาว ค. ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะต้องเรียนหนังสือ ยกเว้นวันศุกร์-เสาร์ ก็จะออกไปช่วยมารดา พี่ชายอยู่ที่กรุงเทพฯ น้องสาวกำลังเรียนหนังสืออยู่ นางสาว ค. มีความรู้สึกว่าครอบครัวของตนไม่เคยที่จะอยู่พร้อมกันเลย ไม่มีความอบอุ่น ทำให้นางสาว ค. อายามีใครมาเข้าใจความรู้สึกข้างอยู่บ้านก็รู้สึกเหงา เชื่อ ไม่อยากอยู่บ้าน แต่ละวันไม่อยากจะให้มันตอนกลางวัน

4.3 ชีวิตในอนาคตของนางสาว ค. สิ่งที่ไม่ฝันเกี่ยวกับครอบครัวคืออยากให้เป็นครอบครัวที่อบอุ่นอยู่กับทุกคน มีคนเข้าใจโดยเฉพาะคนในครอบครัว

นางสาว ค. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมปัจจุบันว่า เป็นสังคมที่วุ่นวาย ไม่ดี มีแต่คนเห็นแก่ตัว ไม่มีความยุติธรรม มีความคิดเห็นต่อตนเองว่าเป็นคนใจร้อน มีเหตุผลบางครั้งชอบมีเพื่อน เก็บกด

จากการวิเคราะห์อดีตชีวิตประวัติของนางสาว ค. จุดที่เป็นข้อสังเกตที่น่าจะเป็นปัญหามากที่สุดคือ ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ขาดคนเข้าใจ เชื้อบ้าน

5. บันทึกประจำวัน

จากบันทึกประจำวัน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 9-18 มิถุนายน 2538 ทำให้ทราบถึงกิจวัตรประจำวันของนางสาว ค. ปรากฏว่ากิจวัตรประจำวันในแต่ละวันจะคล้ายคลึงกันคือ นางสาว ค. จะตื่นนอนเวลาประมาณ 06.30 น. ทำภารกิจส่วนตัว ออกเดินทางไปโรงเรียน 07.30 น. กลางวันจะพักทานอาหาร กลับมาถึงบ้าน เวลา 16.30 น. มาถึงจะทำงานบ้านทุกอย่างจนเรียบร้อย แล้วจะทำการบ้านอ่านหนังสือ จัดตารางสอน อาบน้ำ เข้านอน เวลา 22.00 น. ถ้าในวันศุกร์-เสาร์ จะออกไปช่วยมารดา ขายของตอน 15.00 น. ถึง 5 ถึงจะกลับมานอน แล้วตื่นประมาณ 10.00 น. แล้วก็ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง ทำงานบ้าน

จากบันทึกประจำวัน พบว่านางสาว ค. เป็นคนมีระเบียบในชีวิต รู้จักแบ่งเวลาในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของแต่ละวัน ทั้งความรับผิดชอบต่อเรื่องในครอบครัว และการเรียน

6. สังคมมิติ

จากการทำสังคมมิติ 2 สถานการณ์ คือ "การทำรายงานกลุ่ม" และ "การไปเที่ยวเกาะสมุยปรากฏว่า ในสถานการณ์ "การทำรายงานกลุ่ม" นางสาว ค. ไม่มีปัญหาในการทำงานกลุ่ม เพราะไม่ได้อยู่ในบทบาททั้ง Star Nectectee หรือ Rejectee สัมพันธภาพในกลุ่มแบ่งเป็นหลายกลุ่มย่อย ซึ่งนางสาว ค. ก็มีกลุ่มย่อยของตนเอง สมาชิกในกลุ่มมี 3 คน เป็นการเลือกซึ่งกันและกันอันดับ 1 และเลือกซึ่งกันและกันอันดับ 2 ภายในกลุ่มของนางสาว ค. ส่วนสถานการณ์ "การไปเที่ยวเกาะสมุย" เป็นการเลือกซึ่งกันและกันอันดับ 1 และเลือกซึ่งกันและกันต่างอันดับแสดงเห็นว่า นางสาว ค. ยังเป็นผู้มีบทบาทในกลุ่มเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ในแง่ของความเป็นคนชอบช่วยเหลือเพื่อน ตั้งใจทำงาน สัมพันธภาพของสมาชิกในกลุ่มปานกลาง และสอดคล้องกับความรู้สึกของนางสาว ค. เนื่องจากบางครั้งชอบแยกตัว แต่ก็อยากมีเพื่อน

7. แบบสอบถามและแบบสำรวจ

จากแบบสอบถาม และแบบสำรวจ ปรากฏผลดังนี้

7.1 แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"

จากแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" พบว่านางสาว ค. ได้รับการประเมินจาก

เพื่อน ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางลบดังนี้คือ เหม่อลอย เจียบขริมในห้องเรียนบ่อยครั้ง เป็นผู้
ใจน้อย แสลงอน และพฤติกรรมทางบวก คือ เป็นผู้ที่มีกตักเตือนเพื่อนหรือสอนเพื่อน เป็นผู้
เพื่อน ๆ มักไปขอความช่วยเหลือมากที่สุด

7.2 แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

จากแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นางสาว ค. อาศัยอยู่กับ
บิดามารดา น้องสาว ส่วนพี่ชายจะมานักที่บ้านในวันหยุด เป็นบ้านของตนเอง บิดามีอาชีพรับจ้าง
มารดาค้าขาย พี่ชายและน้องสาวกำลังศึกษาอยู่ นางสาว ค. ได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากบิดา
ประมาณวันละ 15 บาท สุขภาพไม่ค่อยดีมีโรคประจำตัวคือ เป็นลมวิงเวียนศรีษะอยู่เสมอ เคย
ประสบอุบัติเหตุรถชนมาก่อนเมื่ออายุ 10 ปี เจ็บขา มีปัญหาโรคประสาท ตรวจสุขภาพปัสสาวะ 1 ครั้ง
ในด้านสังคมพบว่านางสาว ค. มีความรู้สึกชอบที่อยู่อาศัยของตนมาก แต่เพื่อน ๆ ไม่เคยมาเที่ยว
หรือเยี่ยมตนเลย ซึ่งนางสาว ค. ก็ไม่ชอบให้เพื่อนมาบ้านบ่อย ๆ อยากให้มาเป็นครั้งคราว
ความรู้สึกเมื่อสมาคมกับเพื่อน ๆ สนุกดี เรื่องการตัดสินใจได้รับให้ตัดสินใจด้วยตนเองบ้างเป็น
บางครั้ง นางสาว ค. ชอบอ่านหนังสือประเภทชีวประวัติ กับประวัติศาสตร์ ก็มาชอบบ้างประเภท
วอลเลย์บอล นางสาว ค. จะทำงานพิเศษหรือหารายได้ส่วนตัวในวันหยุด งานอดิเรกคืออ่าน
หนังสือ ในด้านการศึกษาพบว่านางสาว ค. ทำสมาธิในการดูหนังสือได้ง่าย ต้องการคำแนะนำ
เกี่ยวกับวิชาเรียน โดยปกติเป็นคนชอบเรียนหนังสือ และเมื่อเทียบกับเพื่อน ๆ นางสาว ค.
เรียนหนังสือ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อเติบโตขึ้นต้องการมีอาชีพเป็นพยาบาล ซึ่งบิดามารดา
ก็ต้องการให้เป็นพยาบาลเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นนางสาว ค. มีความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่
ทางบ้านว่าอยู่บ้านบางครั้งก็เหงา อยากมีเพื่อนสักคนมาอยู่ด้วย ขาดความอบอุ่น และคนเข้าใจ
จากคนในครอบครัว ความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทางโรงเรียน ชอบโรงเรียนที่กำลังศึกษาอยู่
นี้มาก แต่ไม่ชอบเพื่อนบางคน ครู-อาจารย์ คุยบางครั้งไม่มีเหตุผลในการลงโทษเด็กนักเรียน
เรื่องปัญหาหรือความไม่สบายใจที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ คือ อยากอยู่กันพร้อมทุกคนใน
ครอบครัว ต้องการคนที่เป็นที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหา

7.3 แบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียน

จากแบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียนพบว่านางสาว ค. มีปัญหาการปรับตัว

นางสาว ค. จะไม่พอใจเพื่อน ๆ เมื่อเขาพูดถึงรูปร่าง หน้าตา หรือส่วนที่ทำให้ตนอาย เวลาพูดให้คนอื่นฟังแล้วไม่เข้าใจจะเสียใจและอายมากทุกครั้ง รู้สึกลำบากใจในการทำตัวให้มีรสนิยมการแต่งกายเหมือนกับเพื่อน ตนจะมีความสุขใจที่จะทำอะไรตามลำพังมากกว่าเวลาอยู่กับคนอื่น เพราะนางสาว ค. มักไม่แน่ใจว่าจะวางตัวอย่างไรจึงจะทำให้เพื่อนชอบหรือพอใจ บางครั้งมีความรู้สึกอยากขอความช่วยเหลือจากเพื่อนแต่ไม่กล้าเมื่อต้องทำงานกับเพื่อนคนอื่นที่ไม่ใช่เพื่อนสนิท

นางสาว ค. จะรู้สึกไม่สบายใจและจะกลัวใจมาก เมื่อมีคนพูดถึงตนว่าทำอะไร ๆ ไม่ดี นางสาว ค. มักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับเพื่อน แต่ไม่รู้จะพูดอย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ โดยเฉพาะรู้สึกอึดอัดใจในการกระทำของเพื่อนส่วนใหญ่ บางครั้งอยากทักแต่ยั้ง ๆ เวลาเพื่อนคุยกันในห้องเรียน ทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง จะเสียใจมาก ๆ เมื่อตนทำในสิ่งที่ถูก แต่เพื่อนโกรธ และไม่ชวนให้ตนช่วยทำงาน

นางสาว ค. ไม่ยอมแพ้เพื่อนเมื่อมีการแข่งขัน จะเสียใจมากเมื่อเรียนไม่ทันเพื่อน เวลาอ่านหนังสือเสร็จแล้ว นางสาว ค. จะปวดศีรษะบ่อย ๆ เมื่อครูให้นางสาว ค. ออกไปทำอะไร ๆ ให้เพื่อนดูหน้าชั้นเรียน จะทำให้กลัวใจมาก ไม่อยากเข้าเรียนชั่วโมงอาจารย์ที่ชอบดู และรู้สึกไม่อยากเรียน เพราะอาจารย์ชอบดูอย่างไม่มีเหตุผล ไม่ชอบทำตามที่คุณครูสั่ง เช่น ให้ตัดผมสั้น ใส่เครื่องประดับ

7.4 แบบสอบถามการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน

จากแบบสอบถามวัดการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนพบว่า ด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนปานกลาง กล่าวคือ นางสาว ค. รู้สึกว่าเหงาเมื่อขาดเพื่อน แต่บางครั้ง ก็ไม่มีความสุขเลยที่ได้อยู่กับเพื่อน นางสาว ค. รู้สึกว่าตนเองมักจะเป็นตัวตลกให้เพื่อน ๆ หัวเราะเยาะ เมื่อมีเรื่องขัดใจกับเพื่อน มักพูดปรับความเข้าใจกัน และถ้าไม่ชอบเพื่อนคนใด จะไม่เคยพูดประชดประชัน

นางสาว ค. รู้สึกไม่พอใจมากที่เพื่อน ๆ ชอบเอาของของตนไปใช้ ด้านการทำงานร่วมกันกับเพื่อน

นางสาว ค. มักจะถูกเพื่อน ๆ เลือกให้ร่วมทำงานกลุ่มด้วย เพราะนางสาว ค. จะทำงานอย่างเต็มความสามารถเมื่อได้รับมอบหมาย และยินดีทำตามข้อตกลงในกลุ่มเพื่อน

7.5 แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์

จากแบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ พบว่า นางสาว ค. รู้สึกว่าบิดาไม่ค่อยจะแข็งแรง เป็นคนเจ้าระเบียบ มารดาก็ไม่ค่อยแข็งแรง เมื่อตอนเด็กบิดาของนางสาว ค. ชอบบ่นชอบว่าเพราะนางสาว ค. คือ ถ้าเปรียบเทียบกับครอบครัวอื่นแล้ว ครอบครัว

ของตนคงสู้ไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่เห็นว่ามันไร้สาระ นางสาว ค. ก็ยังกลัวสิ่งที่ไม่ดีจะเกิดกับตน เพื่อน
 ส่วนมากไม่ทราบว่าตนกลัวความเขื่อหน้า ซึ่งบางครั้งความกลัวทำให้นางสาว ค. ต้องนำย่น
 ตนไม่ชอบคนที่ต่อหน้าอีกอย่าง ลับหลังอีกอย่าง นางสาว ค. จะทำทุกอย่างเพื่อให้ลืมอดีต จะรู้สึก
 ละอายเหลือเกินเมื่อตนทำผิด ถ้ามารดาของนางสาว ค. เพียงแต่ให้ลาออกจากโรงเรียนตนก็จะทำ
 ถ้าเงินไม่พอค่าเทอม ตนรู้สึกหมดกำลังใจเมื่อเคราะห์ร้ายประดังกันเข้ามา และนางสาว ค.
 คงมีความสุขถ้าครอบครัวตนอยู่กันพร้อมหน้า นอกจากนั้นมิชอบความที่นางสาว ค. ไม่ตอบ เช่น
 ฉันจำได้เมื่อ... พวกที่บ้านทำกับฉันยังกับว่า... ฉันได้ทำผิดอย่างมากที่... คุณพ่อและฉัน...
 ฉันรู้สึกว่าเรื่องเพศ... เป็นต้น ซึ่งนางสาว ค. ให้เหตุผลในการตอบว่า ตอบไม่ได้

7.6 แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

จากแบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง พบว่านางสาว ค. มีความรู้สึก
 ต่อตนเองว่าเป็นคนตลก ซึ่งคนอื่นมักคิดว่าตนตลกเช่นเดียวกัน จุดมุ่งหมายในชีวิตคือ เดินทางไปถึง
 ความฝันที่ตนอยากเป็น นางสาว ค. จะรู้สึกไม่สบายใจเมื่อเกิดความกังวล รู้สึกกลัวเมื่อถึงคราว
 กลัวสิ่งที่ทำให้นางสาว ค. กังวลมากที่สุดคือการสอบแล้วไม่ผ่านเกณฑ์ ตนพยายามอย่างเหลือเกิน
 ที่จะเรียนให้จบ ม. 6 แล้วสอบเรียนต่อ นอกจากนี้นางสาว ค. ชอบคนที่จริงจัง ไม่ชอบคนที่
 ต่อหน้าและลับหลังไม่เหมือนกัน คาดว่าอนาคตของตนเองคงจะไปได้สวย และตนไม่สามารถที่จะสอบ
 ได้เกรด 4 ทุกวิชา เมื่อแข่งขันกับผู้อื่น นางสาว ค. มักจะมีแพ้มีชนะ เมื่อถึงเวลาที่ต้องตัดสินใจ
 มักคิดไตร่ตรองอยู่เสมอ ไม่มีอะไรทำให้ตนโกรธมากไปกว่าการที่มีคนดูถูกผู้มีพระคุณและแฟนของตน

7.7 แบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม

จากแบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม พบว่า นางสาว ค. มี
 การปรับตัวทางสังคมปานกลาง กล่าวคือ

ในด้านลักษณะทางร่างกายที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม พบว่า นางสาว ค.
 พิจารณาตนเองว่าตนเป็นคนไม่ว่องไวแต่ไม่ช้า เป็นคนที่มีลักษณะไม่อ้วนไม่ผอม ค่อนข้างดำ
 ใบหน้าไม่เกลี้ยงนัยแต่ไม่ขรุขระ รูปร่างสูงปานกลาง สวมสันติ ไม่แข็งแรงแต่ไม่อ่อนแอ
 นางสาว ค. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้ปานกลาง

ในด้านลักษณะทางอารมณ์ที่มีผลต่อการปรับตัว พบว่านางสาว ค. พิจารณาตนเอง

ว่าเป็นคนใจเย็นใจร้อนพอ ๆ กัน ค่อนข้างอึดอึ้ง ค่อนข้างอารมณ์ดี รักง่ายเกลียดง่าย มีคนรัก ค่อนข้างมาก โชคดีและร้ายพอกัน ค่อนข้างจะควบคุมจิตใจได้ดี ตกใจยากมาก ค่อนข้างใจน้อย มีความกังวลใจเสมอ นางสาว ค. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้ปานกลาง

ในด้านลักษณะทางสังคมที่มีผลต่อการปรับตัว พบว่านางสาว ค. พิจารณาตนเองว่าเป็นคนแสดงตัวบางครั้งบางคราว เข้ากับเพื่อนฝูงได้ง่าย แต่บางทีก็รู้สึกต้องการเพื่อนบางทีก็ไม่ต้อง การ บางทีก็คิดช่วยเหลือเพื่อนบางทีก็ไม่คิดช่วยเหลือ มักจะให้เพื่อนจ้อก่อน กับการแต่งกาย ได้รับคำชมและคำติพอ ๆ กัน นางสาว ค. ค่อนข้างจะเกลียดการประชุม ค่อนข้างจะชอบเป็นลูกน้องมากกว่าเป็นหัวหน้า กับคนแปลกหน้าบางครั้งก็สนใจบางครั้งก็ไม่สนใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นคนมีค่า เป็นคนชอบสรรเสริญบางครั้งก็อิจฉา เป็นคนพูดจาบางทีก็อ่อนหวานบางทีก็กระด้าง เกี่ยวกับความไม่พอใจและใจเย็น มักจะเป็นคนค่อนข้างใจเย็น เรื่องการเงินค่อนข้างขัดสน ไม่สนใจเรื่องกีฬา เป็นคนค่อนข้างว่านอนสอนง่าย นางสาว ค. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้ปานกลาง

ในด้านเชาวน์ปัญญา และความสามารถทางการเรียนที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม พบว่านางสาว ค. พิจารณาตนเองว่าเป็นคนที่มีสมองค่อนข้างไว การเรียนค่อนข้างเก่ง มีความสามารถปานกลาง ในการทำงานค่อนข้างรอบคอบ เวลาเรียนค่อนข้างตั้งใจเรียนดี การบ้านที่ได้รับมีเวลาทำน้อยมาก เกี่ยวกับการลืมนานกลาง นางสาว ค. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้ปานกลาง

8. แบบทดสอบ

จากแบบทดสอบปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบเชาวน์ปัญญา แบบแมทริซิส (Progressive Matrices)

จากแบบทดสอบเชาวน์ปัญญาแบบแมทริซิส พบว่า นางสาว ค. มีผลการทดสอบได้คะแนนดิบ = 34 เทียบเป็น $1.0 = 96$ ซึ่งมีเชาวน์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (Average)

จากผลการทดสอบดังกล่าว พบว่านางสาว ค. มีเชาวน์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

8.2 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)

จากแบบทดสอบเบนเดอร์เกสทอลท์ พบว่านางสาว ค. มีบิดาเป็นใหญ่ มัก
ข่มเหงคนในบ้าน ขาดการวางแผน ต่อต้านสังคม ไม่มีแรงจูงใจ

8.3 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

จากแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่านางสาว ค. มีความต้องการพึ่งพา
หยากระแวง วิตกกังวลทางเพศในวัยรุ่น ชิมเศร้า ต้องการควบคุมไม่แสดงความก้าวร้าวออกมา
ต่อต้านเพศชาย ย้ำคิดย้ำทำ เป็นคนที่ต่อสู้มากทำอะไรไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้
นี้เป็นคนชอบฝันมากกว่าจะทำในชีวิตจริง ไม่มีวุฒิภาวะถดถอย

8.4 แบบทดสอบวาดภาพครอบครัว (My Family Test) สัมพันธภาพระหว่าง
สมาชิกในครอบครัวไม่ดี มารดาพยายามเป็นผู้ประสานความสัมพันธ์เด็กมีปัญหากับพ่อ

8.5 แบบทดสอบบ้าน ต้นไม้ คน (House-Tree-Person Test)

จากแบบทดสอบบ้าน ต้นไม้ คน พบว่านางสาว ค. คิดถึงแต่อดีต แต่มีการ
วางแผนในอนาคตดี มีปัญหาในเรื่องสัมพันธภาพ

การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล 8 เทคนิคดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่านางสาว ค.
มีปัญหาการปรับตัว จากสาเหตุดังนี้

1. ปัญหาครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ อดีตชีวิตประวัติ การเยี่ยมบ้าน แบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้
ทราบว่านางสาว ค. ถูกเลี้ยงดูแบบบังคับ เข้มงวด โดยเฉพาะมารดาจะไม่ค่อยให้นางสาว ค.
ออกไปไหนกับเพื่อน แต่ถ้าต้องไปมารดาก็จะไปด้วย ซึ่งทำให้นางสาว ค. รู้สึกอึดอัด ขาดอิสระ
ส่วนกับบิดาจะเป็นคนเจ้าระเบียบ เอาแต่ใจตนเอง ใช้อารมณ์ โดยเฉพาะเวลาบิดาทำโทษ
นางสาว ค. จะรุนแรง ทำให้นางสาว ค. รู้สึกน้อยใจอยู่เสมอ เพราะตนต้องทำหน้าที่รับผิดชอบ
หลายอย่าง แต่ตนก็จะถูกตำหนิและลงโทษเพียงคนเดียว นอกจากนี้นางสาว ค. มักจะคอยหาเรื่องให้
นางสาว ค. อยู่เสมอ จะหาคนที่คอยเป็นที่ปรึกษาเวลามีปัญหาหรือเรื่องกลุ้มใจก็ไม่มีเพราะใน
ครอบครัวไม่เคยมีเวลาอยู่ร่วมกันเลย ต่างคนต่างทำงานของตน จนทำให้นางสาว ค. รู้สึกว่า

ตนขาดคนเข้าใจ ขาดความอบอุ่น ความเอาใจใส่ จากบุคคลภายในครอบครัว รวมทั้งสภาวะทางการเงินในบ้าน ที่ไม่พอต่อรายรับรายจ่าย กล่าวคือ บิดามีรายได้ได้น้อยมาก เพราะงานรับจ้างไม่มีความแน่นอน บางเดือนก็ไม่มีย่างทำ จะมาระบายกับลูก ๆ ส่วนมารดา มีรายได้ที่แน่นอนแต่ได้น้อย ประกอบกับสุขภาพไม่ค่อยดี เป็นผลทำให้นางสาว ค. รู้สึกลุ่มใจวิตกกังวล คิดมากไม่มีความสุข เบื่อบ้าน อึดอัดเมื่ออยู่บ้าน

2. ปัญหาในโรงเรียน

2.1 ปัญหาด้านสัมพันธภาพ

2.1.1 สัมพันธภาพกับเพื่อน

จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การทำสังคมมิติ แบบสอบถามวัดการปรับตัว ทำให้ทราบว่า นางสาว ค. จะมีปัญหากับเพื่อนร่วมกลุ่มมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน โดยเฉพาะเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ และการเรียน ซึ่งทำให้นางสาว ค. รู้สึกสับสน และมักจะแยกตัวออกจากกลุ่มในบางครั้ง นอกจากนี้เพื่อนนอกกลุ่มบางคน จะชอบตลกนางสาว ค. ในเรื่องฐานะ ทำให้นางสาว ค. รู้สึกน้อยใจ มีปมด้อย

2.1.2 สัมพันธภาพกับอาจารย์

จากการสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบถามกรอกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการปรับตัว พบว่านางสาว ค. จะถูกอาจารย์มองในแง่ไม่ดี โดยเฉพาะพฤติกรรมในการคบเพื่อนทั้งเพื่อนหญิง และเพื่อนต่างเพศ ซึ่งนางสาว ค. จะถูกตำหนิ และโดนดุ ทำให้นางสาว ค. เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อครู-อาจารย์ เพราะคิดว่าครู-อาจารย์ไม่มีเหตุผลและคอยจับผิดตลอดเวลา บางครั้งอุปกรณ์การเรียนไม่ครบเพราะไม่มีเงินซื้อแต่อาจารย์จะดุด่าทอนนางสาว ค. ก่อน ทำให้นางสาว ค. อายเพื่อน ๆ โดยที่ไม่ถามเหตุผลของตน บางครั้งจะหนีเรียนวิชาที่อาจารย์ท่านนั้นๆ สอน

2.2 ปัญหาด้านการเรียน

จากการสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบถามกรอกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง ต่างก็มีผลสอดคล้องกันว่า นางสาว ค. มีความวิตกกังวลเรื่องการเรียน เพราะทำไม่ได้อย่างที่ตนมุ่งหวังไว้ เนื่องจากไม่มีเวลาอ่านหนังสือ ขาดกำลังใจทั้ง

จากตนเองและครอบครัว ส่งผลให้ นางสาว ค. รู้สึกท้อแท้

ดังนั้นจากปัญหาทางครอบครัว ปัญหาทางโรงเรียนทำให้ นางสาว ค. เกิดความไม่สบายใจ วิตกกังวล คิดมาก ไม่มีความสุข เมื่อต้องพบกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้นางสาว ค. มีปัญหาการปรับตัว

การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม

จากการวินิจฉัยถึงปัญหาของนางสาว ค. แล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการช่วยเหลือตามขั้นตอนที่เหมาะสม โดยติดต่อกับผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ที่ทำการศึกษาเอง ได้ดำเนินการดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Theory) ของรอเจอร์ส (Rogers) โดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อที่ว่า คนเราเกิดมามีความสามารถอยู่ภายในตัวเอง ในการที่จะมุ่งให้เกิดการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self-Actualization) รอเจอร์สเชื่อว่า ปกติคนเรามีความดีอยู่ในตัว สามารถที่จะเข้าใจตัวเอง รู้ความจริงได้ มีการตัดสินใจที่ดี บุคลิกภาพขึ้นอยู่กับ Self Concept มี Self Concept เช่นไรก็จะแสดงบุคลิกภาพเช่นนั้นออกมา จุดมุ่งหมายในการให้คำปรึกษาแบบนี้มุ่งช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักตัวเองของตัวเองที่แท้จริง ถ้าเขาได้รับการช่วยเหลือหรือการกระตุ้นแล้วจะไม่มีใครรู้จักตัวเขาดีเท่าตัวของเขาเอง (สถิต วงศ์สุวรรณ. 2531:280)

นอกจากนี้เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษา เช่น การยอมรับ (Acceptance) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling) การเงียบและการฟัง (Silence and Listening) การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification) เป็นต้น จากการใช่วิธีการดังกล่าวปรากฏว่านางสาว ค. เข้าใจและยอมรับสภาพของตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาคได้

1.2 ชี้แนะแนวทางวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาว่างให้ถูกต้อง การจัดตารางในการเรียน รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่นางสาว ค. ไม่เข้าใจ

1.3 ให้ความสนใจและเอาใจใส่นางสาว ค. อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นางสาว ค.

มีความรู้สึกอบอุ่น มีกำลังใจ พร้อมทั้งจะปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้น

2. การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำการประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และอาจารย์แนะแนว เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ ให้กำลังใจ และการให้ความเข้าใจในตัวของนางสาว ค. เพื่อให้นางสาว ค. เกิดความรู้สึกที่อบอุ่น ปลอดภัย มีความมั่นใจ และช่วยกันแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นางสาว ค. มีการปรับตัวที่ดีขึ้น

2.2 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับบิดามารดา เพื่อให้เข้าใจในตัวของนางสาว ค. มากขึ้น และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของนางสาว ค.

การทำนายผล

เนื่องจากปัญหาของนางสาว ค. เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากความไม่สบายใจ วิตกกังวล คิดมาก ทั้งจากทางครอบครัวและโรงเรียนทำให้มีปัญหการปรับตัว ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวยังไม่รุนแรงมากนัก หากนางสาว ค. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริงก็จะสามารถช่วยเหลือได้นอกจากนี้นางสาว ค. ยังอยู่ในวัยที่สามารถแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ และให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือ รวมทั้งยังให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือหรือแก้ไขได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า การทำนายผลอยู่ในเกณฑ์ดี

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลโดยการส่งจดหมาย โทรศัพท์ และเยี่ยมบ้าน พบว่านางสาว ค. ได้ พยายามปรับปรุงตนเองดีขึ้น ปัญหาการปรับตัวลดลง ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องติดตามผลต่อไปตลอดเวลาที่นางสาว ค. ยังศึกษาในสถานศึกษาแห่งนี้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้รับการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

นางสาว ค. ควรยอมรับสภาพของตนเองเข้าใจตนเอง และสภาพที่เกิดขึ้นกับตนเอง กล่าวคือ มีทัศนคติที่ดีต่อบิดามารดา ครู-อาจารย์ และเพื่อนในกลุ่มของตน รู้จักวางตัว และควบคุมตนเองในการคบเพื่อนมากขึ้น หากทำได้ก็จะช่วยให้ปัญหาต่าง ๆ ลดลง มีความมั่นใจในการที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ปัญหาในการปรับตัวก็จะลดลง

2. ผู้เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 บิดามารดาควรตระหนักถึงวิธีการเลี้ยงดู โดยเฉพาะความเข้าใจที่มีต่อการใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล เพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กโดยตรง วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความเข้าใจต้องการอิสระ มีความเป็นส่วนตัว แต่ถ้าบุคคลรอบข้างเข้มงวดหรือบีบบังคับเด็กจะหาทางออกด้วยวิธีการต่าง ๆ ในกรณีของนางสาว ค. จะเจ็บแสบเก็บความรู้สึกไว้ ทำร้ายตนเองในบางครั้งที่มีความกดดันจากครอบครัวมาก ๆ ดังนั้นบิดามารดาควรมีเวลาใกล้ชิด ให้ความอบอุ่นความเข้าใจ ใช้เหตุผลในการตัดสินปัญหา

2.2 อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา

อาจารย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว ควรให้ความเอาใจใส่ใช้เหตุผลในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ไม่มีอคติต่อเด็ก หรือมองแต่พฤติกรรมที่ไม่ดีของเด็กเท่านั้น ซึ่งจะทำให้นางสาว ค. มีความรู้สึกที่ปลอดภัย อบอุ่น มีความมั่นใจ ลดความอคติที่มีต่อครู-อาจารย์ ลง สำหรับอาจารย์ประจำชั้นควรซักถามปัญหาหรือให้ความเอาใจใส่ทั้งเรื่องการเรียน หรือเรื่องทางครอบครัวของเด็กบ้าง

3. ผู้ศึกษาต่อไป มีข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้ที่ศึกษาต่อไป ควรจะต้องสร้างความสัมพันธ์ ความเป็นกันเอง การยอมรับ และเข้าใจนางสาว ค. โดยแสดงความรัก ความเอาใจใส่ ด้วยความจริงใจ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับการศึกษาศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล่าวที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมาซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนา และช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องต่อไป

กรณีศึกษารายที่ 4 นางสาว ง. (ทำการศึกษาตั้งแต่ 8 มีนาคม 2538 -18 กรกฎาคม

2538 รวม 132 วัน)

ลักษณะทั่วไป นางสาว ง. เป็นนักเรียนหญิงไทยวัยรุ่น อายุ 17 ปี ผิวไม่ขาวไม่ดำ ใบหน้ารูปไข่ ผิวหน้าไม่มีสิว มีแผลเป็นบริเวณใต้แก้มขวาใกล้คางเป็นแนว และบริเวณอื่นตามร่างกาย แต่งกายเรียบร้อย เลือผ้าค่อนข้างเก่า เดินหลังค่อมเล็กน้อย พูดค่อนข้างช้า พูดไม่ค่อยเต็มเสียง พูดจาสุภาพ บุคลิกค่อนข้างช้า จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตทั้งที่อยู่ในห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และนอกห้องเรียนวิชาพลศึกษา จำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที พบว่า นางสาว ง. เป็นคนเงียบขรึมพูดน้อย แต่ถ้าอารมณ์ดีจัดว่าเป็นคนสนุกสนาน ร่าเริง พูดเสียงค่อนข้างเบา พูดจาสุภาพ ตั้งใจเรียน ฟังอาจารย์สอน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับดี

ในขณะที่มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น นางสาว ง. พูดจาอ่อนหวานสุภาพ สีหน้าเรียบเฉย ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ดี

2. การสัมภาษณ์ผู้วิจัยสัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 จากการสัมภาษณ์นางสาว ง. ทราบว่า นางสาว ง. อาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งมีบุตรทั้งหมด 3 คน นางสาว ง. เป็นบุตรคนที่ 2 ของพี่น้องทั้งหมด เป็นครอบครัวคนไทยอยู่ชานเมือง บิดาเป็นข้าราชการบำนาญรายได้ 4,000 บาทต่อเดือน ส่วนมารดารับจ้างทำสวนรายได้ประมาณ 3,000 บาทต่อเดือน บิดามารดาเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายประจำวันให้ลูก ๆ ทุกคน คือบางวันบิดาก็เป็นคนจ่าย บางวันมารดาก็เป็นคนจ่าย นางสาว ง. ได้เงินเป็นรายวันประมาณวันละ 20 บาท แต่ถ้าวินไหนเงินไม่พอใช้จะขอมารดาเพิ่ม ในครอบครัวนางสาว ง. จะใกล้ชิดมารดามากกว่าบิดา บิดาเป็นคนดูแลเอาแต่ใจตนเอง ชอบใช้อำนาจ ออกคำสั่งกับทุกคน โดยเฉพาะกับนางสาว ง. เมื่อเวลาบิดาสั่งอะไร ต้องการอะไร แล้วนางสาว ง. ทำไม่ได้ก็จะลงโทษทันทีส่วนมารดาจะยอมบิดาตลอดไม่ว่าพูดอะไรก็จะเฉย เวลางานสาว ง. มีเรื่องขัดแย้งกับบิดามารดาก็ไม่สามารถช่วยอะไรได้ บางครั้งที่ตนมีปัญหาบิดามารดา ก็จะเพียงแต่รับฟังแล้วก็ผ่านไป ไม่เคยสนใจหรือกระตือรือร้นในการที่จะรับฟังปัญหาของนางสาว ง. ไม่เคยสนใจความรู้สึกของตนว่าจะรู้สึกอย่างไร กับพี่สาวจะไม่ค่อยถูกกันมักมีเรื่องขัดแย้งกันตลอดเวลา

ส่วนบิดาจะสนิทกับพี่สาวมากเวลานางสาว ง. มีปากเสียงกับพี่สาว บิดาจะคิดว่าตนเพียงฝ่ายเดียวอยู่เสมอ โดยเฉพาะเรื่องที่ทำให้ตนรู้สึกน้อยใจมากคือ นางสาว ง. ขอเรียนพิเศษเพราะเป็นคนเรียนอ่อน แต่บิดาไม่ให้เรียน ให้พี่สาวเรียนคนเดียว พร้อมกับพูดว่าเรียนยังไ้ก็ไม่ได้ดี เปลืองเงินเปล่า ๆ บิดาจะชอบเอาตนไปดุดเปรียบเทียบกับผู้คนอื่น และพี่สาวอยู่เสมอก็ทำให้ นางสาว ง. รู้สึกอาย และมีปมด้อยว่าทำไมตนถึงไม่ดีขนาดนี้ ตนใช้ลูกของบิดาหรือเปล่า ทำไมมีแต่คนซ้ำเติม ในบ้านไม่มีใครเข้าใจตนเลย ในแต่ละวันนางสาว ง. ก็จะมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเหมือนกันทุกวัน ซึ่งตนจะทำงานหนักกว่าพี่น้องทุกคน วันที่มาเรียนหนังสือตอนเย็นต้องกลับตามเวลา ถ้ากลับช้าจะถูกบ่น ห้ามไปไหน ส่วนวันหยุดก็ห้ามออกไปไหน ให้ทำงานบ้าน กว่าทำงานในบ้านเสร็จก็ตกละแ่นแล้ว การบ้านจะได้ทำก็เกือบ 2-3 ชม. ทุกวัน ร่างกายก็จะเพลียมากเพราะสุขภาพไม่ค่อยดี บางวันทำไม่เสร็จมาถึงโรงเรียนต้องมารีบลอกเพื่อน รีบทำก่อนเข้าเรียน เวลาเรียนเป็นคนหัวขำบางครั้งเรียนไม่รู้เรื่องซึ่งนางสาว ง. ก็พยายามแล้ว อายเรียนเก่ง ไม่อยากให้บิดามารดาของตนดุด มีความรักตนบ้าง ซึ่งตลอดเวลาที่อยู่บ้านนางสาว ง. จะรู้สึกเหมือนถูกขัง ถูกบังคับ ทำให้อดอัด ไม่สบายใจที่ต้องอยู่บ้าน อยากไปอยู่กับเพื่อน อยากหนีออกจากบ้านไปให้ไกล ๆ ที่โรงเรียนเคยทำให้อาจารย์ไม่พอใจเรื่องการคบเพื่อนชาย ซึ่งในปัจจุบันอาจารย์ก็ยังมองนางสาว ง. ไม่ได้อยู่กลุ่มเพื่อนที่คบกันในปัจจุบันก็มีพฤติกรรมที่ไม่ดี เข้าห้องปกครองบ่อยซึ่งนางสาว ง. พยายามที่จะเปลี่ยนกลุ่มใหม่ และคอยตักเตือนเพื่อนกลุ่มเดิม ซึ่งทำให้บางครั้งเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีทั้งเพื่อนต่อนางสาว ง. และความรู้สึกที่ไม่ดีของนางสาว ง. ที่มีต่อเพื่อน จนบางวันเจอกันก็จะไม่พูดจากันนางสาว ง. จะรู้สึกอดอัดเมื่อต้องพบเพื่อนกลุ่มนี้

2.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น แสดงความคิดเห็นว่านางสาว ง. คุณนี่ ๆ คล้ายคนขริบแต่มีอะไรในใจ คิดเพื่อนที่ไม่ดีเคยมีปัญหาเรื่องผู้ชาย การเรียนพอใช้ได้ รับผิดชอบในงานที่ได้รับดี ทำงานซ้ำเหมือนบุคลิกของนางสาว ง. ชอบเหม่อลอยในห้องเรียน นางสาว ง. จะมีเพื่อนร่วมกลุ่มอยู่ 2 คน ซึ่งระยะนี้จะเปลี่ยนกลุ่มแต่กลุ่มเดิมนางสาว ง. ก็ยังไปด้วยกันบางครั้ง

2.3 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ แสดงความคิดเห็นว่า นางสาว ง. เหม่อลอยบางครั้ง เวลาเรียนตั้งใจเรียน ไม่เคยถามอาจารย์ ในขณะที่มีการเรียนการสอน ให้ความร่วมมือกับเพื่อน ๆ ในการทำงานดี ค่อนข้างเจียบขริบ

เข้าเรียนซ้ำบางครั้ง

2.4 จากการสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว แสดงความคิดเห็นว่านางสาว ง. เป็นคน เงียบขรึม ไม่ค่อยคุย เหม่อบางครั้ง เข้าเรียนสายแต่เวลาเรียนตั้งใจเรียนดี ทำงานดี จะมีเพื่อน ในกลุ่ม 2 คน ที่ประพจน์ตัวไม่ตี ดุสขภาพจะไม่ค่อยแข็งแรง หน้าตาจะมีสีหน้าเฉยคล้ายคนคิดมาก หรือมีปัญหาเคยเรียนมาพบแต่เด็กจะพูดแต่ว่าไม่มีอะไร

2.5 จากการสัมภาษณ์เพื่อนสนิท ชื่อนางสาวอาภาวิฐ ศรีพิสิษฐ์ แสดงความคิดเห็นว่านางสาว ง. เป็นคนช่วยเหลือเพื่อนดี ไม่ค่อยพูดจา เป็นบางครั้งเท่านั้นที่จะสนุกสนานกับ เพื่อนคล้ายตามเพื่อนตลอด มักมีปัญหามาแล้วให้ฟังเป็นประจำโดยเฉพาะปัญหาทางบ้าน เวลา นางสาว ง. มีปัญหาวนนั้นจะเหม่อเงียบไม่ค่อยพูดกับใคร เวลาชวนไปไหนตอนหลังเลิกเรียนจะ ไม่ไป หรือถ้าไปก็จะรีบกลับ และบอกว่าเดี๋ยวมารดาและบิดาจะว่า

3. จากการเยี่ยมบ้าน ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน 2 ครั้ง คือวันที่ 25 มีนาคม 2538 และ วันที่ 16 กรกฎาคม 2538 ผู้วิจัยได้สังเกตและสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษาและผู้ปกครองมีดังนี้

3.1 จากการสังเกตพบว่า สถานที่พักอาศัยเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวอยู่ชานเมืองด้าน นอกบริเวณรอบ ๆ บ้านทำเป็นที่เลี้ยงสัตว์มีคอกหมู เล้าเป็ด ไก่ บ่อปลา รั้วรอบบ้านด้านนอกปลูกต้น ชะอม ต้นมะม่วง ภายในบ้านค่อนข้างแออัด มีเครื่องอำนวยความสะดวกพอสมควร เช่น โทรทัศน์ วิทยุเทป ตู้เย็น หม้อหุงข้าว เป็นต้น ในบ้านจะมี 2 ห้องนอน คือ ห้องของบิดามารดาของ นางสาว ง. ห้องข้าง ๆ เป็นห้องของนางสาว ง. กับพี่สาว น้องสาว ด้านหน้าห้องตรงฝาผนัง มีโต๊ะยาวสำหรับนั่งดูโทรทัศน์ 2 ตัว ด้านข้างมีห้องเก็บของพวกกระสอบข้าวเปลือก อาหารสัตว์ ที่เหลืออีก 2 ห้อง เป็นห้องน้ำและห้องครัวซึ่งมุมห้องครัวมีโต๊ะหนังสือที่นางสาว ง. ใช้อ่าน หนังสือทำการบ้าน ส่วนโต๊ะหนังสือของน้องสาวจะอยู่หน้าห้องของนางสาว ง. ภายในห้องของ นางสาว ง. จะมีกระจกดุเลื้อยผ้า ขึ้นวางหนังสือที่ใช้ร่วมกันแต่คนละชั้น ความสะอาดของบ้าน ปานกลาง แต่จะมีกลิ่นเหม็นของสัตว์เลี้ยง ทำให้บรรยากาศในบ้านอับ ๆ บ้านของนางสาว ง. จะอยู่ติดถนนริมคลองชลประทาน ซึ่งเป็นถนนสายเล็ก ๆ

3.2 จากการสัมภาษณ์พบว่า ในการสนทนานางสาว ง. ไม่ค่อยพูดนอกจากการ ตอบคำถามเมื่อมีผู้ถามเท่านั้น บิดาเป็นผู้พูดคุยมากที่สุด รองลงมาคือพี่สาว ส่วนมารดาจะพูด

เสริมเล็กน้อย

จากการเยี่ยมชมครั้งนี้พอสรุปได้ว่า สถานที่พักอาศัยค่อนข้างแออัด บรรยากาศไม่ดี แต่ความสะอาดค่อนข้างดี ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกันไม่ค่อยดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดาและนางสาว ง. ไม่ดี นางสาว ง. จึงมีปัญหาเรื่องสัมพันธ์ภายในครอบครัว

4. อัตชีวประวัติ

จากอัตชีวประวัติทราบว่า นางสาว ง. เกิดในครอบครัวชนากลาง ที่ประกอบด้วยบิดามารดา พี่สาว นางสาว ง. และน้องสาว รวมสมาชิกในครอบครัวมี 5 คน บิดารับราชการบำนาญมารดาอาชีพรับจ้างทำสวน พี่สาวและน้องสาวกำลังเรียนอยู่ ฐานะในครอบครัวก็ไม่ค่อยดี จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 ชีวิตในวัยเยาว์ สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนมักจะยุ่งอยู่กับงานในบ้านมาก บิดาเป็นคนใจร้อน กล้าพูดกล้าทำ ไม่ฟังเหตุผลของใครไม่มีใครสามารถขัดบิดาของนางสาว ง. ได้ เมื่อบิดาพูดหรือสั่งอะไร ต้องถูกตลอด ซึ่งนางสาว ง. ให้เหตุผลว่าที่บิดาของตนเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากบิดาของตนขาดความอบอุ่นตั้งแต่เล็ก เพราะปู่ไม่เคยพอใจในตัวของบิดานางสาว ง. เลย จนเมื่อบิดาของนางสาว ง. ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ปู่ก็ไม่เคยชม และถึงขนาดทำร้ายร่างกายของบิดานางสาว ง. ซึ่งบิดาของตนมักจะเล่าให้ลูก ๆ รวมทั้งนางสาว ง. ฟัง ส่วนมารดาเป็นคนอะไรก็ได้จะเชื่อตามบิดาเสมอ ซึ่งนางสาว ง. อยากให้มารดาดูแลเอาใจใส่ที่สำคัญคอยให้คำปรึกษาแก่ลูกทุกคน และบิดาดูแลครอบครัวให้มีความสุข แต่ในที่สุดนางสาว ง. ต้องเสียใจและรู้สึกเจ็บปวดมากที่สุดเมื่อบิดามารดาหย่ากัน ก่อนที่จะหย่าบิดามารดาทะเลาะกันทุกวันขนาดทำร้ายร่างกายกัน สถานะจิตใจของลูกทุกคนไม่ดีเลย เรียนหนังสือก็ไม่รู้เรื่อง ไปเรียนก็ต้องรีบกลับบ้าน ต้องมาคอยห้ามบิดามารดาเวลาทะเลาะกัน นางสาว ง. ก็ได้แต่ร้องไห้ทุกวัน วันที่บิดามารดาหย่ากันที่อำเภอบิดามารดานางสาว ง. ว่าจะอยู่กับใครซึ่งตนจะอยู่กับมารดา และในที่สุดมารดาก็หนีไปจากนั้นสถานครอบครัวก็แย่บิดาก็จะดื่มแต่เหล้า ส่วนตัวเองนางสาว ง. พี่สาว และน้องต้องทำงานหนัก คือต้องตัดชอม ตัดหน่อไม้ ไปส่งป่าที่ตลาด พอตกเย็นต้องเอาชอมไปขายกับพี่สาว เงินที่ได้มาก็ไม่เพียงพอขางวันไปเรียนเอาเงินเฉพาะค่ารถไปเท่านั้น ทุกคนจึงต้องหารายได้เพิ่มโดยไปรับจ้างเย็บผ้า ตอนนั้นนางสาว ง. อยากหนีไปให้พ้น ๆ แต่วันหนึ่งมารดาก็กลับมาหาทุก ๆ คน และสัญญาว่าจะไม่ไปไหนอีก บิดาก็ยังคงเหมือนเดิมหา

เรื่องมารดาอยู่เสมอ บิดาจะรักที่สาวคนโตมาก กับนางสาว ง.จะไม่ชอบจนรู้สึกน้อยใจและถามตัวเองเสมอว่าเป็นลูกบิดาหรือเปล่าบิดามักพูดว่าอยากได้ลูกผู้ชาย สิ่งที่กดดันนางสาว ง. มากที่สุดคือเวลาทำผิด บิดาจะตีสาว ง. มากกว่าพี่สาวและทุกครั้งที่ถูกทำผิดเช่นทะเลาะกันโดยเฉพานางสาว ง. กับพี่สาว บิดาก็จะตีสาว ง. ทุกครั้ง แต่จะไม่ตีพี่สาว ถ้าไปเล่าให้มารดาฟังมารดาจะไม่อยากรับรู้ และไม่ยอมออกความคิดเห็นอะไรเลย นางสาว ง. ได้ขอเงินเรียนพิเศษเพราะเป็นคนเรียนอ่อน บิดามารดากลับไม่ให้เรียน แต่ให้พี่สาวไปเรียน เหตุผลที่บิดาบอกกับนางสาว ง. คือไม่มีเงิน ถึงตอนเรียนไปก็เปลืองเงินเปล่า ๆ เวลานางสาว ง. อยากได้อะไรก็ไม่เคยได้ บิดาเผลอจึงไปทำงานพิเศษโดยไปรับจ้างขายของในร้านเล็ก ๆ เงินที่ได้จะนำไปซื้อของส่วนตัวที่ตนอยากได้ นางสาว ง. มักจะเปรียบกันกับพี่สาวเสมอว่าทำไมบิดามารดาจึงรักลูกไม่เท่ากัน ทำไมตนต้องลำบากกว่าคนอื่นบิดาเคยพูดว่าจะให้นางสาว ง. ออกจากโรงเรียนบอกว่าตนเรียนไม่เก่ง ออกมาช่วยงานบ้านจะดีกว่า ทำให้นางสาว ง. เสียใจมากมีแต่คนซ้ำเติม

4.2 ชีวิตในปัจจุบัน ทางโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนขอทุนขาดแคลน นางสาว ง. จึงมีโอกาสได้รับทุนเพื่อเป็นค่าเทอมช่วยแบ่งภาระทางบ้าน บิดาจึงอนุญาตให้เรียนได้นางสาว ง. รู้สึกว่าเป็นการลำบากเหมือนกันที่เกิดมาเป็นลูกที่บิดามารดาไม่ต้องการ ทางด้านปัญหาที่โรงเรียนก็มีกับเพื่อนที่อยู่กลุ่มเดียวกัน ไม่เข้ากันทำให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมาทั้งกับอาจารย์ที่มองนางสาว ง. ในแง่ไม่ดี กับตัวของนางสาว ง. เองที่ไม่สบายใจ และกับเพื่อนซึ่งตนจะสนิทกับเพื่อน 2 คน ไปไหนด้วยกันตลอดเพราะตอนที่นางสาว ง. รู้จักเพื่อน 2 คนนี้ยังไม่รู้จักนิสัยเขาดีนัก พอคบกันมาเริ่มเห็นนิสัยของเขาทำให้นางสาว ง. รู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจที่ต้องไปไหนกับพวกเขา นางสาว ง. พยายามที่จะแยกกลุ่มแต่มีถูกเพื่อนทั้ง 2 พุดประชดประชันเสมอ จนในบางวันไม่อยากเข้าเรียนไม่อยากมาโรงเรียนแต่จะอยู่บ้านก็ไม่มีความสุข

4.3 ความคาดหวังในอนาคต นางสาว ง. อยากเป็นนักธุรกิจหรือผู้บริหารงานตามบริษัทมากที่สุด แต่บิดามารดาไม่อยากให้นางสาว ง. มีอาชีพทางด้านนี้ ซึ่งบางครั้งนางสาว ง. จะรู้สึกสับสนว่าทำไมตัวของเราไม่มีโอกาสได้ตัดสินใจเองบ้าง

ชีวิตในปัจจุบันของนางสาว ง. จึงเป็นลักษณะชีวิตของนักเรียนทั่ว ๆ ไป มีความรับผิดชอบทั้งด้านการเรียน ทั้งในครอบครัวก็ต้องช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ภายในบ้าน นางสาว ง. มีความรู้สึกเบื่อบ้าน ไม่อยากอยู่บ้าน เนื่องจากถูกบังคับ ขาดอิสระ มีความคิดที่อคติกับบิดามารดา

และนี้สาว มีปัญหากับเพื่อน อาจารย์ที่โรงเรียน

นางสาว ง. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมปัจจุบันว่า เอาเปรียบผู้หญิง สิทธิผู้หญิงน้อย ไม่มีความยุติธรรมสำหรับผู้หญิง มีความคิดเห็นว่าเป็นคนง่าย ๆ อะไรก็ได้ เรียนไม่เก่ง มีความกดดันสูง ขี้อาย ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่สามารถเป็นลูกที่ดีได้ ไม่เป็นตัวของตัวเอง จากการวิเคราะห์อดีตชีวิตประวัติของนางสาว ง. จุดที่เป็นข้อสังเกตว่าน่าจะเป็นปัญหามากที่สุด คือ มีปัญหากับบุคคลในครอบครัว และในโรงเรียน

5. บันทึกประจำวัน

จากบันทึกประจำวัน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ตั้งแต่วันที่ 8-17 มิถุนายน 2538 ทำให้ทราบถึงกิจวัตรประจำวันของนางสาว ง. ปรากฏว่ากิจวัตรประจำวันในแต่ละวันก็จะคล้ายคลึงกัน คือในวันปกติ จันทร์-ศุกร์จะตื่นนอน 06.00 น. แล้วทำภาระกิจส่วนตัว ไปโรงเรียนตอนประมาณ 7 โมงเศษ เลิกเรียนแล้วก็กลับบ้าน มาถึงบ้านก็ทำงานบ้านทุกอย่าง ทำการบ้านแล้วเข้านอน ส่วนในวันหยุดจะตื่น 07.30 น. ดูแลเรื่องสัตว์เลี้ยงให้อาหาร จากนั้นพอสาย ๆ ช่วยมารดา ถางหญ้าหน้าบ้าน ตอนบ่ายจะต้มอาหารหมูเสิร์ฟประมาณ บ่าย 2-3 โมง พอเสร็จจากงาน นางสาว ง. จะทำการบ้านประมาณ 2 ชั่วโมง

จากบันทึกประจำวัน พบว่านางสาว ง. เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ทั้งหน้าที่ภายในบ้านและทางโรงเรียน

6. สังคมมิติ

จากการทำสังคมมิติ 2 สถานการณ์คือ "การทำรายงานกลุ่ม" และ "การไปเที่ยวเกาะสมุย" ปรากฏว่าในสถานการณ์ "การทำรายงานกลุ่ม" นางสาว ง. มีปัญหากับเพื่อนร่วมกลุ่มแต่ไม่ได้เป็นทั้ง Star, Neglectee หรือ Rejectee กล่าวคือนางสาว ง. เป็นอันดับ 2 ทั้ง 2 คน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มมี 3 คน เช่นเดียวกับในสถานการณ์ "การไปเที่ยวเกาะสมุย" แสดงให้เห็นว่านางสาว ง. ต้องการที่จะแยกออกจากกลุ่มของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มว่านางสาว ง. ไม่ค่อยสนิทสนมกับใครในกลุ่มเหมือนแต่ก่อน บางครั้งจะแยกตัวออกไป

7. แบบสอบถามและแบบสำรวจ

จากแบบสอบถามและแบบสำรวจ ปรากฏผลดังนี้

7.1 แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"

จากแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" พบว่านางสาว ง. ได้รับการประเมินจาก

เพื่อน ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางลบดังนี้ คือ เป็นผู้ที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเมื่ออยู่กับเพื่อน เป็นผู้ที่ชอบแยกตัวออกจากกลุ่ม เป็นผู้ที่มักกังวลใจ ไม่มีความสุข และพฤติกรรมทางบวกคือ เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ เข้ากับคนอื่นได้ง่าย เป็นผู้ที่มักสนับสนุนหรือคล้อยตามเพื่อน เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม

7.2 แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

จากแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นางสาว ง. อาศัยอยู่กับบิดามารดา พี่สาว น้องสาว ซึ่งบ้านเป็นบ้านของตนเอง บิดาเป็นข้าราชการบำนาญ มารดารับจ้างทำสวน พี่สาวและน้องสาวกำลังศึกษาอยู่ นางสาว ง. ได้รับเงินค่าใช้จ่าจากบิดาประมาณวันละ 20 บาท สุขภาพของนางสาว ง. ในขณะนี้ไม่ได้เลย โรคประจำตัวที่เป็นอยู่เสมอคือลมพิษ เป็นลมวิงเวียนศีรษะบ้างบางครั้ง ตรวจสุขภาพปีละ 1 ครั้ง เคยเจ็บป่วยอย่างหนักมาก่อนคือเป็นโรคหูดรู่ลึกลงแผลมาก จึงไปพบหมอและต้องผ่าตัดทำให้แขนทำงานหนักมากไม่ได้ นอกจากนี้นางสาว ง. ตอนอายุ 8 ปี เคยประสบอุบัติเหตุร้ายแรงมาก่อน เนื่องจากบ้านที่พักอยู่พังลงมา ทำให้ได้รับบาดเจ็บที่คาง ท้องแตก หลังโดนกระดานทับจึงทำให้ตามลำตัวมีบาดแผลมาก ซึ่งนางสาว ง. วิตกกังวลอย่างมาก เกี่ยวกับสุขภาพขณะนี้ ในด้านสังคมพบว่านางสาว ง. ชอบที่อยู่อาศัยของตนเอง เพื่อน ๆ ไม่เคยมาเที่ยวหรือมาเยี่ยมตนที่บ้านเลย ในขณะเดียวกันกับนางสาว ง. ก็ไม่ชอบให้เพื่อนมาบ้าน ความรู้สึกเมื่อสมาคมกับเพื่อน ๆ บางครั้งก็รู้สึกมีความสุขแต่บางครั้งก็ไม่มี นางสาว ง. ไม่ได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเอง ตนมักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อยู่เสมอ นางสาว ง. ชอบอ่านหนังสือประเภทผจญภัย ลึกลับ ตลกขบขัน ชอบกีฬากลางแจ้งมากที่สุด กีฬาที่ชอบคือ วอลเลย์บอล นางสาว ง. จะทำงานพิเศษหรือหารายได้ส่วนตัวในช่วงปิดเทอม งานอดิเรกคืออ่านหนังสือ ในด้านการศึกษาพบว่านางสาว ง. เคยเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียนคือเป็นนักกีฬาวอลเลย์บอล การอ่านหนังสือจะทำสมาธิในการค่นหนังสือได้ยาก ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิชาเรียน โดยปกติเป็นคนชอบเรียนหนังสือ และเมื่อเทียบกับเพื่อน ๆ นางสาว ง. เรียนหนังสืออยู่ในเกณฑ์ใช้ไม่ได้ เมื่อตนเติบโตขึ้นบิดามารดาต้องการให้มีอาชีพรับราชการ แต่ นางสาว ง. ต้องการเป็นนักธุรกิจ นอกจากนี้นางสาว ง. มีความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทางบ้านว่าเวลาตนอยู่บ้านก็รู้สึกไม่มีอิสระในด้านความคิดเลย รู้สึกเบื่อ วิตกกังวล ความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทางโรงเรียนรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่กับเพื่อนที่เข้าใจเราซึ่งบางครั้งนางสาว ง. ก็ไม่เข้าใจเพื่อนเลย กับครู-อาจารย์ที่โรงเรียนรู้สึกขาดเหตุผล ไม่เข้าใจเด็กนักเรียน ปัญหาหรือความไม่

สบายใจที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือคือ อยากให้บิดามารดามองมีใจในตัวนางสาว ง. อยากเป็นตัวของตัวเอง อยากให้บิดามารดาเข้าใจในความรู้สึกของตนบ้าง

7.3 แบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียน

จากแบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียน พบว่านางสาว ง. มีปัญหาการปรับตัวนางสาว ง. มักชอบแยกตัวจากกลุ่มเพื่อนไปเองตามลำพังเพราะรู้สึกขาดเพื่อนที่ไว้วางใจได้ เพื่อน ๆ มักไม่สนใจว่านางสาว ง. ทำงานดีหรือไม่ดี เพื่อน ๆ คงคิดว่านางสาว ง. ไม่เป็นเพื่อนที่ดีของเขา นางสาว ง. จะเสียใจและอายมากทุกครั้งที่ตนพูดให้คนอื่นฟังแล้วไม่เข้าใจ จะไม่พอใจเพื่อน ๆ เมื่อเขาพูดถึงรูปร่าง หน้าตา หรือส่วนที่ทำให้ตนอาย นางสาว ง. ไม่มีเพื่อนที่ฟังและให้คำแนะนำแก่ตน เมื่อตนมีเรื่องไม่สบายใจหรือเรื่องที่ทำให้ตนกลุ้มใจ จะรู้สึกอึดอัดเมื่อต้องอยู่ร่วมกับคนหมู่มาก มักไม่แน่ใจว่าจะวางตัวอย่างไรจึงจะทำให้เพื่อนชอบ ไม่กล้าขอความช่วยเหลือจากเพื่อน นางสาว ง. มักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับเพื่อน แต่ก็ไม่รู้จะพูดอย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ รู้สึกอึดอัดใจในการกระทำของเพื่อนส่วนใหญ่ เช่นตนรู้สึกหนาวหุ รำคาญ จนอยากทุบตีเขาดัง ๆ เพราะเพื่อนคุยกันในห้องเรียน ทำให้ตนเรียนไม่รู้เรื่อง เมื่อมีการแข่งขันกับเพื่อนนางสาว ง. จะยอมแพ้ และตนไม่oyalลังคัมกับเพื่อน เพราะรู้สึกว่ามีปมด้อยทางการเงิน กับครู-อาจารย์ เวลาให้นางสาว ง. ไปทำอะไรหน้าชั้นเรียนหรือให้ลุกขึ้นตอบจะกลัวและกลุ้มใจมากจนใจเต้นแรง ตนรู้สึกไม่oyalเรียนเพราะอาจารย์ชอบด้อย่างไม่มีเหตุผลตนอยากตะคอกกลับไป แต่ไม่กล้า

7.4 แบบสอบถามการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน

จากแบบสอบถามการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน พบว่าด้านสัมพันธภาพกับด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนปานกลาง กล่าวคือ นางสาว ง. รู้สึกว่าตนเองขาดเพื่อนสนิทที่ไว้วางใจและปรึกษาได้ เพื่อน ๆ มักทำอะไรให้นางสาว ง. ไม่ถูกใจค่อนข้างบ่อย ตนรู้สึกมีความสุขและเป็นคนสนุกสนานเพื่ออยู่กัเพื่อนและจะเหงาเมื่อขาดเพื่อน นางสาว ง. เวลาไม่ชอบเพื่อนคนใดมักจะแกล้งหรือพูดประชดเพื่อนคนนั้นเสมอ ๆ เมื่อมีเรื่องขัดใจกับเพื่อนมักไม่ค่อยพูดปรับความเข้าใจกัน ส่วนมากนางสาว ง. จะรู้สึกไม่พอใจที่เพื่อน ๆ ชอบเอาของของตนไปใช้บางครั้งนางสาว ง. รู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานเห็นว่าตนไม่มีความสามารถในการทำงานกลุ่ม นางสาว ง. พยายามที่จะทำงานร่วมกับเพื่อน มากกว่าทำตามลำพังและเมื่อตนได้รับมอบหมายให้ทำงานจะทำอย่างเต็มความสามารถ

7.5 แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์

จากแบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์พบว่านางสาว ง. รู้สึกว่าบิดาไม่ค่อยจะให้ความรักกับตนเอง หรืออาจจะเป็นเพราะตนคิดไปเอง ถ้าบิดาของตนเพียงแต่สั่งอะไรไปแล้วต้องทำตามบิดาของนางสาว ง. ไม่ค่อยได้ใกล้ชิดกันมากเท่าไร จึงไม่ค่อยผูกพันกันมาก อยากให้มีความรู้สึกที่ดีให้แก่กัน มารดารู้สึกว่าห่างกันไม่ค่อยให้คำปรึกษากันตนคือจะรับฟังเท่านั้น เรื่องครอบครัวเมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวอื่นแล้ว ครอบครัวของนางสาว ง. อาจให้ความอบอุ่นกับลูกไม่เพียงพอ พวกที่ขำทำกับนางสาว ง. ยิ่งกับว่าไม่มีชีวิตจิตใจ ให้ทำอะไรก็ต้องทำโดยไม่ฟังเหตุผล ตนอยากจัดความกลัวในเรื่องการไม่กล้าแสดงออกให้บิดามารดา เห็นว่าตนก็สามารถทำในสิ่งที่บิดามารดาต้องการได้บางครั้งความกดดันก็บังคับให้ตนต้องทำในสิ่งที่ไม่อยากจะทำ นางสาว ง. จะทำทุกอย่างเพื่อให้ลืมความเจ็บปวดที่ผ่านมาและจะลืมมันไปให้หมดเคยทำผิดอย่างมากที่หนีออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อน และรู้สึกว่าเป็นความผิดใหญ่หลวงที่ตนได้หนีไปกรุงเทพฯ เพราะหาทางออกไม่ได้ นางสาว ง. รู้สึกอายมากที่เรียนไม่เก่งเหมือนบิดา เมื่อเคราะห์ร้ายประดังกันเข้ามา ตนจะเผชิญกับปัญหานั้นเอง และเมื่อต้องเปรียบเทียบกับคนอื่นตนอาจเป็นเด็กที่มีความกดดันสูงมาก จุดอ่อนของนางสาว ง. คือน้อยใจมากที่บิดาให้ความรักไม่เท่ากัน สิ่งที่ต้องการมากที่สุด คือ ความอบอุ่นระหว่างบิดามารดา พี่น้อง ครอบครัวที่มีแต่ความสุข บิดามารดาที่เข้าใจในตัวนางสาว ง. มากกว่านี้ ด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศคิดว่าผู้ชายส่วนมากเห็นแก่ตัว ไม่มีความรับผิดชอบ ขี้เหล้าเมายา เมื่อคิดถึงผู้หญิงทำไมต้องอ่อนหวาน นิ่มนวล แต่สำหรับนางสาว ง. ไม่อยากเป็นอย่างนั้นบางสังคมให้สิทธิเพศหญิงน้อยกว่าเพศชาย ทั้ง ๆ ที่เพศหญิงอ่อนแอกว่า ทำไมไม่เข้าใจ ในอนาคตไม่อยากให้ใครดูถูกมีอนาคตที่สดใส มีอาชีพมั่นคงและจะทำให้บิดามารดามีใจในตัวนางสาว ง. ให้ได้

7.6 แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

จากแบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง พบว่านางสาว ง. มีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองว่าอยากทำให้อนาคตหรือความฝันของตนประสบความสำเร็จ คนอื่นมักคิดว่านางสาว ง. มีความสุขในครอบครัว มีบิดามารดาที่เอาใจใส่ จุดมุ่งหมายในชีวิตคืออยากเรียนให้สูง นางสาว ง. รู้สึกไม่สบายใจเมื่อบิดามารดาไม่ฟังความคิดเห็นของตน รู้สึกกลัวเมื่อความผิดหวังเข้ามาสิ่งที่ทำให้นางสาว ง. กังวลมากที่สุดคือ การที่ผู้ใหญ่ไม่มีเหตุผล ไม่ยอมรับฟังเหตุผลของเด็ก นางสาว ง. พยายามอย่างเหลือเกินที่จะให้ทุกคนเข้าใจปัญหาของตน นอกจาก

นี้ นางสาว ง. ชอบคนที่จริงใจ มีเหตุผล เข้าใจนางสาว ง. ไม่ชอบคนที่ไม่มีเหตุผล ไม่เข้าใจ ถึงจิตใจคนอื่น คาดว่าอนาคตของตนเองอยากทำงานบริษัท ตำแหน่งบริหารบุคคล หรือบัญชี และ นางสาว ง. ไม่สามารถเป็นลูกที่ดีของบิดามารดาได้ และไม่สามารถเป็นตัวของตัวเองได้ เมื่อแข่งขันกับผู้อื่น นางสาว ง. มักจะแพ้ความพยายาม เมื่อถึงเวลาที่ต้องตัดสินใจบางครั้งก็ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่มีอะไรที่ทำให้นางสาว ง. โกรธมากไปกว่าการที่บิดามารดาไม่สนใจตน

7.7 แบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม

จากแบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม พบว่า นางสาว ง. มีการปรับตัวทางสังคมปานกลาง กล่าวคือ

ในด้านลักษณะทางร่างกายที่มีผลต่อการปรับตัว พบว่านางสาว ง. พิจารณาตนเองว่าตนเป็นคนไม่ว่องไวแต่ไม่ช้า เป็นคนที่มีลักษณะค่อนข้างผอม ค่อนข้างขาว ใบหน้าค่อนข้างขรุขระ รูปร่างค่อนข้างสูง ร่างกายไม่ค่อยสมส่วน ไม่แข็งแรงแต่ไม่อ่อนแอ นางสาว ง. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้ปานกลาง

ในด้านลักษณะทางอารมณ์ที่มีผลต่อการปรับตัว พบว่า นางสาว ง. พิจารณาตนเองว่าเป็นคนค่อนข้างใจร้อน มีความรู้สึกไม่เร็วไม่ช้า เคร้าและอารมณ์ดีพอกัน เป็นคนเกลียดง่าย ประหม่าง่าย ค่อนข้างกังวลและใจน้อย โชคดีและโชคร้ายพอกัน นางสาว ง. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้น้อย

ในด้านลักษณะทางสังคมที่มีผลต่อการปรับตัว พบว่านางสาว ง. พิจารณาตนเองว่าเป็นคนแสดงตัวและเก็บตัวเท่ากัน เข้ากับเพื่อนฝูงได้ ค่อนข้างง่าย บางทีตนก็เป็นคน บางทีก็ช้าบางทีก็คล่อง บางทีรู้สึกมีค่า บางทีก็ไม่มีค่า เคยจ้อเพื่อนและให้เพื่อนจ้อนอ ๆ กัน กับการแต่งกายได้รับคำชมและคำติชม ๆ กัน เป็นคนบางครั้งก็สรรเสริญบางครั้งก็อิจฉาชอบการอยู่คนเดียวเท่านั้น กับการพูดจาค่อนข้างไปทางกระด้าง ตามความจริงแล้วตนมักจะขัดสน เมื่อเห็นของแปลก ๆ ใหม่ ๆ มักชมด้วยติดด้วยทำงานค่อนข้างสะอาด นางสาว ง. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้ปานกลาง

ในด้านเชาวน์ปัญญาและความสามารถในการเรียน ที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม พบว่านางสาว ง. พิจารณาตนเองว่าเป็นคนที่มีสมองช้ากับการเรียนค่อนข้างอ่อน ความสามารถค่อนข้างน้อย เวลาเรียนค่อนข้างใจลอยในบางครั้ง ค่อนข้างลืมนง่าย นางสาว ง. มีความรู้สึกพอใจในลักษณะนี้น้อยที่สุด

8. แบบทดสอบ

จากแบบทดสอบปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบเชาว์ปัญญา แบบแมทริซีส (Progressive Matrices)

จากแบบทดสอบเชาว์ปัญญาแบบแมทริซีส พบว่านางสาว ง. มีผลการทดสอบได้คะแนนดิบ = 34 เทียบเป็น $1.0 = 96$ ซึ่งมีเชาว์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (Average)

จากผลการทดสอบดังกล่าว พบว่านางสาว ง. มีเชาว์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

8.2 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสทอลท์ (Bender Gestalt Test)

จากแบบทดสอบเบนเดอร์เกสทอลท์ พบว่านางสาว ง. มีความวิตกกังวล ข้างสงสัย ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ชอบใช้อารมณ์ต่อต้านสังคม อ่อนไหว

8.3 แบบทดสอบวาดภาพคน (Draw A Person Test)

จากแบบทดสอบวาดภาพคน พบว่านางสาว ง. ควบคุมความก้าวร้าว มีความวิตกกังวล ความรู้สึกมั่นใจในตนเองต่ำ ขัดแย้งในอดีตต่ออนาคต ต้องการพึ่งพา ย้ำคิดย้ำทำ หวาดระแวงต่อต้านเพศตรงข้าม รู้สึกท้อแท้ สังคมในความสัมพันธ์กับคนอื่นต้องการการบรรจุการควบคุมตนเองและความมีวุฒิภาวะ ต้องการปิดจากโลกภายนอก เก็บกด

8.4 แบบทดสอบวาดภาพครอบครัว (My Family Test) สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ดี แต่ละคนมีกิจกรรมไม่สัมพันธ์กัน ทุกคนอยู่กับตัวเอง

8.5 แบบทดสอบบ้าน ต้นไม้ คน (House-Tree-Person Test)

จากแบบทดสอบบ้าน ต้นไม้ คน พบว่านางสาว ง. ไม่มีความรู้สึกใกล้ชิดกับในครอบครัว มีความรู้สึกไม่อบอุ่น ไม่เหมาะสม บทพร่อง นยายามที่จะชดเชยความรู้สึกเหล่านี้เก็บตัวแยกตัว แต่พยายามมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น

การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล 8 เทคนิคดังกล่าววินิจฉัยได้ว่านางสาว ง. มีปัญหาการปรับตัว จากสาเหตุดังนี้

1. ปัญหาด้านครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ อดีตชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน แบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ ทำให้ทราบว่านางสาว ง. ถูกบิดาเลี้ยงดูแบบเข้มงวด บังคับ ส่วนมารดาไม่ได้ให้ความเอาใจใส่ที่เพียงพอ คือนางสาว ง. เวลามีปัญหาต้องการจะปรึกษาแต่มารดาไม่สนใจ บิดาเป็นคนใจร้อน เจ้าอารมณ์ ชอบใช้คำสั่ง นางสาว ง. จะไม่กล้าเข้าใกล้ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัวไม่ดี ดังนั้นนางสาว ง. จะมีลักษณะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การแสดงออกทางอารมณ์เป็นแบบเก็บกด แสดงออกได้บ้างเมื่อถูกกระตุ้น มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ลักษณะบุคลิกภาพดังกล่าวเป็นผลมาจากอบรมเลี้ยงดูที่เข้มงวดเกินไปของบิดามารดา ดังนั้นจึงทำให้เกิดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม ความตึงเครียดก็จะเกิดขึ้นกลายเป็นคนที่ไม่มีความสุขเพราะไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ โดยเฉพาะเมื่อนางสาว ง. อยู่ที่บ้าน มักจะเห็นข้อเปรียบเทียบของตนเองและนี้สาวได้รับความรักและเอาใจใส่จากบิดามารดามากกว่าตนเอง จนเกิดเป็นความรู้สึกว่าตนถูกลำเอียงไม่มีคนรักคนสนใจ เกิดอคติที่ไม่มีต่อบุคคลดังกล่าว คิดมาก กลุ้มใจ

2. ปัญหาในโรงเรียน

2.1 ปัญหาด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน

จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การทำสังคมมิติ แบบสอบถามวัดการปรับตัว อดีตชีวประวัติทำให้ทราบว่านางสาว ง. มีความคิดขัดแย้งกับเพื่อนร่วมกลุ่ม ต้องการเปลี่ยนกลุ่มใหม่ ซึ่งทำให้นางสาว ง. รู้สึกอึดอัดเนื่องจากในบางครั้งจะถูกพูดประชดประชัน ดุถูก แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะต้องเจอกันทุกวัน ขาดเพื่อนที่ไว้ใจได้ ทำให้ไม่อยากมาเรียน ไม่มีสิทธิในการเรียน

2.2 ปัญหาด้านการเรียน

จากการสัมภาษณ์ แบบสอบถามกรอกข้อมูลส่วนบุคคล การเยี่ยมบ้าน แบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ ต่างมีผลสอดคล้องกันว่านางสาว ง. มีปัญหาการเรียน เนื่องจากเป็นคนหัวขี้และขาดสมาธิในการเรียนถึงแม้จะตั้งใจเรียนแล้วก็ตาม

2.3 ปัญหาด้านสัมพันธภาพกับอาจารย์

จากการสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียน แบบ

สอบถามกรอกข้อมูลส่วนบุคคล อดีตชีวิตพบว่านางสาว ง. มักจะถูกอาจารย์มองในแง่ที่ไม่ดี เป็นเด็กมีปัญหา ทำให้นางสาว ง. ไม่อยากเข้าเรียนในวิชาที่อาจารย์ผู้นั้นสอน เกิดอคติที่ไม่ดี

ดังนั้นจากปัญหาทางครอบครัว ปัญหาทางโรงเรียนทำให้นางสาว ง. เกิดความไม่สบายใจ ขาดความสุข วิตกกังวล ไม่สามารถวางตัวในสังคมนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งทำให้นางสาว ง. มีปัญหาการปรับตัว

การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม

จากการวินิจฉัยถึงปัญหาของนางสาว ง. แล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการช่วยเหลือตามขั้นตอนที่เหมาะสม โดยติดต่อกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลอดจนตัวผู้ที่ทำการศึกษาเอง ได้ดำเนินการดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Theory) ของโรเจอร์ส (Rogers) โดยโรเจอร์สมีความเชื่อว่าบุคคลจะสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างอิสระ สามารถที่จะเลือกสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตให้กับตนเองได้ ถ้าบุคคลนำเอาความสามารถของตนออกมาใช้ร่วมกันอย่างเสรี ก็จะทำให้ตอบสนองความต้องการของสังคมได้ (คมเพชร ฉัตรศุภกุล, 2530 : 63) นอกจากนี้โรเจอร์สยังเชื่ออีกว่าการให้คำปรึกษาแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางเป็นกระบวนการที่ผู้รับคำปรึกษาได้รับการช่วยเหลือให้รู้จักช่วยตนเอง เพราะบุคคลเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหด้วยตนเอง การทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักเข้าใจและยอมรับตัวเอง พร้อมทั้งมีการพัฒนาปรับปรุงตนเองนั้นจะทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เพื่อว่าผู้รับคำปรึกษาจะได้ก้าวไปข้างหน้าตามศักยภาพของตน

นอกจากนี้เทคนิคในการให้คำปรึกษาที่ใช้ เช่น การยอมรับ (Acceptance) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling) การเงียบและการฟัง (Silence and listening) การตั้งคำถาม (Questioning) เป็นต้น การใช้วิธีการดังกล่าว ปรากฏว่านางสาว ง. เข้าใจและยอมรับสภาพของตนเอง สามารถหยั่งรู้ตนเองได้มากขึ้น รู้จักแก้ไขปัญหด้วยตนเอง

1.2 ชี้แนะแนวทางวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การสร้างสมาธิในการเรียนและการอ่านหนังสือ การจัดตารางในการเรียน รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่นางสาว ง. ไม่เข้าใจ

1.3 ให้ความสนใจและเอาใจใส่นางสาว ง. อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นางสาว ง. มีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย มีกำลังใจ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้น

2. การให้ความช่วยเหลือโดยทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำการประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์แนะแนว เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ ให้กำลังใจ และความเข้าใจในพฤติกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อให้นางสาว ง. เกิดความรู้สึกปลอดภัย และช่วยกันแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นางสาว ง. มีการปรับตัวที่ดีขึ้น

2.2 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับบิดามารดา เพื่อให้เข้าใจในตัวของนางสาว ง. มากขึ้น และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหานางสาว ง.

การนำเสนอผล

เนื่องจากปัญหานางสาว ง. เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากความไม่สบายใจ ความวิตกกังวล ความกดดันจากสิ่งแวดล้อมทั้งทางครอบครัวและโรงเรียนทำให้มีปัญหการปรับตัว ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวยังไม่รุนแรงมากนัก หากนางสาว ง. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริงก็จะสามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้นางสาว ง. ยังอยู่ในวัยที่สามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้นางสาว ง. ยังอยู่ในวัยที่สามารถแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ และให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือ รวมทั้งยังให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือหรือแก้ไขเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า การนำเสนอผลอยู่ในเกณฑ์ดี

การติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ พบว่านางสาว ง. ได้พยายามปรับปรุงตนเองดีขึ้น ปัญหาการปรับตัวลดลง ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องติดตามผลต่อไปตลอดเวลาที่นางสาว ง. ยังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาแห่งนี้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้รับการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

นางสาว ง. ควรยอมรับสภาพของตนเองเข้าใจตนเองและสถานที่เกิดขึ้นกับตนเอง กล่าวคือ มีทัศนคติที่ดีต่อบิดามารดา ครู-อาจารย์ เพื่อนรู้จักวางตัวและควบคุมตนเองในการคบเพื่อน หากทำได้ก็จะช่วยให้ปัญหาต่าง ๆ ลดลง มีความมั่นใจในการที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ปัญหาในการปรับตัวก็จะลดลง

2. ผู้เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 บิดามารดาควรตระหนักถึงการอบรมเลี้ยงดู การรู้จักดูแลเอาใจใส่ด้วยความรักความเข้าใจ เพราะความสัมพันธ์ที่อบอุ่นอันเกิดจากครอบครัวจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ปลอดภัย มีความมั่นใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเชื่อมั่น ซึ่งกรณีของนางสาว ง. เป็นตัวอย่างให้เห็นว่าการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด บังคับ ขาดเหตุผล มากเกินไปก่อให้เกิดปัญหาได้อย่างไร จึงควรให้นางสาว ง. ได้รู้จักมีโอกาสตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยบิดามารดาเป็นเพียงผู้คอยให้คำปรึกษา และช่วยเหลือในปัญหาที่นางสาว ง. ไม่สามารถแก้ไขด้วยตนเองได้

2.2 อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา

อาจารย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว ควรให้ความเอาใจใส่ให้เหตุผลในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ไม่ควรมีอคติกับเด็ก หรือมองแต่พฤติกรรมที่ไม่ดีของเด็กเท่านั้น ซึ่งจะทำให้นางสาว ง. เกิดความรู้สึกที่ปลอดภัยมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น สำหรับอาจารย์ประจำชั้น ควรซักถามปัญหาหรือให้ความเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน ให้กำลังใจเมื่อนางสาว ง. มีการปรับตัวที่ดีขึ้น

3. ผู้ศึกษาต่อไป มีข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้ที่ศึกษาต่อไป ควรจะต้องสร้างความสัมพันธ์ ความเป็นกันเอง การยอมรับและเข้าใจนางสาว ง. โดยแสดงความรัก ความเอาใจใส่ด้วยความจริงใจ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับการศึกษาศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล่าวที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมาซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนา และช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องต่อไป

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ จำนวน 4 คน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2537 จำนวน 7 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2537 จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การเยี่ยมบ้าน
4. อัตตชีวประวัติ
5. บันทึกประจำวัน
6. สังคมมิติ

7. แบบสอบถามและแบบสำรวจ

- 7.1 แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"
- 7.2 แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล
- 7.3 แบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียน
- 7.4 แบบสอบถามวัดการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน
- 7.5 แบบสอบถามปลายเปิดแบบเติมประโยคให้สมบูรณ์
- 7.6 แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง
- 7.7 แบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม

8. แบบทดสอบ

- 8.1 แบบทดสอบเชาว์ปัญญา ได้แก่ Progressive Matrices
- 8.2 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ ได้แก่
 - 8.2.1 Bender Gestalt Test
 - 8.2.2 Draw A Person Test
 - 8.2.3 My Family Test
 - 8.2.4 House-Tree-Person

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ราย เป็นรายกรณีโดยใช้กระบวนการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี 7 ขั้นตอนดังนี้คือ

- 1.1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
- 1.2 รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.3 วินิจฉัย
- 1.4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
- 1.5 ทำนายผล
- 1.6 ติดตามผล

1.7 สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

1. กรณีศึกษาของ นางสาว ก.

1.1 ประวัติ

นางสาว ก. เป็นบุตรคนแรกในจำนวน 2 คน ของครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง บิดารับราชการตำรวจ เป็นคนเฉย เยียบ ไม่ค่อยพูดคุยกับใคร มารดารับราชการครู เป็นคนชอบบ่น บางครั้งเป็นคนสนุกสนาน เวลามีปัญหาอะไรจะมาเล่าให้นางสาว ก. ฟังอยู่เสมอ นางสาว ก. เข้าเรียนชั้นอนุบาลเมื่ออายุ 4 ปี ที่โรงเรียนบ้านเพนียด จ.ลพบุรี ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้าน แล้วศึกษาต่อระดับมัธยมต้นที่โรงเรียนโคกสำโรง จนกระทั่งจบชั้น ม.3 ซึ่งช่วงที่เรียนมีปัญหามากจนเกือบเรียนไม่จบ พอมัธยมปลายมารดาจึงให้ย้ายมาเรียนในตัวจังหวัด ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชน คือโรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ปัจจุบันอายุ 15 ปี เป็นคนที่มีสุขภาพดี รูปร่างค่อนข้างผอม ผอมตรงยาวระดับคาง ผมนั้นกลาง ทำท่างไม่ค่อยแจ่มใส จะรำเริงเมื่ออยู่ในกลุ่มของคนเท่านั้น พูดจาหยาบเป็นบางครั้ง นิ่งเหม่อลอย วิตกกังวล ใจน้อย แสงนอน มนุษย์สัมพันธ์ไม่ดี อารมณ์ไม่มั่นคง อ่อนแอ ขี้เขลา ต้องการอิสระภาพ มีความทะเยอทะยานในตัวเอง มีลักษณะก้าวร้าว มีทัศนคติที่ไม่ดีกับบิดามารดาว่าไม่ให้ความเอาใจใส่ ไม่เข้าใจตน เชื้อบ้าน ไม่อยากอยู่บ้าน ไม่ชอบอยู่ในกฎระเบียบ รู้สึกว่าตัวเองไม่ดี ทำให้มารดาเสียใจเรียนไม่เก่ง ความต้องการในขณะนี้คือเรียนให้จบ และเรียนต่อให้ได้ปริญญา ทำงานทำเพื่อเอาเงินมาใช้หนี้แทนมารดา มองสังคมปัจจุบันว่ามีแต่คนเห็นแก่ตัว ในขณะนี้พยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ลืมสิ่งที่ไม่ดีในชีวิต

1.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่านางสาว ก. มีปัญหาในเรื่องขาดความเข้าใจ และเอาใจใส่จากบิดามารดา ขาดความอบอุ่น ทะเลาะกับบุคคลในครอบครัว ทำให้เกิดความรู้สึกน้อยหน้ากับชีวิตตนเอง ท้อแท้ คิดจะหนีออกจากบ้าน เชื่อการอยู่ที่บ้าน ชอบเก็บตัว นอกจากนี้นางสาว ก. ยังมีปัญหาที่โรงเรียนเกี่ยวกับการเรียนที่ตนเรียนไม่เก่ง ต้องสอบซ่อมหลายวิชา ปัญหา

กับครู-อาจารย์ ที่นางสาว ก. มักถูกตำหนิ ถูกทำโทษอย่างไม่มีเหตุผล จนทำให้นางสาว ก. มีอคติกับครู-อาจารย์ ไม่ให้ความร่วมมือและไม่เคารพอาจารย์ กับเพื่อนเมื่อนางสาว ก. ไม่ชอบใครมักจะพูดประชดประชัน หรือดุดะคอก จนทำให้มีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อนในห้องหลายครั้ง จากปัญหาเหล่านี้จึงทำให้นางสาว ก. เกิดความไม่สบายใจวิตกกังวลและมีความทุกข์ และเกิดความเครียดความกดดันทางอารมณ์ ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้

1.3 การช่วยเหลือ

ความช่วยเหลือที่ให้แก่ นางสาว ก. คือ การให้คำปรึกษาจากนั้นยังให้คำแนะนำแก้ปัญหา มารดา และขอความร่วมมือในการช่วยดูแลให้กำลังใจแก่นางสาว ก. ต่อไป

1.4 สรุปและการติดตามผล

หลังจากให้คำปรึกษา นางสาว ก. มีความเข้าใจในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และมีการยอมรับตนเองและผู้อื่นมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อบิดามารดา ครู-อาจารย์ และเพื่อนดีขึ้น สุขภาพจิตดีขึ้น การปรับตัวดีขึ้น สามารถกล้าเผชิญปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเหมาะสม

2. กรณีศึกษาของนางสาว ข.

2.1 ประวัติ

นางสาว ข. เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวน 4 คน ของครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง บิดาทำงานที่บริษัท เป็นคนดูแลเจ้าอารมณ์ มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง มักลงโทษลูกด้วยวิธีการที่รุนแรง มารดามีอาชีพค้าขาย เป็นคนใจดี เฉย ๆ นางสาว ข. จะสนิทกับมารดามาก แต่เวลามีปัญหาอะไรจะไม่อยากปรึกษามารดา เพราะกลัวมารดาไม่สบายใจ มักจะเก็บปัญหาไว้คนเดียว นางสาว ข. เข้าเรียนชั้นอนุบาล เมื่ออายุ 4 ปี ที่โรงเรียนคำยนารายณ์ พอขึ้นประถมย้ายโรงเรียนมาที่โรงเรียนเมืองใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนในจังหวัดลพบุรีเช่นเดียวกัน แต่พอขึ้นชั้น ม.1 ต้องย้ายไปอยู่โรงเรียนลาซาล จังหวัดจันทบุรี เพราะย้ายตามบิดา แต่พอจะขึ้น ม.2 ก็ต้องกลับมาที่ลพบุรีอีก ศึกษาที่โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ มีผลการเรียนไม่ดีเท่าที่ควรสุขภาพแข็งแรง รูปร่างค่อนข้างเล็ก ผอมตรงยาวระดับคาง ผมแสดกลาง นุดจาหยาบ เป็นบางครั้ง เสียงดังฟังชัด ไม่อดทน มีลักษณะก้าวร้าว ตลก ต้องการอิสระภาพ มีทัศนคติต่อ

บิดาเป็นผู้ที่ใช้อำนาจ ไม่ฟังเหตุผล มีความรู้สึกขัดแย้งเรื่องเพศ มีความเศร้า อ่อนไหว หักคั่น คิดต่อบิดา-อาจารย์ และเพื่อนบางคนไม่ดี ความต้องการในขณะนี้คืออยากเรียนให้จบแล้วทำงาน มองสังคมปัจจุบันนี้ว่ามีคนเห็นแก่ตัวมาก สิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือความเข้าใจของบิดา ต่อความรู้สึกของนางสาว ข.

2.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า นางสาว ข. มีปัญหาในเรื่องการถูกรังแกและล่วงละเมิดทางเพศจากบิดาที่เข้มงวด สร้างความคาดหวังในตัวนางสาว ข. มากเกินไป จนเด็กรู้สึกขาดอิสระภาพ ไม่มีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้จะขัดขวางวุฒิภาวะและการเจริญเติบโตทางอารมณ์ ความคิดของเด็ก จะทำให้เด็กรู้สึกอึดอัด เบื่อหน่ายไม่อยากกลับบ้าน ไม่มีความสุขเมื่ออยู่บ้าน นอกจากนี้นางสาว ข. ยังมีปัญหาที่โรงเรียนกับครู-อาจารย์ โดยนางสาว ข. จะมีอคติที่ไม่ดีเลย คิดว่าครูที่โรงเรียนใจร้าย กับเพื่อนไม่เข้าใจกัน ขอบเขต จากปัญหาเหล่านี้จึงทำให้นางสาว ข. ไม่สบายใจ เครียด บางครั้งมักจะแยกตัวเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้

2.3 การช่วยเหลือ

ความช่วยเหลือที่ให้แก่ นางสาว ข. คือการให้คำปรึกษาจากนอกนั้นยังให้คำแนะนำกับบิดามารดา และขอความร่วมมือในการช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่นางสาว ข. ต่อไป

2.4 สรุปและการติดตามผล

หลังจากการให้คำปรึกษา นางสาว ข. มีความเข้าใจในปัญหา และยอมรับสิ่งที่เกิดได้ดีขึ้น มีทัศนคติต่อบิดา ครู-อาจารย์ และเพื่อนดีขึ้น สุขภาพจิตดีขึ้น การปรับตัวดีขึ้น สามารถกล้าเผชิญปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเหมาะสม

3. กรณีศึกษาของนางสาว ค.

3.1 ประวัติ

นางสาว ค. เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวน 3 คน ของครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจน บิดาเป็นคนเงี้ยบ เกียกถ เจ้าระเบียบ มีอาชีพรับจ้าง มารดาเป็นคนชอบพูด ชอบบ่น ค่ำเก่ง มีอาชีพขายของ นางสาว ค. เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนเทศบาลบ้านท่า

หิน อ.เมือง จ.ลพบุรี เมื่ออายุ 7 ปี ขณะนี้อายุ 16 ปี เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวินิตศึกษา จ.ลพบุรี การเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี มีสุขภาพค่อนข้างดี รูปร่างไม่อ้วนไม่ผอม ผิวค่อนข้างคล้ำ ผมหยักศกแกกลาง พุดจาค่อนข้างสูงphan มีความรับผิดชอบ วิตกกังวล ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เก็บกด ท้อแท้ คิดมาก มีความรู้สึกว้าวนขาดความอบอุ่น ขาดคนเข้าใจ และเอาใจใส่จากครอบครัว มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลในครอบครัว และลงโทษอย่างรุนแรง ขาดอิสรภาพ กับเพื่อนที่โรงเรียนจะมีเรื่องไม่สบายใจ รวมทั้งการเรียนก็ยังไม่ได้ดีตามที่หวังไว้ ความต้องการในขณะนี้คือเรียนให้จบ มองสังคมปัจจุบันว่าเป็นสังคมที่ไม่ดี มีแต่ความวุ่นวาย สิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือ เรียนหนังสือให้เก่ง ๆ มีงานทำที่ดี

3.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า นางสาว ค. มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งนางสาว ค. มีความรู้สึกขาดความอบอุ่น ไม่มีใครสนใจและเข้าใจตน ขาดที่พึ่ง ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี ประกอบกับปัญหาที่โรงเรียน นางสาว ค. มีความคาดหวังในผลการเรียนที่ค่อนข้างสูง แต่ตนไม่สามารถทำตามที่ได้ กับเพื่อนในกลุ่มของนางสาว ค. ที่เคยสนิทก็มักมีเรื่องขัดแย้งอยู่เสมอ ปัญหาที่ขัดแย้งกัน เช่น เรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ การหนีเรียน ทำให้ตนถูกครู-อาจารย์ตำหนิ จากปัญหาดังกล่าว จึงทำให้นางสาว ค. เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลในครอบครัว ครู-อาจารย์ และเพื่อน เกิดความไม่สบายใจ ท้อแท้ เบื่อหน่ายกับชีวิต ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข

3.3 การช่วยเหลือ

ความช่วยเหลือที่ให้แก่ นางสาว ค. คือการให้คำปรึกษา นอกจากนั้นยังให้คำแนะนำกับบิดามารดาและขอความร่วมมือในการช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ นางสาว ค. ต่อไป

3.4 สรุปและการติดตามผล

หลังจากการให้คำปรึกษา นางสาว ค. มีความเข้าใจสภาพของชีวิตและเข้าใจในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น มีความเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลในครอบครัว ครู-อาจารย์และเพื่อนดีขึ้น การปรับตัวดีขึ้น สามารถใช้ชีวิตและกล้าเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

4. กรณีศึกษาของ นางสาว ง.

4.1 ประวัติ

นางสาว ง. เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวน 3 คน ของครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจน บิดารับราชการบำนาญ เป็นคนดู เอาแต่ใจตนเอง ชอบใช้อำนาจ ชอบออกคำสั่งกับทุกคน และมักจะลงโทษนางสาว ง. อยู่เสมอเมื่อเวลานางสาว ง. ทำอะไรให้ขัดใจ มารดาเป็นคนเฉย ๆ อะไรก็ได้ นางสาว ง. เข้าเรียนชั้นอนุบาลเมื่ออายุ 5 ปี ที่โรงเรียนใกล้บ้าน แล้วศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนดงตาลวิทยา มัธยมศึกษาที่โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ปัจจุบันอายุ 17 ปี 6 เดือน เป็นคนที่มีสุขภาพไม่ดี เคยเจ็บป่วยและประสบอุบัติเหตุ รูปร่างค่อนข้างผอม ผอมขอยค่อนข้างสั้น แลกก้าง ท่าทางเงิบขริม ไม่ค่อยแจ่มใส นุดค่อนข้างช้า นุดไม่ค่อยเต็มเสียง ชอบนั่งเหม่อลอย มีความวิตกกังวล ควบคุมความก้าวร้าว ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง หวาดระแวง มีความรู้สึกท้อแท้ เกียจคร้าน เรียนไม่เก่ง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดามารดาว่ารักลูกลำเอียง ไม่เข้าใจตน ไม่มีใครต้องการตน ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ไม่อยากอยู่บ้าน เบื่อบ้าน มีอคติกับครู-อาจารย์บางคน เพราะปากจัด ชอบด่าว่านักเรียนอย่างไม่มีเหตุผล ความต้องการในขณะนี้คือเรียนให้จบปริญญา จากนั้นก็ได้ทำงานตามที่ตนต้องการ มองสังคมปัจจุบันว่าชอบเอาเปรียบผู้หญิง สิทธิผู้หญิงมีน้อยไม่มีความยุติธรรมสำหรับผู้หญิง ในขณะนั้นพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ลืมความเจ็บปวดทุกอย่างที่ผ่านมา

4.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า นางสาว ง. มีปัญหาเรื่องครอบครัวเนื่องจากนางสาว ง. ถูกเลี้ยงดูแบบเข้มงวด บังคับมากจนเกินไป โดยเฉพาะนางสาว ง. มีความรู้สึกขาดอิสระภาพทั้งในด้านความคิด และการกระทำของตนเอง มีความรู้สึกน้อยใจที่บิดามารดาไม่ค่อยรักตน เท่ากับพี่น้องคนอื่น นางสาว ง. มักจะถูกดุด่าว่ากล่าวอยู่เสมอ ทำให้นางสาว ง. ไม่มีความสุข ซึมเหม่อลอยอยู่เสมอ ไม่อยากกลับบ้าน เบื่อท้อแท้ชีวิตของตนเอง นอกจากนั้นนางสาว ง. ยังมีปัญหาที่โรงเรียน คือ นางสาว ก. เป็นคนเรียนไม่เก่ง การเรียนจึงอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี ประกอบกับมีทัศนคติที่ไม่ดีกับครู-อาจารย์บางคน กับเพื่อนบางคนมีความรู้สึกที่ไม่ค่อยดีไม่เข้าใจกันซึ่งทำให้นางสาว ง. มักจะแยกตัวออกจากกลุ่มอยู่เสมอ ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้

4.3 การช่วยเหลือ

ความช่วยเหลือที่ให้แก่นางสาว ง. คือการให้คำปรึกษาจากนั้นยังให้คำแนะนำกับบิดามารดา และขอความร่วมมือในการช่วยดูแลและให้กำลังใจแก่นางสาว ง. ต่อไป

4.4 สรุปและการติดตามผล

หลังจากการให้คำปรึกษา นางสาว ง. มีความเข้าใจในสภาพปัญหาและสภาพชีวิตของตนเอง ยอมรับตนเองและผู้อื่นมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อสมาชิกในครอบครัว ครู-อาจารย์ และเพื่อนดีขึ้นการปรับตัวดีขึ้น สามารถใช้ชีวิตและกล้าเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

จากการวินิจฉัยว่าผู้รับการศึกษาทั้ง 4 ราย มีปัญหาการปรับตัว ซึ่งผลจากการศึกษารายกรณีพอจะสรุปสาเหตุได้ดังนี้

จากการศึกษาพบว่าสาเหตุของปัญหาการปรับตัวเกิดเมื่อบุคคลนั้นเกิดความไม่สบายใจ ความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และความเครียดซึ่งเกิดจากการที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตนได้ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปสรรคที่เนื่องมาจากตัวเอง ผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อม มาสโลว์ (Maslow) ได้จัดลำดับความต้องการของบุคคลไว้ 5 ชั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย
2. ความต้องการความปลอดภัย
3. ต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ เช่น ต้องการความรัก ความอบอุ่น มีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ
4. ต้องการได้รับการยกย่องนับถือ เช่น ต้องการชื่อเสียง เกียรติยศ การยอมรับนับถือตนเอง และการยอมรับจากสังคม
5. ต้องการสัจจะแห่งตน คือ ต้องการเข้าใจในตนเองอย่างถ่องแท้ เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต

นอกจากนี้ปัญหาการปรับตัวที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้องก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการปรับตัวของเด็กเป็นอย่างยิ่ง

1. ลักษณะการเลี้ยงดูบุตรที่ไม่ถูกต้อง

วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อสุขภาพจิต หรือแนวความคิดของเด็กได้ ซึ่งอาจแบ่งวิธีการเลี้ยงดูบุตรได้ 3 แบบ (เจนทร์ฉาย พัทธกษศิริกุล, 2532:24, อ้างอิงมาจาก Hamachek, 1978:159) ดังนี้

1.1 แบบใช้อำนาจบังคับหรือควบคุมดูแลมากเกินไป พ่อแม่ประเภทนี้จะยึดมั่นในกฎระเบียบต่าง ๆ มาก และจะบังคับควบคุมให้เด็กปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนก็จะลงโทษโดยไม่รับฟังเหตุผล จะยึดมั่นในความคิดของตนเอง เด็กต้องเชื่อฟัง หรือพ่อแม่ที่ควบคุมดูแลเอาใจใส่ปกป้องมากเกินไป จนทำให้เด็กรู้สึกว่าขาดอิสระ ขาดความเป็นตัวของตัวเอง

1.2 แบบมีเหตุผล ให้ความอบอุ่น จะเป็นพ่อแม่ที่มีเหตุผล เอาใจใส่ต่อลูก ใช้อำนาจตามบทบาทของตนอย่างเหมาะสมโดยเน้นการให้รางวัลมากกว่าการลงโทษมีความยืดหยุ่น เพื่อให้เด็กรู้สึกว่ามิอิสระ รู้สึกมั่นคงและปลอดภัย

1.3 แบบปล่อยปละละเลย จะเป็นพ่อแม่ที่ไม่บังคับไม่ก้าวร้าว ยอมรับการกระทำของเด็กเกือบทุกอย่างเด็กจะสามารถจะแสดงความคิดเห็นต่อการตัดสินใจ สามารถกำหนดกิจกรรมของตนเองได้ โดยที่พ่อแม่ไม่ได้สนับสนุนให้เด็กประพฤติตนตามมาตรฐานของสังคมภายนอก พ่อแม่จึงมักจะไม่มีความเห็นขัดแย้งกับเด็ก

จะเห็นได้ว่า วิธีการเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจบังคับหรือควบคุมดูแลมากเกินไป และแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเองไม่มั่นใจในตนเอง มีความรู้สึกว่าขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดคนเข้าใจ มีความเครียด ไม่มีความสุข วิตกกังวล ท้อแท้ เกิดความไม่สบายใจ ไม่สามารถที่จะเผชิญสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม ผู้รับการศึกษาทั้ง 4 ราย ปฏิบัติดังนี้

1. ให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นหลัก

(Person - Centered Theory) ของรอเจอร์ส (Rogers) ซึ่งใช้กับผู้มารับการศึกษาทั้ง 4 ราย

2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) ประกอบด้วยผู้วิจัย อาจารย์แนะแนวอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ฝ่ายปกครอง เพื่อหาทางช่วยเหลือป้องกัน และส่งเสริมให้ผู้รับการศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริง

3. ชี้แนะแนวทางวิธีการเรียนที่ถูกต้อง เพื่อช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัย ผู้รับคำปรึกษาและผู้ปกครอง

4. ติดตามผลโดยการเขียนจดหมาย โทรศัพท์ เยี่ยมบ้านในแต่ละราย

การทำนายผล

จากการศึกษารายกรณีทั้ง 4 ราย พบว่าการทำนายผลอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้ เนื่องจากผู้รับการศึกษายังอยู่ในวัยที่สามารถแก้ไขปรับปรุง เปลี่ยนแปลงได้ และให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือหรือแก้ไขเป็นอย่างดีนอกจากนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นได้แก่อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ฝ่ายปกครอง และผู้ปกครอง ยินดีให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการปรับปรุงเป็นอย่างดี

การติดตามผล

จากการติดตามผลเป็นระยะ ๆ ตลอดเวลาของการศึกษา พบว่าผู้รับการศึกษามีการพัฒนาขึ้น มีความมั่นใจในอนาคต มีความสุข สุขภาพจิตดี มีการปรับตัวที่ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้รับการศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

สำหรับข้อเสนอแนะในที่นี้ ผู้วิจัยขอกล่าวถึงผู้เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 ผู้รับการศึกษา

1.1.1 ควรยอมรับสภาพของตนเองและเข้าใจตนเอง กล่าวคือต้องยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในขณะนี้ พิจารณาตนเองและสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง

1.1.2 ควรรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง แสดงอารมณ์ออกมาอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์

1.1.3 ควรฝึกทักษะการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นไปในทางสร้างสรรค์

1.1.4 ควรรู้จักเปิดรับประสบการณ์ โดยพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวางในหลายแง่มุม

1.1.5 ควรสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง ลดความท้อถอย มีกำลังใจต่อสู้ชีวิตและพร้อมที่จะเลือกดำเนินการกับชีวิตของตนเอง

1.1.6 ควรยอมรับสภาพแวดล้อมและปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งด้านส่วนตัว การเรียน และการทำงาน

1.2 บิดามารดาหรือผู้ปกครอง

บิดามารดาควรตระหนักถึงการอบรมเลี้ยงดู เพราะครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้เด็กปรับตัวได้อย่างมีความสุขในสังคม มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็กตั้งแต่เกิดจนเป็นผู้ใหญ่ เด็กที่มีความสัมพันธ์กับบิดามารดาดี มักจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม การให้ความรักจะต้องอยู่ในขอบเขตของความพอดี ซึ่งในกรณีของผู้รับการศึกษาทั้ง 4 ราย เป็นตัวอย่างให้เห็นว่าการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดนั้น ก่อให้เกิดปัญหาได้อย่างไร ดังนั้นบิดามารดาจึงต้องเข้าใจความรู้สึกของบุตรยอมรับบุตรอย่างไม่มีเงื่อนไข ให้การสนับสนุนช่วยเหลือทั้งในด้านส่วนตัว และด้านการเรียน ให้การตอบสนองทางด้านจิตใจ เป็นการช่วยเหลือบุตรสร้างกำลังใจในชีวิตให้กับตนเอง

1.3 อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา และอาจารย์ฝ่ายปกครอง

อาจารย์ที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ควรให้ความสนใจติดตามและเอาใจใส่ผู้รับการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ให้กำลังใจและชี้แนะในสิ่งที่ค้างคา ให้ผู้รับการศึกษาเกิดความรู้สึกว่าครู-อาจารย์รัก ห่วงดี และห่วงใยในตัวศิษย์ จะทำให้ผู้รับการศึกษาเกิดความไว้วางใจมาขอรับคำปรึกษามากขึ้น เป็นการช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องต่อไป

1.4 ผู้ที่จะศึกษาต่อไป

ผู้ที่จะศึกษาต่อไป ควรจะต้องสร้างสัมพันธภาพ ความเป็นกันเอง ยอมรับ และเข้าใจในตัวผู้รับการศึกษา โดยแสดงความรักความเอาใจใส่สนใจ และห่วงใยผู้รับการศึกษา อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับการศึกษาศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล่าวที่ระบายความรู้สึก ที่แท้จริงออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลือโดยการปรับพฤติกรรมได้อย่าง ถูกต้องต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ต่างเพศกันเพื่อ จะได้เปรียบเทียบวิธีการแก้ไข

2.2 ควรทำการศึกษารายกรณี เพื่อศึกษานวัตกรรมที่เน้นปัญหาอื่น ๆ เช่น การ หินเรียน ปัญหาชู้สาว ความเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นต้น

2.3 การศึกษารายกรณี ควรพยายามเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกันให้ มากที่สุด

2.4 การศึกษารายกรณี ควรศึกษาต่อเนื่องเป็นเวลานานเพื่อให้เข้าใจสาเหตุของ พฤติกรรมของบุคคลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะเป็นแนวทางที่จะช่วยเหลือได้ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. การศึกษาศิลปะเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- _____. สุขภาพจิตในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาเมฆราษฎร์วิทยาลัย, 2524.
- กันยา สุวรรณแสง. การพัฒนาคุณภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533.
- กุลวรรณ วิทยาวงศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- _____. ทฤษฎีการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- จงบกล หงส์พันธ์. ผลของการให้คำปรึกษาแบบโรเจอร์สที่มีต่อการปรับตัวในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร เมืองพญาจังหวัดชลบุรี. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534, อัดสำเนา.
- จำเนียร ช่างโชติ และนวลศิริ เปาโรหิตย์. เทคนิคการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. เด็กและวิกฤตการณ์ในครอบครัว. เชียงใหม่ : ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2529.
- ชีรวุฒิ นิลเนตร. สภาพเชิงจิต-สังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินทิเนียนท์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- ดวงมัลย์ เร็กสำราญ "ความสนใจของวัยรุ่นต่อปัญหาสุขภาพจิต," สุขภาพจิตศึกษา. โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2520.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิก. ความล้มพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิต และจริยธรรมนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

ดารณี ประคองศิลป์. การศึกษาการปรับตัวของนักเรียนแพทย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาณิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

เดโช สวานานท์. ปทานุกรมจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2512.

ทวี ท่อแก้ว และอภรณ ลินภิบาล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2517.

ทองเรียน อมรัชกุล. เทคนิคเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2524.

ธีระ มุลธิษะ. ผลการให้คำปรึกษาแบบโรเจอร์สที่มีต่อการพัฒนาอัตมโนคติด้านการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ธีระ ชัยยุทธธรรยง. ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

ธีระวุฒิ ประทุมทรัพย์. การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2520.

นันทิกา แยมสรवल. การศึกษาเฉพาะกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.

นิภา นิธยาณ. การปรับตัวและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. นรินทร์เฮาส์, 2530.

นิยม ภูมิ. ครอบครัวสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. (ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

- นิ่มนวล อันทะชัย. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับการปรับตัว ด้านสัมพันธภาพ กับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาหญิง โรงเรียนมัธยมศึกษาชาย และโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา จังหวัดอุดรธานี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- บุญศรี จิงษาเจริญเลิศ. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- ประคอง ประสิทธิ์พร. ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัว. ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- ปราณี รามสุต. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพ : รุ่งวัฒนา, 2528.
- ผ่องพรรณ เกิดนิทกัษ์. สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพ : โรงพิมพ์นิตยสารการพิมพ์, 2530.
- พนม ลีมาอารีย์. การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ม.บ.ป.
- พยอม วงศ์สารศรี. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2526.
- พยอม วงษ์นรา. ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนสวัสดิวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- พวงสร้อย วรกุล. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสงขลา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

- พเยาว์ พูลเจริญ. การเปรียบเทียบการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลที่มีต่อการปรับตัวของนักเรียนพยาบาลโรงพยาบาลรามธิบดี. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- มาลินี อยู่โพธิ์. การทดลองการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- ยุวดี ดวงจินดา. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวด้านสัมพันธภาพในครอบครัวของผู้สูงอายุในศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 24 กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- เยาวนาฏ ผลิตนนท์เกียรติ. สุขภาพจิต 14 เด็กไทยวันหนึ่ง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.
- โยธิน คันสนยุท และคนอื่น ๆ. จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2533.
- รัตนา ยัญทิพย์. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- รุ่งทิพย์ ยอดประคู้. การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมก่อวุ่นในชั้นเรียน โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2530.
- วนิดา แดงสุภา. "การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี," วารสารแนว. 26-27: เมษายน-พฤษภาคม 2518.
- วรารัตน์ ประสิทธิ์ธัญกิจ. การศึกษาการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนกัมพูชาจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

วัชรารักษ์ อภิวัชรางกูร. การศึกษารายกรณีของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสุราษฎร์ธานี ที่มีแนวโน้มกระทำอัตวินิบาตกรรม. ปรินทิเนียนันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

วัชรีย์ ชุระคำ. จิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2524.

วันดี ระเจริญ. บุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยรำไพพรรณี, 2531.

วัฒนา พัชรวานิช. หลักการแนะแนว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2531.

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสมัยย์ ชีรดากร. จิตวิทยาการศึกษา. นนทบุรี : โรงพิมพ์ สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์, 2522.

สะอาด กันทรวิรัตน์. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่มีต่อ ความวิตกกังวลในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนิพนธ์โลกนิเทศศาสตร์ จังหวัดนิพนธ์โลก. ปรินทิเนียนันท์ กศ. ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนานานิช, 2529.

สุภาพรณ โคตรจรัส. ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

_____. การศึกษาเฉพาะรายกรณีและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

อนันต์ อนันตรังสี. หลักการแนะแนว. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, 2514.

อภิวันท์ วงศ์ข้าหลวง. ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

อัมพร โอตระกูล. "ศึกษาสุขภาพจิตผู้รับบริการศูนย์สุขภาพจิต." วารสารจิตวิทยาคลินิก 9 : 144-155 ; สิงหาคม 2525.

ตรี ตันต์เจริญรัตน์. การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล. พิมพ์โลก : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พิมพ์โลก, 2526.

Duarte, Penelope Maria. Gifted Adults' Perceptions of Influential Factors in their Achievements and Adjustments : A Case Study of Selected Participants of the Major Work Program in Cleveland, Ohio. Ph.D. : Kent State University, 1990.

Eichenberger, Susan Abrams. "The Contribution of Systemic Family Functioning Variables to the Adjustment Level of Children of Divorce as Reported by Custodial Parents," Dissertation Abstracts International. 51(3A) : 792; September, 1990.

Erikson, E.H. Identity and the life Cycle. Psychological Issues. 1 : 88-94; 1959.

Gill, L.J. "Some Non-Intellectual Correlated of Academic Achievement among Mexican Secondary School," Journal of Educational Psychology. 53 : 144-149, March, 1962.

Gilmer, B. and other. Industrial and Organizational Psychology. New York : McGraw-Hill Book Company, 1971.

Grossberg, Ingrid Norene. Relationships between IQ and Emotional Adjustment in Gifted, Latency-Age Children (Psychotherapy Gifted). Ph.D. : Wayne State University, 1985.

Jones, H.E. "Physical Ability as a Factor in Social Adjustment in Adolescence," Journal of Educational Research. 40(1964) : 97;n.d.

- Kuhlen, Raymand G. The Psychology of Adolescent Development. New York : Harper and Brothers. Publishers, 1952.
- Lazarus, Richard S. Patterns of Adjustment and Human Effectiveness. New York : McGraw-Hill, 1969.
- Moskowitz, Merle J. and Arthur R. Orgel. General Psychology. Boston : Houghton Mifflin Company, 1969.
- Rogers, Carl R. and John L. Wallen. Counseling with Returned Serviceman. New York : Mc Graw Hill Book Company, 1946.
- Rogers, C.R. "The Organization of Personality," American Psychologists. 2 : 258 ; 1974.
- Roy, Sister C. "Introduction to Nursing : An Adaptation Model," New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1974.
- Shaffer, Laurence F. and Edward J. Shoben. The Psychology fo Adjustment. Boston : Houghton Mifflin Company, 1959.
- Sheldon and E. Glueck. Unravelling Juvenile Delinquency. Massachusetts : Harvard University Press, 4 th Printing, 1964.
- Worchel, Stephen. Adjustment : Pathways to Personal Growth. 2 nd ed. New Jersey : Prewtice-Hall, Inc., 1989.

ภาคผนวก

แบบบันทึกการสังเกต

ชื่อนักเรียน..... ชั้น..... วัน เดือน ปี.....

เวลา..... สถานที่.....

พฤติกรรม.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

..... ผู้สังเกตและบันทึก

.....

แบบฟอร์มการบันทึกพฤติกรรมแบบให้คะแนน

คำชี้แจง

กรุณาทำเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในช่องที่มีตัวเลขกำกับอยู่ข้างบนตามที่ท่านสังเกตได้โดยกำหนดความหมายของตัวเลขไว้ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมมาก
- 3 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมปานกลาง (แสดงบ้าง, ไม่แสดงบ้าง)
- 2 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด

ชื่อผู้ถูกสังเกต..... อายุ..... ปี เพศ.....
 ชั้น..... วันที่..... เวลา.....

ลำดับที่	พฤติกรรมที่พบในชั้นเรียน	5	4	3	2	1
1.	ถามอาจารย์.....					
2.	เหม่อลอย, เงียบขรึม.....					
3.	ตอบคำถามในชั้นเรียน.....					
4.	ทำงานที่ในชั้น.....					
5.	ว่ากล่าวเพื่อน.....					
6.	เรียกร้องความสนใจจากเพื่อน.....					
7.	ขาดความร่วมมือกับอาจารย์ในการเรียน..					
8.	เดินออกจากชั้นเรียน.....					
9.	ตั้งใจเรียน.....					
10.	ร่วมมือกับเพื่อน ๆ ในการทำงาน.....					

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

เกี่ยวข้องกับผู้ถูกสังเกตคือ.....

แบบฟอร์มสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์
การสัมภาษณ์ครั้งที่.....

ชื่อนักเรียน..... นามสกุล..... อายุ..... ปี
เลขประจำตัว..... ชั้น..... วันที่..... เดือน.....
พ.ศ..... เวลา..... น. สถานที่.....
.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....
สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....
.....
.....
.....

ความคิดเห็น.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไป วันที่..... เวลา.....
สถานที่.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
ผู้ศึกษารายกรณี.....

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

นักเรียน..... ชั้น.....

ชื่อผู้ปกครอง..... เกี่ยวข้องเป็น.....

ที่อยู่..... โทรศัพท์.....

สถานที่ทำงาน..... โทรศัพท์.....

อาชีพของผู้ปกครอง.....

- 1. ในครอบครัวของท่านมีสมาชิกทั้งหมด..... คน
- 2. นักเรียนคนนี้เป็น.....(บุตร,หลาน,ญาติ หรืออื่น ๆ) ของท่าน
ถ้าไม่ใช่บุตร บิดา-มารดาของนักเรียนอยู่ที่ไหน.....
มีอาชีพอะไร..... เหตุใดจึงมาอาศัยอยู่กับท่าน.....
- 3. ระหว่างอยู่บ้านท่านให้นักเรียนรับผิดชอบงานอะไรบ้าง.....
.....
- 4. ท่านดูแลเรื่องการเรียนของนักเรียนอย่างไร.....
.....
- 5. ท่านเคยพานักเรียนไปไหนบ้าง.....
.....
- 6. ท่านควบคุมการใช้เวลาว่าง หรือการเที่ยวเตร่ของนักเรียนซึ่งอยู่ในความปกครองของท่าน
อย่างไร.....
.....
- 7. เมื่อนักเรียนประพฤติไม่เหมาะสมนักเรียนจัดการอย่างไร.....
.....
- 8. ท่านเคยลงโทษนักเรียนบ้างหรือไม่..... ในกรณีเช่นไร.....
ด้วยวิธีอย่างไร..... ได้ผลตามที่คิดไว้หรือไม่.....

9. ท่านมีความคิดจะให้นักเรียน เรียนต่อหรือประกอบอาชีพอะไร.....
.....
10. ท่านให้การช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงินระหว่างการศึกษาของนักเรียนเป็นอย่างไร....
.....
11. นักเรียนมีโรคประจำตัวของนักเรียนมีหรือไม่ ถ้ามีโรคประจำตัวเป็นโรคอะไร.....
12. ประวัติการเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุครั้งสำคัญในชีวิตของนักเรียนมีหรือไม่ เมื่อไร.....
.....
13. ปัญหาใหญ่ที่ทางครอบครัวของท่านประสบอยู่ขณะนี้คืออะไร.....
.....
และจะกระทบกระเทือนการเรียนของนักเรียนหรือไม่.....
14. ระหว่างวันหยุด หรือโรงเรียนปิดเทอม ท่านให้นักเรียนทำอะไร.....
.....
15. ท่านคิดว่าการติดต่ออย่างใกล้ชิดกับทางโรงเรียนเกี่ยวกับนักเรียน จะช่วยให้ทางบ้านได้รับประโยชน์อะไรบ้าง
16. ท่านมีความรู้สึก ว่า นักเรียนเป็นคนมีลักษณะอย่างไร.....
.....
14. ข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนที่ท่านควรแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ คือ
1.
2.
3.

.....ผู้บันทึก

แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ชื่อผู้เยี่ยมบ้าน.....

ชื่อนักเรียน.....

ชื่อบิดา.....

ชื่อมารดา.....

ที่อยู่.....

วันที่ไปเยี่ยม..... เวลา..... น.

ข้อมูลที่ได้จากการเยี่ยมบ้าน

1. สภาพบ้านและบริเวณที่ตั้ง.....
.....
.....
2. สภาพภายในบ้าน.....
.....
.....
.....
3. ลักษณะท่าทีของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง.....
.....
.....
4. ทักษะของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน.....
.....
.....
5. ทักษะของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน.....
.....
.....

6. ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว.....

.....
.....
.....

7. ปัญหาของนักเรียนขณะอยู่ที่บ้าน.....

.....
.....
.....

8. ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน.....

.....
.....
.....

การยุติการสัมภาษณ์และการลากลับ.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

บันทึกประจำวัน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนบันทึกประจำวัน โดยให้เขียนต่อเนื่องกันเป็นเวลา 10 วัน (รวมทั้งวันหยุดด้วย) ทั้งนี้เพื่อครูจะได้ทราบกิจวัตรประจำวันของนักเรียน รวมทั้งตัวนักเรียนเองก็จะ
ได้ทราบกิจวัตรประจำวันของตนเองอย่างสมบูรณ์ด้วย โดยให้นักเรียนเขียนตามแบบบันทึก
ประจำวัน ดังนี้

แบบบันทึกประจำวัน

ชื่อ..... นามสกุล..... อายุ..... ปี

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

กิจกรรมที่ทำ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สังคมนิติ

การทำสังคมนิติครั้งที่ 1 ใช้บัตร 3 x 5 นิ้ว

ชื่อ.....นามสกุล..... ผู้เลือก สถานการณ์ : การทำรายงานกลุ่ม ผู้ที่ข้าพเจ้าจะเลือกอยู่ในกลุ่ม : อันดับ 1 คือ..... อันดับ 2 คือ.....
--

การทำสังคมนิติครั้งที่ 2 ใช้บัตร 3 x 5 นิ้ว

ชื่อ.....นามสกุล..... ผู้เลือก สถานการณ์ : ไปเที่ยวเกาะสมุย ผู้ที่ข้าพเจ้าเลือกนั่งด้วยในรถ อันดับ 1 คือ..... อันดับ 2 คือ.....

แบบสอบถาม “ใครเอ่ย”

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนคิดถึงลักษณะของเพื่อนและตัวของตัวเอง โดยพิจารณาอย่างรอบคอบในทุกแง่มุม เพื่อตอบคำถามว่า ลักษณะดังกล่าวข้างล่างนี้จะตรงกับลักษณะของเพื่อนท่านคนใด หรือตรงกับตัวท่านเอง แล้วใส่ชื่อของเพื่อนหรือชื่อของท่านทั้งนี้ขอให้ท่านพิจารณาตัดสินใจด้วยตัวท่านเอง ไม่อนุญาตให้ปรึกษากับเพื่อน คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มของท่านและจะเก็บเป็นความลับ

1. ผู้ที่มีส่วนในการทำงานในห้องเรียนมากที่สุดคือ.....
2. ผู้ที่ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับคนอื่นได้ดีคือ.....
3. ผู้ที่พูดจาไม่สุภาพมากที่สุดคือ.....
4. ผู้ที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเมื่ออยู่กับเพื่อนคือ.....
5. ผู้ที่มีความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มคือ.....
6. ผู้ที่เพื่อน ๆ รักมากที่สุดคือ.....
7. ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับคนอื่นได้ง่ายคือ.....
8. ผู้ที่มักดักเตือนเพื่อนหรือสอนเพื่อน ๆ คือ.....
9. ผู้ที่คิดเหม่อลอยหรือเงิบขมในในห้องเรียนบ่อยครั้งคือ.....
10. ผู้ที่ใจน้อย แสลงอนคือ.....
11. ผู้ที่เงิบขม อึดยากคือ.....
12. ผู้ที่มักขัดคอกับเพื่อนบ่อยครั้งคือ.....
13. ผู้ที่มักสนับสนุนหรือคล้อยตามเพื่อนคือ.....
14. ผู้ที่มักใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลคือ.....
15. ผู้ที่ถูกอาจารย์ตำหนิบ่อยครั้งที่มากที่สุดคือ.....
16. ผู้ที่ชอบแยกตัวออกจากกลุ่มคือ.....
17. ผู้ที่เพื่อน ๆ มักไปขอความช่วยเหลือมากที่สุดคือ.....

18. ผู้ที่มักกังวลใจ ไม่มีความสุขคือ.....
19. ผู้ที่เพื่อน ๆ ไม่สนใจและไม่ได้สังเกตเขาคือ.....
20. ผู้ที่ชอบออกคำสั่งกับเพื่อนคือ.....
21. ผู้ที่มักโดนเพื่อนหลอกหรือแหย่คือ.....

แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมข้อความในแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริงที่สุด การตอบตามความเป็นจริงย่อมจะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง แบบสอบถามนี้จะเก็บไว้เป็นความลับ

ก. ประวัติส่วนตัวและครอบครัวของข้าพเจ้า

1. ข้าพเจ้าชื่อ..... นามสกุล..... เพศ.....
กำลังเรียนอยู่ชั้น..... นัฏศาสตร์..... เชื้อชาติ.....
สัญชาติ.....
เกิดวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... อายุ..... ปี..... เดือน.....
2. สถานที่เกิด..... ถนน..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... โทรศัพท์.....
อยู่บ้านตนเอง หรือบ้านเช่า..... มีห้องส่วนตัวหรือไม่.....
3. บิดาชื่อ..... ชื่อสกุล..... อายุ..... ปี
อาชีพ..... รายได้เฉลี่ยเดือนละ..... บาท
สถานที่ทำงาน..... โทรศัพท์.....
มารดาชื่อ..... ชื่อสกุล..... อายุ..... ปี
อาชีพ..... รายได้เฉลี่ยเดือนละ..... บาท
สถานที่ทำงาน..... โทรศัพท์.....
4. บิดามารดาของนักเรียน (เขียนเครื่องหมาย / หน้าข้อความ)
..... อยู่ด้วยกัน บิดาสมรสใหม่
..... แยกกันอยู่ บิดาถึงแก่กรรม
..... หย่ากัน มารดาสมรสใหม่
..... มารดาถึงแก่กรรม

5. นักเรียนอาศัยอยู่กับ
- บิดามารดา บิดาและมารดาเลี้ยง
- บิดา มารดาและบิดาเลี้ยง
- มารดา บิดามารดาบุญธรรม
- อื่น ๆ (ระบุ).....
-
6. ผู้ปกครองชื่อ..... นามสกุล.....
- เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยเป็น..... อายุ..... ปี
- อาชีพ..... รายได้เดือนเฉลี่ยเดือนละ..... บาท
7. ระดับการศึกษาของบิดา.....
- ระดับการศึกษาของมารดา.....
8. นักเรียนได้ค่าใช้จ่ายประจำวันจาก..... ประมาณวันละ..... บาท
9. นักเรียนมีพี่น้องเกิดจากบิดามารดาเดียวกัน..... คน ชาย..... คน หญิง..... คน
- นักเรียนมีพี่น้องต่างมารดา..... คน ชาย..... คน หญิง..... คน
- นักเรียนมีพี่น้องต่างบิดา..... คน ชาย..... คน หญิง..... คน
10. พี่น้องของนักเรียนรวมทั้งตัวนักเรียนเรียงตามลำดับดังนี้

คนที่	อายุ	เพศ	การศึกษา	อาชีพ
.....				
.....				
.....				

11. บุคคลอื่นในครอบครัวของนักเรียน คือ

คนที่	อายุ	เพศ	การศึกษา	อาชีพ
.....				
.....				
.....				
.....				

12. เพื่อนนักเรียนที่อยู่บ้านใกล้ที่สุดที่จะติดต่อได้สะดวก

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....

ข. สุขภาพของข้าพเจ้า

ให้นักเรียนเขียนวงกลมล้อมรอบข้อความที่เหมาะสมกับนักเรียน และเติมข้อความในช่องว่างบางข้อ

1. สุขภาพของข้าพเจ้าในขณะนี้ () ดีมาก () ดี () พอใช้ () ไม่ดีเลย

2. ข้าพเจ้าเคยเจ็บป่วยอย่างหนักมาก่อน () เคย () ไม่เคย

ถ้าเคยเป็นโรค.....เมื่ออายุ.....ปี

3. ข้าพเจ้าเคยเป็นโรคเรื้อรังมาก่อน () เคย () ไม่เคย

ถ้าเป็น บอกชื่อโรค.....อายุขณะเป็นโรค.....ปี

4. ข้าพเจ้าเคยประสบอุบัติเหตุร้ายแรงมาก่อน () เคย () ไม่เคย

ถ้าเคย บอกด้วยว่าเป็นอุบัติเหตุอะไร.....

ได้รับบาดเจ็บอะไร.....

เมื่ออายุ.....ปี

5. ข้าพเจ้าเคยเป็นลมเวียนศีรษะ () เสมอ ๆ () เป็นบ้าง
() ไม่เคยเป็น
6. ข้าพเจ้ามีปัญหาโรคประสาท () มี () ไม่มี
7. ข้าพเจ้าไม่เคยใช้แว่นสายตามาก่อนเลย แต่คิดว่าจำเป็นต้องใช้
() จำเป็นมาก () จำเป็น () ไม่จำเป็น
8. ในด้านการพูดข้าพเจ้ารู้สึกว่า () พูดคล่อง () พูดไม่คล่องหรือพูดซ้ำ
() พูดติดอ่าง
9. ข้าพเจ้าได้ยิน () ชัดเจ็นดี () ไม่ค่อยชัดเจน
10. ตามปกติข้าพเจ้านอนวันละ () 4-6 ชั่วโมง () 6-8 ชั่วโมง
() 8-10 ชั่วโมง
11. โรคประจำตัวของข้าพเจ้าที่เป็นอยู่เสมอ คือ.....
12. ในบางครั้งข้าพเจ้าวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพขณะนี้ () วิตกมาก
() วิตกปานกลาง () ไม่วิตกน้อย
13. ขณะนี้ข้าพเจ้าสูง..... ซม. น้ำหนัก..... กก.
14. ข้าพเจ้าตรวจสุขภาพปีละ..... ครั้ง ครั้งสุดท้ายได้ตรวจร่างกายเมื่อ.....
..... ตรวจที่.....
15. อื่น ๆ (ที่ต้องการบอกเกี่ยวกับสุขภาพ).....
.....
.....
.....

ค. การสังคมและกิจกรรมของข้าพเจ้า

ให้นักเรียนเขียนวงกลมล้อมรอบข้อความที่เหมาะสมกับนักเรียน และเติมข้อความลงในช่องว่างบางข้อ

1. ที่อยู่ของข้าพเจ้าคือ () บ้านบิดามารดา () บ้านญาติ
() บ้านเช่า และอื่น ๆ อธิบาย.....
2. ความรู้สึกของข้าพเจ้าที่มีต่อที่อยู่อาศัย () ชอบมาก () ชอบ
() ไม่ชอบเลย
3. เพื่อน ๆ มาเที่ยวหรือเยี่ยมเยียนข้าพเจ้าที่บ้าน () บ่อย ๆ () มาบ้าง
() ไม่มาเลย
4. ข้าพเจ้าชอบให้เพื่อนมาบ้าน () ชอบให้มาเสมอ () ชอบให้มาบ้างเป็นครั้งคราว
() ไม่ชอบให้มาเลย
5. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเมื่ออยู่กับเพื่อน ๆ
6. ความรู้สึกของเพื่อนที่มีต่อข้าพเจ้า.....
7. ข้าพเจ้าได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเอง () ใช่ () ไม่ใช่
8. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ () เป็นประจำ () ใช้อย่าง
() ไม่ใช่เลย
9. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือประเภท
() ผจญภัย () ลึกลับ () รักใคร่ () เครื่องยนต์กลไก
() ตลกขบขัน () วิทยาศาสตร์ () กีฬา () ชีวิตประวัติ
() ประวัติศาสตร์ () โคลงและบทละคร
10. ข้าพเจ้าชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง () ชอบมาก () ชอบบ้าง
() ไม่ชอบเลย
กีฬากลางแจ้งที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุดคือ.....
11. ข้าพเจ้าชอบเล่นกีฬาในร่ม () ชอบมาก () ชอบบ้าง () ไม่ชอบเลย
12. ข้าพเจ้า () ทำ () ไม่ทำ งานพิเศษหรือหารายได้ส่วนตัว

13. ตามปกติข้าพเจ้าใช้เวลาอ่านหนังสือหรือปริกษาบทเรียนที่บ้านวันหนึ่ง ๆ

ประมาณ..... ชั่วโมง ข้าพเจ้า () มี () ไม่มี สถานที่เงียบสงบเหมาะสม
เหมาะสมแก่การอ่านหนังสือ และการทำการบ้าน

สถานที่ที่ข้าพเจ้าใช้หนังสือ และการทำการบ้าน () เป็นที่แห่งเดียวกันทุกวัน
() ไม่เป็นที่แห่งเดียวกัน () บางทีในห้องนอน () สนามหญ้า

14. งานอดิเรกของข้าพเจ้า คือ.....

กิจกรรม การศึกษา และปัญหาของข้าพเจ้า

1. เมื่อปีที่แล้ว ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนได้จัด คือ.....

กิจกรรมที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุด คือ.....

2. ปีนี้ข้าพเจ้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นต่อไปนี้.....

กิจกรรมที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุด คือ.....

และข้าพเจ้าสมัครเป็นสมาชิกชุมนุม.....

3. ข้าพเจ้า () เคย () ไม่เคย เป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรม

ข้าพเจ้า () เคย () ไม่เคย เป็นหัวหน้าชั้น

4. ในโรงเรียนนี้ข้าพเจ้ามี () เพื่อนมาก () เพื่อนน้อย () ไม่มีเพื่อนเลย

เพื่อนที่ดีที่สุดในของข้าพเจ้า ชื่อ.....

สิ่งที่ข้าพเจ้าและเพื่อนที่ดีที่สุดในของข้าพเจ้าทำด้วยเสมอ ๆ คือ.....

.....

5. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเกี่ยวกับวิชาที่เคยเรียน

ชอบมากที่สุด

ชอบน้อยที่สุด

ยากที่สุด

ง่ายที่สุด

(วิชา)

(วิชา)

(วิชา)

(วิชา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. วิชาที่ข้าพเจ้าต้องมักจะท่อง เอาใจใส่มากที่สุด คือ.....
7. ข้าพเจ้า () ทำ () ไม่ได้ทำ ตารางกำหนดเวลาคุณหนังสือไว้
8. ข้าพเจ้าทำสมาธิในเวลาคุณหนังสือ () ได้ง่าย () ได้ยาก
9. ข้าพเจ้า () ต้องการ () ไม่ต้องการ คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียน
10. ตามปกติข้าพเจ้า () ชอบ () ไม่ชอบ เรียนหนังสือและเมื่อเทียบกับเพื่อน ๆ
ข้าพเจ้าเรียนหนังสืออยู่ในเกณฑ์ () ดี () ปานกลาง () ใช้ไม่ได้
11. เมื่อข้าพเจ้าเติบโตขึ้น บิดาต้องการให้มีอาชีพเป็น.....
มารดาต้องการให้มีอาชีพเป็น.....
ข้าพเจ้าต้องการเป็น.....
12. ข้าพเจ้าตั้งใจจะเรียนให้จบชั้นสูงสุดของโรงเรียนนี้
() ตั้งใจแน่นอน () ไม่แน่ใจ () ไม่ตั้งใจเลย
13. เมื่อข้าพเจ้าเรียนจบชั้น ม.6 แล้วข้าพเจ้าตั้งใจจะศึกษาต่อ
ที่..... (ชื่อสถาบันที่จะศึกษาต่อ)
14. อาชีพที่ข้าพเจ้าเลือกตามความตั้งใจของข้าพเจ้าในขณะนี้เรียงตามลำดับดังนี้
1. 2.
3. 4.
15. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในโรงเรียน
.....
.....
16. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทางบ้าน
.....
17. ปัญหาหรือความไม่สบายใจที่ข้าพเจ้าต้องการได้รับความช่วยเหลือ
1. 2.
3.

แบบสอบถามการปรับตัวของนักเรียน

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อสภาพร่างกาย และจิตใจของตนเอง เพื่อน บรรดาภาคการเรียนการสอน และบุคคลทั่วไป ผลที่ได้จากการตอบคำถามของนักเรียนนี้จะนำไปศึกษาค้นคว้าเพื่อประโยชน์ต่อโรงเรียน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต่อนักเรียนเอง ตลอดจนนักเรียนรุ่นต่อ ๆ ไปอีกด้วย แบบสอบถามนี้ไม่มีข้อถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุด คำถามมี 45 ข้อใช้เวลา 45 นาที ให้นักเรียนอ่านแต่ละข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ทับอักษร ใช่ หรือ ไม่ใช่ เพียงข้อใดข้อหนึ่งเท่านั้น

จะเลือกข้อใด ขอให้ดูความหมายดังนี้

ใช่ หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงที่นักเรียนประสบกันอยู่เป็นส่วนใหญ่

ไม่ใช่ หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงที่นักเรียนประสบอยู่น้อยมาก หรือไม่มีเลย

ตัวอย่าง

	ใช่	ไม่ใช่
ข้อ ก ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดใจเมื่อต้องอยู่ร่วมกับคนหมู่มาก.....		
ข้อ ข เพื่อน ๆ ชอบเลือกให้ข้าพเจ้าทำงานร่วมกับกลุ่มเสมอ.....		

คำอธิบาย เกี่ยวกับข้อที่นักเรียนเลือก

ข้อ ก นักเรียนเลือก ใช่ หมายความว่า นักเรียนมักไม่ชอบอยู่กับคนจำนวนมาก

ข้อ ข นักเรียนเลือก ไม่ใช่ หมายความว่า เพื่อนหลาย ๆ คนไม่ชอบชวนให้นักเรียนมาทำงานร่วมในกลุ่มด้วย

ต่อไปนี้เป็นแบบสอบถาม ขอให้นักเรียนอ่านอย่างตั้งใจ แล้วตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด คำว่า "ข้าพเจ้า" และนักเรียน หมายถึงตัวนักเรียนเอง

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1.	ข้าพเจ้าเสียใจและอายมากทุกครั้งที่พูดให้คนอื่นฟังแล้วไม่เข้าใจ.....		
2.	เมื่อกลับมาจากโรงเรียนไปถึงบ้านแล้ว ข้าพเจ้าจะเหนื่อยมากทุกวัน ไม่อยากทำการบ้าน ไม่อยากทำอะไร แต่อยากนอนดูโทรทัศน์เฉย ๆ ทุกวัน ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าร่างกายแข็งแรงไม่เจ็บป่วย.....		
3.	ข้าพเจ้าจะไม่พอใจเพื่อน ๆ เมื่อเขาพูดถึงรูปร่าง หน้าตา หรือส่วนที่ทำให้ข้าพเจ้าอาย.....		
4.	ข้าพเจ้ารู้สึกกว่าตัวเองไม่มีเพื่อน.....		
5.	ข้าพเจ้าไม่มีเพื่อนที่ฟังและให้คำแนะนำแก่ข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้ามีเรื่องไม่สบายใจหรือเรื่องที่ทำให้ข้าพเจ้ากลุ้มใจ.....		
6.	เมื่อครูให้ข้าพเจ้าออกไปทำอะไร ๆ ให้เพื่อนดูหน้าชั้นเรียนข้าพเจ้าคิดไม่ได้ว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำให้กลุ้มใจมาก.....		
7.	เวลาครูถามให้ข้าพเจ้าลุกขึ้นตอบให้ห้องเรียน ข้าพเจ้ากลัวมาก ๆ จนใจเต้นแรง.....		
8.	ข้าพเจ้าไม่ชอบเลย เวลาทำงานช่วยกันหลายคน.....		
9.	ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจในการทำตัวให้มีรสนิยมการแต่งกายเหมือนกับเพื่อน.....		
10.	ข้าพเจ้ามีความสบายใจที่จะทำอะไรตามลำพังมากกว่าเวลาอยู่กับบุคคลอื่น.....		

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
11.	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดใจเมื่อต้องอยู่ร่วมกับคนหมู่มาก.....		
12.	ข้าพเจ้ามักไม่แน่ใจว่าจะวางตัวอย่างไรจึงทำให้เพื่อนชอบหรือพอใจ....		
13.	ข้าพเจ้ามักไม่กล้าขอความช่วยเหลือจากเพื่อน ถึงแม้ว่ามีความรู้สึกอยากจะทำ.....		
14.	ข้าพเจ้าไม่สบายใจเมื่อต้องทำงานกับเพื่อนคนอื่นที่ไม่ใช่เพื่อนสนิท.....		
15.	เพื่อน ๆ ของข้าพเจ้า คิดว่าข้าพเจ้าเป็นเพื่อนที่ดีของเขา.....		
16.	ข้าพเจ้าไม่เคยคิดรักหรือชอบเพื่อนคนไหนเลย.....		
17.	เพื่อน ๆ คิดว่าข้าพเจ้าทำงานช่วยเหลือเพื่อน ๆ ไม่ได้.....		
18.	ในการเรียนบางครั้งครูให้ทำงานด้วยตัวเอง บางอย่างถ้าข้าพเจ้าทำไม่ได้ข้าพเจ้าอยากเอามือทาบโต๊ะแรง ๆ.....		
19.	ข้าพเจ้าไม่ชอบไปพูดหน้าชั้นเรียน จึงแกล้งทำให้ครูไม่เรียก.....		
20.	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำตามคำสั่งครู เช่น ให้ตัดผมสั้น ใส่เครื่องประดับ....		
21.	ข้าพเจ้าไม่ชอบเข้าเรียนชั่วโมงอาจารย์ที่ชอบคุ.....		
22.	เมื่อมีคนพูดถึงข้าพเจ้าว่าทำอะไร ๆ ไม่ดี ข้าพเจ้าจะกลุ้มใจมาก.....		
23.	ข้าพเจ้ามักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับเพื่อน แต่มักไม่รู้จะพูดอย่างไรให้เพื่อนเข้าใจ.....		
24.	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดใจในการกระทำของเพื่อนส่วนใหญ่ แต่ไม่ทราบว่าจะทำตัวอย่างไร.....		
25.	เวลาอ่านหนังสือเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าจะปวดศีรษะบ่อย ๆ.....		
26.	ข้าพเจ้าทำถูก แต่เพื่อนโกรธ ข้าพเจ้าจะเสียใจมาก ๆ.....		
27.	ข้าพเจ้าจะปรึกษาอาจารย์ทันทีเมื่อมีปัญหา.....		

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
28.	เมื่อมีคนมาก ๆ มาช่วยกันทำงาน ข้าพเจ้าจะไม่ไปช่วยทำ.....		
29.	เพื่อน ๆ มักไม่สนใจว่าข้าพเจ้าทำงานดีหรือไม่ดี.....		
30.	ข้าพเจ้าจะโกรธและเสียใจถ้าเพื่อนไม่ชวนให้ข้าพเจ้าช่วยทำงาน.....		
31.	ข้าพเจ้าไม่ยอมแพ้เพื่อนเมื่อมีการแข่งขัน.....		
32.	ข้าพเจ้าจะเสียใจมากเมื่อเรียนไม่ทันเพื่อน.....		
33.	ถ้าครูสั่งให้เอาของอะไรก็ตามมาโรงเรียน ข้าพเจ้าไม่เคยเอามาเลย.....		
34.	ข้าพเจ้ามักไม่กล้าขอให้เพื่อนช่วยเหลือ.....		
35.	ข้าพเจ้ารู้สึกขาดเพื่อนสนิทที่ไว้วางใจได้.....		
36.	ข้าพเจ้าชอบแยกตัวจากกลุ่มเพื่อนไปเองตามลำพัง.....		
37.	ข้าพเจ้าไม่กล้าตำหนิเพื่อนเมื่อเขาทำอะไรไม่ถูกต้อง.....		
38.	ข้าพเจ้ารู้สึกรำคาญเพื่อนที่ชอบคุยกันในขณะที่ครูสอนแต่ไม่กล้าบอก.....		
39.	ถ้าข้าพเจ้าไม่ชอบเพื่อนคนไหนข้าพเจ้าจะคิดว่าเขาเวลามีเพื่อนคนอื่น ๆ อยู่ด้วย.....		
40.	ข้าพเจ้ามักรู้สึกน้อยใจเมื่อถูกเพื่อนปฏิเสธในการชวนไปทำธุระสำคัญ เกี่ยวกับข้าพเจ้า.....		
41.	ข้าพเจ้าคิดว่าเพื่อนส่วนใหญ่ไม่ค่อยชอบ.....		
42.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่อยากเรียนเพราะอาจารย์ชอบดุด่าอย่างไม่มีเหตุผล.....		
43.	ข้าพเจ้ารู้สึกหนาวหุ รำคาญ จนอยากทบโตะดัง ๆ เพราะเพื่อนคุยกันใน ห้องเรียน ทำให้ข้าพเจ้าเรียนไม่รู้เรื่อง.....		
44.	ข้าพเจ้าไม่อยากสังคมกับเพื่อน เพราะรู้สึกว่ามิปมด้อยทางการเงิน....		
45.	เมื่อข้าพเจ้าถูกอาจารย์ดุด่า อย่างไม่มีเหตุผล ข้าพเจ้าอยากจะตะคอก กลับไป แต่ไม่กล้า.....		

การให้คะแนน

ตอบว่า "ใช่" ให้คะแนน 0 คะแนน

ตอบว่า "ไม่ใช่" ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปลผล

คะแนน 0 - 22 การปรับตัวไม่ดี

คะแนน 23 - 45 การปรับตัวดี

แบบสอบถามการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ต้องการความรู้สึกและความคิดเห็น บางประการของนักเรียนด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านการทำงานร่วมกับเพื่อน ซึ่งมีทั้งหมด 30 ข้อ ขอให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้ทีละข้อและพิจารณาตอบตามความรู้สึกและความคิดเห็นตามสถานที่เป็นจริงของนักเรียน ให้มากที่สุดแล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการหลังข้อความ ซึ่งกำหนดไว้ 4 ระดับ คือมากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริง ที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจเมื่อต้องทำงาน ร่วมกับเพื่อน.....				
00	ข้าพเจ้าไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็น ร่วมกับเพื่อน.....				

ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบ 30 ข้อ แต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมจะมีความรู้สึกนึกคิดไม่เหมือนกันได้ ดังนั้นคำตอบที่ดีที่สุดคือ คำตอบที่ตรงกับสถานที่แท้จริงของนักเรียนเอง และจะถือว่าเป็นความลับ

ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริง ที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองขาดเพื่อนสนิทที่ไว้วางใจ และปรับทุกข์ได้.....				
2.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าไม่มีใครอยากจะเล่นหรือคบ กับข้าพเจ้า.....				
3.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ มักทำอะไรให้ ข้าพเจ้าไม่ถูกใจเสมอ.....				
4.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความไว้วางใจ และเอาใจใส่จากเพื่อน.....				
5.	ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขที่ได้อยู่กับเพื่อนฝูง.....				
6.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเหงาเมื่อขาดเพื่อน.....				
7.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองโกรธง่ายเมื่อถูกเพื่อน หยอกล้อ.....				
8.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนสนุกสนาน ร่าเริงเมื่ออยู่กับเพื่อน ๆ.....				
9.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ รักและหวังดี ต่อข้าพเจ้า.....				
10.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองมักจะเป็นตัวตลก ให้เพื่อน ๆ หัวเราะเยาะ.....				

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริง ที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
11.	ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติอย่างไร จึงจะทำให้เพื่อน ๆ ชอบ.....				
12.	ข้าพเจ้าสามารถที่จะยิ้มหรือพูดคุยกับเพื่อน ได้อย่างสนิทสนม.....				
13.	ถ้าข้าพเจ้าไม่ชอบเพื่อนคนใด ข้าพเจ้ามักจะ แกล้งหรือพูดประชดประชันเพื่อนคนนั้นเสมอๆ.....				
14.	ข้าพเจ้าสามารถทำให้เพื่อน ๆ หัวเราะและ สนุกสนานได้.....				
15.	ข้าพเจ้าไม่กล้าเข้าไปเล่น หรือร่วมวงสนทนา กับเพื่อน โดยที่เพื่อนไม่ได้ชวน.....				
16.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองได้รับความช่วยเหลือ และคำแนะนำที่ดีจากเพื่อน ๆ.....				
17.	ข้าพเจ้าชอบแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อนไป อยู่ตามลำพัง.....				
18.	เมื่อมีเรื่องขัดใจกับเพื่อน ข้าพเจ้ามักพูด ประชดประชันเข้าใจกัน.....				
19.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจที่เพื่อน ๆ ชอบเอาของ ของข้าพเจ้าไปใช้.....				

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริง ที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
20.	ข้าพเจ้ามีความสุข เมื่อได้ให้ความช่วยเหลือ แก่เพื่อน ๆ.....				

ด้านการทำงานร่วมมือกับเพื่อน

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริง ที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
21.	ข้าพเจ้ากล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็น ขณะทำงานร่วมกับเพื่อน.....				
22.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานเห็นว่า ข้าพเจ้าไม่มีความสามารถในการทำงานกลุ่ม.....				
23.	ข้าพเจ้าเต็มใจและพอใจที่ได้ทำงานร่วม กับเพื่อน.....				
24.	เพื่อน ๆ มักจะเลือกให้ข้าพเจ้าร่วมทำงาน กลุ่มด้วย.....				
25.	เพื่อนร่วมงานมักไม่สนใจผลงานของ ข้าพเจ้า.....				

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริง ที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
26.	ข้าพเจ้าชอบพูดหรือแสดงความคิดเห็น ร่วมกับเพื่อน.....				
27.	ขณะทำงานกลุ่มข้าพเจ้ามักจะถูกทอดทิ้ง จากเพื่อน.....				
28.	ข้าพเจ้ายินดีทำตามข้อตกลงในกลุ่มเพื่อน.....				
29.	ข้าพเจ้าพอใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อนมาก กว่าทำตามลำพัง.....				
30.	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานร่วมกับเพื่อน ข้าพเจ้าจะทำอย่างเต็มความสามารถ.....				

เกณฑ์การให้คะแนน

- ตอบว่า "เป็นจริงมากที่สุด" ให้คะแนน 4 คะแนน
- ตอบว่า "เป็นจริงมาก" ให้คะแนน 3 คะแนน
- ตอบว่า "เป็นจริงน้อย" ให้คะแนน 2 คะแนน
- ตอบว่า "เป็นจริงน้อยที่สุด" ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปลผล

- คะแนน 0 - 30 ไม่ควรปรับปรุง
- คะแนน 31 - 60 ต่ำ
- คะแนน 61 - 90 ปานกลาง
- คะแนน 91 - 120 ดีมาก

แบบการทำประโยชน์ให้สมบุรณ

ชื่อ-นามสกุล.....
วัน เดือน ปี ที่ทำแบบทดสอบ
วัน เดือน ปี เกิด

วิธีตอบแบบทดสอบ

จงเติมประโยคหรือข้อความต่อไปนี้ให้สมบุรณ โดยอ่านแต่ละประโยคหรือแต่ละข้อความ แล้วเติมสิ่งแรกที่ผ่านสมองของท่านเพื่อให้ประโยคนั้นสมบุรณ โปรดทำให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าไม่ทราบว่าจะเติมอะไร ให้เขียนวงกลมล้อมหมายเลขของข้อนั้น ๆ และพยายามเติมประโยคหรือข้อความนั้นในภายหลัง

- 1. ฉันรู้สึกว่าคนพ่อของฉันไม่ค่อยจะ.....
- 2. เมื่อเคราะห์ร้ายประดังกันเข้ามา ฉัน.....
- 3. สิ่งที่ต้องการมากที่สุด.....
- 4. ถ้าฉันต้องรับผิดชอบ.....
- 5. สำหรับฉัน อนาคตเป็นสิ่งที่.....
- 6. ผู้ที่มีอำนาจเหนือฉัน.....
- 7. ทั้ง ๆ ที่เห็นว่ามันไร้สาระ ฉันก็ยังกลัว.....
- 8. ฉันรู้สึกว่า เพื่อนที่แท้จริง.....
- 9. เมื่อตอนที่ฉันยังเป็นเด็กอยู่.....
- 10. ผู้ชายในอุดมคติของฉัน.....
- 11. เมื่อฉันเห็นผู้ชายและผู้หญิงอยู่ด้วยกัน.....
- 12. ถ้าเปรียบเทียบกับครอบครัวอื่นแล้ว ครอบครัวฉัน.....
- 13. ผู้ที่ฉันชอบทำงานร่วมกับเขามากที่สุดคือ.....
- 14. คนแม่ของฉัน.....

15. ฉันจะทำทุกอย่างเพื่อให้ลืม.....
16. ถ้าคุณพ่อของฉันเพียงแต่.....
17. ฉันมั่นใจว่าฉันมีความสามารถที่จะ.....
18. ฉันคงมีความสุข ถ้า.....
19. ถ้าใครทำงานให้ฉัน.....
20. ฉันกำลังตั้งตาคอย.....
21. เพื่อนของฉันส่วนมากไม่ทราบว่าฉันกลัว.....
22. ครูที่โรงเรียน.....
23. ฉันไม่ชอบคนที่.....
24. ฉันจำได้เมื่อ.....
25. ฉันคิดว่าผู้ชายส่วนมาก.....
26. ความรู้สึกของฉันเกี่ยวกับชีวิตแต่งงาน.....
27. พวกที่บ้านทำกับฉันอย่างกับว่า.....
28. เพื่อนร่วมงานของฉันคือ.....
29. คุณแม่กับฉัน.....
30. ฉันได้ทำผิดอย่างมากที่.....
31. คุณพ่อของฉัน.....
32. จุดอ่อนของฉันก็คือ.....
33. ความทะเยอทะยานในชีวิต คือ.....
34. คนที่ทำงานให้ฉัน.....
35. ลึกวันหนึ่งฉันคง.....
36. เมื่อฉันเห็นครูเดินมา.....
37. ฉันอยากขจัดความกลัวในเรื่อง.....
38. คนที่ฉันชอบมากที่สุด.....
39. ฉันไม่เคยมีความสุขเท่า.....

40. เมื่อนึกถึงผู้ชาย.....
41. เมื่อนึกถึงความรู้สึกทางเพศ.....
42. ครอบครัวส่วนมากที่ฉันรู้จัก.....
43. ฉันชอบทำงานร่วมกับคนที่.....
44. ถ้าคุณแม่ของฉันเพียงแต่.....
45. บางครั้งฉันรู้สึกอาย.....
46. คุณพ่อและฉัน.....
47. เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นแล้วฉัน.....
48. เมื่อฉันเป็นคนออกคำสั่ง ฉัน.....
49. สิ่งที่ต้องการมากที่สุด ในชีวิต.....
50. อีก 10 ปี ข้างหน้าฉัน.....
51. คนที่ฉันถือว่าเหนือกว่าฉัน.....
52. บางครั้งความกลัวก็บังคับให้ฉันต้อง.....
53. เมื่อนึกไม่อยู่ เพื่อนจะ.....
54. สิ่งที่ต้องจำได้แม่นยำที่สุดในวัยเด็กของฉัน.....
55. สิ่งที่คุณชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับบุรุษเพศ.....
56. ฉันรู้สึกว่าเรื่องเพศ.....
57. เมื่อนึกยังเป็นเด็กอยู่ บิดาของฉัน.....
58. คนที่ทำงานร่วมกับฉันโดยมาก.....
59. คุณแม่ของฉันไม่ค่อยจะ.....
60. ฉันรู้สึกว่า เป็นความผิดใหญ่หลวงที่ฉันได้.....
61. ผู้หญิงในอุดมคติของฉัน.....
62. ฉันคิดว่าผู้หญิงส่วนมาก.....
63. เมื่อนึกถึงผู้หญิง.....
64. สิ่งที่คุณชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับสตรีเพศ.....

การแปลผล

<u>ที่</u>	<u>หัวข้อ</u>	<u>ข้อที่</u>							
1.	มารดา	14	29	44	59				
2.	บิดา	1	16	31	46				
3.	ครอบครัว	12	27	42	57				
4.	สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ	10	25	40	55	61	62	63	64
5.	เพศสัมพันธ์	11	26	41	56				
6.	เพื่อนทั่วไป	8	23	28	53				
7.	ผู้ที่เหนือกว่า	6	22	36	51				
8.	ผู้ที่ด้อยกว่า	4	19	34	48				
9.	เพื่อนร่วมกลุ่ม	13	38	43	58				
10.	ความกลัว	7	21	37	52				
11.	ความรู้สึกผิด	15	30	45	60				
12.	ความสามารถ	2	17	32	47				
13.	อดีต	9	24	39	54				
14.	อนาคต	5	20	35	50				
15.	เป้าหมาย	3	18	33	49				

แบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง

1. สิ่งที่มีผู้อื่นชอบข้าพเจ้าคือ.....
2. จุดมุ่งหมายในชีวิตของข้าพเจ้าคือ.....
3. ข้าพเจ้ากลัวเมื่อ.....
4. ไม่มีอะไรที่ทำให้ข้าพเจ้าโกรธมากไปกว่า.....
5. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจเมื่อ.....
6. คนอื่นมักคิดว่าข้าพเจ้า.....
7. ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้า.....
8. ข้าพเจ้ามีความสุขที่สุดเมื่อ.....
9. ข้าพเจ้าไม่สามารถ.....
10. ข้าพเจ้าประหม่าเมื่อ.....
11. ข้าพเจ้าชอบ.....
12. สิ่งที่ทำให้ข้าพเจ้ากังวลมากที่สุดคือ.....
13. ข้าพเจ้าคาดหวังอนาคตของข้าพเจ้า.....
14. ข้าพเจ้าอยากรู้จัก.....
15. ข้าพเจ้าไม่ชอบคนที่.....
16. ข้าพเจ้าชอบคนที่.....
17. เมื่อถึงเวลาที่ต้องตัดสินใจ.....
18. ข้าพเจ้าพยายามอย่างเหลือเกินที่จะ.....
19. ข้าพเจ้าภูมิใจเกี่ยวกับ.....
20. เมื่อข้าพเจ้าแข่งขันกับผู้อื่นข้าพเจ้า.....

แบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม

แบบสำรวจนี้เพื่อให้นักเรียนได้ทดลองประมาณค่าตนเองและจะได้รู้ว่าตัวเองเป็นอย่างไร นักเรียนพอใจในสภาพของตัวเองแล้วหรือยัง ซึ่งจะไม่เกี่ยวกับคะแนนความประพฤติหรือคะแนนใด ๆ ทั้งสิ้น ฉะนั้นเวลาที่นักเรียนทำ จึงควรพิจารณาตัวเองตามความเป็นจริงไม่ควรฝืนความรู้สึกที่แท้จริงผลที่ได้จะช่วยให้เราทราบสิ่งที่เราจะต้องแก้ไขปรับปรุงตัวเอง เพื่อปรับปรุงตัวเอง เพื่อปรับปรุงตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วิธีการ

1. ขอให้นักเรียนพิจารณาตนเองเป็นข้อ ๆ แต่ละข้อ นักเรียนรู้สึกว่าตัวเองมีลักษณะตรงกับข้อ ก. หรือข้อ ข. หรือข้อ ค. หรือข้อ ง. หรือข้อ จ. ก็ให้เขียนวงกลมล้อมรอบข้อนั้น ๆ
 2. ตอนท้ายของทุกข้อเป็นการถามความรู้สึกว่านักเรียนมีความพอใจ ในลักษณะของตนเอง ตามที่ได้วงกลมไว้แล้วเพียงไร กล่าวคือ มีความพอใจมากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด ให้นักเรียนเลือกขีดเส้นใต้คำใดตามความรู้สึกพอใจจริง ๆ ของนักเรียน
ถ้านักเรียนมีความพอใจมากที่สุดก็ให้ขีดเส้นใต้คำว่า	มากที่สุด
ถ้านักเรียนมีความพอใจมาก ก็ให้ขีดเส้นใต้คำว่า	มาก
ถ้านักเรียนรู้สึกเฉย ๆ พอใจปานกลาง หรือไม่แน่ใจว่าอย่างไรแน่	
ก็ให้ขีดเส้นใต้คำว่า	เฉย ๆ
ถ้านักเรียนรู้สึกพอใจน้อย ก็ให้ขีดเส้นใต้คำว่า	น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

(๐) ฉันเป็นคน

ก. ดีมาก

ง. ค่อนข้างเลว

ข. ค่อนข้างดี

จ. เลว

ค. ไม่ดีไม่เลว

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้

มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

อธิบาย

จากตัวอย่างข้อ (๐) เมื่อนักเรียนอ่านข้อความในตอนแรก และมาพิจารณาตัวเองดู แล้วเห็นว่า ข้อ ข. ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด คือ เป็นคนดี แต่ไม่ถึงกับดีมาก จึงวงกลมรอบข้อ ข. ค่อนข้างดี

เมื่อพิจารณาอีกครั้งในตอนที่สอง เกี่ยวกับความพอใจของตนที่วางไว้เป็นคนค่อนข้างดี นั้น ตนเองพอใจตัวเองขนาดไหน ถ้าพอใจน้อยก็ขีดเส้นใต้คำว่า น้อย

หมายเหตุ นักเรียนจะเลือกวงกลมข้อใดก็ได้ตามความเป็นจริงที่นักเรียนเป็นอยู่เวลานี้

ลักษณะทางร่างกายที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม

1. ฉันเป็นคนที่มึนร่างกาย

ก. แข็งแรงดี ข. ค่อนข้างแข็งแรง ค. ไม่แข็งแรงแต่ไม่อ่อนแอ
ง. ค่อนข้างอ่อนแอ จ. อ่อนแอ

ฉันพอใจตัวของฉันในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

2. ฉันเป็นคนที่

ก. เชื่องช้ามาก ข. ค่อนข้างเชื่องช้า ค. ไม่ว่องไวแต่ไม่ช้า
ง. ค่อนข้างว่องไว จ. ว่องไว

ฉันพอใจตัวฉันในลักษณะที่ว่องไว มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

3. ฉันเป็นคนมีรูปร่าง

ก. สวยหรือหล่อมาก ข. ค่อนข้างสวยหรือหล่อ ค. ปานกลาง
ง. ค่อนข้างไม่สวย ไม่หล่อ จ. ไม่สวยหรือไม่หล่อเลย

ฉันพอใจรูปร่างของฉันที่ว่องไว มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

4. ฉันมักจะเป็นคน

ก. ปล่อยปละ ง่าย ๆ ข. ค่อนข้างปล่อยปละ ค. ปานกลาง

ง. ค่อนข้างสมบูรณ์แบบ จ. สมบูรณ์

ฉันพอใจสภาพของตัวเองในข้อที่วงไว้นี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

5. ฉันเป็นคนมีลักษณะ

ก. อ้วน ข. ค่อนข้างอ้วน ค. ไม่อ้วนไม่ผอม

ง. ค่อนข้างผอม จ. ผอม

ฉันพอใจลักษณะของตัวเอง มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

6. ฉันเป็นคนมีผิวกาย

ก. ดำ ข. ค่อนข้างดำ ค. ไม่ดำไม่ขาว

ง. ค่อนข้างขาว จ. ขาว

ฉันพอใจในผิวกายของตัวเอง มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

7. ฉันเป็นคนมีใบหน้า

ก. เก๋เลี้ยง ข. ค่อนข้างเก๋เลี้ยง ค. ไม่เก๋เลี้ยงนักแต่ไม่ขรุขระ

ง. ค่อนข้างขรุขระ จ. ขรุขระ

ฉันพอใจใบหน้าของตัวเอง มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

8. ในด้านความสูงฉันเป็นคน

ก. เตี้ย ข. ค่อนข้างเตี้ย ค. สูงปานกลาง

ง. ค่อนข้างสูง จ. สูง

ฉันพอใจรูปร่างของตัวเอง มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

9. ฉันเป็นคนมีรูปร่าง

ก. สมส่วนดี ข. ค่อนข้างสมส่วน ค. ปานกลาง

ง. ไม่ค่อยสมส่วน จ. ไม่สมส่วน

ฉันพอใจรูปร่างของตัวเอง มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

16. ฉันรู้สึกว่าเป็นคน

- ก. ประหม่าเก่ง ข. มักประหม่า ค. บางทีก็ประหม่าบางทีก็ไม่ประหม่า

ง. ค่อนข้างจะควบคุมจิตใจได้ดี จ. ควบคุมจิตใจได้ดี

ฉันพอใจตัวฉันในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

17. ฉันเป็นคนที่มี

- ก. ความสุข ข. ค่อนข้างเป็นสุข ค. สุขบ้างกังวลบ้าง

ง. ค่อนข้างกังวล จ. กังวลใจเสมอ

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

18. ฉันรู้สึกตัวว่าเป็นคน

- ก. ใจน้อย ข. ค่อนข้างใจน้อย ค. ใจน้อยและหนักแน่นพอๆกัน

ง. ค้อนข้างหนักแน่น จ. ใจคอหนักแน่น

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

19. ฉันเป็นคน

- ก. ตกใจอย่างมาก ข. ตกใจค่อนข้างมาก ค. ตกใจง่ายและยากพอๆกัน

ง. ตกใจค่อนข้างง่าย จ. ตกใจง่าย

ฉันพอใจตัวฉันในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

20. จันทรสีกว่า

- ก. มีคนขังตัวฉันมาก ข. มีคนขังมากกว่ารัก ค. มีคนรักและขังพอกัน

ง. มีคนรักค่อนข้างมาก จ. มีแต่คนรัก

ฉันรู้สึกใจตัวเองเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

21. ฉันเป็นคน

- ก. โชคดีเสมอ ข. ค่อนข้างโชคริ ค. โชคริและร้ายพอกัน

ง. ค่อนข้างโชคร้าย จ. โชคร้ายเสมอ

ฉันรู้สึกพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

ลักษณะทางสังคมที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม

22. ฉันเป็นคน

- ก. ชอบแสดงตัว ข. แสดงตัวบางครั้งบางครั้ง ค. แสดงตัวและเก็บตัวเท่ากัน
ง. ค่อนข้างเก็บตัว จ. ชอบเก็บตัว

ฉันรู้สึกพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

23. ฉันเป็นคน

- ก. เข้ากับเพื่อนฝูงได้ง่าย ข. เข้ากับเพื่อนฝูงได้ค่อนข้างง่าย
ค. เข้ากับเพื่อนฝูงได้ยากมาก ง. เข้ากับเพื่อนฝูงได้ค่อนข้างยาก
จ. เข้ากับเพื่อนฝูงได้ยาก และง่ายพอ ๆ กัน

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

24. ฉันรู้สึกตัวว่าเป็นคน

- ก. เชื่องช้า ข. ค่อนข้างเชื่องช้า ค. บางทีก็ช้าบางทีก็คล่อง
ง. ค่อนข้างคล่องแคล่ว จ. คล่องแคล่วดี

ฉันพอใจตัวของฉันในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

25. ฉันรู้สึก

- ก. ต้องการเพื่อนฝูงมาก ข. ต้องการเพื่อนฝูงบ้าง
ค. บางทีก็ต้องการบางทีก็ไม่ต้องการ ง. ไม่ค่อยต้องการเพื่อนฝูง
จ. ไม่ต้องการเพื่อนฝูงเลย

ฉันพอใจตัวของฉันในข้อนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

26. ฉันเคยคิดว่า

- ก. ต้องการช่วยเหลือเพื่อนเสมอ ข. ช่วยเหลือเพื่อนบ้าง
ค. บางทีก็คิดช่วยบางทีก็ไม่คิดช่วยเหลือเพื่อน ง. ไม่ค่อยได้คิดช่วยเหลือ
จ. ไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือเพื่อน

ฉันพอใจตัวเองเกี่ยวกับเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

32. เกี่ยวกับเพื่อนฉันมักจะ

ก. ทักเพื่อนก่อนเสมอ ข. มักจะทักเพื่อนก่อน ค. ไม่แน่

ง. มักจะรอให้เพื่อนทักก่อน จ. ต้องให้เพื่อนทักก่อนเสมอ

ฉันพอใจตัวฉันเองเกี่ยวกับเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

33. ฉันอยากจะ

ก. เป็นหัวหน้า ข. บางครั้งก็อยากเป็นหัวหน้า

ค. รู้สึกว่าเป็นหัวหน้าหรือลูกน้องก็เหมือนกัน ง. ค่อนข้างจะชอบเป็นลูกน้องมากกว่า

จ. ชอบเป็นลูกน้องอย่างเดียว

ฉันพอใจตัวเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

34. ฉันมักจะ

ก. ไม่สนใจคนแปลกหน้า ข. ค่อนข้างจะไม่สนใจคนแปลกหน้า

ค. บางครั้งก็สนใจบางครั้งก็ไม่สนใจ ง. มักจะสนใจคนแปลกหน้า

จ. สนใจคนแปลกหน้าเสมอ

ฉันพอใจตัวเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

35. ฉันเป็นคน

ก. ชอบสรรเสริญเพื่อนเสมอ ข. สรรเสริญเพื่อนบ่อย ๆ

ค. บางครั้งก็สรรเสริญบางครั้งก็อิจฉา ง. มักอิจฉาเพื่อน

จ. อิจฉาเพื่อนบ่อยที่สุด

ฉันรู้สึกพอใจตัวฉันในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

36. ในระหว่างการเชิกรักฉันกับการให้คหหนังสือ

ก. ฉันชอบอ่านหนังสืออย่างยิ่ง ข. ฉันชอบอ่านหนังสือแต่ก็เลิกถึงการเชิกรักด้วย

ค. ฉันชอบทั้งสองอย่างเท่า ๆ กัน ง. ฉันชอบการเชิกรักมาก

จ. ฉันชอบเชิกรักมาก

ฉันรู้พอใจตัวเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

37. ในระหว่างคนที่รู้จักกับคนทั่ว ๆ ไป ฉันมักจะ

ก. สนใจทุก ๆ คน

ข. ค่อนข้างสนใจทุกคน

ค. สนใจบ้างไม่สนใจบ้าง

ง. ค่อนข้างจะสนใจแต่คนที่รู้จัก

จ. สนใจเฉพาะคนที่รู้จัก

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

38. ระหว่างการอยู่คนเดียวกับการอยู่กับเพื่อน ฉันชอบ

ก. อยู่คนเดียวเท่านั้น

ข. ค่อนข้างชอบอยู่คนเดียว

ค. ชอบพอ ๆ กัน

ง. ค่อนข้างจะชอบอยู่กับเพื่อน

จ. ชอบอยู่กับเพื่อนเท่านั้น

ฉันรู้สึกพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

39. เกี่ยวกับการกระเช้าเข้าหาเพื่อน ฉันเห็นว่า

ก. สะดวกดี

ข. ค่อนข้างสนุก

ค. บางทีก็สนุกบางทีก็รำคาญ

ง. ค่อนข้างจะรำคาญ

จ. รังเกียจการเข้าหา

ฉันพอใจ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

40. เกี่ยวกับเพื่อนฝูงแล้ว ฉันมักจะ

ก. พยายามหาเวลามาคุยด้วยเสมอ

ข. หาเวลามาคุยด้วยเป็นครั้งคราว

ค. แล้วแต่โอกาสเอานั่นไม่ค่อยได้

ง. ไม่ค่อยมีเวลาคุยกับเพื่อน

จ. มีเวลาคุยกับเพื่อนน้อยที่สุด

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

41. รู้สึกว่าตัวฉันเองมักจะเป็นคนที่พูด

ก. อ่อนหวานมากที่สุด

ข. ค่อนข้างอ่อนหวาน

ค. บางทีก็อ่อนหวานบางทีก็กระด้าง

ง. ค่อนข้างไปทางกระด้าง

จ. มักกระด้าง

ฉันพอใจตัวฉันเองเกี่ยวกับเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

42. เกี่ยวกับความไม่โง่งงและใจเย็น ฉันมักจะเป็นคน

ก. ไม่โง่งง

ข. ค่อนข้างจะไม่โง่งง

ค. บางครั้งก็ไม่โง่งงบางครั้งก็ใจเย็น

ง. ค่อนข้างเป็นคนใจเย็น

จ. เป็นคนใจเย็นมาก

ฉันพอใจ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

43. เมื่อเพื่อนนักเรียนในชั้นทำผิด ฉันเห็นว่า

ก. ควรให้อภัย

ข. ควรตักเตือน

ค. พิจารณาโทษแต่มีการลดโทษบ้าง

ง. อย่างให้ลงโทษตามระเบียบกันเสียบ้าง

จ. ต้องลงโทษตามระเบียบ

ฉันพอใจตัวฉันที่มีความรู้สึกเช่นนั้น มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

44. ตามความจริงแล้ว ฉันมักจะ

ก. ขัดสนเป็นส่วนมาก

ข. ค่อนข้างขัดสน

ค. ขาดเงินพอประมาณ

ง. มีเงินใช้ไม่ขาด

จ. มีเงินทองเหลือเฟือ

ฉันพอใจตัวฉันในด้านการเงิน มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

45. เกี่ยวกับเพื่อนฝูง ฉันเป็นคนที่

ก. มีเพื่อนมากที่สุด

ข. มีเพื่อนค่อนข้างมาก

ค. มีเพื่อนพอประมาณ

ง. มีเพื่อนค่อนข้างน้อย

จ. มีเพื่อนน้อยมาก

ฉันพอใจตัวฉันเกี่ยวกับการมีเพื่อนนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

46. ในการพูด กับเพื่อนฝูง ฉันชอบ

ก. พูดปดเป็นส่วนใหญ่

ข. ค่อนข้างชอบพูดปด

ค. พูดปดปนจริง

ง. ค่อนข้างพูดจริง

จ. ชอบพูดแต่เรื่องจริง

ฉันพอใจตัวเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

47. เกี่ยวกับคำพูด ฉันเคยใช้คำเหล่านี้เสมอ

ก. พูดแต่คำสุภาพโดยตลอด

ข. ค่อนข้างสุภาพ

ค. สุภาพปนหยาบ

ง. ค่อนข้างพูดคำหยาบ

จ. ชอบพูดคำหยาบเสมอ

ฉันพอใจตัวเองที่ใช้คำพูดเช่นนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

48. ฉันรู้สึกว่าคุณเป็นคนที่

ก. เป็นคนที่ไม่น่ารัก ข. ค่อนข้างจะไม่น่ารัก ค. เป็นคนน่ารักข้างไม่น่ารักข้าง

ง. เป็นคนค่อนข้างน่ารัก จ. เป็นคนน่ารักมาก

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

49. เกี่ยวกับเรื่องการกีฬา ฉันเป็นคนที่

ก. สนใจกีฬามากที่สุด ข. สนใจค่อนข้างมาก ค. สนใจพอประมาณ

ง. สนใจค่อนข้างน้อย จ. ไม่สนใจเรื่องกีฬา

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

50. เมื่อฉันเห็นของแปลก ๆ ใหม่ ๆ ฉันมัก

ก. ชอบเสมอ ข. ชอบชมเป็นส่วนมาก ค. ชมด้วยดีด้วย

ง. ชอบติดเป็นส่วนมาก จ. ดีเสมอ

51. ฉันรู้สึกว่าคุณเป็นคนที่

ก. วุ่นวายน้อย ข. ค่อนข้างว่างวุ่นวายน้อย ค. เป็นคนระดับกลาง

ง. ค่อนข้างวุ่นวายวุ่นวายมาก จ. เป็นคนวุ่นวายวุ่นวายมาก

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

52. ฉันมักจะทำงาน

ก. สกปรก ข. ค่อนข้างสกปรก ค. สกปรกและสะอาดพอ ๆ กัน

ง. ค่อนข้างสะอาด จ. สะอาดดี

ฉันพอใจตัวฉันในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

สถิติพื้นฐานและความสามารถทางการเรียนที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม

53. เกี่ยวกับการเรียน ฉันเป็นคนที่

- ก. เรียนเก่ง ข. ค่อนข้างเก่ง ค. ปานกลาง
ง. ค่อนข้างอ่อน จ. อ่อน

ฉันพอใจเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ของฉัน มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

54. เกี่ยวกับเชาวน์ปัญญา ฉันเป็นคนที่

- ก. สมองช้า ข. ค่อนข้างช้า ค. ปานกลาง
ง. ค่อนข้างไว จ. สมองไวดีมาก

ฉันพอใจตัวฉันเกี่ยวกับเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

55. เกี่ยวกับความขยันในการเรียน ฉันเป็นคนที่

- ก. ขยันเรียนมาก ข. ค่อนข้างขยัน ค. ปานกลาง
ง. ค่อนข้างไม่ขยันเรียน จ. ไม่ขยันเรียน

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

56. เกี่ยวกับการทำงาน ฉันเป็นคนที่

- ก. สะพร่าเสมอ ข. ค่อนข้างจะสะพร่า ค. ปานกลาง
ง. ค่อนข้างรอบคอบ จ. รอบคอบดี

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

57. เกี่ยวกับความสามารถโดยทั่วไป ฉันเป็นคนที่

- ก. มีความสามารถมาก ข. มีความสามารถค่อนข้างมาก
ค. มีความสามารถปานกลาง ง. มีความสามารถค่อนข้างน้อย
จ. มีความสามารถน้อยที่สุด

ฉันรู้สึกพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้ มากที่สุด มาก เฉย ๆ น้อย น้อยที่สุด

58. เกี่ยวกับการทำการบ้าน ฉันมักจะ

ก. ไม่ค่อยมีเวลาทำเสียเลย

ข. มีเวลาทำน้อยมาก

ค. มีเวลาทำปานกลาง

ง. ทำแทบทุกครั้ง

จ. ทำทุกครั้ง

ฉันพอใจการทำงานของฉัน

มากที่สุด

มาก

เฉย ๆ

น้อย

น้อยที่สุด

59. เวลาเรียน ฉันเป็นคนที่

ก. ใจลอยเสมอ

ข. ค่อนข้างใจลอยในบางครั้ง

ค. ตั้งใจเรียนปานกลาง

ง. ค่อนข้างตั้งใจเรียน

จ. ตั้งใจเรียนดี

ฉันพอใจตัวฉันเองในเรื่องนี้

มากที่สุด

มาก

เฉย ๆ

น้อย

น้อยที่สุด

60. เกี่ยวกับการลิม ฉันเป็นคนที่

ก. ลิมง่ายที่สุด

ข. ค่อนข้างลิมง่าย

ค. ปานกลาง

ง. ความจำค่อนข้างดี

จ. มีความจำดีมาก

ฉันพอใจตัวฉันในเรื่องนี้

มากที่สุด

มาก

เฉย ๆ

น้อย

น้อยที่สุด

หมายเหตุ

- ข้อ 1 - 9 เป็นลักษณะทางร่างกายที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม
 ข้อ 10 - 21 เป็นลักษณะทางอารมณ์ที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม
 ข้อ 22 - 52 เป็นลักษณะทางสังคมที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม
 ข้อ 53 - 60 เป็นลักษณะทางสติปัญญาและความสามารถทางการเรียนที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม

การให้คะแนน

ให้คะแนนตามตารางคะแนนประจำลักษณะ ก.ข.ค.ง.จ. ของแต่ละข้อ

การแปลผล

- คะแนน 0 - 60 การปรับตัวไม่ดีควรปรับปรุง
 คะแนน 61 - 120 การปรับตัวไม่ค่อยดี
 คะแนน 121 - 180 การปรับตัวปานกลาง
 คะแนน 181 - 240 การปรับตัวดี
 คะแนน 281 - 300 การปรับตัวดีมาก

ตารางคะแนนประจำลักษณะ ก.ข.ค.ง.จ. ของแต่ละข้อในแบบสำรวจการประมาณค่า

การปรับตัวทางสังคม

ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ	ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ	ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ	ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ
1.	5	4	3	2	1	16.	1	2	3	4	5	31.	3	5	4	2	1	46.	1	2	3	4	5
2.	1	2	3	4	5	17.	5	4	3	2	1	32.	3	4	5	2	1	47.	5	4	3	2	1
3.	3	4	5	2	1	18.	1	2	3	4	5	33.	4	3	1	2	5	48.	1	2	3	4	5
4.	1	2	3	4	5	19.	4	5	3	2	1	34.	1	4	5	3	2	49.	3	4	5	2	1
5.	1	4	5	3	2	20.	1	2	3	4	5	35.	5	4	3	2	1	50.	4	5	3	2	1
6.	1	3	5	4	2	21.	5	4	3	2	1	36.	1	2	4	5	3	51.	5	4	3	2	1
7.	5	4	3	2	1	22.	2	5	4	3	1	37.	3	5	4	2	1	52.	1	2	3	4	5
8.	1	2	5	4	3	23.	5	4	3	2	1	38.	1	3	4	5	2	53.	3	4	5	2	1
9.	5	4	3	2	1	24.	1	2	3	4	5	39.	3	4	5	2	1	54.	1	2	5	3	4
10.	1	2	3	4	5	25.	5	4	3	2	1	40.	3	5	4	2	1	55.	5	4	3	2	1
11.	5	4	3	2	1	26.	5	4	3	2	1	41.	3	5	4	2	1	56.	1	2	3	4	5
12.	1	2	3	4	5	27.	3	5	4	2	1	42.	1	2	3	4	5	57.	4	3	5	2	1
13.	5	4	3	2	1	28.	1	4	5	3	2	43.	5	4	3	2	1	58.	1	2	5	4	3
14.	1	2	3	4	5	29.	3	2	1	4	5	44.	2	4	5	3	1	59.	1	2	3	4	5
15.	5	4	3	2	1	30.	5	3	1	2	4	45.	3	1	5	4	2	60.	1	2	4	3	5

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวธัชวรรณ	ชื่อสกุล	นิมฟ์งาม
เกิดวันที่	30 มิถุนายน พุทธศักราช 2513		
สถานที่เกิด	จังหวัดลพบุรี		
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 17/146 ถนนสุขาภิบาล 1 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240		
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	-		
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-		
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2530 มัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนกภาษาอังกฤษ) จากโรงเรียนนิบลวิทยาลัย์ จังหวัดลพบุรี พ.ศ.2534 ค.บ. (ภาษาอังกฤษ) จากวิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี พ.ศ.2538 กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร		